

Lausuntotiivistelmä avoimuusrekisterilakia koskevan mietinnön lausuntopalautteesta

Sisällys

Johdanto	3
Soveltamisala	3
Ilmoitusvelvollisuus ja siihen liittyvät rajaukset	29
Hallinnollinen taakka	43
Määrittelyt	50
Raportointi	73
Rekisterin tiedot	87
Rekisteri	98
Rekisteriviranomainen	100
Neuvottelukunta ja hyvä edunvalvontatapa	104
Valmistelu, toimeenpano, seuranta ja jälkikäteisarviointi	110

Johdanto

Oikeusministeriö järjesti parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän avoimuusrekisterilakia koskevasta mietinnöstä lausuntokierroksen 2.12.2021-31.1.2022. Mietintö sisälsi luonnoksen hallituksen esitykseksi avoimuusrekisterilaiksi.

Lausuntopyyntö lähetettiin laaja-alaisella jakelulla yli 700 toimijalle. Lausuntoja tuli yhteensä 195 ja ne ovat luettavissa kokonaisuudessaan lausuntopalvelusta:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=406e4bf9-022f-41d7-805f-b6b35dedb4e4>

Lausunnonantajilla oli mahdollisuus vastata kahteen valintakysymykseen sekä antaa yleisiä kommentteja esityksestä. Valintakysymykset olivat: ”Kannatatteko avoimuusrekisterin perustamista Suomeen?” ja ”Mikä esillä olevista kolmesta avoimuusrekisterin soveltamisalavaihtoehdosta tulisi valita (eli mihin tahoihin kohdistuvaa lobbausta ilmoitusvelvollisuuden tulisi koskea)?”.

Lähes kaikki lausunnonantajat kannattivat avoimuusrekisterin perustamista. ”Kannatatteko avoimuusrekisterin perustamista Suomeen?” -kysymykseen vastasi 187 lausunnonantajaa, joista 181 kannatti rekisterin perustamista ja 6 ei osannut sanoa. Yksikään lausunnonantaja ei vastustanut avoimuusrekisterin perustamista.

Lausunnonantajat pitivät avoimuusrekisterin tavoitteita tärkeänä ja näkivät rekisterin lisäävän päätöksenteon avoimuutta.

Keskeisimmät huomioid lausunnoissa liittyivät soveltamisalaan, ilmoitusvelvollisuuden tarkkarajaisuuteen ja täsmällisyyteen sekä hallinnolliseen taakkaan. Lisäksi huomioita tuli neuvottelukunnasta, toimeenpanon ja rekisterin suunnittelusta sekä jälkikäteisarviointista. Myös yksittäisiä oikeudellisia ja teknisluonteisia kysymyksiä esitettiin (liittyen mm. asianajo- ja liikesalaisuuteen sekä turvallisuuteen).

Oikeusministeriö on lausuntojen perusteella tarkentanut mietinnön sisältämää luonnosta hallituksen esitykseksi. Lausuntotiivistelmään on koottu lausunnonantajien esille nostamat huomioid aihealueittain.

Soveltamisala

Mietinnössä käsiteltiin kolmea vaihtoehtoa soveltamisalamallia: a) koko valtionhallinto, b) eduskunta, ministeriöt ja valtion virastot ja c) eduskunta ja ministeriöt. Lausunnonantajilta kysyttiin suoralla valintakysymyksellä, mitä vaihtoehtoa nämä kannattavat. Kysymykseen vastasi 182 lausunnonantajaa. Lausunnonantajista 51 kannatti soveltamisalaksi koko valtionhallintoa (a), 46 kannatti soveltamisalaksi eduskuntaa, ministeriöitä ja valtion virastoja (b) ja 83 kannatti soveltamisalaksi eduskuntaa ja ministeriöitä.

Kaikki soveltamisalaan tulleet huomioid lausunnonantajittain:

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Aalto-yliopisto	Mietinnössä harkitaan yhtenä vaihtoehtona rekisterin soveltamisalaksi koko valtionhallintoon, eli mahdollisesti myös yliopistoihin, kohdistuvaa yhteydenpitoa ja todetaan, että yliopistojen asema olisi ratkaistava

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	erikseen, koska osa yliopistoista toimii säätiöpohjaisesti ja osa itsenäisinä julkisoikeudellisinä laitoksina. Aalto-yliopisto katsoo, että yliopiston kuuluminen rekisterin soveltamisalaan ei edistä rekisterin tarkoitusta.
Akava ry	Akava pitää pelkästään eduskuntaan ja ministeriöön kohdistuvaa soveltamisalaa kaikista tarkoituksenmukaisimpana, koska lobbaustoiminta hyvin pitkälti keskittyy pelkästään ko toimijoihin. On hyvä huomata, että myös puolueisiin vaikuttaminen tapahtuu merkittävien osin ministeriön ja eduskunnan kautta. Akava ei kuitenkaan näe syytä erityisesti vastustaa rekisterin laajempaa soveltamisalaa. Tämä voisi olla tarkoituksenmukaista muun muassa yhteiskuntatieteelliselle tutkimukselle.
Amnesty International Suomen osasto	Amnesty kannattaa lain soveltamisalaksi mahdollisimman laajaa soveltamisalaa eli koko valtionhallintoa. Vaikka iso osa vaikuttamistoiminnasta kohdistuu kansanedustajiin, ministereihin ja heidän avustajiinsa, kohdistuu myös ministeriöiden ja valtion virastojen virkahenkilöihin paljon merkityksellistä vaikuttamistoimintaa. Avoimuusrekisterin hyötyjen maksimoimiseksi olisi siis toivottavaa, että lain soveltamisala olisi heti lain voimaantullessa laaja. Jos soveltamisalaksi valittaisiin esimerkiksi vain eduskunta ja ministeriöt, jättäisi se suuren sääntelyaukon ihmisten oikeuksiin ja velvollisuuksiin vaikuttavaa päätöksentekoa ja sitä koskevaa valmistelua koskevan vaikuttamistyön osalta. Tämä ei ole lain tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaista. Toisaalta laajassakin soveltamisalavaihtoehdossa on jätetty pois kuntasektori ja hyvinvointialueet. Soveltamisalan laajentaminen kuntiin ja alueisiin olisi etenkin nyt SOTE-uudistuksen toimeenpanossa tärkeää, jotta saataisiin tietoa siitä, miten toimeenpanoon vaikutetaan. Lakiesityksessä on kiinnitetty huomiota siihen, että jos lain soveltamisalaksi säädettäisiin koko valtionhallinto, tulisi lobbauskohhteiden piiriin toimijoita, jotka toimivat samalla toimialalla kuin monet yksityiset toimijat. Tämä voisi esityksen mukaan hämärtää vaikuttamistoiminnan tekijän ja kohteen tunnistamista. Lisäksi esityksen mukaan, jos lain soveltamisalaksi valitaan tämä laajin vaihtoehto, tulisi lobbaamisen kohteena ilmoitettavien tahojen piiriin myös organisaatioita, joiden hallintorakenteissa olisi myös lobbaajiksi luettavia toimijoita. Rekisteriin tulisi ilmoittaa siis tahoja, jotka itsekin tekevät lobbausta. Näin ollen rekisterin piiriin tulisi laajemmin toimijoita, kuten myös julkisoikeudellisia laitoksia, joiden sisällä on sekä lobbauksen kohteiksi luettavia toimijoita, sekä lobbaajiksi luettavia toimijoita. Amnesty ei näe tätä ongelmana, vaan vaikuttamistoiminnan tekijän ja kohteen tunnistamista voisi hämärtää pikemminkin se, jos perustettavasta rekisteristä ei riittävän selkeästi näkyisi, mikä toimija on kussakin asiassa ollut lobbaavana ja/tai lobattavana tahona. Rekisteri onkin tehtävä mahdollisimman yksinkertaiseksi, jotta siitä on helposti saatavissa selville lobbaaja, lobbauksen kohde ja aihe. Myöskään se, että lobbauskohhteiden piiriin tulisi toimijoita, joiden kanssa samalla toimialalla toimii myös yksityisiä toimijoita, ei Amnestyyn mukaan itsessään hämärtäisi vaikuttamistoiminnan tekijän ja kohteen erottamista. Rekisteristä tulisi vain selvemmin ilmi, että samoilla toimialoilla voi toimia sekä yksityisiä toimijoita, että valtiollisia toimijoita. Olennaista on, että rekisteri on tässäkin yhteydessä tarpeeksi yksiselitteinen ja selkeä. On tärkeää, että on helposti havaittavissa, mikä taho on missäkin asiassa pyrkinyt vaikuttamaan

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	ja kehen. Selkeyden lisäämiseksi laista tulee käydä yksiselitteisesti ilmi, mitä tai keitä ovat ne kohteet, joihin vaikuttamisesta tulee rekisteriin ilmoittaa.
Bioenergia ry	Bioenergia ry toteaa, että §1-§2 mukaisen avoimuusrekisterin ja ilmoitusvelvollisuuden tulee koskea tasapuolisesti kaikkia vaikuttamistoimintaa tekeviä oikeushenkilöitä ja yksityisiä elinkeinonharjoittajia, joita ei ole mainittu §3:n poikkeuksissa. Eduskunta ja ministeriöt ovat lobbauksen keskeisimmät kohteet Suomessa (lähde: Hirvola et al. 2021), joten ensi vaiheessa rekisteri tulisi keskittää niihin vaikuttamiseen.
Blic Oy	Avoimuusrekisterin soveltamisalan tulisi olla alussa eduskunta ja ministeriöt. Nämä kaksi tahoa ovat lainsäädäntötyön keskiössä, joten on perusteltua aloittaa rekisterivelvollisuus näiden kahden osalta ja kerätä kokemukset, tunnistaa haasteet sekä todeta rekisterin toimivuus ja tarkoituksenmukaisuus ennen rekisterin ulottamista valtion virastoihin. Toimimattoman rekisterin vaarana on olennaisen tiedon hukkuminen massa- ja siten koko rekisterin tarkoituksen vesittyminen.
Edunvalvontafoorumi	Kansanedustajat ja ministerit kohtaavat eniten lobbausta Jyväskylän yliopiston tutkimuksen mukaan. Myös ministeriöiden viranhaltijat ovat vaikuttamisen kohteena. Valtion virastot sen sijaan eivät tutkimuksen mukaan näyttäytyä keskeisenä lobbauksen kohteena. Tutkimus tukee sitä lähtökohtaa, että rekisterin soveltamisalaksi on otettava ensivaiheessa eduskunta ja ministeriöt.
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia	Mielestäni esimerkiksi aluehallintovirastoihin tai vaikkapa poliisipäälliköihin ja Senaatti-konserniin kohdistuvan vaikuttamistoiminnan tulisi olla mahdollisimman avointa. Näin ollen puollan edellä todetuina varauksin lähtökohtaisesti mahdollisimman laajaa sekä eduskunnan että valtionhallinnon kattavaa soveltamisalaa. Ilmeisesti valtionhallintoon tässä yhteydessä katsottaisiin kuuluvan edellä mainittujen virastojen lisäksi myös valtion liikelaitokset kuten Senaatti-kiinteistöt ja Puolustuskiinteistöt sekä julkisoikeudelliset rahastot kuten Sitra. Joskus (ks. esim. https://vm.fi/valtionhallinto) valtionhallintoon luetaan myös riippumattomat tuomioistuimet, mitä pidän virheellisenä näkemyksenä. Tuomioistuimet eivät kuulu valtionhallintoon. Myöskään eduskunta ei kuulu valtionhallintoon.
Eduskunta - Eduskunnan kanslia	Eduskunnan kanslia pitää tarkoituksenmukaisena, että avoimuusrekisterisääntely koskee alkuvaiheessa vain valtion hallintoa. Kun toiminnasta on saatu kokemuksia, avoimuusrekisterisääntely tulee laajentaa koskemaan myös alue- ja kuntatasoa. Alue- ja kuntatasolle kohdistuu runsaasti vaikuttamistoimintaa, ja on tärkeää, että päätöksenteon läpinäkyvyys paranee myös alue- ja kuntatasolla. Eduskunnan kanslia pitää tärkeänä, että avoimuusrekisterisääntely ulotetaan koko valtionhallintoon. Soveltamisala kattaa tällöin lähes kaiken valtion tason toiminnan, jolloin lobbauskohhteiden osalta ei synny sääntelyaukkoja. Ulottamalla avoimuusrekisterisääntely koskemaan koko

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	valtionhallintoa, saadaan kattavasti käytännön kokemusta siitä, miten vaikutustoiminnan läpinäkyvyys toteutetaan erityyppisissä valtion organisaatioissa ja niiden hallinnoissa. Näistä kokemuksista saatu tieto voi olla apuna, kun suunnitellaan avoimuusrekisterisääntelyn laajentamista alueille ja kuntiin, joissa myös on käytössä hyvin monenlaisia toiminnan järjestämistapoja ja hallintomalleja.
Elinkeinoelämän keskusliitto	EK:n näkemyksen mukaan soveltamisalarajauksen tulee olla yksiselitteinen. EK kannattaa, että lain soveltamisalaksi tulee eduskunta ja ministeriöt. Kun kyseessä on täysin uutta sääntelyä, olisi suotavaa lähteä maltillisesti liikkeelle ja rajata soveltamisala vaikuttamiseen lakien ja budjettipäätösten valmisteluun eduskunnassa ja ministeriöissä. Mietinnössä on useaan otteeseen todettu, että tutkimusten ja kuulemisten valossa vaikuttamistoimintaa eduskuntaan ja ministeriöihin pidetään olennaisimpana. Mietinnössä on viitattu erinäisiin valmistelun aikana tehtyihin tutkimuksiin vaikuttamistoiminnan nykytilasta Suomessa (Lobbauksen nykytila Suomessa 2020, Kyselytutkimus lobbauksen yleisyydestä järjestö- ja yrityskentällä 2021, Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2021:6.). Tutkimuksissa, joihin myös lain vaikutustenarviointi perustuu, on todettu, että vaikuttamistoimintaa harjoittavat pieni joukko suuria järjestöjä, joiden päätoimi on vaikuttamistoiminta ja vaikuttamistoiminta kohdistuu ministereihin, kansanedustajiin sekä näiden avustajiin. Valmistelussa hyödynnetyt tutkimustulokset tukevat sitä, että soveltamisala kattaisi ainoastaan eduskunnan ja ministeriöt. Laajassa soveltamisalassa olisi enemmän haasteita kuin hyötyjä. Mikäli soveltamisala olisi laajempi, tulisi helposti tilanteeseen, jossa osa valtion virastoista tai liikelaitoksista toimii itse sekä vaikuttajana että vaikuttamisen kohteena: Lain soveltamisalan piiriin eivät mietinnön s. 81 perusteella kuulu valtion, hyvinvointialueen, kunnan tai Ahvenanmaan maakunnan viranomaiset, yksityiset julkisoikeudelliset laitokset, Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia ja sen yhteydessä oleva Ihmisoikeuskeskus, Valtiontalouden tarkastusvirasto, Kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitos (Ulkopoliittinen instituutti), valtion liikelaitokset sekä lakisääteisiä tehtäviä hoitavat muut julkisyhteisöt tai toimijat niiden tehtävien hoidon osalta. Mikäli tehtävää hoitaa muu kuin yllä mainittu toimija, niin lakisääteisen tehtävän ulkopuolelle jäävä toiminta olisi kuitenkin lain soveltumisalan piirissä. Sekaannusta aiheuttaa se, kun toisaalta soveltamisalaa ei uloteta tiettyihin vaikuttamistoimintaa harjoittaviin toimijoihin, mutta kuitenkin laajimmassa soveltamisalavaihtoehdossa vaikuttamistoiminnan kohteiden osalta jouduttaisiin jatkuvasti tilanteisiin, joissa jouduttaisiin käyttämään tilannekohtaista harkintaa sen suhteen, mikä on vaikuttamistoimintaa. Kunnat, kuntayhtymät ja tulevaisuudessa mahdollisesti myös hyvinvointialueet harjoittavat merkittävässä määrin vaikuttamistoimintaa, ja niiden saaminen rekisterin piiriin olisi perusteltua, mikäli rekisterin soveltumisalaksi tulisi laajin mahdollinen ehdotettu soveltumisala. EK kannattaa, että lainsäädäntö on harmoninen kokonaisuus ja ensi vaiheessa liikkeelle lähdetään maltillisesti sekä vaikuttamistoiminnan kohteiden, eduskunta ja ministeriöt, että vaikuttamistoimintaa harjoittavien osalta,

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	minkä vuoksi mietinnössä s. 81 lueteltu joukko viranomaisia ei kuuluisi lainsoveltamisalaan. Kun avoimuusrekisterin käytöstä on kertynyt käytännön kokemusta, EK ehdottaa, että soveltamisalaan palattaisiin ensi tilassa ja tarkasteltaisiin sekä vaikuttamistoiminnan kohdetta että vaikuttamistoimintaa harjoittavia tahoja ja niiden mahdollisia muutostarpeita.
Elinkeinoelämän keskusliitto	Kyseessä on uusi sääntely, jolloin lähtökohtaisesti sääntelyyn tulisi jättää tilaa tulevaisuuden seurantaan perustuville mahdollisille muutostarpeille. Asiassa olisi tarkoituksenmukaista huomioida jo nyt mahdollinen tulevaisuudessa tapahtuva Euroopan Unionin tasolta tuleva harmonisointi esimerkiksi direktiivin muodossa. Harmonisointi on kivuttomampaa toteuttaa sääntelyyn, joka on selkeä ja kapea rajainen, kun direktiivi implementoitaisiin jo voimassa olevaan kansalliseen sääntelyyn jälkikäteen. EK pitää ongelmallisena edellä kuvattua jatkuvaa soveltamisalan käytännönpunnintaa, jos soveltamisala laajennetaan eikä laki toteuta sen tavoitteita tuoda julki vaikuttamistoimintaa, joka kohdistuu ylimpään poliittiseen päätöksentekoon, lain tai budjettipäätösten valmisteluun. Lisäksi vaarana on eri intressitahojen välisen vuoropuhelun kuihtuminen, jos liian laajoja tai yksityiskohtaisia tietoja tulisi rekisteröitäväksi. EK pitää tätä huonoimpana mahdollisena skenaariona, kun päätöksenteko tässä yhteiskunnassa perustuu tietotaidon monipuoliseen vaihdantaan ennakolta eri sektoreiden välillä. EK ei kannata, että tämä resurssi viedään pois poliittisilta päätöksentekijöiltä. Eduskuntaan ja ministeriöihin kohdistuva vaikuttamistoiminnan sääntely on looginen ja tarkoituksenmukainen soveltamisala. Suhteellisuusperiaate ja lain tavoitteet huomioiden avoimuusrekisterin ulottaminen eduskuntaan ja ministeriöihin saa aikaan tarvittavan vaikutuksen, jolloin soveltamisalan ei tarvitse olla laajempi. Erinäisiä laajennuksia on mahdollisuus harkita myöhemmin seurannan ja jälkiarvioinnin yhteydessä.
Elintarviketeollisuusliitto ry	Uuden lain ollessa kyseessä, ETL pitää selkeimpänä, että lain soveltamisalaksi otetaan ensivaiheessa eduskunta ja ministeriöt, joita myös mietinnössä pidettiin keskeisimpinä tahoina.
Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry	Tuemme ehdotusta, että avoimuusrekisterin soveltamisalaksi päätettäisiin koko valtionhallinto. Tämä tukisi avointa ja luotettavaa päätöksentekoa ja toimeenpanoa, sekä molempiin näihin kohdistuvan vaikuttamisen läpinäkyvyyttä. Rekisterin kattaessa koko valtionhallinnon vaikutustyötä voidaan rekisteröidä kaikessa kansallisessa päätöksenteossa ja päätösten toimeenpanossa. Se auttaa myös rekisteröimään valtion omat virastot ja yhtiöt, jotka myös tekevät vaikuttamistyötä. Ei ole tarpeen rajata rekisterin ulkopuolelle mitään valtionhallinnon elementtejä, sillä kaikkiin kohdistetaan vaikuttamistyötä. Rajaamisella myös tietynlaiset vaikuttamistyötä

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	harjoittavat tahot rajattaisiin rekisterin ulkopuolelle: esimerkkinä voidaan mainita tahot, jotka tekisivät vaikuttamistyötä nimenomaan valtion omistamiin ja hallinnoimiin osakeyhtiöihin. EETU ry huomauttaa rekisterin puutteellisesta kattavuudesta kaikissa soveltamisalavaihtoehtoissakin. Suomessa tehdään mittavaa vaikuttamistyötä kunnallisella ja jatkossa etenkin alueellisella tasolla. Oikeusministeriön edustaja on kuulemistilaisuudessa 10.12.2021 vakuuttanut, että rekisteri laajennetaan koskemaan myös kunnallista ja alueellista päätöksentekoa jatkossa. Haluamme kuitenkin EETU ry:ssä huomauttaa, että ajankohdan suhteen laajentamisessa ei tule viivästellä. Sosiaali- ja terveys- sekä alueuudistuksen myötä Suomeen tehdään laaja päätöksenteon ja vaikuttamisen areena, jonka ohella myös kunnallisella tasolla tehdään jatkossakin mittavasti vaikuttamistyötä. Rekisteri, tai siihen verrattavaa toimintatapa, tulee ottaa käyttöön etenkin hyvinvointialueilla. Syynä tähän on se, että uuden toimintakentän muotoutuessa siihen tullaan kohdistamaan paljon alueilla asuvien ihmisten hyvinvointiin vaikuttavaa vaikuttamistyötä. Kyseessä on täysin uusi järjestelmä, joten sen legitimizeettiä suojaisi huomattavan paljon, jos kansalaisille olisi tiedossa kaikki alueilla tehtävää päätöksentekoa ja päätösten toimeenpanoa koskevat asiat.
Energiateollisuus ry	ET kannattaa soveltamisalaksi ensisijaisesti eduskuntaa ja ministeriöitä. Rekisterin tehtävänä on avata ennen kaikkea lainsäädäntöön ja budjettivaltaan liittyvää vaikuttamistyötä. ET kannattaa, että avoimuusrekisterin käyttöönotossa lähdetään maltillisella soveltamisalalla liikkeelle ja saatujen kokemusten perusteella voidaan tehdä havaittuja tarpeita koskevia laajennuksia soveltamisalaan.
Erikoiskaupan liitto Etu ry	Sääntelyssä tulisi lähteä liikkeelle kapealla soveltamisalalla ja saatujen kokemusten perusteella myöhemmin harkita mahdollista soveltamisalan laajennusta. Soveltamisala tulee ainakin aluksi rajata yhteydenpitoon ministereihin ja heidän avustajiinsa, ministeriöiden ylimpiin virkamiehiin sekä kansanedustajiin. Avoimuusrekisterin tulisi keskittyä vain lainsäädäntöön ja budjettivaltaan liittyvään vaikuttamistyöhön.
Finanssiala ry	Avoimuusrekisterin soveltamisalaksi on tarkoituksenmukaista ottaa eduskunta ja ministeriöt. Kuten mietinnössä todetaan lobbauksen nykytilaa kartoittaneen tutkimuksen mukaan tärkein lobbauksen kohde ovat poliitikot, eli ministerit ja kansanedustajat sekä näiden avustajat, joihin yhteydenpito on hyvin säännöllistä. Virastoihin kohdistuva lobbaus ei tutkimuksen mukaan ole yhtä säännönmukaista kuin esimerkiksi ministeriöihin kohdistuva lobbaus. Finanssiala ry:n kokemuksen mukaan yhteydenpito ja vuorovaikutus eri valtionhallinnon tasoilla on paljolti tietojen vaihtoa teknisistä, muusta kuin lainvalmisteluun tai lainsäädäntöpäätöksiin liittyvistä asioista sekä tavanomaista viranomaisten kanssa tehtävää yhteistyötä, joilla ei ole suoraa yhteyttä lainsäädännön sisällön vaikuttamiseen. Koko valtiorakenteen ja sitä kautta julkisoikeudellisten laitosten mukaan ottaminen soveltamisalaan olisi erittäin ongelmallinen, koska se johtaisi siihen, että osa niistä toimivat itse sekä vaikuttajana että vaikuttamisen kohteena. Se hämärtäisi vaikuttamistoiminnan tekijän ja kohteen tunnistamista. Esimerkiksi lakiin perustuva Kunta-alan ja hyvinvointialueiden työantajajärjestö kuuluisi

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	soveltamisalan piiriin eli lobbauksen kohteiksi määriteltäväksi organisaatioksi, vaikka se on itse etuja ajava työnantajajärjestö. Mietinnössä myös muistutetaan, että joidenkin lobbauksen kohteiksi määriteltävien organisaatioiden hallintorakenteessa on myös lobbaajiksi luettavia toimijoita.
Fingo ry	Esityksessä soveltamisalan piiriin tulisivat eduskunta, ministeriöt ja valtion virastot. Päätös tästä on kuitenkin jätetty tehtäväksi jatkovalmistelussa. Fingo ehdottaa, että lain soveltamispiiriin sisällytettäisiin ainoastaan eduskunta ja ministeriöt eli valtakunnallisiin ja keskeisiin instituutioihin. Liian laaja soveltaminen jäykistäisi vuorovaikutusta alue- ja paikallishallinnon sekä kansalaisyhteiskunnan, tutkimuslaitosten ja yksityisen sektorin välillä. Käytäntö on myös osoittanut, että soveltamisalan laajentaminen – jos kattavuus on liian suppea – on helpompaa kuin ylisääntelyn/soveltamisen purkaminen. Rekisterin käyttöönoton jälkeen voidaan arvioida sen soveltamisalan laajentamisen tarkoituksenmukaisuutta saadun kokemuksen pohjalta. Tämä rajaaminen varmistaisi mielestämme myös rekisterin hallitun käyttöönoton.
Finnet-liitto ry	Finnet kannattaa avoimuusrekisterin perustamista. Finnet katsoo, että lakia ei tässä vaiheessa tulisi soveltaa koko valtionhallintoon, kuten valtion virastoihin, jotka eivät ole välittömästi mukana lainvalmistelussa. Finnet pitää parempana sitä, että ensin kerätään kokemusta avoimuusrekisterilain soveltamisen vaikutuksista eduskuntaan ja ministeriöihin. Tilannetta muuta valtionhallintoa koskien voidaan tarkastella uudestaan myöhemmin, jolloin voidaan pohtia lain soveltamisalan laajentamista myös valtion virastoihin.
Fortum Oyj	Hallinnollisen taakan on pysyttävä kohtuullisella tasolla avoimuusrekisterin käyttöönotossa. On hyvä, että vaikuttamistoiminnan raportoinnissa pysyttäisiin yleisellä tasolla. Fortum pitää eduskuntaa ja ministeriötä tarkoituksenmukaisena soveltamisalana avoimuusrekisterille, sillä rekisterin keskeinen tehtävä on näkemyksemme mukaan avata lainsäädäntö- ja budjettiprosesseihin liittyvää vaikuttamistyötä. Kuten mietinnössä todetaan, tutkimustenkin valossa lobbausta eduskuntaan ja ministeriöihin pidetään olennaisimpana. Lobbauksen nykytila Suomessa -tutkimuksen mukaan virastoja ei vaikuteta lobbaavan kovin paljon. Tutkimuksen kyselyssä suurin osa lobbareista ei pitänyt virastojen lobbaamista tärkeänä, ja virastojen virkamiehet vastasivatkin yhteydenpitoa heidän ja lobbareiden välillä tapahtuvan hyvin vähän.
Helen Oy	Helen kannattaa Edunvalvontafoorumin esitystä, että avoimuusrekisteri ei saisi vaikeuttaa päättäjien ja yhteiskuntasuhdetoimintaa harjoittavien tahojen vuoropuhelua ja yhtyy Edunvalvontafoorumin näkemykseen siitä, että avoimuusrekisteriin raportoidaan yhteydenpito eduskunnan ja ministeriöiden kanssa. Helen kannattaa aiheeseen liittyviä Energiateollisuus ry:n lausunnossaan määrittelemiä perusteita, miksi avoimuusrekisterin ilmoitusvelvollisuuden piiriin tulisi kuulua vain vaikuttamiskohtaukset koskien lainsäädäntöhankkeita tai budjettivaltaan liittyviä töitä, eikä ilmoitusvelvollisuus koskisi yleisiä yhteiskunnallisia ajankohtaiskeskusteluita.
Helsingin yliopisto	Yliopisto kannattaa lainsäädännän ulottamista ensivaiheessa eduskuntaan, ministeriöihin ja valtion virastoihin. Laajentaminen koko valtion hallintoon olisi hyvä toteuttaa seuraavassa vaiheessa, kun rekisterinpidosta ja raportoinnista on saatu kokemuksia. Mikäli soveltamisala ulotettaisiin koko

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	valtionhallintoon, on syytä kiinnittää erityistä huomiota yliopistojen asemaan mietinnön s. 58 esitetyllä tavalla. Julkisoikeudellisten ja säätiöyliopistojen on oltava samassa asemassa oikeushenkilömuodosta riippumatta.
Hyvinvointialan liitto	Avoimuusrekisteri on täysin uusi mekanismi suomalaisessa edunvalvontakentässä, joten ensivaiheessa avoimuusrekisteriin on sisällytettävä vain eduskuntaan ja ministeriöihin kohdistuva vaikuttaminen. Suppeampi soveltamisala ja pienempi tapausmäärä tukisi vaikuttajien, VTV:n sekä OM:n toimintakykyä avoimuusrekisterin alkuvaiheessa.
Ilmarinen	Soveltamisalaksi kannatamme eduskuntaa ja ministeriöitä, jolloin avoimuusrekisteri kohdistuu nimenomaan lainsäädäntöön ja budjettivalmisteluun liittyvään vaikuttamiseen.
Julkisen sanan neuvosto	Avoimuusrekisterin soveltamisalaa pitäisi laajentaa myös paikallis- ja maakuntahallintoon ainakin demokraattisen kontrollin kannalta tärkeisiin toimintoihin, kuten kaavoitukseen, maankäyttöön sekä terveys- ja sosiaalipalvelujen järjestämiseen vaikuttaviin tahoihin.
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry	Koska useimpien ns. lobbausta harjoittavien tahojen toiminta keskittyy valtakunnallisiin linjauksiin, mm. lainsäädäntöön vaikuttamiseen, kannattaa avoimuusrekisterin toimintapiiriin ensi vaiheessa ottaa eduskunta, ministeriöt sekä valtion virastot. Myöhemmässä vaiheessa, saatujen kokemusten perusteella, voidaan harkita avoimuusrekisterin toimintapiirin laajentamista.
Kansallinen koulutuksen arviointikeskus	Karvi kannattaa ehdotusta avoimuusrekisterin perustamisesta Suomeen ja sen soveltamisalan kattamista koko valtionhallintoon.
Kasvinsuojeluteollisuus ry	Kannatamme soveltamisalaksi eduskuntaa ja ministeriöitä ja niiden lainsäädännön valmisteluun ja budjettivaltaan vaikuttamista. Tämä tulisi ilmetä esitettyä selkeämmin laissa.
Kaupan liitto ry	Yksi keskeinen perustelu avoimuusrekisterin luomiselle on avata, millaisia edunvalvontaintressejä julkisen vallan käyttöön valtion tasolla liittyy. Keskeisintä on kuitenkin lainsäädännöllisen jalanjäljen avaaminen. Kaupan liitto katsoo aiemman kantansa mukaisesti, että avoimuusrekisterin soveltamisala tulisi eduskuntaan ja ministeriöihin. Soveltamisalan ulottamista valtion virastoihin emme pidä ainakaan alkuvaiheessa tarpeellisena, koska tämä on omiaan lisäämään huomattavasti edunvalvontatoimijoiden hallinnollista taakkaa, vaikei rekisterin toimivuudesta tai hyödyllisyydestä ole vielä takeita eikä mahdollisista käytännön toimintaan liittyvistä haasteista tietoa. Vasta, kun näistä seikoista on kertynyt riittävästi kokemusta, olisi perusteltua selvittää soveltamisalan ulottamista valtion virastoihin.
Kemianteollisuus ry	Kannatamme soveltamisalaksi eduskuntaa ja ministeriöitä. Lähtökohtana laissa on ensisijaisesti lainsäädännöllisen jalanjäljen avaaminen; mitkä tahot vaikuttavat lainsäädännön valmisteluun ja budjettivaltaan – eli eduskunnan ja valtioneuvoston päätöksentekoon. Lobbauksen nykytila Suomessa valtiollisella tasolla (OM, Hirvola & al, 2021) -tutkimuksessa tutkijoiden johtopäätös oli, että suurin osa lobbauksesta kohdistuu kansanedustajiin, ministereihin ja korkeisiin virkamiehiin ja on vastaavasti vähäisempää valtion virastoihin. Tämä puoltaa maltillista

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	soveltamisalaa, jota voidaan muutamien vuosien jälkeen tarkastella, kun rekisterin käytöstä saadaan käytännön kokemusta.
Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo	Soveltamisalaksi eduskunta ja ministeriöt ovat perusteltuja ja on tarkoituksenmukaista kohdistaa sääntely lainsäädännön ja budjettipäätösten valmisteluun. On hyvä lähteä liikkeelle tällä rajatuimmalla soveltamisalalla kokemusten saamiseksi ja hallinnollisen taakan arvioimiseksi
Kesko Oyj	Käytänteiden vakiintuessa ja kokemusten karttuessa on syytä harkita soveltamisalan laajentamista. (kannattaa soveltamisalaksi Eduskunta ja ministeriöt)
Keskuskauppakamari	Keskuskauppakamari pitää tarkoituksenmukaisimpana, että sääntely kohdistuisi tässä vaiheessa lainsäädännön valmisteluun ja budjettivallan käyttöön liittyvään vaikuttamiseen. Avoimuusrekisterin soveltamisala olisi siksi tarkoituksenmukaisinta ulottaa eduskuntaan ja ministeriöihin. Työryhmän mietinnössä viitatus Lobbauksen nykytila Suomessa valtiollisella tasolla -tutkimuksen johtopäätöksenä oli, että keskeisimpiä lobbauksen kohteita ovat ministerit ja ministeriöiden keskeisimmät viranhaltijat. Valtion virastojen johtavat viranhaltijat eivät tutkimuksen mukaan olleet kovin keskeisiä lobbauksen kohteita. Yhteydenpito viranomaisten suuntaan on usein teknisluonteisempaa yhteydenpitoa, jolla ei pyritä vaikuttamaan lainsäädännön sisältöön tai lainsäädäntöpäätöksiin.
Keva	Keva kannattaa avoimuusrekisterin perustamista. Liikkeelle kannattaa lähteä suppeammasta soveltamisalasta ja alkuvaiheen arvioinnin ja kokemusten mukaan soveltamisalaa voidaan myöhemmin laajentaa.
Kirkkohallitus	Kirkkohallituksen mielestä on perusteltua, että avoimuusrekisterin soveltamisala on mahdollisimman kattava. Kirkkohallituksen oman vaikuttamistoiminnan näkökulmasta ei ole merkitystä, koskeeko rekisterin ala esitysluonnoksen pykälään kirjoitetulla tavalla eduskuntaa, ministeriöitä ja valtion virastoja vai laajemmin koko valtionhallintoa.
Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry	KOVA katsoo, että lain soveltamisalan tulisi olla koko valtionhallinto. Näin ollen lobbauskohteiden osalta ei syntyisi sääntelyaukkoja. Sääntely ulottuisi siis myös eduskunnan alaisiin virastoihin, itsenäisiin julkisoikeudellisiin laitoksiin ja valtion liikelaitoksiin, sekä soveltuvien osin valtion rahastoihin ja erikseen asetettuihin toimielimiin. Suppeampi vaihtoehto jättää mietinnössäkin todetulla tavalla sääntelyn ulkopuolelle joitakin toimijoita, jotka käyttävät päätöksenteossaan huomattavaa toimialakohtaista valtaa, esimerkiksi Suomen Pankki ja sen alainen Finanssivalvonta ja Senaattikiinteistöt. Mietinnössä myös todetaan, ettei koko valtionhallintoa ja ainoastaan eduskuntaa, ministeriöitä ja valtion virastoja koskevien soveltamisalojen välillä ole merkittävää eroa toimeenpanon laajuudessa. Näistä syistä KOVA pitää perusteltuna, että soveltamisala kattaa soveltuvien osin kaiken valtion tasoisen toiminnan.
Kopiosto ry	Kopioston näkemyksen mukaan luonnostellun avoimuusrekisterilain soveltamisala tulisi aluksi ulottaa ainoastaan eduskuntaan ja ministeriöihin. Oikeusministeriön julkaiseman ”Lobbauksen nykytila Suomessa valtiollisella

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	tasolla” -tutkimuksen mukaan merkittävimpiä lobbauksen kohteita ovat ministerit ja ministeriöiden keskeisimmät viranhaltijat. Eniten ja useimmin lobbausta kohtaavat kansanedustajat ja ministerit. Tutkimuksesta käy myös ilmi, että valtion virastot eivät samalla tavoin näyttäyty merkittävänä lobbauksen kohteena. Nyt ei ole tarvetta ylisääntelylle. Avoimuusrekisterilakia voidaan myöhemmin täydentää soveltamisalan osalta, mikäli kävisi selväksi, että soveltamisala olisi jäänyt kapea-alaiseksi.
Kreab Oy	Koemme, että rekisterin tarve ulottuu eduskuntaan ja ministeriöihin, koska poliittiset päätöksenteot valmistellaan pääsääntöisesti näissä. Myös Jyväskylän yliopiston tutkimus ”Lobbauksen nykytila Suomessa valtiollisella tasolla” tukee tätä havaintoa.
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom	Virasto kannattaa avoimuusrekisterilainsäädännön ulottamista ensi vaiheessa eduskuntaan, ministeriöihin ja valtiovirastoihin. Soveltamisalan laajentamisesta koko valtionhallintoon voitaisiin harkita saatujen kokemusten perusteella.
Lobbaustutkijoiden yhteislausunto	Kannatamme koko valtionhallinnon kattavaa rekisteriä, jotta rekisteri antaisi laajasti tietoa vaikuttamisen kohteista lobbausprosessien eri vaiheissa (myös varhainen vaikuttaminen ja lainsäädännön implementointiin vaikuttaminen). Virastoihin liittyen toteamme, että tutkimusten mukaan ne ovat Suomessa vaikuttamisen kohteita, vaikka niihin vaikutetaan harvemmin kuin eduskuntaan ja ministeriöihin (Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2021:6; Taloustutkimuksen lobbausraportti 31.5.2021).
Lobbaustutkijoiden yhteislausunto	Ehdotamme, että pykälässä 2 mainittuihin vaikuttamisen kohteisiin lisättäisiin ne hallitusohjelmaneuvoitteluihin osallistuvat henkilöt, jotka eivät neuvotteluihin osallistuessaan työskentele pykäläehdotuksessa nyt mainituissa organisaatioissa.
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.	MTK:n käsityksen mukaan avoimuusrekisterilaki voi lisätä yleistä luottamusta poliittista päätöksentekojärjestelmää kohtaan ja varmistaa myös osaltaan viranomaisjärjestelmän luotettavuutta ja lainmukaista toimintaa. Lausuttavana olevassa mietinnössä esitellään kolme eri vaihtoehtoa soveltamisalaksi. Esitys on kirjoitettu siten, että soveltamisalaan kuuluisivat eduskunta, ministeriöt ja valtion virastot. Päätös soveltamisalasta on kuitenkin jätetty jatkovalmistelussa tehtäväksi. MTK:n käsityksen mukaan olennaista on lainvalmisteluun ja budjettivallan käyttöön liittyvän vaikuttamistyön avoimuus. MTK ehdottaa, että valtion virastot jätettäisiin toistaiseksi lain soveltamisalan ulkopuolelle. Soveltamisalaa voidaan tarvittaessa laajentaa valtion virastoihin myöhemmin, kun lain soveltamisesta on kertynyt riittävästi kokemusta ja rekisterin laajentamista alue- ja kuntatasolle arvioidaan lain seurannan yhteydessä
Maahanmuuttovirasto	Maahanmuuttoviraston näkemyksen mukaan avoimuusrekisterin soveltamisalan tulisi olla mahdollisimman laaja ja koskea koko valtionhallintoa.
Maanmittauslaitos	Maanmittauslaitos pitää kannatettavana avoimuuden edistämistä koko valtionhallinnon laajuudessa. Mikäli lain soveltamisalaan kuuluvat myös valtion virastot, tämä tekee päätöksentekoprosessista kokonaisuudessaan nykyistä läpinäkyvämmän ja sitä kautta todennäköisesti myös lisää kansalaisten luottamusta. Toisaalta Maanmittauslaitoksessa ei nähdä kovin

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	merkittävää eroa sillä, onko soveltamisalana koko valtionhallinto vai eduskunta, ministeriöt ja valtion virastot.
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry	Kansallisen avoimuusrekisterin valmistelussa on ollut esillä kolme eri soveltamisalavaihtoehtoa: (i) koko valtionhallinto, (ii) eduskunta, ministeriöt ja valtion virastot ja (iii) eduskunta ja ministeriöt. MaRa kannattaa esitetyistä soveltamisalavaihtoehdoista (iii) mallia, missä soveltamisalaan kuuluisi ainoastaan eduskuntaan ja ministeriöihin kohdistuva vaikuttamistoiminta. Soveltamisala kattaisi tässäkin laajuudessa suuren määrän vaikuttamiskohteita. Rekisteriin tulisi tämän mukaan ilmoittaa yhteydenpidosta, joka kohdistuu ministereihin, kansanedustajiin sekä näiden avustajiin tai eduskunnan ja ministeriöiden virkamiehiin. Tämä malli olisi lisäksi toimeenpanoltaan kevyin ja vähentäisi siten ilmoitusvelvollisille jatkuvasta raportoinnista aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Soveltamisalan ulottaminen valtion virastoihin ei ole ainakaan rekisterin perustamisen alkuvaiheessa tarkoituksenmukaista ennen kuin sen käytännön toimivuudesta on saatavilla kokemusten perusteella enemmän tietoa.
Medialiitto ry	Lain soveltamisalan tulisi avoimuuden edistämisen näkökulmasta olla mahdollisimman laaja, mutta laajentamisen ei tulisi tapahtua tarkkarajaisuuden kustannuksella. Jotta rekisteri aidosti palvelee päätöksenteon avoimuutta, sen tulee antaa mahdollisimman oikea kuva kohteestaan, mikä edellyttää avoimuusvelvollisuuksien selkeää ja yhdenmukaista soveltamista. Ilmoitusvelvollisten on voitava helposti varmistua siitä, mitkä vaikuttamisen kohteet ja aiheet rekisteriin on kirjattava. Hyvää perustetta sille, miksi avoimuusrekisterin tulisi koskea vain valtion eikä myös alue- ja kuntien hallintoa, ei ole. Sen sijaan kaikkien hallinnon tasojen sisällä olisi mahdollista rajata päättävän aseman perusteella organisaatioita ja virkoja, joiden tulisi kuulua lain soveltamisalaan. Valtion osalta rajaaminen eduskuntaan ja ministeriöihin on selkeää, mutta sitä voi myös olla perusteltua osin laajentaa erikseen nimettyihin virastoihin.
Metsähallitus	Kannatamme ilmoitusvelvollisuuden soveltamisalaksi ainakin ensivaiheessa eduskuntaa ja ministeriöitä, jotka vastaavat lainsäädäntö- ja budjettiprosesseista ja joihin vaikuttaminen taustaselvitysten mukaan enimmiltään kohdistuu. Taustaselvityksen mukaan soveltamisala kattaisi näin yleisimmät ja merkittävimmät valmisteluprosessit ja lobbauskohdeet. Tutkimusten ja kuulemisten valossa lobbausta eduskuntaan ja ministeriöihin pidetään olennaisimpana.
Metsäteollisuus ry	Lobbaus on laajaa vaikuttamista päätöksentekoon. Sääntelyssä tulisi kuitenkin lähteä liikkeelle maltillisella soveltamisalalla ja saatujen kokemusten perusteella tarvittaessa myöhemmin miettiä mahdollista soveltamisalan laajennusta.
Naisjärjestöjen Keskusliitto	Rekisteri ehdotetaan otettavaksi käyttöön valtionhallinnon tasolla, mikä on toimiva lähtökohta. Jatkossa rekisterin laajentamista alue- ja kuntatasolle on kuitenkin tärkeää arvioida, kun siitä on saatu kokemuksia.
Näkövammaisten liitto ry	Tutkimuksen mukaan eniten lobbausta kohtaavat kansanedustajat ja ministerit. Myös ministeriöiden viranhaltijat ovat vaikuttamisen kohteena. Valtion virastot sen sijaan eivät tutkimuksen mukaan näyttäytyä keskeisenä lobbauksen kohteena. Näkövammaisten liiton mielestä tutkimus tukee sitä

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	lähtökohtaa, että avoimuusrekisterin soveltamisalaksi on otettava ensivaiheessa eduskunta ja ministeriöt.
OAJ	Mietinnössä esitellään kolme vaihtoehtoa soveltamisalaksi. Pykälät on kuitenkin kirjoitettu sen mukaan, että soveltamisalaan kuuluvat eduskunta, ministeriöt ja valtion virastot. Soveltamisala voisi olla alkuvaiheessa maltillisempi eli virastot jätettäisiin tässä vaiheessa ulkopuolelle. Vaikka virastot käyttävät merkittävää toimeenpanovaltaa, olisi aluksi hyvä rajata soveltamisalaa ja kerätä kokemuksia, ennen kuin laajennetaan.
Oikeuskanslerinvirasto	Valtioneuvoston oikeuskansleri pitää avoimuusrekisterin perustamista ja se mahdollisimman laajaa soveltamisalaa kannatettavana. Avoimuusrekisterin tulisi kattaa mahdollisimman laajasti vaikuttamista yhteiskunnalliseen päätöksentekoon lainsäädännön ja hallinnon eri osa-alueilla. Avoimuusrekisteri osaltaan auttaa kansalaisia arvioimaan päätöksenteon taustalla vaikuttavia intressejä ja siellä vaikuttavia ammattimaisia toimijoita. Tämä tukee osaltaan osallistumisoikeuksien toteutumista. Lobbauksen avoimuus ja hyvä edunvalvontatapa, joka on otettu lakiin yhtenä tavoitteena, osaltaan myös edistää julkisen päätöksenteon ja hallinnon toiminnan integriteettiä ja siten edistää avoimuuden ohella muutoinkin hyvää hallintoa.
Oikeuskanslerinvirasto	Tuomioistuimet ja ylin laillisuusvalvonta on perustellusti jätetty avoimuusrekisterin ja ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle. Tuomioistuinten osalta jo perustuslain 3 §:n mukaisesta valtiollisten tehtävien jaosta johtuu tuomiovallan erityisasema ja vaikka tuomioistuimet ovat oikeushallinnon sekä talous- ja henkilöstöhallinnon näkökulmasta valtion virastoja, on näiden jättäminen nyt kyseessä olevan sääntelyn ulkopuolelle erityisen perusteltua. Ylimmillä laillisuusvalvojilla on samoin perustuslain 108 ja 109 §:ien sekä muiden ylintä laillisuusvalvontaa koskevien säännösten perusteella erityinen valtiosääntöoikeudellinen asema. Valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen yleistä roolia sekä toimivaltuuksia sekä oikeudellista vastuuta koskeva sääntely ovat pitkälti samankaltaisia, joten molempien ylimpien laillisuusvalvojien käsittely samalla tavoin avoimuusrekisterilaissa on perusteltua. Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa olisi perusteltua lyhyesti todeta tuomioistuinten ja ylimmän laillisuusvalvonnan asema.
Opetushallitus	Avoimuusrekisterilain soveltamisalavaihtoehtojen osalta Opetushallitus pitää perusteltuna, että lainsäädäntö kattaisi koko valtionhallintoon kohdistuvan vaikuttamisen.
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry	PAM katsoo, että soveltamisalan tulee koskea eduskunnan ja ministeriöiden lisäksi virastoja. Tällaisella soveltamismallilla voidaan varmistaa, että raportointi tukee rekisterin tärkeintä tavoitetta eli yleisen ymmärrettävyyden lisäämistä siitä mitä lobbaus on ja kuinka laajasti tätä tapahtuu. Selvityksessä tuodaan esille, että vaikka Suomessa tällä hetkellä lobbauksen pääasiallisena kohteena ovat poliittiset päättäjät, kohdistuu myös virastoihin ja niiden virkamiehiin lobbausta vaikkakin vähemmän säännönmukaisesti kuin politiikkoihin. Tästä syystä PAM katsoo, että myös virastoihin kohdistuva lobbaus tulee tuoda aiempaa näkyvämmäksi. Kokonaisuuden osalta PAM pitää hyvänä, että luonnoksessa ehdotetaan, että rekisterin laajentamista myös alue- ja kuntatasolle tulee uudelleen arvioida avoimuusrekisterilain seurannan ja jälkiarvioinnin yhteydessä. PAM pitää kaiken kaikkiaan tarpeellisena, että rekisterin käyttöön oton jälkeen

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	tarkastellaan mahdollisia avoimuusrekisterin aiheuttamia muutoksia lobbaustapoihin ja lobbauksen kohteisiin. Tarkastelun lisäksi on tärkeää, että näihin potentiaalsiin muutoksiin ja lisätarkennuksiin reagoidaan nopeasti tarvittavilla rekisterin sisältömuutoksilla.
Palvelualojen työnantajat Palta ry.	Katsomme, että rekisterin soveltaminen tulee rajata koskemaan keskeistä valtakunnallista päätöksentekoa ja sen valmistelua eli eduskuntaa ja ministeriöitä. Myöhemmin, kun rekisterin käytöstä on kokemuksia, voidaan erikseen harkita sen laajentamista muuhun valtionhallintoon ja alue- sekä kuntahallintoon. Lisäksi Palta katsoo, että rekisterin tulee koskea vaikuttamistyötä, joka kohdistuu lainsäädännön ja valtion talousarvion valmisteluun. Tämä tuleekin todeta lain perusteluissa esitettyä selkeämmin.
Perussuomalaisten eduskuntaryhmä	Perussuomalaiset on laajan avoimuuden kannalla. Korostamme myös toimintavapautta ja yhteiskunnallisten toimijoiden välisen yhteydenpidon tärkeyttä Katsomme, että lain tarkoitusta ja päämäärää on syytä tarkastella myös siitä näkökulmasta, että ei luoda tarpeetonta ja turhaa byrokratiaa. Painotamme, että laaja soveltamisala on perusteltu, jos lain tarkoitus ja päämäärät ovat riittävän selkeät.
Pirkanmaan käräjäoikeus	Avoimuusrekisteriä koskeva lainsäädäntö tulisi lisävalmistelun jälkeenkin rajoittaa soveltumaan vain lobbaukseen, joka on kohdistettu eduskuntaan ja ministeriöihin. Ne ovat valtion tärkeimmät päätöksentekuelimet. Tätä voisi pitää riittävänä rajauksena. Avoimuusrekisterilain seurannan ja jälkiarviointin yhteydessä voitaisiin tarkastella lainsäädännön laajentamista koskemaan valtion virastoja.
Pohjoisranta BCW	Pohjoisranta BCW:n näkemyksen mukaan ensivaiheessa olisi hyvä keskittyä avaamaan vaikuttamista, joka kohdistuu eduskuntaan ja ministeriöihin. Lain valmisteluvaiheessa tehty Oikeusministeriön tutkimus Kohti avoimempaa lobbausta: lobbauksen nykytila valtiollisella tasolla osoittaa myös, että virastoihin suuntautuvat yhteydenotot ovat murto-osa muusta vaikuttamisesta ja tiedonvaihdosta, joten alkuvaiheessa olisi selkeätä ilmoittaa toimet eduskunnan ja ministeriöiden osalta ja myöhemmin toimintatapojen vakiinnuttua laajentaa rekisteriä, mikäli tarvetta.
Pohjolan Voima Oyj	Mielestämme olisi hyvä aloittaa vaikuttamistoimenpiteiden rekisteröinti eduskunnasta ja ministeriöistä, jotka ovat lobbaamisen kannalta kaikkein keskeisimmät tahot. Kokemusten karttuessa ja avoimuusrekisterin vakiinnuttua, sitä voidaan tarvittaessa laajentaa. Vaiheittaista etenemistä puoltaa myös ilmoitusvelvollisten hallinnollisen taakan pitäminen kohtuullisella tasolla.
Poliisihallitus	Vaikka Poliisihallituksen näkemyksen mukaan avoimuusrekisterin soveltamisalan tulisi lähtökohtaisesti olla mahdollisimman laaja, Poliisihallituksen näkemyksen mukaan vaihtoehto eduskunta, ministeriöt ja valtion virastot vaikuttaa kuitenkin tarkoituksenmukaiselta aloituslaajuudelta
Politiikan toimittajat ry	Politiikan toimittajat ry:llä ei ole tässä vaiheessa kantaa siihen, tulisiko rekisteri ulottaa koko valtionhallintoon vai tulisiko rekisteri rajata koskemaan vain esimerkiksi eduskuntaa, ministeriöitä ja virastoja. Jotta merkittävä osa vaikuttamistyöstä ei jäisi pimentoon, voisi olla perusteltua

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	ulottaa rekisteri koskemaan koko valtionhallintoa, joskin tässä tapauksessa rekisterin ylläpitäjälle tulee varata riittävät resurssit ilmoitusten käsittelemiseen ja valvontatoimintaan.
ProCom - Viestinnän ammattilaiset ry	Tutkimuksen mukaan (Oikeusministeriön julkaisuja 2021:6) virastoihin kohdistuu lobbausta, vaikkakin vähemmän kuin ministeriöihin. Ovatko sellaiset virastot listattavissa ja saatettavissa lain piiriin? ProCom – Viestinnän ammattilaiset ry kannattaa lähtötilanteessa lain ulottamista ministeriöihin ja eduskuntaan. Jos rekisterin käyttöönottoa halutaan myöhemmin laajentaa se voisi lisäksi ulottua sellaisiin virastoihin, joilla on keskeinen rooli lainvalmistelussa. Yhdistys katsoo, että lakia ei tässä vaiheessa sovellettaisi koko valtionhallintoon tai sellaisiin virastoihin, jotka ovat vain välillisesti mukana lainvalmistelussa. Kun laki astunee voimaan 2023 vaikuttamistyöstä aletaan saada tilastotietoa sekä kokemusperäistä tietoa eli tutkimusmateriaalia. Tilannetta voidaan siis tarkastella uudestaan ja uusia valtionhallintoon kuuluvia tahoja liittää lain piiriin, mikäli siihen osoittautuu tarvetta.
Puolustusministeriö	Puolustusministeriö esittää harkittavaksi, tulisiko esitys rajata koskemaan ennen kaikkea kansanedustajia, ministereitä ja heidän avustajiaan sekä valtioneuvostoa. Tätä voitaisiin pitää perusteltuna mietinnössä esitetysti se, että kansanedustajat, ministerit, ministereiden toimikaudeksi nimetyt valtiosihteerit ja ministereiden erityisavustajat ovat päätöksentekojärjestelmän keskeisimmät poliittiset toimijat, joihin lobbaaminen usein kohdistuu. Lisäksi julkisuuslakia ei sovelleta eduskuntaan tai kansanedustajiin. Puolustusministeriö toteaa, että mikäli avoimuusrekisteri koskisi Puolustusvoimia ja sen eri hallintoyksiköitä, tulisi jatkovalmistelussa ottaa huomioon ja arvioida huolellisesti ehdotuksen vaikutukset kansalliseen turvallisuuteen, maanpuolustukseen ja operaatioturvallisuuteen sekä näitä koskevaan salassapitosääntelyyn.
Päivittäistavarakauppa ry	PTY:n näkemyksen mukaan avoimuusrekisterin ilmoitusvelvollisuuden laajuuden tulisi kattaa eduskunta ja ministeriöt, sillä lainsäädäntövalta ja lakien valmistelu ovat kaikkein keskeisintä avoimuuden näkökulmasta. Soveltamisalan ulottamista valtion virastoihin emme kannata. Tarvitaan kokemuksia rekisteristä ja sen hyödyistä ennen kuin soveltamisalan laajentaminen tulee harkittavaksi.
Rahoitusvakausvirasto	Kattavuuden osalta RVV pitää tärkeänä, että avoimuusrekisterin soveltamisala koskee koko valtionhallintoa.
Rakennusteollisuus RT ry	Soveltamisalan ulottaminen koko valtionhallintoon olisi laajin vaihtoehto ja saattaisi aiheuttaa erilaisia rajanveto-ongelmia, joita mietinnössä on tunnistettukin. Myös Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry on todennut lausunnossaan, että mikäli soveltamisala olisi hyvin laaja, tultaisiin helposti tilanteeseen, jossa osa valtion virastoista tai liikelaitoksista toimii itse sekä vaikuttajana että vaikuttamisen kohteena. Tämän vuoksi kannatamme maltillisempaa vaihtoehtoa, jossa soveltamisalaan kuuluisivat eduskunta ja ministeriöt. Tällöin soveltamisala kattaisi mietinnön mukaan yleisimmät ja merkittävimmät valmisteluprosessit ja lobbauskohteet.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Rakennusteollisuus RT ry	RT kuitenkin katsoo, että myöhemmässä vaiheessa olisi syytä arvioida lain soveltamisalaan liittyen onko perusteltua eduskunnan ja ministeriöiden lisäksi syytä sisällyttää kuntatasolla tapahtuva vaikuttaminen, jota ei ole mietinnössä vaihtoehtona lähemmin tarkasteltu. Pohdinnassa arvioitavaksi tulee mielestämme seuraavat seikat: Kuntatasolla varsinkin suurissa kaupungeissa toimivat poliitikot ja virkamiehet käyttävät merkittävää julkista valtaa, ja heihin kohdistuu epäilemättä yhtä lailla vaikuttamistoimintaa kuin valtion tason toimijoihin. Edelleen samoja henkilöitä toimii usein sekä kunnallisen tason että valtion tason päätöksenteossa ja samaan aikaan useissa eri luottamustehtävissä, ja eron tekeminen erilaisten roolien välillä voi tosiasiallisesti olla hankalaa, kuten mietinnössä on tunnistettukin. Ei liene tarkoituksenmukaista, että vaikuttamistoiminnassa ja sen raportoinnissa olisi keinotekoisesti yritettävä erotella, missä roolissa tietty henkilö kulloinkin on tilanteissa, joissa häneen tai hänen edustamaansa tahoon kohdistuu vaikuttamista.
Rakli ry	RAKLI pitää hyvänä, että alkuvaiheessa soveltamisala rajataan eduskuntaan ja ministeriöihin. Tämä on perusteltua myös hallinnollisen taakan näkökulmasta. Kun soveltamisesta saadaan käytännön kokemusta, voidaan avoimuusrekisterin alaa tarvittaessa laajentaa.
Rud Pedersen Public Affairs	Rud Pedersen esittää kantanaan, että ensivaiheessa olisi hyvä keskittyä avaamaan vaikuttamista, joka kohdistuu eduskuntaan ja ministeriöihin. Näissä instansseissa valmistellaan ja päätetään suomalaisesta lainsäädännöstä ja valtion talousarviosta, jotka muodostavat kuitenkin ylivoimaisen osan vaikuttamisen kohteista Suomessa
Ruotsalainen eduskuntaryhmä	Med tanke på att öppenhetsregistret är ett nytt register där gränsdragningen mellan vilka aktörer som ska registreras och vilka som inte är svår, är det skäl att registret i startskedet enbart tillämpas på riksdagen och ministerierna. Det är väsentligt att registret fungerar i praktiken och därför är det värdefullt att samla på erfarenhet före tillämpningsområdet utvidgas. När omfattningen och procedurerna blir mera tydliga kan det vara motiverat att öka på tillämpningsområdet.
SAK	Ensimmäinen liittyy tulossa olevan lain soveltamisalaan. Varsin monet tahot haluavat mukaan vain eduskunnan ja valtioneuvoston/ministeriöt sinällään ymmärrettävästi, koska niillä on merkittävin budjetti- ja lainsäädäntövalta ja koska niihin kohdistuu määrällisesti suurin osa vaikuttamistoiminnasta. Kuitenkin monet valtion virastot käyttävät suurta valtaa antaessaan tulkintoja eri säädöksistä ja toimeenpannessaan niitä. Näin ollen ainakin osa valtion virastoista pitäisi saada mukaan lain soveltamisalaan.
Senaatti-kiinteistöt	Senaatti-kiinteistöt pitää tarkoituksenmukaisena lakiluonnoksen 2 §:ään lähtökohdaksi valittua soveltamisalavaihtoehtoa, joissa vaikuttamisen kohdeorganisaatioina pidetään eduskuntaa, ministeriöitä ja valtion virastoja. Vaikuttamistoiminnan kohteisiin on Senaatti-kiinteistöjen näkemyksen mukaan perusteltua sisällyttää mainitut valtion yksiköt, jotka käyttävät poliittista lainsäädäntövaltaa, budjettivaltaa tai muutoin julkista valtaa. Kohdeorganisaatioiden osalta huomio kiinnittyy kuitenkin siihen, että valtion laitokset eivät sisälly ko. kohtaan. Perustelut tehdyille rajaukselle olisi hyvä kirjata esitykseen, sillä useimmissa yhteyksissä valtion virastoja ja laitoksia käsitellään vakiintuneesti yhtenä kokonaisuutena.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	Vaikuttamistoiminnan kohteisiin on samoin perusteltua sisällyttää em. valtion organisaatioiden virkamiehet. Huomiona toteamme, että soveltamisalan ulottuminen virastojen päälliköiden lisäksi myös muihin virastojen virkamiehiin tulisi selvemmin käydä ilmi 2 § 2 momentin kohdasta 5, vaikka virkamiehiin kohdistuvaa yhteydenpitoa ei ilmoitettaisikaan henkilö- vaan osastotarkkuudella (6 § 3 momentin viimeinen lause). Senaatti-kiinteistöt ei sen sijaan kannata muistion kohdassa ”5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset” selvitettyä vaihtoehtoa, jossa vaikuttamistoiminnan kohdeorganisaatioihin sisällytettäisiin koko valtionhallinto, mukaan lukien valtion liikelaitokset. Myöskään liikelaitoskonserniin kuuluvien liikelaitosten tytäryhtiöiden ei tule kuulua vaikuttamistoiminnan kohdeyrityksiin. Perustelut tälle näkemykselle esitetään alla. Senaatti-konserniin kuuluvat liikelaitokset toimivat valtion muiden organisaatioiden tilapalveluiden tuottajana. Senaatti-konserniin kuuluvilla liikelaitoksilla tai niiden tytäryhtiöillä ei voimassa olevan lain mukaan ole viranomaistehtäviä, ne eivät käytä julkista valtaa eikä niiden työntekijöihin sovelleta virkamieslakia. Valtion sisäisillä sopimuksilla ei myöskään voida siirtää viranomaistehtäviä tai julkisten hallintotehtävien hoitamista Senaatti-konsernin liikelaitoksille. Liikelaitosten tai niiden tytäryhtiöiden tehtävät eivät siten sisällä yhteiskunnallisesti merkittävää viranomaispääöksentekoa, viranomaistoimintaa tai lainsäädäntövallan tai toimeenpanovallan käyttämistä. Senaatti-kiinteistöjen näkemyksen mukaan lain soveltamisalan laajentamiselle koskemaan myös liikelaitoksia (tai liikelaitosten tytäryhtiöitä) ei siten ole tarvetta. Senaatti-konsernin liikelaitokset tuottavat palvelunsa asiakkailleen pääosin kiinteistö- ja rakennusalaalla toimivien yksityisten palveluntuottajayritysten avulla. Palveluhankinnat kilpailutetaan julkisia hankintoja koskevien säännösten mukaisesti, joissa edellytetään mm. palveluntuottajien tasapuolista ja syrjimätöntä kohtelua sekä päätöksenteon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Liikelaitokset ostavat mm. tilojen rakennuttamiseen, kiinteistönhoitoon ja tiloihin tarjottaviin toimitilapalveluihin liittyvät palvelut alan yksityisiltä yrityksiltä. Liikelaitokset ja tytäryhtiöt hankkivat myös esim. asiakkuudenhoitoon, asiakasviestintään ja -vaikuttamiseen liittyviä konsultointipalveluita yksityisiltä yrityksiltä. Liikelaitosten harjoittamaan liiketoimintaan sisältyy siten runsaasti sidosryhmäyhteistyötä yksityisten yritysten kanssa ja yhteistyötä tehdään myös muutoin kuin puhtaasti hankintamenettelyihin liittyen. Liiketoiminnan harjoittamiseen liittyvä yhteistoiminta yksityisen sektorin kanssa poikkeaa viranomaistoiminnasta. Normaaliin liiketoimintaan kuuluu runsaasti sidosryhmätoimintaa yritysten kanssa erilaisine tapaamisineen, yhteydenottoineen, keskusteluineen, sidosryhmätilaisuuksineen ja kokouksineen. Mikäli avoimuusrekisterilain soveltamisalaa laajennettaisiin koskemaan myös valtion liikelaitoksia vaikuttamisen kohdeorganisaatioina, aiheuttaisi tämä selkeyttämistarpeita sen osalta, miltä osin palveluntuottajien toimintaa olisi pidettävä ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvana vaikuttamisena ja miltä osin se kuuluisi 3 §:n 1 momentin

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	poikkeamissäännöksen piiriin tavanomaisena (liiketoimintaan sisältyvänä) asiointina (liikelaitoksessa).
Senaatti-kiinteistöt	Senaatti-kiinteistöt kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi. Senaattikiinteistöjen lausunto edustaa koko Senaatti-konsernin näkemystä. Kiteytetysti Senaatti-kiinteistöt toteaa näkemyksensä, että Senaatti-konserniin kuuluvia valtion liikelaitoksia konserniyhtiöineen tulisi avoimuusrekisterilain kannalta tarkastella yhtenä kokonaisuutena ja kohdella yhtenäisin säännöin. Konserniin kuuluvia liikelaitoksia tai niiden tytäryhtiöitä ei tule sisällyttää laissa tarkoitettuihin vaikuttamisen kohdeorganisaatioihin ja ne tulee kaikilta osin sulkea pois vaikuttamista suorittavien organisaatioiden piiristä. Lisäksi lausunnossa on esitetty joitakin tarkentavia huomioita.
Senaatti-kiinteistöt	3 § 1 momentin 1-kohdassa olisi hyvä selkeämmin todeta, mitä ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle jäävän ”tavanomaisen asioinnin” piiriin katsotaan kuuluvan. Esim. joulukuun kuulemistilaisuudessa kerrottu tarkoitus julkisiin hankintoihin kaikissa vaiheissa liittyvien toimien (valmistelu, toteutus, sopimuskausi) sulkemisesta ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle ei selvästi käy ilmi luonnoksesta. Mikäli valtion liikelaitokset (muiden kuin lakisääteisten tehtävien osalta) ja liikelaitosten tytäryhtiöt säilyisivät ilmoitusvelvollisten organisaatioiden piirissä, tulisi perusteluissa selkeyttää, mikä osa niiden toiminnasta, joka kohdistuu ministeriö- ja virastoasiakkaisiin, katsottaisiin kuitenkin kuuluvan 3 § 1 mom 1-kohdassa tarkoitetun tavanomaisen asioinnin piiriin ja jäisi ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle. Liikelaitosten ja niiden valtioasiakkaiden väliseen valtion sisäiseen yhteistoimintaan kuuluu runsaasti erityyppistä yhteydenpitoa, viestintää ja tilaisuuksia, joista kaikki eivät suoraan kytkeydy laissa säädettyihin palvelusopimuksiin, vaan ovat osa valtion sisäistä asiakkuudenhoitamista ja sidosryhmätoimintaa. Samoin 3 § 1 momentin 4-kohdassa tarkoitetut, ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle jäävään valtion omistajaohjaukseen liittyvät toimet tulisi tällöin kuvata tarkemmin. Liikelaitoksia ja välillisesti niiden tytäryhtiöitä koskevaan ministeriöiden omistajaohjaukseen liittyy myös epämuodollisempaa yhteydenpitoa ja viestintää, erilaisia tilaisuuksia, tapaamisia ja keskusteluja, eikä omistajaohjausta tulisi rajoittaa vain muodolliseen toimielintyöskentelyyn tai virallisiin työryhmiin.
Sivista - Sivistystyönantajat ry	Katsomme, että ilmoitusvelvollisuuden laajuuden tulisi rekisterin perustamisvaiheessa koskea eduskuntaa ja ministeriöitä. Perustelemme tätä sillä, että nämä käyttävät keskeistä lainsäädäntövaltaa, mikä on ehdotetun rekisterin ytimessä. Soveltamisalan mahdollista laajentamista voidaan harkita siinä vaiheessa, kun rekisterin hyödyistä on enemmän kokemusta.
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry	SOSTE kannattaa avoimuusrekisterin laajaa ja kattavaa toimeenpanoa. SOSTEn mielestä on ymmärrettävää, että ensivaiheessa rekisteri rajoittuisi valtionhallintoon kohdistuvaan vaikuttamiseen. Samalla kuitenkin toivomme selvempää tavoitteenasettelua sen osalta, miten ja missä

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	aikataulussa avoimuusrekisteri laajenisi kattamaan mm. kuntiin ja hyvinvointialueisiin kohdistuvan vaikuttamisen.
STM	Avoimuusrekisterin osalta harkitun kolmen eri soveltamisalavaihtoehdon osalta STM toteaa mietinnöstä käyvän ilmi, että eniten kannatusta on kuulemisissa saanut soveltamisalan rajaaminen eduskuntaan, ministeriöihin ja valtion virastoihin. Tällöin ulkopuolelle jäisivät kuitenkin eräät STM:n hallinnonalan laitokset tai hallinnonalalla merkitykselliset laitokset (esimerkiksi Kela, Keva, Työllisyysrahasto ja Finanssivalvonta), mikä mietinnössä myös vaihtoehtoja arvioitaessa todetaan. Osa näiden laitosten tehtävistä lienee lobbauksen kannalta vähemmän merkityksellisiä toimintoja, kuten tutkimustehtävät, mutta ne tekevät myös sidosryhmäyhteistyötä sekä käyttävät ohjausvaltaa ja päätösvaltaa. Ohjaus- ja päätösvalan osalta voisi lähtökohtaisesti olla merkityksellistä, mitä lobbausta toimijaan kohdistuu, mikä puoltaa laajinta soveltamisalavaihtoehtoa, jonka etuna olisi sen kattavuus. Toimeenpano tosin olisi tällöin jossain määrin raskaampaa kuin siinä vaihtoehdossa, joka mietinnössä on asetettu etusijalle. Kansalaisen ei myöskään välttämättä kaikkien toimijoiden osalta olisi helppo arvioida, kuuluuko jokin toimija rekisterissä tarkoitettujen lobbauksen kohteiden piiriin, kun kohteisiin kuuluisi varsin erilaisia valtiollisia toimijoita (esim. Keva kuuluisi, muut työeläkelaitokset eivät).
Suomen Asianajajaliitto	Asianajajaliitto pitää kannatettavana, että soveltamisala on riittävän laaja kattaakseen lainsäädäntö- ja toimeenpanovallan käyttöä Suomessa. Esillä olevasta kolmesta vaihtoehdosta Asianajajaliitto kannattaa laajasti valtionhallinnon toimijoita koskevaa rekisteriä. On kuitenkin rekisterin käyttötarkoituksen vuoksi tarpeen rajata pois riippumattomat, tuomiovaltaa käyttävät tuomioistuimet ja oikeuskanslerinvirasto mietinnön ehdottamalla tavalla. Rekisteri voisi siis koskea julkishallintoa tietyin rajauksin.
Suomen Journalistiliitto ry	Journalistiliiton näkemyksen mukaan avoimuusrekisterin soveltamisalan tulisi olla laaja. Jos soveltamisalaksi rajattaisiin ainoastaan eduskunta ja ministeriöt, se rajaisi ulkopuolelle merkittäviä hallinnon toimijoita kuten virastot ja julkishallinnolliset laitokset Suomen Pankista Puolustusvoimiin. Myös ehdotettu vaihtoehto, jossa sääntelyn piirissä olisivat eduskunta, ministeriöt ja valtion virastot, jättää sääntelyyn aukkoja. Ehdotetussa muodossa rekisterin ulkopuolelle jäisi koko kuntasektori sekä perustettavat hyvinvointialueet.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	Perustettavaa rekisteriä on kehitettävä siihen suuntaan, että myös kunta-ala sekä hyvinvointialueet olisivat rekisterin piirissä. Yliopistojen asema on niin ikään ratkaistava erikseen, sillä yliopistoja rahoittaa enenevässä määrin yksityinen sektori ja kansalaisten on tärkeää tietää esimerkiksi tutkimusrahoituksen painopisteisiin liittyvästä elinkeinoelämän lobbauksesta. Mietinnön mukaan ”merkittävää eroa astetta suppeamman soveltamisalan ja laajimman soveltamisalan välillä toimeenpanon laajuuden näkökulmasta ei ole”. Ei siis ole mitään syytä tehdä avoimuusrekisteristä ainoastaan hyvin kapea-alaista instrumenttia.
Suomen Kiinteistöliitto ry	Kiinteistöliiton mielestä avoimuusrekisterin tulee kattaa koko valtionhallintoa koskeva vaikuttaminen, vähintään kuitenkin eduskunta, ministeriöt ja valtion virastot tulee olla avoimuusrekisterilain piirissä. Näin avoimuusrekisterin soveltamisala muodostuu riittävän kattavaksi, eikä ulkopuolelle jää merkittäviä katvealueita.
Suomen Kuntaliitto ry	Suomen Kuntaliitto ry kannattaa avoimuusrekisterin käyttöönottoa ensisijaisesti eduskuntaan ja ministeriöihin kohdistuvan ammattimaisen vaikuttamisen osalta. Suppeassa vaihtoehdossa avoimuusrekisteriin ilmoitetaan eduskuntaan ja ministeriöihin kohdistuvasta pitkäjänteisestä ja suunnitelmallisesta vaikuttamisesta. Kuntaliitto näkee tärkeänä soveltaa avoimuusrekisterilakia ensisijaisesti tahoihin, jotka päättävät lainsäädännöstä ja valtion talousarviosta tai valmistelevat ne. Kuntaliiton toiminnassa yhteydenpidossa keskusvirastoihin on kyse yleensä käytännönläheisemmästä ja operatiivisemmasta yhteydenpidosta, joka voi liittyä esimerkiksi yhteisen ohjeistuksen valmisteluun tai yksittäisen ongelman selvittämiseen Kuntaliiton jäsenpalvelussa. Soveltamisala olisi Kuntaliiton toiminnan näkökulmasta perusteltua rajata koskemaan yhteydenpitoa eduskuntaan ja ministeriöihin. Esityksen vaihtoehto, jossa avoimuusrekisteriä sovelletaan eduskunnan ja ministeriöiden lisäksi valtion virastoihin kohdistettuun vaikuttamiseen kattaa laajasti julkisen päätöksenteon ja suuren osan valtion viranomaistoimintaa. Kuntaliiton näkemys on, että laajempi malli on hallinnollisesti raskas. Suppeampi vaihtoehto (eduskunta ja ministeriöt) on riittävä ja saa aikaan avoimuusrekisterillä tavoiteltua avoimuutta julkiseen päätöksentekoon. Esityksen laajin vaihtoehto, jossa avoimuusrekisteri koskee koko valtionhallintoa, on näkemyksemme mukaan hallinnollisesti liian raskas. Lisäksi organisaatioiden monimuotoisuuden vuoksi voi olla käytännössä eräissä tapauksissa hankalaa tunnistaa kuuluuko kohde ylipäättään soveltamisalan piiriin vai ei.
Suomen Kuntaliitto ry	Mikäli avoimuusrekisterin käyttöä myöhemmässä vaiheessa harkitaan laajennettavaksi saatujen kokemusten perusteella paikalliselle tai alueelliselle tasolle, haluaa Kuntaliitto olla mukana asian valmistelussa.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Suomen Lakimiesliitto - Finlands Juristförbund ry	Lainsäädännön tulisi kattaa ensi vaiheessa eduskunnan, ministeriöiden ja valtion virastojen taso. Kun rekisteristä ja sen toiminnasta on saatu riittävästi kokemusta, tulisi lainsäädännön laajentamista koko valtiohallinnon tasolle harkita erikseen. Tämä on tärkeää, koska vaikuttamista tapahtuu lainsäädäntö- ja budjettivaikuttamisen lisäksi myös muuhun viranomaistoimintaan ja sitä esiintyy myös laajemmalla tasolla kuin pelkästään eduskunnassa, ministeriöissä ja valtion virastoissa.
Suomen Lukiolaisten Liitto	SLL pitää avoimuusrekisterin perustamista kannatettavana. On erittäin tärkeää lisätä avoimuutta ja läpinäkyvyyttä kaikkeen valtion toimintaan kohdistuvaan vaikuttamistoimintaan, joten siksi SLL kannattaa avoimuusrekisterin ulottamista koko valtionhallintoon. Raportoinnin rajoittaminen vain eduskuntaan ja ministeriöihin jättäisi mietinnönkin mukaan ulkopuolelle "useita valtionhallinnon toimijoita, joihin arvioidaan kohdistuvan merkittävää lobbausintressiä".
Suomen Lääkäriliitto - Finlands Läkarförbund	Lain tarkoitus toteutuisi nähdäksemme hyvin rajaamalla lain soveltamisala eduskuntaan ja ministeriöihin.
Suomen Olympiakomitea - Yhteiskuntasuhteet	Asia on kannatettava hallinnon ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen avoimuuden kannalta. Tarkoitusta vastaa parhaiten laaja tulkinta avoimuusrekisteristä, sillä tosiasiaa koko valtiohallinto, mukaan lukien poliittiset päätöksentekijät, vastaa yhteiskunnallisesta päätöksenteosta ja päätösten toimeenpanosta - jos soveltamisala rajataan, tarkoitus avoimuudesta toteutuu vain osittain.
Suomen Taksiliitto ry	Suomen Taksiliitto kannattaa avoimuusrekisterilain säätämistä päätöksenteon läpinäkyvyyden lisäämiseksi ja hyvän edunvalvontatavan kehittämiseksi. Kannatamme soveltamisalan laajentamista koko valtiohallinnon tasolle vasta, kun avoimuusrekisterilaista on saatu enemmän kokemuksia.
Suomen Tuulivoimayhdistys ry	Selvitysten mukaan Suomessa lobbauksen pääasialliset kohteet ovat eduskunta ja ministeriöt. Lobbauksista kohdistuu huomattavasti vähemmän valtion virastoihin. Tästä syystä olemme sitä mieltä, että lobbauksen ilmoittamisvelvollisuuden tulee koskea ainakin aluksi ainoastaan eduskuntaa ja ministeriöitä.
Suomen Vesilaitosyhdistys ry	Vesilaitosyhdistys katsoo, että yhteiskunnallisen päätöksenteon läpinäkyvyyttä tulisi kehittää, mutta siten, että hallinnollinen taakka ei kasva liian suureksi. Sitä varten lakiin tarvitaan selkeät soveltamisalan rajaukset. Kannatamme soveltamisalaksi eduskuntaa ja ministeriöitä. Siksi soveltamisala tulee rajata yhteydenpitoon kansanedustajiin, ministereihin ja ministeriöiden korkeisiin virkamiehiin. Sääntelyä ei tule kuitenkaan ulottaa kaikkeen vuoropuheluun päättäjien ja intressiryhmien välillä. Vaikuttamistyöksi tulisi katsoa vain suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen toiminta, vaikka sellaisen toiminnan kattava määrittely voi olla vaikeaa. Lisäksi katsomme, että avoimuusrekisterin tulisi keskittyä nimenomaan lainsäädäntöön ja budjettivaltaan liittyvään vaikuttamistyöhön. Lähtökohtana on ensisijaisesti lainsäädännöllisen jalanjäljen avaaminen; mitkä tahot vaikuttavat lainsäädännön valmisteluun ja budjettivaltaan – siis eduskunnan ja valtioneuvoston päätöksentekoon. Laissa ja mahdollisesti laadittavissa suosituksissa tulisi näin ollen todeta, että toimintailmoitukseen kirjattava yhteydenpito ilmoitetaan vain, jos se liittyy lainsäädännön tai valtion talousarvion valmisteluun.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry	Mietinnössä harkitaan yhtenä vaihtoehtona rekisterin soveltamisalaksi koko valtionhallintoon kohdistuvaa yhteydenpitoa. Mietinnössä todetaan, että yliopistojen asema olisi ratkaistava erikseen, koska osa yliopistoista toimii säätiöpohjaisesti ja osa itsenäisinä julkisoikeudellisina laitoksina. Unifi katsoo, että yliopistojen kuuluminen rekisterin soveltamisalaan ei edistä rekisterin tarkoitusta, ja rekisterin soveltamisala tulisia rajata eduskuntaan ja ministeriöihin. Merkittävä osuus tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnasta tapahtuu tänä päivänä myös useiden eri toimijoiden muodostamissa verkostoissa ja ryhmissä, jotka eivät ole omia oikeushenkilöitään. Esimerkiksi yliopistojen, tutkimuslaitosten, yritysten ja kaupunkien tiivis, verkostomainen yhteistyö edellyttää luonnollisesti myös monipuolista yhteydenpitoa eri osapuolten välillä. Jo nyt etabloitunut yhteistyö perustuu yleensä sopimuksiin, joihin liittyvä tieto on saatavilla julkisuuslain mukaisesti.
Suomen ympäristökeskus SYKE	Ensi vaiheessa se olisi hyvä ulottaa vähintään koskemaan eduskuntaan ja ministeriöihin liittyvää lobbausta, kuitenkin unohtamatta kuntapäittäjiä ja hyvinvointialueita. Avoimuus ja läpinäkyvyys ja lobbauksen merkitys on tärkeä kaikessa julkisessa hallinnossa, ei vain valtionhallinnossa. Lobbaus kohdistuu yhtä hyvin myös kuntapäittäjiin ja uusiin aluevaltuustoihin. Näissä päättäjät ovat usein myös samoja poliitikkoja kuin eduskunnassa. Avoimuusrekisterin ei tulisi kuitenkaan lisätä kohtuuttomasti hallinnollista taakkaa.
Suomen Yrittäjät ry	Jos avoimuusrekisteriä lähdettäisiin kuitenkin jatkovalmistelemaan esityksen pohjalta, tulee mallia keventää. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluisi esityksen mukaan vaikuttaminen, joka kohdistuu eduskuntaan, ministeriöihin ja valtion virastoihin. Katsomme, että merkityksellisimmät ratkaisut tehdään eduskunnassa ja ministeriöissä, minkä vuoksi yhteydenpidon raportoiminen näihin tahoihin on esityksen tavoitteen kannalta riittävä.
Syyttäjälaitos	Mietinnössä esitetyn mukaan rekisteriin ilmoittautuminen olisi esityksen mukaan pakollista niille, joita sääntely koskee. Tämä on hyvä lähtökohta. Tällä hetkellä tarkoitus on kohdentaa rekisteröitymisvelvollisuus kaikkeen valtion hallintoon kohdistuvaan vaikuttamiseen, mikä on myös kannatettavaa. Syyttäjälaitos kuitenkin katsoo, että rekisteröitymisvelvoite olisi syytä ulottaa mahdollisimman pian myös kuntien viranomaisiin ja luottamushenkilöihin kohdistuvaan vaikuttamiseen.
Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto ry	Kannatamme avoimuusrekisterin soveltamista alkuvaiheessa ainoastaan kansanedustajiin ja ministeriöihin. Kantaamme puoltavat seuraavat seikat: • Jyväskylän yliopiston ”Lobbauksen nykytila Suomessa valtiollisella tasolla” tutkimuksen mukaan suurin osa vaikuttamisesta kohdistuu kansanedustajiin ja ministeriöihin. Saman tutkimuksen mukaan valtion virastoihin ei kohdistu juurikaan lobbausta. Ottamalla mukaan kansanedustajat ja ministeriöt kyetään siis saavuttamaan varsin kattava näkymä ammattimaiseen vaikuttamistoimintaan. • Ministeriöt ja eduskunta ovat myös ne tahot, joissa virallinen päätöksenteko tapahtuu. Virastoissa

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	ja muissa valtion toimielimissä tapahtuva työskentely on pääosin operatiivista lainsäädännön toimeenpanoa. • Laajimmassa vaihtoehdossa (koko valtionhallinto) sekä vaikuttamistoimintaa harjoittavien organisaatioiden että kansalaisten olisi myöskin hankalaa arvioida, kuuluuko jokin toimija rekisterissä tarkoitettujen lobbauksen kohteiden piiriin, kun kohteisiin kuuluisi varsin erilaisia toimijoita.
Säätiöt ja rahastot ry	Mielestämme avoimuusrekisterin tulisi keskittyä nimenomaan lainsäädäntöön ja budjettivaltaan liittyvään vaikuttamistyöhön. Siksi lain soveltamisalaksi olisi tässä vaiheessa otettava eduskunta ja ministeriöt eikä ainakaan vielä kaikkia virastoja. Mielestämme on hyvin perusteltua, että lain soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät ainakin tavanomainen asiointi viranomaisten luona sekä viranomaisen asettamiin työryhmiin ja kuulemisiin osallistuminen. Mahdollista soveltamisen laajentamista voidaan harkita saatujen kokemusten perusteella myöhemmin.
Tehy ry	Haluamme lausunnossamme kiinnittää kuitenkin huomion seuraaviin asiakohtiin esityksessä. Pidämme tärkeänä, että avoimuusrekisterin käyttöönoton vaikuttamistoiminnan kohteiksi määritellään eduskunta, valtioneuvosto ja ministeriöt. On perusteltua rajata kohteet valtiotasolle uuden toimintatavan käyttöönottovaiheessa ja arvioida rekisterin käyttöönotosta saatuja hyötyjä tälle kohderyhmälle säännöllisesti. Avoimuusrekisterin käyttöönoton rajaaminen on perusteltua myös siksi, että keskeisin kansallinen päätöksenteko tapahtuu juuri em. ryhmissä.
Tekir Oy	Lausuntopalvelun alussa olevan monivalintakysymyksen osalta toteamme, että avoimuusrekisteriä olisi tarkoituksenmukaista aluksi soveltaa eduskuntaan ja ministeriöihin. Toiminnan aloittamisen jälkeen on syytä harkita soveltamisalan laajentamista.
Tekniikan Akateemiset TEK ry	Koska kyseessä on uudenlainen lainsäädäntö ja se vaikuttaa merkittävästi erilaisten toimijoiden toimintaan, niin näemme, että ensi vaiheessa rekisterin tulisi keskittyä erityisesti eduskuntaan ja ministeriöihin. Tästä syystä näemme, että ensi vaiheessa valtion virastoja ei tulisi ottaa mukaan. On kuitenkin selvää, että virastoissa tehdään myös merkittäviä päätöksiä, joten niiden mukaan ottaminen myöhemmin on kannatettavaa Valtionhallinto on virastojen ja työryhmien ulkopuolella monimutkainen kokonaisuus yhtiöitä, itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia, osuuskuntia, säätiöitä, valvojia, neuvottelukuntia, valtuutettuja, toimikuntia, neuvostoja jne., joiden kaikkien osalta sääntelyn olisi oltava mahdollisimman selkeää, yhdenmukaista ja soveltamisen yksiselitteistä.
Teknologiateollisuus ry	Teknologiateollisuus katsoo, että avoimuusrekisterin soveltamisalaan tulisi ottaa ensi vaiheessa maltillisesti vain eduskunta ja ministeriöt. Valtion virastoihin, saatikka koko valtionhallintoon, kohdistuva soveltamisala ei ole nähdäksemme tarpeen, koska vaikuttamistyö kohdistuu demokraattisesti valittuihin päättäjiin, heidän avustajiinsa ja korkeimpiin virkamiehiin. Oikeusministeriön lobbausselvitys (Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2021:6) tuo hyvin ilmi, että lobbausta ei tapahdu juurikaan valtion virastojen suuntaan. Näemme riskinä, että liian suuri ensiaskel voisi johtaa

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	epäselvään ja hallinnollisesti raskaan rekisterin käyttöönottoon, joka ei palvelisi rekisterin tavoitteita. Avoimuusrekisterin toimivuutta voidaan nähdäksemme arvioida myöhemmin rekisterin käyttöönoton jälkeen, jolloin soveltamisalan laajentamisen tarpeellisuutta voidaan harkita saatujen kokemusten perusteella.
tiedusteluvalvontavaltuutettu	Mietintöön sisältyvän eduskunnan, ministeriöt ja valtion virastot kattavan avoimuusrekisterin soveltamisalavaihtoehdon mukaisen avoimuusrekisterilakiluonnoksen 2 §:n 2 momentissa säädetyn nojalla ylimmät laillisuusvalvojat eivät kuuluisi lakiluonnoksessa tarkoitettujen vaikuttamistoiminnan kohteiden piiriin. Koko valtionhallinnon kattavan avoimuusrekisterin soveltamisalavaihtoehdon osalta mietinnössä viitataan puolestaan mahdolliseen laillisuusvalvonnan erottamiseen avoimuusrekisteriin sisältyvästä toiminnasta. Tämä tapahtuisi ilmeisesti lakiluonnoksen 3 §:n muun muassa tätä rajausta koskevassa 3 momentissa. Eduskunnan, ministeriöt ja valtion virastot kattavan avoimuusrekisterin soveltamisalavaihtoehdon mukaisen lakiluonnoksen 3 §:ään ei 3 momenttia sisälly.
Tieteentekijöiden liitto	Tieteentekijöiden liitto kannattaa kolmesta avoimuusrekisterin soveltamisalavaihtoehdosta ensisijaisesti koko valtionhallintoa koskevaa vaihtoehtoa ja toissijaisesti eduskuntaa, ministeriöitä ja valtion virastoja koskevaa vaihtoehtoa. Sellaisissa maissa, joissa avoimuusrekisteri on käytössä, tutkijat ovat toimittajien ohella yksi tärkeimmistä rekisterin käyttäjäryhmistä. Rekisterin sisältämä tieto on arvokasta erityisesti yhteiskuntatieteelliselle tutkimukselle. Avoimuusrekisteri tuo päätöksentekijöihin kohdistuvat vaikutusyritykset näkyviin ja mahdollistaa niitä koskevan tutkimuksen ja julkisen keskustelun. Jos rekisterin soveltamisala rajoittuu eduskuntaan ja ministeriöihin, muuhun valtionhallintoon kuten valtion virastoihin kohdistuva edunvalvontatoiminta jää piiloon ja niitä koskeva tutkimus vaikeutuu. Tutkijat tuovat tutkimustuloksensa yhteiskunnalliseen keskusteluun. Rekisterin laaja soveltamisala ei pelkästään turvaa päätöksentekoon kohdistuvan tutkimuksen edellytyksiä vaan vahvistaa myös kansalaisten mahdollisuuksia saada ajantasaista ja tutkimukseen perustuvaa tietoa päätöksenteosta ja siihen vaikuttaneista tahoista.
Tietosuojavaltuutetun toimisto	Avoimuusrekisterilaki koskisi päätöksentekoon vaikuttamista. Mietinnöstä ei käy ilmi, katsottaisiinko tietosuojavaltuutetun toimisto sääntelyssä tarkoitetuksi virastoksi, mikäli soveltamisala kattaisi myös virastot. Tietosuojavaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton valvontaviranomainen, joka tekee päätöksiä muun muassa rekisteröidyn oikeuksia koskevissa asioissa. Pitäisin arveluttavana, että lähtökohtaisesti katsottaisiin asianmukaiseksi, että tällaiseen päätöksentekoon voidaan kohdistaa lobbausta.
Timontietotekniikka	Avoimuusrekisteri tulee saada mahdollisimman nopeasti käyttöön ja viranhaltijoiden, kansanedustajien, ministereiden sekä aluehallintoviranomaisten osalta kaikki vaikuttamisyritykset tulee kirjata ylös ja säilyttää vähintään viisi (5) vuotta
Transparency International Suomi ry	TI Suomi painottaa, että rekisteriä on kehitettävää suuntaan, jossa se kykenee avaamaan poliittiseen päätöksentekoon vaikuttamista sekä realistisesti että tehokkaasti valtionhallinnon ohella kaikilla julkisen

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	hallinnon tasoilla sekä välillisessä valtionhallinnossa. Työryhmä on tunnistanut tarpeen arvioida laajennusta alue- ja kuntatasolle avoimuusrekisterilain seurannan ja jälkiarvioinnin yhteydessä. Tälle tarkastelulle tulee asettaa lakiin perustuva sitova korkeintaan 3 vuoden takaraja lain voimaantulosta. Siinä ajassa kyetään arvioimaan uuden lain toimivuus ja laajentamistarpeet hyvin.
Transparency International Suomi ry	TI Suomi pitää lakiesitystä hyvänä aloituksena, mutta vajavaisena lobbaamista koskevan kokonaiskuvan muodostamisen kannalta. TI Suomi kannattaa esitetyistä vaihtoehtoista laajinta soveltamisalaa eli koko valtionhallintoa. Valtionhallinnon ulkopuolinen julkinen hallinto jäisi esityksen mukaan edelleen avoimuusrekisterin ulkopuolelle.
Tulli	Avoimuusrekisterin tavoitteena on parantaa päätöksenteon läpinäkyvyyttä ja epäasiallisen vaikuttamisen torjuntaa, jonka perusteella Tulli lähtökohtaisesti kannattaa avoimuusrekisterin perustamista Suomeen koko valtionhallintoa koskien.
TURUN YLIOPISTO Filosofian, poliittisen historian ja valtiopoliittisen laitoksen	Usean ministeriön toiminta on järjestetty siten, että niiden toimeenpanovaltaa ja päätöksentekoon vaikuttavaa suunnittelutyötä on delegoitu virastoille ja laitoksille. Ne myös tuottavat tietoa ja tilastoja, mihin lainsäädännön valmistelussa voidaan vedota. Avoimuusrekisterin käytön rajaaminen vain lainsäädännön valmisteluun on liian suppeaa, koska vaikuttamisessa kansalaispiirejä ja eturyhmiä edustavat tahot kilpailevat pääsystä kaikkea päätöksentekoa koskevaan tietoon sekä myös toimeenpanoon, joka on usein myös varojen, etujen ja erityisen tiedon jakamista eturyhmille. Avoimuusrekisterin ulottaminen myös alue- ja paikallis päätöksenteon tasolle on edessä oleva tehtävä. Jokaisella pitää olla oikeus edustaa ja vaikuttaa omassa asiassaan. Jos pestaa ulkopuolisen, syntyy toimeksianto ja tämä on lain tarkoituksen sisältämän avoimuuden pääkohde.
Tutkivan journalismin yhdistys ry	Kannatamme avoimuusrekisterille mahdollisimman laajaa soveltamisalaa. Mietinnössä lähinnä sitä oleva ehdotus on rekisterin soveltamisalan määrittelemineen koko valtionhallintoon. Tutkivan journalismin yhdistys kannattaa rekisterin laajentamista tästä kuitenkin myös alueelliselle (hyvinvointialueet) ja kunnalliselle tasolle. Yhdistys yhtyy mietinnössä esitettyihin jatkokehitystarpeisiin siltä osin, että avoimuusrekisteri tulee mahdollisimman nopeasti laajentaa myös kunnalliselle ja alueelliselle tasolle, koska näillä yhteiskunnan tasoilla intressit lobbaukselle ovat merkittävät. Näillä suomalaisen yhteiskunnan tasoilla on huomattavasti lobbausta ja niissä ratkaistaan paikallisten asukkaiden kannalta hyvin merkittäviä asioita, joihin liittyvästä vaikuttamisesta pitää olla saatavissa tietoa.
Työ- ja elinkeinoministeriö	Keskeistä soveltamisalan valinnan kannalta on arvioida sitä, mitkä valtionhallinnon toimijat käyttävät sellaista merkittävää julkista päätösvaltaa, johon lobbauksella halutaan vaikuttaa, ja määrittää soveltamisala sen mukaisesti. Ehdotus 3 kattaisi suuren osan lobbauksesta, mutta jättäisi kuitenkin sääntelyn ulkopuolelle myös useita sellaisia valtion hallinnon toimijoita, joihin arvioidaan kohdistuvan merkittävää lobbausintressiä. Näin ollen avoimuusrekisterin tavoitteiden näkökulmasta vaihtoehto 3 ei vaikuta tarkoituksenmukaiselta. Laajin ehdotettu vaihtoehto on ”koko valtionhallinto”. Mietinnön mukaan ulkopuolelle jäisi pääosin vain

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	sellaisia toimijoita, joihin ei arvioida kohdistuvan lobbausta. Tältä osin on kuitenkin jätetty auki, mitkä valtionhallinnon toimijat lopulta tulisivat lobbausrekisterin piiriin ja mitkä eivät. Mikäli tätä vaihtoehtoa harkitaan, tulisi jatkovalmistelussa käydä tarkemmin läpi valtionhallinnon erilaiset toimijat ja arvioida, miten avoimuusrekisteriä koskeva lainsäädäntö soveltuu näiden toimintaan. Lisäksi hallituksen esityksessä on syytä eksplisiittisesti todeta, millaiset valtion osittain tai kokonaan omistamat toimijat jäävät kokonaan avoimuusrekisterin soveltamisalan ulkopuolelle. Avoimuusrekisterin tavoitteiden saavuttamisen kannalta mahdollisimman laaja soveltamisala valtionhallinnossa olisi perusteltu. Ottaen kuitenkin huomioon mietinnössä ehdotettu raportoinnin laajuus ja yksityiskohtaisuus, olisi syytä tarkastella lähemmin järjestelmän toimivuuteen mahdollisesti liittyviä riskejä. Onko mahdollista, että raportointi muodostuu joillain toimijoilla erittäin raskaaksi ja epätarkoituksenmukaiseksi, ja voiko tilanne tällöin johtaa joko valtionhallintoon kohdistuvan yhteydenpidon tai sitä koskevan raportoinnin vähenemiseen. Tämä voi vähentää järjestelmän toimivuutta ja uskottavuutta.
Työeläkevakuuttajat TELA ry	Avoimuusrekisterin soveltamisalaksi kannatamme eduskuntaa ja ministeriöitä. Sääntely on mielestämme tarkoituksenmukaista kohdistaa ainakin alkuvaiheessa erityisesti lainsäädännön ja budjettipäätösten valmisteluun. Rajatumpi soveltamisala mahdollistaa kokemusten hankkimisen ja hallinnollisen taakan arvioimisen avoimuusrekisterin käytöstä. Se helpottaa myös mahdollisten jatkokehitystarpeiden tunnistamista.
Uudenmaan TE-toimistot	Uudenmaan TE-toimisto katsoo, että sen toiminnassa yritysten osalta vaikuttamisen mahdollisuuksia pidetään vähäisinä. Työnantajia kohdellaan yhdenvertaisesti, ja TE-palveluiden toteuttamisessa noudatetaan lakia julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (JTYPL) ja työttömyysturvalakia (TTL). Palvelutuotannossa käytetään yksityisiä palveluntuottajia, ja palveluntuottajat kilpailutetaan joko itsenäisesti tai pääsääntöisesti ELY-keskuksen kilpailuttamana. Hankinnoissa noudatetaan KEHAKeskuksen ohjeistusta, käytetään Hanselia ja noudatetaan hankintalakia.
Valtiovarainministeriö	Rahoitusmarkkinaosasto lausuu asiassa seuraavaa: RMO kannattaa avoimuusrekisterin perustamista Suomeen. RMO:n mielestä ilmoitusvelvollisuuden tulisi olla vaihtoehtoja laajin mahdollinen eli koskea koko valtionhallintoa, mukaan lukien eduskunta, ministeriöt ja valtion virastot. Lisäksi RMO:n mielestä ilmoitusvelvollisuuden tulisi koskea myös itsenäisiin julkisoikeudellisiin laitoksiin, kuten esimerkiksi Finanssivalvontaan ja Suomen pankkiin kohdistuvaa lobbausta.
Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä	Jotta lain ja sen soveltamisen selkeys ja kattavuus saavutetaan toivotulla tavalla, vasemmistoliiton eduskuntaryhmä näkee perusteltuna, että rekisteri koskisi niin eduskuntaa, ministeriöitä, kuin valtion virastoja. Koska avoimuusrekisterin ilmoittamisvelvollisuus koskee vain ammattimaista vaikuttamistoimintaa ja siihen liittyvää ammattimaista neuvontaa tarjoavia tahoja, soveltamisalaan kuuluvalta taholta, esimerkiksi virastolta, johon ei kohdistu vaikuttamista, ei vaadita toimia, mikäli vaikuttamista ei tapahdu.
Verohallinto	Verohallinto pitää esitystä kannatettavana ja puoltaa laajaa soveltamisalaa, joka koskisi koko valtionhallintoa.
Veronmaksajain Keskusliitto ry	Avoimuusrekisterin soveltaminen on syytä rajata mahdollisimman selkeällä tavalla lainsäädäntöön ja muuhun keskeiseen valtakunnalliseen poliittiseen

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	päätöksentekoon vaikuttamiseen. Avoimuusrekisterin soveltamisala tulisi siksi rajata eduskuntaan ja ministeriöihin. Avoimuusrekisterin toimivuudesta, hyödyllisyydestä ja sen edellyttämästä hallinnoinnista saadaan lisää tietoa vasta, kun rekisterin soveltamisesta ehtii kertyä riittävästi käytännön kokemusta. Myös tämä näkökohta puoltaa perustettavan rekisterin soveltamisalan rajaamista lähtötilanteessa vain eduskuntaan ja ministeriöihin. Avoimuusrekisterin käyttöönoton jälkeen on myös monipuolisesti seurattava ja analysoida siitä kertyviä käytännön kokemuksia. Vasta sen jälkeen on aika arvioida uuden järjestelmän mahdollisia kehitystarpeita.
Viestinnän eettinen neuvottelukunta VEN	Tavoitteena tulee olla mahdollisimman laaja soveltamisala, joka ajan oloon käsittäisi myös kunnat, hyvinvointialueet ja virastot. Lisäksi on tarpeen ulottaa rekisteröinti muihinkin kysymyksiin kuin suoraan lainvalmisteluun ja budjettivaltaan.
Vihreä liitto rp.	Avoimuusrekisterin soveltamisalan tulisi olla mahdollisimman laaja. Läpinäkyvyyttä ja avoimuutta on lisättävä kaikilla päätöksenteon tasoilla. Tulevaisuudessa sen tulisi ulottua myös kunta- ja maakuntatasolle, joissa tehdään esimerkiksi tärkeitä kaavoitukseen ja sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyviä päätöksiä.
Visa Europe	We consider that application of the Transparency Register to the Parliament and Ministries would be a proportionate approach, appropriately focussed on political and legislative activity.
Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry	Näkökulmastamme on perusteltua, että avoimuusrekisterin soveltamisala pyritään luomaan mahdollisimman kattavaksi joko pohjaesityksen tavoin koskien eduskuntaa, ministeriöitä ja valtion virastoja tai koko valtionhallintoa. Näkökulmastamme keskeistä soveltamisalan valinnassa on arvioida sekä rekisterivelvollisille että viranomaisille muodostuvan hallinnollisen taakan suuruutta. Kummassakaan tapauksessa hallinnollinen taakka ei saa kasvaa niin suureksi, että se muodostuu tärkeän uudistuksen esteeksi.
Yleisradio	Ylen kanta on, että avoimuusrekisterin soveltamisalavaihtoehtoista tulisi valita laajin ja ilmoitusvelvollisuuden tulisi koskea koko valtionhallintoa.
Ympäristöministeriö	Ympäristöministeriö pitää esityksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta perusteltuna, että avoimuusrekisterin soveltamisala olisi mahdollisimman laaja.
Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry	YTP kannattaa mallia, jossa rekisteri koskee ensi vaiheessa yhteydenpitoa eduskuntaan ja ministeriöihin. Tällöin keskeinen lainsäädäntöä ja valtion talousarviopäätöksiä koskeva valmistelu ja päätöksenteko tulee rekisterin piiriin. Kyse on Suomessa uudesta järjestelmästä ja siihen liittyvästä hallinnosta, ja kohdennettu soveltamisala varmistaisi rekisterin toimivuuden ja pitäisi rekisterin mukanaan tuoman hallinnollisen työmäärän muita vaihtoehtoja kohtuullisempana.
Ålands Penningautomatförening (Paf) -	Paf välkomnar ett öppenhetsregister, dock är det klokt att i början begränsa registret för att se hur det fungerar. Därför är det viktigt att klargöra att anmälningsskyldigheten tillämpas enbart på riksdagen och ministerierna, och att den rör enbart processer kring lagförslag och budgetförhandlingar.

Ilmoitusvelvollisuus ja siihen liittyvät rajaukset

Lausunnonantajat pitivät tärkeänä, ettei rekisteri vaikeuta ruohonjuuritason kansalaistoimintaa. Tärkeänä pidettiin myös sitä, ettei ilmoitusvelvollisuus koske oikeudenkäyntiin liittyvää tai asianajosalaisuuden piiriin kuuluvaa oikeudellista neuvontaa. Kansalliseen turvallisuuteen liittyvät kysymykset nousivat myös esille.

Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota siihen, että erilaiset soveltamisalan rajaukset voivat johtaa vaillinaiseen kokonaiskuvaan vaikuttamistoiminnasta. Huomioita esitettiin myös siitä, että avoimuusrekisterin soveltamisalan ulkopuolelle rajatut toimijat, kuten hyvinvointialueet, voivat harjoittaa vaikuttamistoimintaa.

Lausunnoissa kaivattiin selkeyttä lakisääteisiä tehtäviä hoitavien tahojen ilmoitusvelvollisuuteen. Selkeyttämistä kaipasi lausunnonantajien mukaan myös ilmoitusvelvollisuuden soveltaminen yliopistoihin ja tutkijoihin sekä erilaisiin toimielimiin kuten valtion henkilöstöä edustaviin järjestöihin sekä ministeriöiden alaisiin lautakuntiin. Myös ilmoitusvelvollisuuden soveltamisesta verkostomaiseen vaikuttamistoimintaan esitettiin huomioita.

Osa lausunnonantajista katsoi, että tilanteessa, jossa vaikuttamistoimintaa harjoittavat sekä keskusjärjestö että jäsenjärjestö, tulisi keskusjärjestön ilmoitusvelvollisuuden riittää. Vaikuttamistoiminnan neuvonnan osalta lausunnonantajat näkivät kaksinkertaisen raportoinnin riskin tilanteessa, jossa konsultti harjoittaa vaikuttamistoimintaa asiakkaan puolesta.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Aalto-yliopisto	Aalto-yliopisto kiittää lausuntopyynnöstä ja pyrkii antamaan huomioita luonnoksen soveltuvuudesta yliopistokontekstiin, jota mietinnössä ei ole vielä juuri käsitelty.
Aalto-yliopisto	Avoimuusrekisterilakiluonnoksen 3 §:n mukaan ilmoitusvelvollisuutta ei sovelleta lakisääteisiä tehtäviä hoitavaan muuhun julkisyhteisöön tai toimijaan tämän tehtävien hoidon osalta. Yliopistolain 2 §:n mukaan ”Yliopistojen tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Tehtäviään hoitaessaan yliopistojen tulee tarjota mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen, toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Yliopistojen tulee järjestää toimintansa siten, että tutkimuksessa, taiteellisessa toiminnassa, koulutuksessa ja opetuksessa varmistetaan korkea kansainvälinen taso eettisiä periaatteita ja hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen.” Yliopiston lakisääteisten tehtävien kirjo on siis hyvin laaja, ja ne rajaisivat käytännössä kaiken tai melkein kaiken yliopiston toiminnan pois ilmoitusvelvollisuuden piiristä. Mahdolliset poikkeukset tästä tulisi erikseen kirjata avoimuusrekisteriä koskevan lain perusteluihin. Oikeushenkilön nimissä tehdyn, selkeästi oikeushenkilön etua edistävän vaikuttamistoiminnan raportointi olisi mahdollista luonnoksessa esitetyn mukaisesti, kunhan sen tulkinta olisi selkeä.
Ammattiliitto Pro ry	Vaikka ilmoitusvelvollisuus ei koske virallista vaikuttamista (ts. virallisia työryhmiä ja kuulemisia, joihin osallistuminen dokumentoidaan) on hallituksen esityksen perusteluteksteissä tarpeen täsmentää ja selkeyttää valtion henkilöstöä edustavien järjestöjen roolia ja asemaa niin, ettei avoimuusrekisteri rajoita yhteistoimintalain (Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa (1233/2013)) tarkoituksen ja hengen toteutumista

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	ja kavenna valtion henkilöstön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä normaalia yhteydenpitoa mm. virastojen ja ministeriöiden virkamiesjohtoon.
Amnesty International Suomen osasto	Lakiesityksen mukaan lakia ei sovelleta puolue toimintaan, lukuun ottamatta eduskuntaryhmien toimintaa. Puolueiden jättämistä soveltamisalan ulkopuolelle on perusteltu sillä, ettei vaikeutettaisi puolueiden sisäistä toimintaa tai kansanedustajien ja ministerien toimintaa ja ettei myöskään kavennettaisi kansalaisten poliittisia oikeuksia. Amnesty toteaa, että esityksestä ei täysin käy ilmi, millä tavoin puolueiden sisällyttäminen lain soveltamisalaan kaventaisi kansalaisten poliittisia oikeuksia. Puolueiden sisällyttämistä lain soveltamisalaan tuleekin jatkovalmistelussa tarkemmin pohtia. Amnesty näkee kuitenkin tärkeänä, että ainakin eduskuntaryhmät sisällytetään lain soveltamisalaan, sillä on lain tarkoituksen toteutumisen kannalta tarpeellista tuoda esille, millaista vaikuttamista eduskuntaryhmien työntekijöihin kohdistetaan.
Bioenergia ry	3 §:n poikkeuksissa mainitut ”tavanomainen asiointi viranomaisissa” ja ”satunnainen ja pienimuotoinen vaikuttamistoiminta” ovat käsitteinä tulkinnanvaraisia ja epäselviä (vrt. myös kommenttimme alla) ja tuottavat rekisteriin siten hyvin epäyhtenäistä materiaalia eri ilmoitusvelvollisilta. Sivun 79 perustelujen mukaan ”Satunnaisella vaikuttamistoiminnalla tarkoitetaan sitä, että yksityinen elinkeinonharjoittaja tai oikeushenkilön edustaja on aika ajoin ja sattumanvaraisesti yhteydessä 2 §:ssä mainittuihin vaikuttamistoiminnan kohteisiin. Ajoittainen ja sattumanvarainen yhteydenpito on luonteeltaan kertaluonteista, eikä se siten ole jatkuvaa tai usein toistuvaa. Ajoittaiseksi ja sattumanvaraiseksi yhteydenpidoksi voidaan katsoa muutaman kerran vuodessa tai harvemmin tapahtuva yhteydenpito johonkin 2 §:ssä mainittuun vaikuttamistoiminnan kohteeseen...”. Bioenergia ry näkemyksen mukaan laissa tulisi selkeämmin määritellä miten satunnainen vaikuttamistoiminta eroaa säännöllisestä vaikuttamistoiminnasta tai jättää poikkeus kokonaan pois.
Blic Oy	On myös ehdottoman tärkeää varmistaa, että asianajotoimistot ja lakitoimistot ovat osa rekisteröintivelvollisista tahoista (siltä osin kuin ne tekevät edellä mainittua vaikuttamista tai sen neuvontaa).
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia	Luonnostellun lain 3 §:n 2 momentin mukaan ilmoitusvelvollisuutta ei 2 §:ssä säädetystä poiketen sovellettaisi mm. kuntien tai valtion viranomaisiin, eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaan ja sen yhteydessä olevaan Ihmisoikeuskeskukseen tai valtion liikelaitoksiin. Poikkeuksen tarve on tältä osin kyseenalainen, koska mainitut tahot eivät ole oikeushenkilöitä tai yksityisiä elinkeinonharjoittajia, joita 2 §:n pääsääntö ilmoitusvelvollisuudesta edes koskisi. Joka tapauksessa ajatus siitä, että perustuslaissa määrättyä laillisuusvalvontatehtäväänsä itsenäisesti ja riippumattomasti hoitava oikeusasiamies tai muukaan lakiin perustuvaa tehtäväänsä hoitava viranomainen voisi vaikuttamistoiminnastaan (esim. ohjaavat käsitykset ja tulkinnat) joutua ilmoitusvelvolliseksi, ellei poikkeussäännöstä olisi, osoittaa ilmoitusvelvollisuutta koskevan pääsäännön ja/tai lain soveltamisalan tulleen puutteellisesti muotoilluiksi. Myös valtion omistajaohjauksen mainitseminen luonnostellun 3 §:n 1 momentissa herättää kysymyksen siitä, voisiko tätä toimintaa edes harjoittaa 2 §:n pääsäännön soveltamisalaan kuuluva oikeushenkilö. Valtiovarainministeriö tai muutkaan ministeriöt eivät ole oikeushenkilöitä.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Elinkeinoelämän keskusliitto	Esityksen mukaan soveltamisalan ulkopuolelle ovat jäämässä tuomioistuimet sekä oikeuskanslerinvirasto. Tuomioistuinten rajaamista soveltamisalan ulkopuolelle on perusteltu tuomiovallan käytöllä. EK ehdottaa, että itsenäistä ratkaisuvallaa käyttävät lautakuntamuotoiset muutoksenhakuelimet, joiden päätöksistä valitetaan tuomioistuimeen, jätettäisiin soveltamisalan ulkopuolelle.
Elinkeinoelämän keskusliitto	Soveltamisen osalta on annettu erinäisiä esimerkkiluetteloita kohdassa 7. Säännöskohtaiset perustelut. EK kiinnittää huomiota siihen, tulisiko luetteloituna olla kaikki esimerkkityypit, jotka toimisivat rinnastettavana esimerkkinä erinäisissä tilanteissa. Mietinnöstä ei tällä hetkellä selviä, millä perusteilla luetteloita on laadittu ja esimerkkitapaukset sinne valittu. Jos valitulla toimintatavalla on tarkoitus vähentää tulkinnanvaraainsoveltamisessa, niin esimerkkiluetteloita olisi hyvä täsmentää ja olla tarkkarajaisempia. Mikäli tarkoituksena on kuitenkin käyttää lopulta tapauskohtaista harkintaa soveltamisalasta, ehdottaa EK, että luetteloiden tarkoituksenmukaisuutta harkittaisiin uudelleen.
Filosofian, poliittisen historian ja valtio-opin laitos	Vaikuttamisen määrittelyssä jätetään ulkopuolelle hallituksen ja ministeriöiden sekä virastojen asettamien työryhmien ja neuvottelukuntien jäsenyydet, joista kilpaillaan. Esimerkiksi kolmikantayhteistyöhön perustuvien työryhmien kokoonpanoissa tulisi huomioida myös sellaisia kansalaispiirejä, joita koskevat kolmikantasopimisesta aiheutuvat valtiojohdon lisäratkaisut.
Filosofian, poliittisen historian ja valtio-opin laitos	Soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät myös muun muassa tavanomainen asiointi viranomaisissa, viranomaisen asettamiin työryhmiin ja kuulemisiin osallistuminen, satunnainen ja vähämerkityksinen vaikuttamistoiminta, valtion omistajaohjaus sekä puolue toiminta. Näiden rajaukset vaativat lisää tarkkuutta, selkeyttä ja yksinkertaisuutta. Esimerkiksi valtion omistajaohjaus perustuu usein poliittiseen harkintaan, johon pyritään vaikuttamaan erilaisilla tiedoilla.
Fortum Oyj	Soveltamisalan ulkopuolelle jää ymmärtääksemme paljon toimijoita, kun toiminta liittyy heidän lakisääteisiin velvoitteisiinsa, myös vaikka nämä kävisivät keskustelua aloitteista valmistelijoiden ja päättäjiä kanssa virallisten kuulemisten ja lausuntopyyntöjen ulkopuolella. Tutkijoiden ja muun muassa päätöksenteon tueksi perustettujen erilaisten paneelien roolia ei myöskään avata riittävästi mietinnössä.
Helen Oy	Helen pitää selvänä ettei ilmoitusvelvollisuus voi kattaa asianajosalaisuuden piiriin kuuluvaa oikeudellista neuvontaa.
Helsingin yliopisto	Mikäli jatkovalmistelussa päädyttäisiin ilmoitusvelvollisuuden ulottamiseen joltain osin yliopistoihin (vrt. edellinen kpl ilmoitusvelvollisuuden soveltamisesta), olisi niiden osalta hyvä tunnistaa, että niillä on hyvin tiivis suhde muun muassa opetus- ja kulttuuriministeriöön. Tämän vuoksi niillä on jokapäiväistä ja jatkuvaa neuvottelua ja tiedonvaihtoa ministeriön kanssa niiden toimintaan liittyen. Sen lisäksi että ns. viranomaisasiointi on ehdotuksessa suljettu raportoinnin ulkopuolelle, tulisi varmistaa, ettei laki myöskään koske tällaista arkista yhteydenpitoa ohjaavan ministeriön kanssa. Lausuntopalvelu.fi 39/440 Lisäksi monet tahot harjoittavat laajempaa sidosryhmytöä, josta vain osa tähtää päätöksentekoon, lainsäädäntöön tai budjettipäätöksiin tahi suoraan taloudelliseen etuun vaikuttamiseen. Esimerkiksi yliopiston on julkisoikeudellisena, verorahoja käyttävänä yhteisönä pyrittävä kertomaan toiminnastaan mahdollisimman avoimesti,

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	tehokkaasti ja erilaisin keinoin myös veronmaksajia edustaville ministeriöille ja erityisesti eduskunnalle. Yliopisto on esimerkiksi järjestänyt eduskunnan valiokunnille vierailuja, joiden tarkoituksena on avata yliopiston toimintaa. Sidosryhmytyössä ollaan raportointivelvollisuuden osalta harmaalla alueella. Olisi tärkeää, ettei raportointivelvollisuus hankaloita tai vähennä avoimuutta ja tiedon välitystä yhteiskunnallisesti merkittävästä toiminnasta.
Helsingin yliopisto	Helsingin yliopisto kiinnittää huomiota käsitteen ”yksityinen julkisoikeudellinen laitos” ongelmallisuuteen (lakiehdotuksen 3 §:ssä Poikkeukset ilmoitusvelvollisuuteen). Lainsäädännössä käytetään nykyään sekä ”itsenäistä julkisoikeudellista laitosta” että ”julkisoikeudellista laitosta” tarkoittamaan samaa asiaa, mikä on jo itsessään omiaan luomaan sekaannusta. ”Yksityistä julkisoikeudellista laitosta” ei tiettävästi ole tähän mennessä käytetty, eikä luonnoksessa määritellä tätä käsitettä lainkaan. Jos on tarkoitus säätää uudesta käsitteestä, se pitäisi ehdottomasti määritellä. Mikäli luonnos korjataan muotoon ”itsenäinen julkisoikeudellinen laitos” tai ”julkisoikeudellinen laitos”, säännöksessä näytetään asetettavan yliopistot keskenään eri asemaan sen mukaan, ovatko ne oikeushenkilömuodoltaan julkisoikeudellisia laitoksia vai säätiöitä. Kyseessä on lainsäädännön rakenteellinen haaste, jota on pyritty korjaamaan esitöillä säätämällä (ks. esim. HE 9/2018, 25 §:n perustelut ”Tässä yhteydessä itsenäisen julkisoikeudellisen laitoksen katsotaan käsittävän myös yliopistolaitoksen.”). Koska lakiehdotuksessa on kyse poikkeuksesta lakisääteiseen ilmoitusvelvollisuuteen, säännöksen tulisi olla selkeä ja yksiselitteinen. Yliopistojen näkökulmasta ei ole perusteltua asettaa niitä keskenään eri asemaan, kun niiden lakisääteiset tehtävät ovat samat oikeushenkilömuodosta riippumatta.
Hyvinvointialan liitto	Avoimuusrekisterimietintöön sisältyvä lakiluonnos on muuten pääasiassa kannatettava, mutta se sisältää yhden ongelman, joka jättäisi suuren osan lobbauksesta jatkossakin pimentoon. Lakiluonnoksen 3 § 2 mom. 2-kohdan mukaan avoimuusrekisteriin ei merkitä julkisyhteisön, esimerkiksi hyvinvointialueen, vaikuttamistoimintaa. Hyvinvointialueiden rahoitus tulee jatkossa valtiolta (pl. asiakasmaksut), jolloin niillä on valtavat intressit lobbaukseen. Esimerkkinä voidaan ottaa vaikka mahdollisen maakuntaveron säätäminen tai hyvinvointialueiden rahoituslain 35 §:n mukaisen siirtymätasauksen muuttaminen, joilla olisi kymmenien tai jopa satojen miljoonien vuosittaiset vaikutukset hyvinvointialueiden välillä. Hyvinvointialueiden rahoitus valtiolta on yli 20 miljardia euroa, kun esimerkiksi yksityisen terveydenhuollon Kela-korvausten ja Kelan järjestämän kuntoutuksen valtionosuus on yhteensä vain 427 miljoonaa euroa. 98 prosenttia valtion sote-palveluihin varattuun rahapottiin kohdistuvasta lobbauksesta jäisi siis edelleen piiloon. Hyvinvointialueiden jättäminen avoimuusrekisterin ulkopuolelle antaisi irvokkaan kuvan suomalaisesta avoimuudesta, jossa julkisella ja yksityisellä sektorilla on eri säännöt. Hyvinvointialueiden johtavilla poliitikoilla ja virkamiehillä on usein yksityistä sektoria läheisemmät ja vaikutusvaltaisemmat suhteet ministereihin esimerkiksi puoluepoliittisten kytkösten kautta. Uusiin aluevaltuustoihin valittiin yli sata kansanedustajaa, jolloin sekä hyvinvointialueen että kansallisen tason päättäjät on yksi ja sama henkilö. Kansanedustajille voi syntyä kannuste osaoptimoida oman hyvinvointialueen etua kansallisen edun yli. Esimerkiksi vastavalittu peruspalveluministeri

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	valittiin myös oman alueensa aluevaltuustoon. Jatkossa hyvinvointialueet tarvitsevat STM:n hyväksynnän kaikille merkittävälle investoinneilleen. STM:n poliittinen johto voi siis halutessaan päättää, tehdäänkö sairaalainvestointi hyvinvointialueelle A vai B. Hyvinvointialueiden intressit vaikuttamiselle ovat valtavat. Hyvinvointialueita koskee julkisuuslaki, mutta se ei edellytä niitä raportoimaan, kehen on vaikutettu, missä asiassa ja millä tavalla. Julkisuuslaki ei siis täytä avoimuusrekisterin paikkaa. Hyvinvointiala HALI esittää, että lakiluonnoksen 3 § 2 mom. 2-kohta poistetaan, jotta valtaosa edunvalvontaa tekevistä toimijoista saadaan avoimuusrekisterin piiriin.
Kaupan liitto ry	Ilmoitusvelvollisuuden selkeän määrittelyn ohella tärkeätä on, että erilaisia toimijoita kohdellaan yhdenvertaisesti. Monet yritykset ja yhteisöt nojaavat ammattimaista neuvontaa tarjoavien vaikuttajaviestintätoimistojen ja konsulttien palveluihin. Tätä taustaa vasten voidaan kyseenalaistaa vaikuttamistoiminnan neuvontaan liitetty velvollisuus ilmoittaa sellaisetkin asiakkuudet ja "muun neuvonnan aiheet", joissa kyse on puhtaasti taustoittavasta neuvonnasta eikä toimintaan liitty yhteydenpitoa päättäjiin. Ehdotettuun ratkaisuun sisältyy riski kahdenkertaisesta raportoinnista. Mietinnössä tulisi selventää, täytyykö sekä asiakkaan että yhteydenpitoon osallistuvan neuvonantajan ilmoittaa yhteydenpidosta, jos molempien tai vain toisen edustajat osallistuvat esimerkiksi tapaamisiin. Perusteltua olisi, että vain toinen osapuolista raportoi yhteydenpidosta. Samoin asiakkaat, jotka saamansa neuvonnan perusteella ryhtyvät yhteydenpitoon itsenäisesti, ovat velvollisia ilmoittamaan tästä, koska vaikuttamistoiminnan neuvonnan palveluita pidetään mietintöluonnoksen mukaan osoituksena pitkäjänteisestä tai suunnitelmallisesta toiminnasta. Päällekkäisyyksien välttämiseksi olisi syytä todeta selkeästi, että raportointivelvollisuus on tällöinkin vain yhdellä osapuolella.
Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo	Perusteluita ilmoitusvelvollisuuden osalta olisi hyvä täsmentää edelleen. Työeläkealalla on työryhmiä lakisääteisen tehtävän edellyttämän yhteistyön hoitoa varten sekä työeläkejärjestelmän kehittämiseksi. Työryhmät eivät toimi sosiaali- ja terveysministeriön asettamina, mutta ryhmissä on edustajia ministeriöistä. Ehdotuksen perusteella on epäselvää, tulisivatko nämä työryhmät ilmoitusvelvollisuuden piiriin vai onko toiminta esimerkiksi lakisääteisen velvoitteen hoitamista suhteessa viranomaisiin tai toimintaan liittyvää neuvontakeskustelua.
Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry	KYT ry huomauttaa, että mietintö ja lainvalmistelu jättävät auki verkostomaisiin kokoonpanoihin. Niin valtakunnallisella, kuin alueellisella tasolla toimii monia järjestölähtöisiä yhteistyöpöytiä, joissa on mukana myös erilaisia viranomaistahoja. Nämä ovat tärkeitä keskustelufoorumia, joiden yksi tehtävä on tehdä kaikkien osapuolien näkökulmia tiettäväksi ja vaikuttaa yhteisiin asioihin. Esimerkkinä mainittakoon erilaiset järjestöneuvottelukunnat, joiden toiminnassa vastuuta jaetaan eri organisaatioille eikä niillä välttämättä ole mitään lakisääteistä tai virallista asemaa. Näemme, että avoimuusrekisterilaki jättää täysin avoimeksi tällaisiin useista organisaatioista kohdistuviin (vaikuttamis)toimielimiin kohdistuvat mahdolliset velvoitteet. Mikä taho olisi mahdollisesti velvollinen ilmoittamaan ja rekisteröimään verkostojen tekemää yhteistä, mahdollisesti pitkäkestoista ja suunnitelmallista vaikuttamistyötä? KYT ilmaisee huolensa

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	siitä, onko lainsäädännön osalta tehty ennakoarviointia vaikutuksista tällaiseen verkostomaiseen työhön. On ehdottoman tärkeää huolehtia siitä, ettei avoimuusrekisterilaila ole negatiivisia vaikutuksia toimijoiden yhteistoimintaan ja yhteiseen kehittämiseen. Myös esimerkiksi valtakunnallisten liittojen pitkäkestoista ja suunnitelmallista valtionhallintoon kohdistuvaa vaikuttamistoimintaa käytännön tasolla mahdollisesti aktiivisestikin toteuttavien alueellisten ja paikallisten yhdistysten rekisteröitymis- ja ilmoittamisvelvoitteet jäävät epäselviksi.
Keva	Avoimuusrekisterin säädöksissä tulee selkeästi määritellä tai poissulkea sellainen toiminta mm. valtionhallinnon osalta, joka on eläkevakuuttamiseen liittyvää toimintaa, kuten esimerkiksi työkykyriskin pienentämiseen tähtäävä toiminta, eläkevakuuttamiseen liittyvät prosessit ja viestintä, ministeriöiden tai niiden alaisten laitosten työelämän kehittämiseen liittyvää toimintaa, verkostotyö tai toiminta lakisääteisissä ministeriön asettamissa työryhmissä sekä viranomaisten valvonta.
Keva	Keva ei pidä tarkoituksenmukaisena ulottaa avoimuusrekisterin soveltamisalaa Keva -lain mukaiseen eläkevakuuttamiseen liittyviin tehtäviin. Tämän lisäksi rekisterin säätämisessä tulee huomioida valtiovarainministeriön ja Finanssivalvonnan rooli Kevan toiminnan valvojana. Keva toivoo, että jatkotyössä soveltamisalan ulottamisen tarvetta vielä arvioitaisiin mm. eläkealan lakisääteisten tehtävien hoitoon liittyvään ministeriö- ja viranomaisyhteistyön osalta
Korkein hallinto-oikeus	Korkein hallinto-oikeus pitää selvänä, ettei ilmoitusvelvollisuus voi kattaa sellaista oikeudellista neuvontaa, joka kuuluu perustuslain 21 §:n 2 momentissa turvattuihin oikeudenmukaisen oikeuden käynnin takeisiin kuuluvan asianajosalaisuuden piiriin. Tämän rajauksen tulee ilmetä laista.
Kreab Oy	Kaikilla toimijoilla; edunvalvontaorganisaatioilla, viestintätoimistoilla, kansalaisyhteiskunnalla, yksityishenkilöillä kuin yrityksillä tulee olla mahdollisuus vaikuttaa ja tuoda lisänäkökulmia päättäjille. Oikeutta ei tule rajoittaa vain tietynlaisille tahoille. Lähtökohtaisesti kaikki tahot, jotka pyrkivät vaikuttamaan lainsäädäntöhankkeisiin tai poliittisiin prosesseihin tulee olla rekisterissä.
Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä	Lisäksi avoimuusrekisterin tulisi jollakin tavalla tavoittaa myös sellainen läpäisyperiaatteen mukainen lobbaaminen, jossa on edustettuna esimerkiksi kansalaisjärjestöjä pysyvinä asiantuntijoina tai vastaavassa roolissa erilaisissa työryhmissä ja verkostoissa, esimerkkinä valtioneuvoston sateenkaariyhteistyöverkosto.
Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä	Mallissa on lähdetty siitä, että vaikuttamistoiminnan luonne määrittää sen, mikä on rekisteriin ilmoitettavaa vaikuttamistoimintaa, ei esimerkiksi toimijan koko. Lähtökohdan valitseminen on perusteltua. Jatkovalmistelussa on kuitenkin kiinnitettävä huomiota muun muassa siihen, että avoimuusrekisteristä ei muodostu kynnystä vaikuttamiseen esimerkiksi pienille järjestöille ym. toimijoille, jotka ajavat jonkun pienen ryhmän etuja, mutta joille avoimuusrekisterin byrokratia tai sanktioiden pelko voi nostaa kynnystä ottaa yhteyttä päättäjiin. Isommilla toimijoilla (yrityksillä, järjestöillä jne.) on joka tapauksessa aina paremmat edellytykset hoitaa ilmoitukset asianmukaisesti ja oletettavasti myös osaamista tehdä sellaista vaikuttamistoimintaa, joka jää ilmoittamisvelvollisuuden ulkopuolelle. Kenenkään poliittisia oikeuksia ei tule kaventaa.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Kunta- ja hyvinvointialueuuduntajat KT	KT pitää kannatettavana rekisteröintivelvollisuuden edellytyksenä sitä, että velvoitteen piirissä olevan vaikuttamistoiminnan tulee olla pitkäjänteistä tai suunnitelmallista. KT pitää tärkeänä, että velvoitteiden rajaukset ovat selkeitä, jotta velvoitteesta ei synny epäselvyyttä. KT kannattaa sitä, että ilmoitusvelvollisuus ei koske kuntia ja hyvinvointialueita ja muita lakisääteisiä tehtäviä hoitavia julkisyhteisöjä tai toimijoita, sillä niiden vaikuttamistoiminta perustuu laissa määriteltyihin tehtäviin ja toimialaan.
Lakimiesliitto - Finlands Juristförbund ry	Lakimiesliitto pitää hyvänä, että lainsäädäntö ja siihen pohjautuva rekisteri kohdistuvat erityisesti ammattimaisiin toimijoihin, eikä niinkään yksittäisiin henkilöihin ja heidän toimintaansa.
Lobbaustutkijoiden yhteislausunto	Mietinnössä ehdotetaan, että "lakia ei sovelleta viranomaisen asettamiin työryhmiin osallistumiseen ja kuulemisiin, joihin osallistuminen dokumentoidaan -- Epävirallinen yhteydenpito, joka tapahtuu kutsusta, olisi kuitenkin sääntelyn piirissä. Tällaisena epävirallisena yhteydenpitona voidaan pitää yhteistyötä, jossa valmisteluasiakirjoihin ei jää tietoa yhteydenpidosta" (s. 77-78). Pidämme ongelmallisena sitä, jos minkä tahansa yhteydenpidon kirjaaminen asiakirjoihin poistaisi ilmoitusvelvollisuuden automaattisesti. Kuten mietinnössä sanotaan, tietojen saaminen näistä kirjauksista edellyttää julkisuuslain mukaista tietopyyntöä. Tämä tarkoittaa sitä, että vaikka tieto olisi periaatteessa julkista, tietojen kattava käyttäminen tutkimustarkoituksiin vaikeutuisi huomattavasti ja lisäksi myös tietopalveluhenkilökunnan työtaakkaa.
Lobbaustutkijoiden yhteislausunto	Mietinnössä ehdotetaan, että vapaa-ajalla tapahtuva ja tuttavapiiriin tai perheenjäseniin kohdistuva yhteydenpito ei kuuluisi ilmoitusvelvollisuuden piiriin silloin, kun yhteydenpito tehdään "yksityishenkilönä" (s. 71). Tämä on perusteltua, mutta väärinymmärrysten välttämiseksi voisi olla hyvä erikseen korostaa, että tämä koskee vain yksityishenkilön roolissa toimimista. Organisaation edustajana tehtävä pitkäjänteinen ja suunnitelmallinen vaikuttaminen ei voi jäädä ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle vain siksi, että se kohdistuu tuttavaan tai perheenjäseneseen tai tapahtuu varsinaisen työajan ulkopuolella. Yllä viitatus tutkimuksen mukaan lobbaus on tehokkaampaa, jos se ei tapahdu työpaikalla.
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y	MTK haluaa lain jatkovalmistelussa varmistettavan, että liittomuotoisten yhdistysten osalta riittävänä pidetään valtakunnallisesti toimivan keskusjärjestön vuosittain tekemiä ilmoituksia koko järjestön vaikuttamistoiminnasta. Keskusliiton rekisteröityminen ja ilmoitusvelvollisuus on katsottava riittäväksi. Pääsääntöisesti alueellisesti ja paikallisesti toimivia, keskusliittoon kuuluvia yhdistyksiä avoimuusrekisterilain velvoitteiden ei tulisi koskea.
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry	Työryhmä on mietinnössään esittänyt, että vaikuttamistoimintaa ja siihen liittyvää ammattimaista neuvontaa harjoittavien oikeushenkilöiden ja yksityisten elinkeinonharjoittajien olisi rekisteröidyttävä avoimuusrekisteriin ammattimaisen ja pitkäjänteisen vaikuttamistoiminnan alkaessa tai toiminnan muuttuessa sellaiseksi. Lakiluonnoksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on tehty jossain määrin rajanvetoa ammattimaisen ja pitkäjänteisen toiminnan ja toisaalta satunnaisen ja pienimuotoisen

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	vaikuttamisen välillä, mikä kuitenkin jättää käytännössä jonkin verran tulkinnanvaraa. MaRa pitää tärkeänä, että laissa määritetään tarkasti, millainen yhteydenpito poliittisiin päättäjiin ja virkamiehiin tulee katsoa täyttävän ilmoitusvelvollisuuden kynnyksen. Lisäksi lakiesitystä on hyvä tarkentaa niin, että se avaa lakien valmisteluun ja budjettivallan käyttöön liittyvää vaikuttamistyötä eikä ulota sääntelyä kaikkeen mahdolliseen vuoropuheluun poliittisten päättäjien ja sidosryhmätahojen välillä.
OAJ	Ketkä kaikki ovat lainsäädännön piirissä, pitää olla selkeää (vrt alueellinen toiminta). OAJ:n mielestä kirjaaminen ja sen myötä tuleva lisätyö ei saa vaikeuttaa alueellisten yhdistysten suoraa yhteydenpitoa kansanedustajiin. Siinäkin tapauksessa, että laki edellyttää alueellisten yhdistysten ylläpitävän rekisteriä itsenäisesti on velvoittavuus ja toiminnan ohjeistus oltava yksiselitteisen selkeää.
Oikeuskanslerinvirasto	Lakiehdotuksen 2 §:n perusteella lain tarkoittama yhteydenpito valtakunnansyyttäjään, apulaisvaltakunnansyyttäjään ja yleensä syyttäjälaitokseen olisi ilmoitusvelvollisuuden piirissä. Olisi vielä harkittava tältä osin sääntelyn sisältöä siltä osin kuin kyse on oikeudenkäytöstä.
Opetus- ja kulttuuriministeriö	Yliopistot ovat yliopistolain mukaan julkisoikeudellisia laitoksia tai säätiöitä ja ammattikorkeakoulut ovat osakeyhtiöitä. Ehdotetun avoimuusrekisterilain 3§:n perustella ei ole täysin selvää, soveltuuko ilmoitusvelvollisuus johonkin niistä. Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että ilmoitusvelvollisuuden ei tulisi soveltua korkeakouluihin.
Pirkanmaan kärjäoikeus	Koska ilmoittamis- ja rekisteröitymisvelvollisuus on rajattu koskemaan lähinnä ammattimaista lobbausta, jää mahdollisesti iso osa vaikuttamistoimista lain soveltamisalan ulkopuolelle, eikä julkiseen päätöksentekoon vaikuttaneet tahot tule välttämättä esille yksittäisessä tapauksessa. Toisaalta vaikuttaminen sellaisenaan ei välttämättä ole huono asia, etenään jos siihen ei liity miltään osin epäasianmukaisuuksia.
Puolustusministeriö	Puolustusministeriö katsoo, että mietinnössä ei ole täysin selkeästi todettu, kuuluuko esimerkiksi hankinnat ja niihin liittyvä markkinointi ja myyntityö vaikuttamistoiminnanalaan. Mietinnössä on sivulla 45 todettu, että tavanomainen ja välttämätön yhteydenpito, kuten erilaisten lupa- ja tukiasioden hoitamiseen viranmaisissa, hankintaan osallistumiseen ja sen toteuttamiseen tai muuhun vastaavanlaiseen tiedonvaihtoon olisi ehdotuksen 3 §:n mukainen poikkeus. Toisaalta sivulla 34 todetaan epäselvästi, että tapauskohtaisesti lobbausta voi kohdistua valtionhallinnon eri osiin tarkentamatta, mitä nämä osat voisivat olla. Puolustusministeriön näkemyksen mukaan ei ole täysin selvää, kuuluuko viranomaisten hankintatoimintaan liittyvä vaikuttamistoiminta lain soveltamisalaan vai ei. Näin ollen puolustusministeriö katsoo, että ehdotusta tulisi täsmentää ja esimerkiksi hankintatoiminta rajata selkeästi ulkopuolelle ainakin siihen liittyvien salassa pidettävien osien osalta.
Ruotsalainen eduskuntaryhmä	En central del av den fortsatta beredningen är att tydliggöra vem som anses vara anmälningsskyldig. Det är nödvändigt att med tydliga exempel beskriva vem som omfattas av lagens tillämpning. Med andra ord, beskrivningen ska utgå från vilka förutsättningar som ska uppfyllas för att man blir anmälningsskyldig, inte från beskrivningar om vilka som inte är anmälningsskyldiga. Dessutom ska det tydligt framgå ur lagen och kommunikationen att ansvaret för anmälningarna ligger hos juridiska

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	personer och enskilda näringsidkare, inte hos politikerna eller tjänstemännen.
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry	SOSTE kiinnittää huomiota myös siihen, että esitetty avoimuusrekisteri ei kata julkisen sektorin toimijoiden vaikuttamistoimintaa, vaikka muun muassa kunnilla, maakuntaliitoilla ja hyvinvointialueilla on merkittävää valtionhallintoon kohdistuvaa vaikuttamistoimintaa. SOSTE yhtyy myös tiedusteluvalvontavaltuutetun huomioon siitä, että oikeusministeriön hallinnonalan niin sanottujen erityisvaltuutettujen toimenkuvaan kuuluu vaikuttaminen valtionhallinnon toimintaan. Oikeusministeriön hallinnonalan erityisvaltuutettuja ovat lapsiasiavaltuutettu, tasa-arvovaltuutettu, tiedusteluvalvontavaltuutettu, tietosuojavaltuutettu, vanhusasiavaltuutettu ja yhdenvertaisuusvaltuutettu. SOSTE muistuttaa, että näiden tahojen toimintaan kuuluu myös vaikuttaminen kyseiseen hallinnonalaan liittyvissä kysymyksissä. Julkisen sektorin ja toisaalta valtionhallinnon sisäisen vaikuttamistoiminnan jääminen avoimuusrekisterin ulkopuolelle korostaa avoimuusrekisterin luonnetta julkisen sektorin ulkopuolisten intressitahojen vaikuttamista koskevana rekisterinä. Tällöin jotkin osat yhteiskunnallisen vaikuttamisen kokonaisuutta jäävät rekisterin ulkopuolelle. Ratkaisu voi olla perusteltu, mutta sen tuloksena vaikuttamisen kokonaiskuva voi jäädä vaillinaiseksi. Ratkaisu julkisen sektorin toimijoiden vaikuttamistoiminnan rajaamisesta rekisterin ulkopuolelle ei myöskään ole kaikilta osin linjassa sen kanssa, että julkisen sektorin ulkopuolisten toimijoiden osalta sääntely ei erota toisistaan yksityistä edunvalvontaa ja yleishyödyllistä, ei-kaupallista yhteiskunnallisten ryhmien äänitorvena toimimista. Kolmannen sektorin kansalaisjärjestöt, jotka toimivat jonkin ihmisryhmän tai vaikkapa luonnon äänitorvina, sijoittuvat julkisen ja yksityisen sektorin välimaastoon. Ratkaisu, jossa julkinen sektori rajataan tarkastelun ulkopuolelle, voi johtaa yksityisten, taloudellisten intressien valvonnan ja yleishyödyllisen kansalaistoiminnan vaikuttamistoiminnan samaistamiseen myös silloin, kun toiminnan luonteet eroavat perustavanlaatuisesti toisistaan.
STM	STM:n hallinnonalalla on paljon erilaisia kolmikanta- ja muun kokoonpanon neuvottelukuntia, joissa eri tahot vaikuttavat asioiden käsittelyyn, kuten työturvallisuussäännöksiä valmisteleva neuvottelukunta, työsuojeluneuvottelukunta ja tasa-arvoasiain neuvottelukunta. Mietinnössä esitetyn perusteella ne eivät kuuluisi lain soveltamisalaan. STM pitää tärkeänä, että erilaisia lakisääteisiä neuvottelukuntia, joissa on intressiedustus, kohdellaan kaikilla hallinnonaloilla samalla tavalla. Eri hallinnonaloilla on myös muita niiden kokonaisuudessa vaikuttavia erityisempiä toimijoita, kuten valtuutettuja, toimikuntia, neuvostoja, rahastoja, valvontaviranomaisia, ja viime vuosina yhä etenevässä määrin myös osakeyhtiöitä, osuuskuntien, yhteenliittymiä ja niiden kombinaatiota
Suomen Asianajajaliitto	Toimeksiantosuhteesta kertominen ei kuitenkaan asianajajakunnan riippumattomuuden ja asiakkaan suojaksi säädetyn asianajosalaisuuden turvaamiseksi voi olla asianajajan tehtävä. Mikäli Suomessa katsotaan ilmenevän tosiasiallisesti vaikuttamistoimintaa tukevaa oikeudellista neuvontaa, joka muodostaa esteen avoimuuden toteutumiselle, tulisi tähän ensisijaisesti käyttää muita sääntelyinstrumentteja. Tällaista tilannetta voisi jo nykyisin arvioida hyvää asianajotapaa koskevien ohjeiden perusteella tai, jos lisäsääntely katsottaisiin tarpeelliseksi, asianajajia koskevaa vaikuttamistoimintaa tulisi riippumaton asianajajakunta huomioiden

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	säännellä ensisijassa hyvää asianajajatapaa koskevilla tapaohjeilla tai muilla asianajajia velvoittavilla ohjeilla eikä perusoikeuksiin kuuluvaa asianajosalaisuutta kaventavilla lakisääteisillä poikkeuksilla.
Suomen Asianajajaliitto	Asianajajaliitto pitää tärkeänä, että avoimuusrekisteriin merkittävistä tiedoista on esitetty rajattavan pois asianajosalaisuuden piiriin kuuluvat tiedot asiakkaan oikeudellista asemaa koskevan neuvonnan osalta. Esimerkkeinä on mainittu oikeudenkäyntiin liittyvän tehtävän hoitaminen, oikeudellisen neuvonnan antaminen päämiehen oikeudellisesta asemasta esitutkinnassa tai muussa oikeudenkäyntiä edeltävässä käsittelyvaiheessa, oikeudellisen neuvonnan antaminen oikeudenkäynnin käynnistämiseksi tai sen välttämiseksi, tai muu oikeudellinen avustaminen oikeudenkäynnin ulkopuolisessa asiassa, kuten testamentin laadinta tai yrityskaupan tekemisessä avustaminen sopimusneuvotteluihin osallistumalla ja laatimalla sopimus. On kuitenkin huomioitava, että asianajajasalaisuus edellyttää, että asianajaja pitää salassa tiedon sekä asiakkaastaan että tältä saamastaan tehtävästä eikä tämä velvoite sisällä toimeksiantokohtaisia poikkeuksia. Asianajajaliitto korostaa, että asianajosalaisuutta koskeva rajausta olisi siksi syytä ilmaista nimenomaisella poikkeuksella lain 3 §:ssä.
Suomen Asianajajaliitto	Asianajajaliitto ei ole edunvalvoja, mutta se osallistuu oikeuspoliittiseen keskusteluun. Liiton oikeuspoliittisten kannanottojen lähtökohtia ovat perus- ja ihmisoikeudet, asianajajan perusarvot ja näiden vaaliminen, oikeuden saatavuuden sekä asianajajakunnan itsenäisyyden ja riippumattomuuden turvaaminen. - Sen sijaan Asianajajaliitto kehottaa pohtimaan, olisiko rekisterille asetettujen tavoitteiden vuoksi syytä jättää esimerkiksi valvontatehtävää toteuttavat julkishallinnolliset toimijat pois rekisteröitävistä vaikuttamistoiminnan kohteista. Asianajajaliiton osalta tällainen pohdinta tulee kyseeseen esimerkiksi lakisääteisen julkisoikeudellisen toiminnan osalta ja Asianajajaliiton yhteydessä toimivan asianajajia, luvansaaneita lakimiehiä ja julkisia oikeudenkäyntiavustajia valvovan valvontalautakunnan osalta. Avoimuusperiaatetta silmällä pitäen Asianajajaliitto ei koe ongelmallisena, että Asianajajaliiton oikeuspoliittinen toiminta katsotaan rekisteriin ilmoitet-tavaksi vaikuttamistoiminnaksi, mutta sääntelyssä tulisi huomioida Asianajajaliiton lakisääteinen rooli ja julkisoikeudellinen asema.
Suomen Kuntaliitto ry	Toivomme että jatkovalmisteluissa huomioidaan jäljempänä kuvattu Suomen Kuntaliitto ry:n erityinen, lainsäädännössä tunnistettu asema kuntien edunvalvojana. Kannatamme lakiesityksessä esitettyä ratkaisua jättää kunnat ja kuntayhtymät ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle. Ratkaisu vastaa esimerkiksi Euroopan Unionin instituutioiden käytäntöä. Toivomme että jatkovalmisteluissa huomioidaan myös Suomen Kuntaliitto ry:n erityinen, lainsäädännössä tunnistettu asema kuntien edunvalvojana. Lisäksi olisi suotavaa pyrkiä tältä osin samanlaiseen sääntelyyn sekä EU:n että kansallisen avoimuusrekisterin osalta. Suomen Kuntaliitto ry edustaa sääntöjensä mukaan jäseniään eli suomalaisia kuntia. Yhdistys ajaa ja valvoo jäsenten etua ja palvelee jäseniä sekä toimii jäsenten kehittäjäkumppanina. Yhdistyksen tarkoituksena ei ole hankkia voittoa tai muuta taloudellista etua jäsenille tai muille osallisille eikä yhdistyksen tarkoitus tai toiminnan laatu ole muutenkaan pääasiassa taloudellinen. Suomen Kuntaliitolla on lakiin perustuva asema kuntien edunvalvojana. Valtion ja kuntien

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	neuvottelumenettelystä on säädetty kuntalain 11-13 §:ssä ja Kuntaliitto edustaa kuntia neuvottelumenettelyssä. Kuntatalousohjelma valmistellaan osana valtion ja kuntien neuvottelumenettelyä. Kuntatalousohjelman valmistelu on osa julkisen talouden suunnitelman ja valtion talousarviomenettelyn valmistelua. Kuntatalousohjelman valmistelusta säädetään kuntalain 12 §:ssä. Kuntatalousohjelman valmistelee valtiovarainministeriö yhdessä kuntien talouden ja toiminnan kannalta keskeisten ministeriöiden kanssa. Suomen Kuntaliitto osallistuu kunta-lain 12 § 4 momentin mukaan kuntatalousohjelman valmisteluun. Kuntalain 13 §:n tarkoittama kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunta toimii valtiovarainministeriön yhteydessä. Neuvottelukunnan tehtävänä on seurata ja arvioida kuntatalouden kehitystä sekä huolehtia, että kuntatalousohjelma otetaan huomioon kuntia koskevan lainsäädännön ja päätösten valmistelussa. Neuvottelukunnassa on valtiovarainministeriön lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön edustus. Neuvotteluvetoalueeseen piiriin kuuluu kuntia koskeva lainsäädäntö, periaatteellisesti tärkeät ja laajakantoiset kuntien toimintaa, taloutta ja hallintoa koskevat valtion toimenpiteet sekä valtion- ja kuntatalouden yhteensovittaminen. Euroopan unionin parlamentin, neuvoston ja komission keskinäisen sopimuksen mukaan Suomen Kuntaliitto on vastaavien eurooppalaisten organisaatioiden tavoin rinnastettu edustamiinsa julkisyhteisöihin eikä ole ilmoitusvelvollinen EU:n avoimuusrekisteriin. Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission 20.5.2021 tekemän toimielinten välisen sopimuksen 4 artiklan 2 kohdan b) alakohdan mukaan ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle jäävät viranomaisten yhteenliittymät ja verkostot unionin tasolla, valtiotasolla tai sitä alemmalla tasolla edellyttäen, että ne toimivat ainoastaan asianomaisten julkisten viranomaisten puolesta. (EUVL 11.6.2021, L 207) Mikäli ilmoitusvelvollisuutta kuitenkin päädytään soveltamaan Suomen Kuntaliiton edunvalvontatoimintaan huolimatta Suomen Kuntaliitto ry:n lakisääteisestä asemasta sekä EU:n instituutioiden ratkaisusta jättää jäsenmaiden paikallis- tai aluehallintoja edustavat organisaatiot ilmoitus-velvollisuuden ulkopuolelle, tulee ilmoitusvelvollisuuden soveltamisalan olla suppea.
Suomen Lakimiesliitto - Finlands Juristförbund ry	Mietinnössä on todettu, ettei lailla ja avoimuusrekisterillä ole tarkoitus kaventaa lainsäädännössäkin turvattua asianajosalaisuutta. Lakimiesliitto pitää tärkeänä, että asianajajan ja asiakkaan välinen oikeus luottamukselliseen asianajosuhteeseen turvataan. Tämän vuoksi asianajotoiminta tulisi selkeästi rajata lainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle.
Suomen Lääkäriliitto - Finlands Läkarförbund	Vastaavasti toimintailmoitus tulisi rajata koskemaan lakien valmisteluun ja budjettivallan käyttöön liittyvää vaikuttamistoimintaa.
Suomen Taksiliitto ry	Sääntelyyn rekisteröintivelvollisuudesta ja määräaikaishavainnoinnista ei tule jättää tulkinnanvaraa ja ne tulee rakentaa niin, että velvoitteista syntyisi mahdollisimman vähän hallinnollista taakkaa.
Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry	Avoimuusrekisterilakiluonnoksen 3 §:n mukaan ilmoitusvelvollisuutta ei sovelleta lakisääteisiä tehtäviä hoitavaan muuhun julkisyhteisöön tai toimijaan tämän tehtävien hoidon osalta. Yliopistolain 2 §:n mukaan ”Yliopistojen tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Tehtäviään hoitaessaan yliopistojen tulee tarjota mahdollisuuksia jatkuvaan oppimiseen, toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Yliopistojen tulee järjestää toimintansa siten, että tutkimuksessa, taiteellisessa toiminnassa, koulutuksessa ja opetuksessa varmistetaan korkea kansainvälinen taso eettisiä periaatteita ja hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen.” Yliopiston lakisääteisten tehtävien kirjo on siis laaja, mikä rajaisi käytännössä kaiken tai melkein kaiken yliopiston toiminnan pois ilmoitusvelvollisuuden piiristä. Mahdolliset poikkeukset tästä tulisi erikseen kirjata avoimuusrekisteriä koskevan lain perusteluihin. Oikeushenkilön nimissä tehdyn, selkeästi oikeushenkilön etua edistävän vaikuttamistoiminnan raportointi olisi mahdollista luonnoksessa esitetyn mukaisesti, kunhan sen tulkinta olisi selkeä.
Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry	Mahdollinen ilmoitusvelvollisuus tulee koskea oikeushenkilön toimintaa, ei asiantuntijana toimimista, mikäli ilmoitusvelvollisuus ulotetaan koskemaan myös yliopistojen toimintaa Mietinnössä todetaan, että oikeushenkilön ilmoitusvelvollisuus koskee ainoastaan sen nimissä tehtyä vaikuttamistoimintaa. Esimerkiksi yliopistossa johtajana työskentelevän henkilön harjoittama vaikuttamistoiminta voi tapahtua selkeästi yliopiston nimissä ja oikeushenkilön edustajana. Samalla henkilöllä saattaa kuitenkin olla myös akateeminen positio, jolloin hän voi vaikuttaa yhteiskunnassa alansa tutkijana ja asiantuntijana. Näiden erilaisten roolien erottaminen toisistaan tulisi olla selkeää, mikäli avoimuusrekisterin ilmoitusvelvollisuus ulotetaan koskemaan jotain osaa yliopistojen toiminnasta. Tieteen vapauteen kuuluu myös tutkijoiden vapaus. Monimuotoinen yhteydenpito yliopistojen professoreiden, tutkijoiden ja sisällönasiantuntijoiden sekä päätöksentekijöiden ja valmistelijoiden kesken on yliopiston yhteiskunnallista vuorovaikutusta, jolla tutkittua tietoa hyödynnetään yhteiskunnallisen päätöksenteon perustana, ei oikeushenkilön suunnitelmallista lobbaustyötä. Esimerkiksi tutkijoiden positio taustakeskusteluissa on lähempänä yksityishenkilöitä kuin oikeushenkilön tavoitteita suunnitelmallisesti edistäviä lobbareita.
Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto ry	Suuri osa vaikuttamisesta tapahtuu viranomaisten asettamien työryhmien ja virallisten kuulemisten kautta. Pidämme kannatettavana, että niiden raportointi on viranomaisten vastuulla, eikä niitä siten ole sisällytetty lobbaajilta edellytettävään vaikuttamistoiminnan raportointiin.
Tehy ry	Avoimuusrekisterin rekisteröintivelvollisuutta esitetään konsulttitoimintaa harjoittaville yksityisille elinkeinonharjoittajille ja oikeushenkilöille (mm. rekisteröidyille yhdistyksille). Lainsäädäntöä valmisteltaessa on syytä tarkentaa mitkä tahot konkreettisesti rekisterivelvollisuuden piiriin

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	kuuluisivat ja mitä itse asiassa ko. lainsäädännön mukaiseen lobbaustoimintaan kuuluu? Lobbaamistoimintaa harjoittavien elinkeinoharjoittajien tai oikeushenkilöiden kohdalla haasteelliseksi nousee määrittely siitä, ketkä avoimuusrekisteriin liittyvät ja siellä raportoivat lobbaustoiminnastaan. Edellytys päätoimisesta ja säännöllisestä vaikuttamistoiminnasta ja ammattimaisesta neuvonnasta (lobbaaminen) on mietinnössä kirjattu liian yleisellä tasolla. Tätä määrittelyä on hyvä tarkentaa.
Työ- ja elinkeinoministeriö	Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että ehdotetun kaltaisella yleissäännöksellä voi olla vaikutuksia yritystoimintaan toimialakohtaisella tasolla. Avoimuusrekisterilainsäädännön soveltaminen esimerkiksi asianajotoimintaan voi aiheuttaa ongelmia suhteessa asianajotoiminnan luottamuksellisuuteen. Asiaan tulisi kiinnittää huomiota jatkovalmistelussa.
UM	Mietinnössä esitetään, että avoimuusrekisterilakia sovellettaisiin myös ”kansainvälisiin toimijoihin, kuten kansainvälisiin yrityksiin ja järjestöihin”. Ulkoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että Suomen ulkomaanedustustoissa työskenteleviin diplomaatteihin kohdistuu säännöllisesti vaikuttamistoimintaa muun muassa kansainvälisten kansalaisjärjestöjen taholta. Pidetään tarpeellisenä selvittää muun muassa ilmoitusvelvollisuuden kohdistumista tällaisiin kansainvälisiin toimijoihin sekä sitä, millä tavoin kyseiset toimijat saavat ilmoitusvelvollisuudesta tiedon.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Tarkastusvirasto kiinnittää myös yleisesti huomiota siihen, että varsinainen lakiteksti ja yksityiskohtaiset perustelut ovat keskenään johdonmukaisia. Mikäli asiantilasta on tarpeen säätää yksiselitteisesti, tulisi tekstit sisällyttää asiaa koskevaan lakitekstiin.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Tältä osin tuodaan esiin, että myös pykälässä mainittujen yhteisöjen toiminta voi sisältää tosiasiallista vaikuttamistoimintaa. Esimerkiksi kuntayhtymämuotoiset maakuntien liitot voivat tosiasiallisesti harjoittaa merkittävääkin vaikuttamistoimintaa. Esitetyllä säännöksellä vaikuttamistoiminnan ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle voi näin ollen jäädä merkittävääkin vaikuttamistoimintaa.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Perusteluissa käsitellään oikeudenkäyntiin liittyvää oikeudellista neuvontaa ja sitä, että tämä on ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolella. Pykäläluonnoksessa ei kuitenkaan käsitellä tätä toimintaa poikkeuksena ilmoitusvelvollisuudesta. Avoimuusrekisterityöryhmän mietinnön 2 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan (s. 74) ”Laki ei edellytä, että asiakas nimenomaisesti tilaa vaikuttajaviestintään liittyvän palvelun, vaan palvelu voi olla myös esimerkiksi muuta oikeudellista neuvontaa kuin oikeudenkäynnissä avustamista tai oikeudenkäynnin välttämistä koskevaa neuvontaa.” ja sivulla 75: ” Vaikuttamistoiminnan neuvontana voidaan pitää sellaista oikeudellista neuvontaa, jonka tarkoituksena on tosiasiallisesti tukea ja edistää asiakkaan vaikuttamistyötä.” Vaikuttamistoiminnan oikeudellisen neuvonnan tulisi yksiselitteisesti sisältyä rekisteröinti- ja ilmoitusvelvollisuuden piiriin. Tämä on välttämätöntä lisätä myös itse lakitekstiin, jotta avoimuusrekisterilain vaatimukset eivät jäisi heikompaan asemaan käytännössä väistämättä ilmenevissä rajanveto- ja tulkintatilanteissa suhteessa selkeästi laissa

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	säädettyihin oikeudenkäymiskaaren ja asianajalain salassapitovelvoitteisiin samalla tavalla kuin Itävallassa näyttää tapahtuneen. Selkeintä olisi lisätä 2 §:ään maininta, että myös vaikuttamiseen tähtäävä oikeudellinen neuvonta kuuluu ilmoitusvelvollisuuden piiriin, myös asianajajan antamana.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Pykäläluonnoksessa (3 §) ja sen perusteluissa todetaan, että ilmoitusvelvollisuutta ei sovelleta mm. satunnaiseen ja pienimuotoiseen vaikuttamistoimintaan, jos sitä ei tehdä korvauksesta tai kolmannen osapuolen puolesta. Pykälän yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan ”usein satunnainen vaikuttamistoiminta on pienimuotoista ja pienimuotoinen toiminta satunnaista, mutta jommankumman kriteerin täytyminen johtaa siihen, että ilmoitusvelvollisuus ei tule sovellettavaksi.” Näin ollen pykäläluonnos ja sen yksityiskohtaiset perustelut ovat keskenään ristiriitaiset. Esitystä tulisi selkeyttää siten, että on selvää, tuleeko soveltamisen poikkeuksessa molempien ehtojen (pienimuotoisuus / satunnaisuus) täytyä vai vain toisen niistä. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan poikkeuksia ilmoitusvelvollisuuteen tulisi tältä osin käsitellä siten, että molemmat ehdot täyttyvät. Näin ollen pykäläluonnoksessa käytetty ja-sana on perusteltu.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Pykäläluonnoksessa vaikuttamistoiminnan asiakohde on rajatumpi kuin yksityiskohtaisissa perusteluissa. Mikäli vaikuttamistoiminnan kohdeasian katsottaisiin olevan laajempi kuin valmistelu ja päätöksenteko, tämä tulisi huomioida myös pykälän tekstissä. Epäjohdonmukaisuuksien riskiä lisää tällä hetkellä se, että vaikuttamistoiminnan käsitettä määritellään nyt kahden eri pykälän perusteluissa ja toisaalta lakitekstissä itsessään käsitettä ei määritellä.
Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä	Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä pitää myös erityisen tärkeänä, että lainsäädäntöä valmistellessa varmistetaan, että rekisteriä sovelletaan vain ammattimaiseen vaikuttamiseen eikä esimerkiksi ruohonjuuritason kansalaistoimintaan tai asiantuntijakuulemisiin. Kansalaisten, päättäjien, virkamiesten ja lainvalmistelijoiden vuoropuhelu tulee turvata, eikä rekisterin käyttöönotto edes välillisesti saa vaikeuttaa tiedonkulkua tai kansalaisten osallistumista päätöksentekoon.
Ålands landskapsregering	Enligt 18 § 1 och 4 punkterna i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har landskapet lagstiftningsbehörighet rörande bland annat lagtingets organisation, landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar samt kommunernas förvaltning. Den föreslagna lagen om ett öppenhetsregister berör således områden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet vilket innebär att lagen inte ska tillämpas på sådan påverkanskommunikation som riktar sig till sådana myndigheter som landskapet har lagstiftningsbehörighet över.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	Ytterligare kan nämnas att enligt 3 § 2 mom. 2 punkten i den föreslagna lagen tillämpas inte anmälningsskyldigheten på statens, välfärdsområdets, kommunens eller landskapet Ålands myndigheter, privata offentligrättsliga inrättningar, Riksdagens justitieombudsmans kansli och Människorättscentret som finns i anslutning till det, Statens revisionsverk, Forskningsinstitutet för internationella relationer och EU-frågor (Utrikespolitiska institutet), statens affärsverk eller på andra offentliga samfund eller aktörer som sköter lagstadgade uppgifter när det gäller skötseln av dessa uppgifter. Den här innebär att myndigheter i landskapet inte heller behöver registrera sig i det föreslagna öppenhetsregistret vid kontakter med de statliga myndigheterna. Om juridiska personer som är registrerade på Åland dock utövar sådan påverkanskommunikation, som föreslås föreskrivas om, gentemot statliga myndigheter blir också dessa juridiska personer föremål för lagens tillämpningsområde.

Hallinnollinen taakka

Lausunnonantajat pitivät tärkeänä, ettei avoimuusrekisterin käyttöönotto johda kohtuuttomaan hallinnolliseen taakkaan. Rekisterin aiheuttamaa taakkaa tulisi lausunnonantajien mukaan seurata.

Avoimuusrekisterin nähtiin lisäävän pienten toimijoiden hallinnollista taakkaa enemmän kuin suurempien toimijoiden. Hallinnollisen taakan arveltiin muodostuvan sitä suuremmaksi, mitä yksityiskohtaisempaa raportointia edellytetään.

Lausunnonantajat korostivat raportoinnin sujuvuuden merkitystä hallinnollisen taakan kannalta: onnistuneella teknisellä toteutuksella voidaan pienentää hallinnollista taakkaa.

Osa lausunnonantajista piti hallinnollisen taakan näkökulmasta perusteltuna, että toimintailmoitus tehtäisiin vain kerran vuodessa ehdotetun kahden kerran sijaan.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Akava ry	Toimeenpanossa on hyvä kiinnittää huomiota siihen, että raportoinnin hallinnollinen taakka pysyy niin kevyenä kuin lainsäätäjä on sen tarkoittanut. Erityisesti tämä liittyy siihen, millä tarkkuustasolla rekisteriin tulee ilmoittaa käsiteltyjä aiheita. Ilmoituksentekijälle on todennäköisesti vaivattomampaa ilmoittaa kaikki käsitellyt aihealueet, kuten mietinnössä on esitetty, kuin rajata ilmoitusvelvollisuus vain tiettyihin vaikuttamiskohteisiin esim. lainsäädäntö ja budjetti.
Amnesty International Suomen osasto	Amnesty toteaa, että yhdenvertaisuuden toteutumisen arviointi on esityksessä hyvin vähäistä. Asiassa tulisi huomioida myös toimijoiden erilaisuus muun muassa resurssiensa puolesta. Ilmoitusvelvollisuus voi muodostua hyvin paljon raskaammaksi pienelle toimijalle kuin suurelle. Esityksessä ei siten ole otettu huomioon riittävästi sitä, että toimijoita voi olla kokoonpanoiltaan ja resursseiltaan hyvin erilaisia, kuten esimerkiksi pieniä, suurimmaksi osaksi vapaaehtoistyöllä toimivia järjestöjä tai kansainvälisiä suuryrityksiä sekä lobbaamiseen erikoistuneita yrityksiä ja edunvalvontajärjestöjä, joilla on paljon vaikutusvaltaa sekä taloudellisia resursseja. Lain myötä syntyvän hallinnollisen

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	taakan kasvu voi muodostua hyvinkin suureksi pienille toimijoille, kun taas suurissa yrityksissä voitaisiin esimerkiksi palkata henkilö hoitamaan avoimuusrekisteristä syntyvät uudet velvollisuudet.
Amnesty International Suomen osasto	Amnesty katsoo, että lain toimivuuden kannalta on olennaista, että siihen velvoitetuille on selkeää, mitä tietoja heidän tulee rekisteriin ilmoittaa ja miten sekä ylipäänsä se, ovatko he velvoitettuja rekisteröitymään. Tämä pitää tulla selkeämmin ilmi laista, mutta olennaista on myös tiedottaminen ja neuvonta, mihin tulee myös varata riittävästi resursseja. Laki on nyt ehdotetussa muodossaan epäselvä sen suhteen, miten sinne täytetään tietoja sekä mikä katsotaan pitkäjänteiseksi ja suunnitelmalliseksi vaikuttamistoiminnaksi ja toisaalta mikä katsotaan sattumanvaraiseksi ja pienimuotoiseksi toiminnaksi. Rekisteri on rakennettava selkeäksi ja helppokäyttöiseksi sen käyttäjille – sekä rekisterivelvollisille että niille, jotka sitä käyttävät etsiäkseen tietoa vaikuttamisesta. Mikäli rekisterin käyttäminen ja sinne ilmoittaminen tehdään helpoksi ja yksinkertaiseksi, helpottaa se myös siitä syntyvää hallinnollista taakkaa.
Amnesty International Suomen osasto	Esityksessä sekä suuret että pienet toimijat velvoitetaan rekisteröitymään ja ilmoittamaan vaikuttamistoiminnastaan, mikäli toiminta ei ole vain satunnaista ja pienimuotoista. Amnesty toteaa, että suuret ja pienet toimijat eivät kuitenkaan ole resursseiltaan yhtäläisessä asemassa. Osa lobbaajista tekee vaikuttamistyötä suurilla resursseilla ja ovat hyvin varustautuneet kuluriskeihin. Monen pienen lobbaajan, kuten esimerkiksi osin vapaaehtoisvoimin toimivien järjestöjen resurssit ovat sen sijaan hyvin rajalliset. Jottei ilmoitusvelvollisuudesta aiheutuva työ muodostu liian suureksi taakaksi pienille vaikuttamistyötä tekeville toimijoille, kannattaa Amnesty vahvasti lain toteutumisen ja toimivuuden seuraamista sen voimaantulon jälkeen. Rekisterivelvollisia on kuultava tietyn ajan kuluttua lain voimaantulosta, jotta nähdään miten laki vaikuttaa heihin. Jos raportointivelvollisuus näyttäytyy liian suurena taakkana tietynlaisille tai -kokoisille toimijoille, tulee ilmoitusvelvollisuuden helpottamista eri keinoin tarkastella. Ei ole hallinnon avoimuuden lisäämisen ja lain muidenkaan tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaista, mikäli kansalaisyhteiskunnan ja pienten toimijoiden vaikuttamistoiminta on pahimmassa tapauksessa vaarassa kärsiä hallinnollisen taakan liian suuren lisääntymisen myötä.
Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry	Pidämme tärkeänä, ettei raportointi aiheuta järjestöille liian suurta hallinnollista taakkaa. Toivomme, että ilmoituksen tekeminen on mahdollisimman käyttäjäystävällistä. Tämä tukee myös raportoinnin yhteismitallisuutta. Pyydämme myös harkitsemaan, riittäisikö ilmoituksen tekeminen kerran vuodessa kahden sijaan.
Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto	Kansalaisjärjestöille on erityisen tärkeää, ettei rekisteriin liittyminen vaadi raskasta byrokratiaa. Kaikilla järjestöillä ei ole riittävästi resursseja laajaan seurantaan, ja vaikuttamistyön määrä saattaa olla pientä. Rekisteriin kuulumisen pitäisi tehdä helpoksi ja seurannan voisi liittää esimerkiksi julkisen rahoituksen hakuun. Vuosittain tehtävä ilmoitus olisi riittävä.
Elinkeinoelämän keskusliitto	Esityksessä vaikuttamistoimintaa harjoittavien osalta työmäärä ja taakka, jonka raportointi aiheuttaa, ovat vielä epäselviä, kun tiedossa ei ole millaisin käytännönjärjestelyin raportointi toteutetaan.
Elinkeinoelämän keskusliitto	EK:n näkemyksen mukaan olisi tarkoituksenmukaista, että avoimuusrekisteriin raportoitaisiin aiheet ja vaikuttamisen kohteet kootusti organisaatiotasolla. Aiheen raportointi voisi tapahtua kategorisoimalla avoimuusrekisteriin valmiiksi

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	vaikuttamistoiminnan aihealueet ja ilmoitusvelvollinen voisi tarkentaa valittua kategoriaa esimerkiksi hankkeen tiedoilla. Aiheliitännäinen raportointi mahdollistaisi vireillä olevien hankkeiden osalta yhdistämisen viralliseen vaikuttamistoimintaan esimerkiksi hankerekisterin kautta viranomaisen toimesta. Tällä tavalla avoimuusrekisteri palvelee parhaiten kaikkia sen sidosryhmiä, kun tiedot eri lähteistä ovat yhdistettävissä. Täten raportoinnin tasoksi tulisi hankkeen aihe, esimerkiksi politiikan ala ja tarkennuksena lainvalmisteluhankkeen nimi, vaikuttamisen kohteet ja organisaation nimi, joka on vaikuttanut. Vaikuttamisen kohteiden osalta EK pitää hyvänä mietinnön s. 72-73 esitettyä, että ministerit, ministereiden erityisavustajat, ministereiden toimikaudeksi nimitetyt valtiosihteerit, eduskunnan pää- ja apulaispääsihteeri, ministeriöiden kanslia- ja osastopäälliköt ja kansanedustajat raportoitaisiin henkilötasolla, kansanedustajien avustajat ja eduskuntaryhmien henkilöstö sekä ministeriön muut virkamiehet osasto-, yksikkö- tai eduskuntaryhmätasolla. Mikäli soveltamisala kattaisi muita kuin edellä mainittuja viranomaisia, EK ehdottaa, että raportointi tapahtuisi osasto- tai yksikkötasolla ja, että kategoria "muut viranomaiset/virkamiehet" ei kuuluisi raportoinnin piiriin, sillä kyseessä on ryhmä, jota ei voida täsmällisesti määrittää.
Elinkeinoelämän keskusliitto	EK ehdottaa myös, että kaksi kertaa vuodessa tapahtuva raportointi tapahtuisi elokuussa ja helmikuussa. Sykli palvelisi paremmin sekä virastojen, eduskunnan että yritysmaailman toimintasykliä.
Elinkeinoelämän keskusliitto	EK:n näkemyksen mukaan hallinnollista taakkaa tulee luoda mahdollisimman vähän vaikuttamistoimintaa harjoittaville eli ilmoitusvelvollisille. Lähtökohtana tulee huomioida toimintailmoituksen käytännön toiminnassa datan viennin vaivattomuus ja rajapintojen rakenteelliset ratkaisut. EK ehdottaa, että neuvottelukunta tekisi yhteistyötä valvovan viranomaisen kanssa käytännön ratkaisujen osalta rekisterin testaus- ja käyttöönottovaiheissa. Hallinnollisena taakkana tulee huomioida myös avoimuusrekisterin tekninen toteutus, kuinka raportoitavat tiedot saadaan vietyä mahdollisimman yksinkertaisesti rajapintoja hyödyntäen avoimuusrekisteriin.
Elintarviketeollisuusliitto ry	Lakiesityksen perusteella on vaikea arvioida työmäärää, jonka raportointi tulee aiheuttamaan. ETL korostaa, että hallinnollinen taakka ei saa tulla raportointivelvollisille kohtuuttoman suureksi. Raportoinnin tulee olla vaivatonta. Teknisten toteutusten ja erilaisten tiedonsiirtojen eri järjestelmistä tulee olla sujuvaa. Avoimuusrekisteriin raportoinnin tulee olla tarkoituksenmukaista.
Erikoiskaupan liitto Etu ry	On kuitenkin varmistettava, että sääntelystä ei kuitenkaan saa tulla kohtuutonta hallinnollista taakkaa eikä se saa vaikeuttaa päättäjien ja lobbausta harjoittavien tahojen vuoropuhelua. Edellytys kaksi kertaa vuodessa tapahtuvasta vaikuttamistoiminnan raportoinnista ja kerran vuodessa tapahtuvasta vaikuttamistoiminnan taloudellista raportoinnista voi pieniä toimijoita koskien olla kohtuuton. Tulisi siis ottaa huomioon rekisteröintivelvollisten resurssit ja lain mukaiset velvollisuudet toteutettaisiin pienten toimijoiden kannalta mahdollisimman yksinkertaisella tavalla.
Kesko Oyj	Raportointivelvollisuuteen liittyvä hallinnollinen taakka tulisi pitää kohtuullisena.
Keskuskauppakamari	Keskuskauppakamari kiinnittää huomiota siihen, että raportoinnin yksityiskohtaisuus voi vaikuttaa merkittävästi avoimuusrekisteristä aiheutuvaan hallinnolliseen taakkaan. Jatkovalmistelussa on tärkeää vielä huolehtia siitä, että

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	avoimuusrekisteristä aiheutuva hallinnollinen taakka säilyy kohtuullisena. Työryhmän mietinnön perusteella vaikuttaisi jäävän vielä epäselväksi muun muassa se, millä yksityiskohtaisuuden tasolla yhteydenpidon aiheet tulisi raportoida.
Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry	KOVA katsoo, että kokonaisuudessaan avoimuusrekisteriä koskeva lakiluonnos on kannatettava. Ilmoitusvelvolliselle laissa vaadittavien tietojen antaminen tarkoittaa kuitenkin, että hallinnollinen työ lisääntyy. KOVA pitää tärkeänä, että lainvalmistelussa otetaan huomioon myös vaikuttamistoimintaa harjoittavien toimijoiden resurssit.
Kreab Oy	Päätöksenteon taustalla vaaditaan paljon tietoa ja on ensiarvoisen tärkeää, että päättäjillä ja lainsäädännön piiriin kuuluvilla säilyy jatkossakin luonteva ja matalan kynnyksen mahdollisuus käydä vuoropuhelua. Johtava periaate tulee olla, että kansanedustajien oikeutta tavata ja saada tietoa ei lähdetä millään tavoin rajoittamaan tai valvonnalla säätelemään. Avoimuus on tärkeää ja niin on myös näkemysten monipuolisuuden avaaminen. On myös tärkeää korostaa, että rekisterin ylläpidosta ei ole mielekästä aiheutua kohtuutonta hallinnollista taakkaa edunvalvonnan toteuttajille tai sen kohteille.
Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry	Jotta hallinnollinen taakka, erityisesti pienille järjestöille, ei muodostu kohtuuttomaksi, toivomme, että jatkovalmistelussa kiinnitetään erityistä huomiota tiedon toimittamisen helpouteen. Raportoinnista on tehtävä helppoa. Lisäksi viranomaisille on taattava riittävät resurssit rekisterivelvollisten neuvontaan etenkin rekisterin käyttöönoton ja ensimmäisten raporttien palautusten yhteydessä.
Patria Oyj	Lakiehdotuksessa todettu avoimuusrekisteri tulisi alkuvaiheessa ottaa käyttöön eduskunnassa ja ministeriöissä. Näistä kerätyn kokemuksen perusteella voidaan arvioida, tulisiko esitetyn lain soveltamisalaa laajentaa muihin valtiorahallinnon organisaatioihin. Mikäli lain soveltamisala ulotetaan koko valtiorahallintoon, tulisi lainsäädännön soveltamisalan olla tulkinnallisesti selkeä eivätkä yritysten hallinnolliset kustannukset saisi lisääntyä
Pohjolan Voima Oyj	Lainsäädännön yrityksiin kohdistuva hallinnollinen taakka on kasvanut vuosi vuodelta. Tältä osin pidämme tärkeänä, että • avoimuusrekisteri ei aiheuta kohtuutonta hallinnollista taakkaa • järjestelmä on mahdollisimman helppokäyttöinen • järjestelmään edellytettävän kirjattavaksi vain sellaiset tiedot, jotka ovat lobbauksen kannalta välttämättömiä • järjestelmän toimintaa koskevat ohjeet ovat yksiselitteisiä ja ne tuon ilmoitusvelvollisten käytössä hyvissä ajoin ennen järjestelmän käyttöönottoa
Poliisihallitus	Avoimuusrekisterin käyttöönotto lisää hallinnollista taakkaa rekisterinpitäjälle ja rekisterissä oleville toimijoille. Rekisterinpitäjälle aiheutuva hallinnollinen taakka voi olla merkittävää huomioiden rekisterinpitäjälle esitetyt hallinnolliset tehtävät, kuten esimerkiksi neuvonta, ohjaus, selvittämistehtävät, kehottavat toimenpiteet ja sähköisen rekisterin perustaminen ja ylläpito.
Posti Group Oyj	Rekisterin tulisi olla hallinnollisesti mahdollisimman kevyt ja helppokäyttöinen, jotta siitä ei seuraisi kohtuutonta hallinnollista taakkaa rekisterin käyttäjille. Liiallinen byrokratia voi johtaa siihen, että raportointi voi jäädä puutteelliseksi tai yhteydenpito päättäjiin vaikeutuu
Rakennusteollisuus RT ry	Mikäli raportointivelvoitteet toteutettaisiin mietinnössä esitetyn laajuusina, yhdymme mietinnössä esitettyyn arvioon siitä, että uusista velvoitteista aiheutuvan hallinnollisen taakan arvioidaan pysyvän kohtuullisena kaikille sääntelyn piiriin kuuluville toimijoille. Näemme, että avoimuusrekisterin tuomat

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	hyödyt olisivat kokonaisuutena lisääntyneen työmäärän aiheuttamia haittoja suuremmat.
Rakli ry	Olennaista on kuitenkin varmistaa, että avoimuusrekisterin käyttöönotto ei johda kohtuuttomaan hallinnolliseen taakkaan vaikuttamistoimintaa harjoittaville rekisteröinti- ja ilmoitusvelvollisille. Pienempien toimijoiden osalta hallinnollisen taakan kasvu voi olla todella merkittävä. Onkin hyvä, että näihin hallinnollista taakkaa mahdollisesti lisääviin tekijöihin on kiinnitetty huomiota lainvalmistelun aikana ja olennaista on myös varmistaa, että käytännön toiminnassa hallinnollinen taakka ei muodostu liialliseksi. Avoimuusrekisterin käytännön toteutuksessa pitää kiinnittää erityistä huomioita datan viennin vaivattomuuteen ja helppouteen.
STTK	STTK pitää tärkeänä, että avoimuusrekisterin tietojärjestelmä kehitetään mahdollisimman yksinkertaiseksi tehtävää raportointia varten. Tämä on olennaista erityisesti siksi, ettei pienempien toimijoiden hallinnollinen taakka tule kohtuuttomaksi. Samasta syystä on tärkeää, että valvova rekisteriviranomainen VTV saa riittävät resurssit etenkin ensimmäisten toimeenpanovuosien aikana ilmoitusvelvollisuuden neuvontaan.
Suomen Kotiseutuliitto	Samalla liitto haluaa kiinnittää huomiota siihen, että kansalaisjärjestötoiminnan demokratiaa vahvistava vaikuttamistyö on edelleen mahdollista, eikä järjestöjen rajallisia resursseja hukata liian hankalaan byrokratiaan. Yleishyödyllisten kansalaisjärjestöjen toiminnan tarkoituksena on usein toimia ja vaikuttaa omien tavoitteidensa edistämiseksi yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Tapaamiset, lausunnot, kannanotot ja asiantuntijatyö ovat jatkossakin oleellinen osa järjestöjen toimintaa. Tarvitaan selkeää ohjeistusta ja neuvontaa siitä, mikä katsotaan ammattimaiseksi ja systemaattiseksi vaikuttamiseksi ja millaisia toimia rekisteriin ilmoitetaan.
Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry	SKAL pitää tarkoituksenmukaisena avoimuusrekisterilain säätämistä päätöksenteon läpinäkyvyyden lisäämiseksi ja hyvän edunvalvontatavan kehittämiseksi. Avoimuuden lisääminen on kannatettavaa, mutta SKAL pitää kuitenkin esitettyä mallia tavoitteeseen nähden raskaana ja sitä tulee keventää. SKAL ei kannata soveltamisalan laajentamista koko valtionhallinnon tasolle ainakaan ennen kuin avoimuusrekisterilaista on saatu enemmän kokemuksia. Kaksi kertaa vuodessa tapahtuva ilmoitusvelvollisuus lisää hallinnollista taakkaa ja on pienille yhteisöille raskas, joten SKAL katsoo, että ilmoitukset tulee tehdä vain kerran vuodessa. Rekisteröintivelvollisuuden ja määräaikaisraportoinnin rajauksien osalta ei tule jättää tulkinnanvaraa, ja ne tulee toteuttaa niin, että velvoitteista aiheutuu mahdollisimman vähän hallinnollista taakkaa ilmoitusvelvollisille.
Suomen Lakimiesliitto - Finlands Juristförbund ry	Käytännön raportoinnin tulisi olla mahdollisimman toimivaa ja yksinkertaista, eikä rekisteritietojen ylläpito saa olla hallinnollista työtä suhteettomasti kasvattavaa tai resursseja merkittävästi kuluttavaa. Liiallinen byrokratia heikentää pahimmillaan kansalaisyhteiskunnan vaikuttamisen mahdollisuuksia ja epäammattimaistaa vaikuttamisen muotoja. Tämä puolestaan vaikuttaisi päinvastaisesti rekisterin ja sitä koskevan lainsäädäntöehdotuksen tavoitteisiin nähden.
Suomen Lukiolaisten Liitto	Mietinnön sivulla 38 todetaan, että ”Ilmoituksen tekeminen pyrittäisiin järjestämään siten, että sen tekemisestä syntyisi mahdollisimman kevyt hallinnollinen taakka”. SLL toivoo, että tämä saa valmistelussa erityisen huomion, sillä moni kansalaisyhteiskunnan toimija tekee vaikuttamistyötä pienillä resursseilla. SLL:n toiminnassa lukiolaiset, usein myös alaikäiset, tapaavat

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	kansanedustajia ja muita päätöksentekijöitä. SLL pitää tärkeänä, että avoimuusrekisteriin kirjattava toiminta kohdistuu nimenomaan pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen vaikuttamistyöhön, ja julkisesti käytävä keskustelu esimerkiksi sosiaalisessa mediassa jätetään sen ulkopuolelle. SLL edistää toiminnassaan nuorten yhteiskunnallista aktiivisuutta ja toivoo avoimuusrekisteriä valmisteltaessa huomioitavan, että raportointivelvollisuudella ei säikäytetä nuoria yhdistysaktiiveja käymästä yhteiskunnallista keskustelua poliitikkojen kanssa. Parhaimmillaan avoimuusrekisterin tuoma läpinäkyvämpi vaikuttamiskulttuuri voi lisätä myös nuorten luottamusta poliittisiin instituutioihin.
Suomen Punainen Risti	Rekisteriin liittyvän raportointivelvollisuuden edellyttämä hallinnollinen taakka tulisi pitää kohtuullisena. Nykyisen esityksen mukainen menettely ei nähdäksemme kohtuuttomasti lisää työmäärää, vaan on oikeasuhtainen ja hyvin valmisteltu. Mikäli rekisteriä myöhemmässä vaiheessa harkitaan laajennettavaksi paikalliseen ja alueelliseen päätöksentekoon, raportointivelvollisuuden laajuutta on kuitenkin syytä tarkastella uudelleen huomioiden erityisesti Suomen Punaisen Ristin kaltaiset, moniportaiset ja koko maassa lähinnä vapaaehtois pohjalta toimivat toimijat.
Suomen Tuulivoimayhdistys ry	Monet edunvalvontaa tekevät järjestöt toimivat melko pienillä resursseilla. On erittäin tärkeää, että lobbarirekisterin hallinnollinen taakka pysyy kohtuullisena. Tähän täytyy kiinnittää huomiota mallin jatkotyöstössä
Suomen Yrittäjät ry	Haluamme tuoda esille, että Yrittäjäjärjestön toiminnassa on mukana lukuisia henkilöitä, jotka harjoittavat yhteiskuntavaikuttamista eduskuntaan, ministeriöihin ja muihin viranomaisiin. Jos ehdotus hyväksytään esitetyssä muodossa, se tarkoittaisi merkittävää hallinnollisen taakan lisääntymistä järjestössä. Käytännössä lukuiset henkilöt eri tasoilla pitäisivät päiväkirjaa lähettämistään sähköposteista, käymistään puhelinkeskusteluista, verkkotapaamisista sekä henkilökohtaisista tapaamisistaan. Pidämme esitettyä menettelyä tavoitteeseen nähden liian raskaana.
Tekir Oy	Pitkin valmisteluprosessia on nostettu esiin raportoinnin hallinnollista taakkaa. Kokemuksemme mukaan eri organisaatioiden resurssit edunvalvontaan ja vaikuttamiseen vaihtelevat huomattavasti. Riskinä kahdesti vuodessa tapahtuvassa raportoinnissa on yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen väheneminen pienten toimijoiden kohdalla tai resurssien kohdentaminen vain formaaliin vaikuttamiseen esimerkiksi lausuntopyyntöjen kautta. Tämä on ongelmallista erityisesti kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten ja yhdenvertaisuuden kannalta.
Työ- ja elinkeinoministeriö	Avoimuusrekisteristä aiheutuvan hallinnollisen taakan arviointi on nykyisellään puutteellinen, sillä arvioinnissa ei ole kiinnitetty lainkaan huomiota vaadittujen tietojen keräämisestä, kokoamisesta ja muokkaamisesta ilmoitusvelvollisille aiheutuvia kustannuksia. Ilmoitusvelvollisuuden eri toimijoille aiheuttamasta hallinnollisesta taakasta tulisi esittää suuntaaantavia määrällisiä arvioita, jotta avoimuusrekisterin valitun toteutustavan hyötyjä olisi mahdollista verrata siitä aiheutuneisiin kustannuksiin.
Työ- ja elinkeinoministeriö	Työ- ja elinkeinoministeriö pitää myönteisenä sitä, että hallinnollisen taakkaan on kiinnitetty huomiota. Mietinnössä on kuitenkin viitattu ainoastaan ilmoittamisesta aiheutuvaan hallinnolliseen taakkaan, mutta arvioissa ei ole lainkaan käsitelty tietojen keräämisestä, kokoamisesta ja muokkaamisesta tai esimerkiksi mahdollisten uusien sisäisten teknisten raportointityökalujen hankinnasta eri toimijoille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Eri vaiheista

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	syntyvää hallinnollista taakkaa olisi hallituksen esityksessä syytä käsitellä laajemmin huomioiden raportointivelvollisille käytännössä syntyvät työvaiheet ja niihin liittyvä työmäärä. Jotta rekisterivelvolliset pystyvät antamaan rekisteriin vaaditut tiedot henkilön tarkkuudella ja aihekohtaisesti jäsenneiltyä puolivuositin, se todennäköisesti edellyttää sitä, että kaikista ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvasta vaikuttamistoiminnasta pidetään ensin kirjaa sähköpostin ja puhelun tarkkuudella. Mahdollisuuksien mukaan tulisi pyrkiä esittämään edes suuntaa-antavia määrällisiä arvioita sekä syntyvistä kustannuksista että raportointivelvoitteen piiriin tulevien toimijoiden lukumäärästä. Ilman niitä on vaikeaa todeta rekisteristä aiheutuvien kustannusten olevan mietinnössä esitetyllä tavalla kohtuullisia ja oikeassa suhteessa vaikuttamistoiminnan merkittävyyteen ja laajuuteen sekä toimijoiden resursseihin nähden. Vaikutusarvioinnissa olisi hyvä huomioida lisäksi se, että avoimuusrekisteristä aiheutuvat kustannukset todennäköisesti siirretään eteenpäin. Joissain tilanteissa kustannukset voivat nostaa yhdistysten jäsenmaksuja tai tarjottujen palvelujen hintaa (esim. konsulttiyritykset).
Työ- ja elinkeinoministeriö	Ehdotettu avoimuusrekisterin toimintamalli (ilmoitusvelvollisuus, VTV rekisterinpitäjänä ja valvojana, ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiin liittyvä uhkasakko, toimeenpanon ja seurannan tueksi perustettava neuvottelukunta, neuvottelukunnassa laadittavat suositukset hyvästä edunvalvontatavasta) on kokonaisuutena suhteellisen raskas. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että tietosisällön osalta keskitytään vain kaikkein olennaisimpiin tietoihin
Työ- ja elinkeinoministeriö	Avoimuusrekisterin tavoitteiden saavuttamisen kannalta mahdollisimman laaja soveltamisala valtionhallinnossa olisi perusteltu. Ottaen kuitenkin huomioon mietinnössä ehdotettu raportoinnin laajuus ja yksityiskohtaisuus, olisi syytä tarkastella järjestelmän toimivuuteen mahdollisesti liittyviä riskejä. Jos raportointi muodostuu joillain toimijoilla erittäin raskaaksi ja epätarkoituksenmukaiseksi, tilanne voi tällöin johtaa joko valtionhallintoon kohdistuvan yhteydenpidon tai sitä koskevan raportoinnin vähenemiseen. Tämä vähentäisi järjestelmän toimivuutta ja uskottavuutta. Erityisen tärkeää olisi varmistaa, että avoimuusrekisterin käyttöönotto ei tosiasiallisesti johda hallinnon ja eri sidosryhmien välisen vuoropuhelun ja normaalin sidosryhmäyhteistyön vähenemiseen.
Veronmaksajain Keskusliitto ry	Veronmaksajain Keskusliitto pitää avoimuusrekisteriä tarpeellisenä ja sen perustamista kannatettavana. Samalla on kuitenkin varmistettava, ettei perustettava rekisteri aiheuta sääntelyn kohteena oleville tarpeettoman suurta hallinnollista taakkaa. Suomen yhteiskuntaan ei kaivata uusia kohtuuttoman raskaita ja jäykkiä hallinnollisia prosesseja, joten avoimuusrekisterinkin perustamisen yhteydessä on pystyttävä tehokkaasti välttämään liiallista byrokraattisuutta. Tämä on varmistettava luonnostellun lain jatkovalmistelussa.
Viestinnän eettinen neuvottelukunta VEN	Työmäärän ja relevanssin kannalta on tärkeää saada kerättyä riittävästi dataa, jotta siitä on hyötyä esimerkiksi tutkimukselle. Rekisteröintiä ei kuitenkaan pidä edellyttää niin paljon, että hallinnoinnista tulisi kohtuutonta. Esitetty malli sopii alkutilanteeseen kohtuullisen hyvin. Tähän voidaan tehdä tarvittaessa tarkennuksia, kun kokemusta kertyy ja toimintaa on analysoitu.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Ålands Penningautomatförening (Paf)	Administrationn av registret får inte bli för tungrodd, då finns en risk att öppenheten inte uppnås till fullo.

Määrittelyt

Lausunnonantajat näkivät terminologian selkeyttämisen tarvetta osassa ehdotuksesta. Huomioita esitettiin etenkin käsitteistä ”pitkäjänteinen”, ”suunnitelmallinen”, ”satunnainen” ja ”pienimuotoinen”. Selkeyttä kaivattiin myös yhteydenpidon määritelmään ja siihen, mitä katsotaan lakisääteisiä tehtäviä hoitavien toimijoiden vaikuttamistoiminnaksi.

Lausunnonantajat kaipasivat lisää selkeyttä vaikuttamistoiminnan ja viranomaisten harjoittaman sidosryhmäyhteistyön väliseen suhteeseen.

Osa lausunnonantajista kannatti lain soveltamisalan rajaamista sellaiseen vaikuttamiseen, joka liittyy lainsäädännön valmisteluun ja budjettivallan käyttöön.

Yksittäisiä huomioita esitettiin muun muassa koskien sosiaalisen median välityksellä harjoitettavaa vaikuttamistoimintaa sekä tarvetta huomioida mietinnössä vaalikauden vaihtuminen ja hallitusohjelmaneuvoitteluihin vaikuttaminen.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Aalto-yliopisto	Tieteen vapauteen kuuluu tutkijoiden vapaus. Yliopistossa työskentelevät professorit, tutkijat ja muut asiantuntijat muodostavat esittämänsä näkemyksensä itse. Monimuotoinen yhteydenpito päätöksentekijöiden ja valmistelijoiden kanssa on yliopiston yhteiskunnallista vuorovaikutusta, ei oikeushenkilön suunnitelmallista lobbaustyötä. Esimerkiksi tutkijoiden positio taustakeskusteluissa on lähempänä yksityishenkilöitä kuin oikeushenkilön tavoitteita suunnitelmallisesti edistäviä lobbareita. Mietinnössä todetaan, että oikeushenkilön ilmoitusvelvollisuus koskee ainoastaan sen nimissä tehtyä vaikuttamistoimintaa. Esimerkiksi yliopistossa johtajana työskentelevän henkilön harjoittama vaikuttamistoiminta voi tapahtua selkeästi yliopiston nimissä ja oikeushenkilön edustajana. Samalla henkilöllä saattaa kuitenkin olla myös akateeminen positio, jolloin hän voi vaikuttaa yhteiskunnassa alansa tutkijana. Näiden erilaisten roolien erottaminen toisistaan tulisi olla selkeää, mikäli avoimuusrekisterin ilmoitusvelvollisuus ulotetaan koskemaan jotain osaa yliopistojen toiminnasta.
Aalto-yliopisto	Merkittävä osuus tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnasta tapahtuu tänä päivänä useiden eri toimijoiden muodostamissa verkostoissa ja ryhmissä, jotka eivät ole omia oikeushenkilöitään. Esimerkiksi yliopistot, tutkimuslaitokset, yritykset ja kaupungit tekevät tiivistä yhteistyötä lukuisien hankkeiden parissa. Tällainen verkostomainen yhteistyö edellyttää luonnollisesti myös monipuolista yhteydenpitoa eri osapuolten välillä. Mikäli yliopistot luettaisiin mukaan avoimuusrekisterin soveltamisalaan, olisi ilmoitusvelvollisuudesta muodostuvan hallinnollisen työn määrä suuri verrattuna siitä saatavaan lisähyötyyn. Jo nyt etabloitunut yhteistyö perustuu yleensä sopimuksiin, joihin liittyvä tieto on saatavilla julkisuuslain mukaisesti.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
A-klinikkasäätiö	Kysyisimme, onko avoimuusrekisterin valmistelutyössä käsitelty vaalikausien vaihtumista ja hallitusohjelmaneuvotteluja vaikuttamisviestinnän erityistapauksena. Toimivatko avoimuusrekisterin rutiinisäännökset tilanteessa, jossa noin 1/3 kansanedustajista on uusia ja eduskuntaryhmät järjestäytyvät? Mistä ajanhetkestä vaaleilla valitun kansanedustajan tapaamisten raportointivelvollisuus alkaa? Asettaako avoimuusrekisteri vaatimuksia hallitusohjelmaneuvotteluihin kutsuttavien asiantuntijoiden kuulemisille? Kohdellaanko kutsuttuja asiantuntijoita sekä puolueiden työryhmiinsä nimeämää sihteeristöä yksityishenkilöinä vai taustayhteisöjensä/työnantajien edustajina? Hallitusohjelmaneuvottelujen asiantuntijoihin on viime aikoina kohdistunut suuri julkinen mielenkiinto.
Amnesty International Suomen osasto	Esityksessä katsotaan, että ehdotettu laki on teknologianeutraali yhteydenpidon keinojen suhteen, koska siinä ei mainita yhteydenpidon tapaa. Esityksessä kuitenkin viitataan esimerkkeinä keinoista tapaaminen, puhelinyhteys ja sähköpostiviesti. Amnesty toteaa, että usein yhteydenpito voi tapahtua myös esimerkiksi erilaisin viestisovelluksin, tarkoituksena välttää yhteydenpidon dokumentoituminen. Onkin tärkeä saattaa kaikki nykyiset ja tulevat yhteydenpidon muodot lain soveltamisalaan.
Amnesty International Suomen osasto	Avoimuusrekisteriesityksen mukaan pienienkin vaikuttamistoimintaa harjoittavien toimijoiden tulisi rekisteröityä ja ilmoittaa harjoittamastaan vaikuttamistoiminnasta kaksi kertaa vuodessa sekä siihen käytettävistä taloudellisista resursseista kerran vuodessa. Lakiesityksessä ilmoitusvelvollisuus on rajattu koskemaan vain pitkäjänteistä ja suunnitelmallista vaikuttamistoimintaa. Näin ollen esimerkiksi ruohonjuuritason kansalaistoiminta sekä yksityishenkilöinä tehtävä vaikuttamistoiminta jäävät esityksen mukaan rekisteröinti- ja ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle. Amnesty katsoo, että velvoitteen kohdentaminen pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen toimintaan vaikuttaa perustellulta ja on tärkeää, ettei sillä estetä kansalaisten mahdollisuuksia olla yhteydessä päättäjiin. Amnesty huomauttaa kuitenkin, että ehdotetusta lakitekstistä ei käy selvästi ilmi, mitä pitkäjänteisellä ja suunnitelmallisella vaikuttamistoiminnalla käytännössä tarkoitetaan. Toimijoiden voi olla vaikea arvioida onko heidän toimintansa tällaista, eikä heidän voi olettaa tutustuvan ensin lain esitöihin saadakseen selville ovatko velvollisia toimenpiteisiin. Itse lakitekstistä tulisi olla yksiselitteisesti nähtävissä, ketä lailla velvoitetaan, mikä ei nyt toteudu. Jatkovalmistelussa tuleekin selkeyttää lain tasolla sitä, ketkä toimijat katsotaan velvoitetuiksi rekisteröitymään ja ilmoittamaan vaikuttamistyöstään eli miten toiminnan pitkäjänteisyys ja suunnitelmallisuus määritellään.
Bioenergia ry	Bioenergia ry toteaa, että lain hengen, toimivuuden ja toimijoille koituvien hallinnollisten kustannusten oikeasuhtaisuuden kannalta kohdassa 1 tarkoitetun ”yhteydenpidon” määritelmä on keskeinen. Perustelumuistion sivulla 83 yhteydenpidoksi määritellään mm. ”sähköposti tai muu kirjeenvaihto, verkkotapaaminen, tapaaminen tai vierailu, puhelinsoitto, muut yhteydenpitotavat”. Bioenergia ry korostaa, että ”yhteydenpidoksi” ei tule tulkita: - tavanomaista viestintää, kuten sähköpostia, kirjeitä ja uutiskirjeitä - tavanomaista tiedonhankintaa, kuten viranomaisille kohdistettuja tiedonhankintaan pyrkiviä lyhyitä puhelinkeskusteluita tai esimerkiksi puhujapyyntöjä - julkisia tapaamisia seminaareissa tai julkisia viestintätilanteita, kuten esitelmää, tai julkisten tilaisuuksien järjestelyitä Yhteydenpidon tulkintaa on selvennetty s. 73 säädöskohtaisissa perusteluissa, mutta ei itse lakitekstissä. ”Yhteydenpidoksi” pitää tulkita ainoastaan erilaiset yksityiset tapaamiset, etätapaamiset tai senluonteiset yksityiset viestintätilanteet, joissa

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	ilmoitusvelvollinen aktiivisesti ja audiovisuaalisesti esittelee materiaalia ja yhteydenpidon kohde on aidosti läsnä. Siksi ehdotamme lakitekstiin lisättäväksi ainakin ”1) vaikuttamistoimintaa koskevista tiedoista yksityisen yhteydenpidon kohteet, aiheet ja pääasialliset yhteydenpitotavat pois lukien tavanomainen viestintä, tiedonhankinta ja julkinen yhteydenpito”
Blic Oy	Lakiesitystä on syytä tarkentaa siten, että toimintailmoitus koskee lakien valmisteluun ja budjettivallan käyttöön liittyvää vaikuttamistoimintaa. Vapaamuotoiset keskustelut esimerkiksi yhteiskunnan, politiikan ja toimialojen tilasta ei tarjoa lisätietoa vaikuttamisesta valmistelussa oleviin päätöksiin. Tavanomainen, erikseen teemoittamaton vapaa vuoropuhelu päättäjien ja rekisterivelvollisten toimijoiden välillä ulottaa rekisterin perusteettoman laajalle ja arkipäiväisiin keskusteluihin, vesittäen sääntelyn tavoitteen lainsäädäntöön ja budjettivaltaan liittyvän vaikuttamisen avaajana.
Edunvalvontafoorumi	Lakiesitystä on tarkennettava niin, että se avaa lakien valmistelun ja budjettivallan käyttöön liittyvää vaikuttamistyötä eikä ulota sääntelyä kaikkeen mahdolliseen vuoropuheluun päättäjien ja intressitahojen välillä. OECD:n ja Euroopan neuvoston suositusten mukaan rekisterin sisältämien tietojen avulla pitäisi pystyä tekemään julkiseksi niin kutsuttu lainsäädännöllinen jalanjälki, eli tieto siitä, mitkä tahot ovat pyrkineet vaikuttamaan mihinkin päätökseen tai lakialoitteeseen.
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia	Luonnostellussa laissa vaikuttamistoiminnan kohteina on erikseen mainittu kansanedustajat, ministerit, kansliapäälliköt, osastopäälliköt ja joukko muita korkeita virkamiehiä, mutta sen lisäksi yleisellä tasolla erikseen ministeriöt ja valtion virastot. Lakitekstistä ei ilmene, miten yhteydenotto ministeriön kansliapäällikköön tai osastopäällikköön poikkeaa yhteydenotosta ministeriöön. Jos eroa ei ole, asian jatkovalmistelussa olisi nähdäkseni syytä pohtia, onko tiettyjä ministeriön virkanimikkeitä edes syytä mainita laissa erikseen vai riittäisikö kriteerien täyttymiseen yhteydenotto kehen tahansa ministeriön virkamieheen lobbaustarkoituksessa.
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia	Ilmoitusvelvollisuus ei lakiluonnoksen mukaan koskisi kaikkea vaikuttamistoimintaa. Se koskisi ainoastaan pitkäjänteistä ja suunnitelmallista vaikuttamistoimintaa. Lyhytjänteinen ja suunnittelematon vaikuttamistoiminta ei siis edellyttäisi rekisteröitymistä tai toimintailmoituksen tekemistä. Luonnostellun lain yksityiskohtaiset perustelut (s. 73) viittaavat siihen, että kysymys olisi pitkäjänteisestä toiminnasta, jos yhteydenpitoa tapahtuu useammin kuin yhden kerran. Suunnitelmallisuuskriteerin täyttymiseen riittäisi ilmeisesti se, että a) yhteydenpidolla on selkeä kytkentä päätöksentekoon, b) organisaatiolla on käytössään luonnollisia henkilöitä, joiden tehtäviin sisältyy yhteydenpitoa päättäjiin tai c) organisaatio hankkii lobbauskonsultaatiota. Pidän luonnosteltuja ilmoitusvelvollisuuden määräytymisen perusteita sekä lakitekstin että myös perustelujen valossa varsin epäselvinä. Kahta yhteydenottoa ei ainakaan sanan yleiskielisen merkityksen perusteella voitane pitää erityisen ”pitkäjänteisenä” toimintana. Jos suunnitelmallisuuskriteerin täyttymiseen riittää se, että yhteydenotto liittyy päätöksentekoon, suunnittelematonta lobbaamista ei liene edes olemassa.
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia	Luonnostellun lain systematiikka olisi nähdäkseni seuraava: Avoimuusrekisteri on olemassa vaikuttamistoiminnan ja siihen liittyvän ammattimaisen neuvonnan rekisteröintiä varten. Ilmoitusvelvollisuus koskisi kuitenkin vain pitkäjänteistä ja suunnitelmallista vaikuttamistoimintaa. Tästä rajauksesta huolimatta erityisenä poikkeuksena ilmoitusvelvollisuuteen todettaisiin, että ilmoitusvelvollisuus ei koske ilman korvausta omaksi hyväksi tehtävää satunnaista ja pienimuotoista

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	vaikuttamistoimintaa. Kun 2 §:ssä operoidaan ”pitkäjänteisyydellä” ja ”suunnitelmallisuudella”, joita ei rajanvetokriteereinä edellä todetuvin tavoin voida pitää selvinä, 3 §:ssä lisättäisiin kriteeristöön poikkeusperusteina vielä ”satunnaisuus” ja ”pienimuotoisuus”. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että pitkäjänteisyyden ja suunnitelmallisuuden vaatimus jo muutenkin sulkisi pois satunnaisuuden, joten voidaan pohtia, mihin satunnaisuutta koskevaa poikkeuskriteeriä tarvittaisiin. Pienimuotoisuus puolestaan saattaisi poikkeuskriteerinä aiheuttaa ongelmia, koska pienimuotoisenkin vaikuttaminen saattaa koskea erityisen tärkeää päätöstä kuten vaikkapa hävittäjien valintaa. Sinänsä jää epäselväksi, mitä kriteerejä pienimuotoisuuden arvioinnissa tulisi käyttää. Luonnostellun lain 3 §:ssä käytetään myös ilmaisua ”päätoiminen vaikuttamistoiminta”. Myös tämä ilmaisu on varsin tulkinnanvarainen.
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia	Vaikuttamistoimintaan liittyvä neuvonta on ilmaisuna tulkinnanvarainen ja epäselvä. Asiayhteydestä ja luonnostelluista perusteluista on pääteltävissä, että ilmaisulla tarkoitetaan lobbaukseen liittyvää konsultointia. Lobbaus ja konsultointikin, mikäli niitä käytettäisiin lakitekstissä, tulisi kuitenkin määritellä tarkemmin. Vielä hankalammaksi asia tulee, kun neuvonnan edellytetään olevan ammattimaista, mutta sitäkin ei ole määritelty, mitä ammattimaisuudella tässä yhteydessä tarkoitetaan. Lain luonnostellut yksityiskohtaiset perustelut (s. 74–76) avaavat sinänsä hyvin lain tarkoitusta ammattimaisen neuvonnan osalta. Lain soveltamisalan laajuutta tai ilmoitusvelvollisuuden rajoja ei kuitenkaan voida kytkeä laajoihin perustelulausumiin vaan niiden tulee ilmetä riittävällä tarkkuudella laista. Vaikuttamistoimintaa harjoittavan tahon, ja muidenkin, on lähtökohtaisesti voitava lakitekstin perusteella arvioida, millaista neuvontaa rekisteröitymisvelvollisuus koskee.
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia	Vaikuttamistoiminta on ilmaisuna laaja, avoin ja tulkinnanvarainen. Esimerkiksi opettaminen, luennoiminen, valmentaminen, mentorointi, myyminen, markkinointi, neuvominen, tiedottaminen, mielenosoitukset, tietoiskut, mainokset, puheet, twiitit ja muu viestintä ovat vaikuttamistoimintaa. Viestinnällä pyritään vaikuttamaan päätöksentekoon tietoa lisäämällä ja näkökulmia avartamalla. Tavoitteena voi esimerkiksi olla tietyn torjuntahävittäjän valinta tai rokotuskattavuuden nosto. Vaikka asiayhteyden perusteella onkin selvää, että vaikuttamistoiminnalla tässä yhteydessä tarkoitetaan yleisessä kielenkäytössä lobbaukseksi kutsuttua toimintaa, vaikuttamistoiminnan tarkoitetun sisällön tulisi ilmetä selkeästi laista. Termin ”lobbaus” käyttäminen lakitekstissä ei parantaisi asiaa, koska tämänkin termin sisältö olisi määriteltävä laissa. Velvollisuuksia perustavaa sääntelyä, varsinkaan poliittisesti herkkää sääntelyä, ei voida rakentaa epäselvien ilmausten ja hyvän tahdon varaan. Laadittavia pykälä on tietynlaisena stressitestinä arvioitava niin kuin puolustuksen asianajaja niitä arvioisi päämiehenään olevan poliitikon, lobbarin tai lobbarin toimeksiantajan jouduttua kohun keskelle. Vaikuttamistoimintaan kytkeytyvä ilmaisu ”olemalla yhteydessä” ei myöskään ole yksiselitteinen.
Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry	Monen yleishyödyllisen kansalaisjärjestön toimintaan kuuluu osallistuminen ja vaikuttaminen päätöksentekoon tärkeiksi katsomissaan asioissa. Tällöin vaikuttaminen on muun muassa asiantuntemuksen ja kokemustiedon tuomista päätöksenteon käyttöön ja eri kohderyhmien puolesta puhumisesta. Esimerkiksi EHYTin osalta vaikuttamistyö on sitä, että tuomme päättäjille ajankohtaista tietoa päihdehaittojen ehkäisystä, luomme tilannekuvaa päihdekysymyksistä yhteiskunnassa ja tuomme eri kohderyhmien ja kansalaisten näkökulmia päätöksenteon tueksi. Vaikuttamistyö ja niin kutsuttu lobbaaminen ovat

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	parhaimmillaan merkittävä osa yhteiskunnallista keskustelua, tiedon jakamista, osallisuuden vahvistamista ja yhteisen käsityksen rakentumista.
Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry	Lainsäädäntöä valmisteltaessa on syytä määritellä mahdollisimman selkeästi, mitkä tahot kuuluvat lain piiriin ja mitä tarkoitetaan lainsäädännön mukaisella ammattimaisella ja systemaattisella vaikuttamisella eli mitä toimia rekisteriin ilmoitetaan.
Elinkeinoelämän keskusliitto	Tällä hetkellä lain sisältö on tulkinnan varainen. EK ehdottaa, että lain sisältämiä määritelmiä tarkennettaisiin. EK:n näkemyksen mukaan määritelmien tulisi olla laadittu selkeästi ja tarkkarajaisesti, jotta lain tarkoituksesta ei ole tulkintavaraa. Lainvalmisteluaineistossa tulisi ainakin määritellä pitkäjänteinen ja suunnitelmallinen vaikuttaminen, raportointitapa, hanke, aihe, tapa, ajankohta, kohde, vaikuttamistoiminta, ammattimainen neuvonta, ilmoituksen antotavat ja ilmoituksen sisältö, resurssit, päätöksenteko ja ilmeinen virhe sekä ilmeinen puute. Päätöksenteon osalta EK ehdottaa, että vain asiat, joilla on laaja-alaisempia vaikutuksia, olisivat rekisteröitäviä. Rekisteröitävä asia tulisi olla yksilöitävissä hankkeeksi, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan tulevaisuudessa nimenomaisesti lainsäädäntöön tai budjettivallankäyttöön. Toiseksi rekisteröitäviksi tulisivat sellaiset hankkeet, joista on jo virallinen päätös tai valmisteluprosessi vireillä viranomaisessa. Tämä tukisi myös valmistelun lähtökohtaa pitkäjänteisestä ja suunnitelmallisesta vaikuttamisesta. Lisäksi se mahdollistaisi kerättävän tiedon yhdistämisen esimerkiksi viranomaisen ylläpitämään hankerekisteriin rekisteröitävistä hankkeista. Mikäli lain soveltamisala on laajempi kuin EK:n kannattama eduskunta ja ministeriöt, ehdottaa EK, että "laajakantoinen ja merkittävä intressi" kriteeriä käytettäisiin kriteerinä siitä, millaista viranomaisten kanssa käytyä keskustelua tulee raportoida. Laajakantoiseksi ja merkittäväksi valtiontaloudelliseksi tai yhteiskunnalliseksi intressiksi katsotaan vaikuttaminen suoraan tiettyyn valmisteilla olevaan sääntely-, budjetti- tai politiikkatoimen sisältöön tai erityisen merkittävään hankintapäätökseen.
Elintarviketeollisuusliitto ry	Lain sisältämien määritelmien tulee olla selkeitä ja tarkkarajaisia. Rekisteröitäviksi asioiksi tulisi ottaa vain asiat, joilla on laaja-alaisia vaikutuksia ja jotka voidaan yksilöidä lainsäädäntöön ja budjettiin vaikuttaviksi hankkeiksi.
Ellun Kanat Oy	Suomessa toimii useita yhteiskunnallista viestintää ja siihen liittyvää neuvontaa tekeviä yrityksiä, joiden toimintaan ei liity yhteydenpitoa päättäjiin asiakkaiden puolesta. Kaikki yhteiskunnallisen viestintä ei sisällä suunnitelmia päättäjien lobbaamisesta, mutta tämänlaiset suunnitelmat voivat olla yksi osa yhteiskunnallisen viestinnän neuvontaa. Tämänkaltaisessa toiminnassa asiakkaat vastaavat mahdollisesta yhteydenpidosta itse, jolloin yhteydenpidon toteutuessa asiakkaalle muodostuu ilmoitusvelvollisuus ja toiminnasta jää merkintä rekisteriin. Tästä huolimatta nykyisen luonnoksen mukaan myös neuvonantajalle muodostuu ilmoitusvelvollisuus, vaikka neuvonantajalla ei välttämättä ole tietoa asiakkaan yhteydenpidon toteutumisesta. Tilanne johtaisi tuplailmoituksiin ja antaisi vääristyneen kuvan siitä, mitkä toimijat ovat tosiasiallisesti olleet vaikuttamassa päätöksentekijöihin. Tästä johtuen ilmoitusvelvollisuus, joka koskee "muuta neuvontaa liittyen vaikuttamistoimintaan tai vaikuttamistoiminnan aiheeseen" on liian laaja eikä siten näkemyksemme mukaan tarkoituksenmukainen.
Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry	EETU kiittää yksityishenkilöiden vapaa-ajan toiminnan sekä normaalin puolue toiminnan jättämistä rekisterin ulkopuolelle. Huomautamme kuitenkin riskistä, jonka se tuo mukanaan. Suomen kielessä

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	ei ole vielä maksetulle, mutta kansalaisaktivismiksi naamioidulle toiminnalle omaa sanaa, mutta englannin kielen sana astroturfing on näkynyt Suomessakin, esimerkkinä tästä on Apotti-tietokannan markkinointiin liittynyt valeaktivismiin epäily vuodelta 2012. Tavallisia kansalaisia ja heidän osallistumismahdollisuuksiaan ei tule rajata tai valvoa, mutta tulee myös osata erottaa toisistaan aito, satunnainen ja orgaaninen kansalaisvaikuttaminen sekä palkattu valeaktivismi.
Eläketurvakeskus	Parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän avoimuusrekisterilakia koskevassa mietinnössä on todettu että ”Rekisteröitäväksi vaikuttamistoiminnaksi ei lasketa avoimuusrekisterilain 3 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaista osallistumista viranomaisen työryhmään tai kuulemiseen sekä 3 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaista lakisääteisten tehtävien hoitamisesta.” Eläketurvakeskus toteaa, että perusteluissa tulisi selkeämmin säätää siitä, mikä katsottaisiin vaikuttamistoiminnaksi lakisääteisiä tehtäviä hoitavien organisaatioiden kohdalla. Lakisääteistä tehtävää hoitavat toimijat tuovat usein toimeenpanijan näkökulmia esille ministeriöille, jotta ne voitaisiin huomioida lainsäädännön kehittämisessä. Esimerkiksi oman alan lainsäädännössään olevista ongelmista toimeenpanon näkökulmasta. Olisi hyvä selvittää, onko tämä osa lakisääteisen tehtävän hoitamista vai onko kyseessä rekisteriin ilmoitettava vaikuttamistehtävä. Esim. eläkelaitosten lakisääteinen tehtävä on työeläketurvan toimeenpano. Jos eläkelaitos on yhteydessä ministeriöön lainsäädännön kehittämisen asiassa, onko kyseessä rekisteröitävä vaikuttaminen. Parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän avoimuusrekisterilakia koskevassa mietinnössä on todettu mm. että ”Virallinen lobbaus tapahtuu ennen kaikkea erilaisten viranomaisten asettamien työryhmien ja kuulemisten kautta. Näiden raportointi on viranomaisten vastuulla, eikä niitä siten ole sisällytetty lobbaajilta edellytettävään vaikuttamistoiminnan raportointiin. Työryhmäjäsenyyksiin ja kuulemisiin liittyvät tiedot on tarkoitus tuoda avoimuusrekisterin yhteyteen saataville rekisteriviranomaisen toimesta siltä osin kuin mahdollista.” Eläketurvakeskus toteaa, että Eläketurvakeskuksen lakisääteisiin tehtäviin kuuluu mm. eläketurvan kehittäminen ja tämä tapahtuu laajalti ministeriöiden työryhmissä. Näin ollen Eläketurvakeskuksen osalta pääosa työeläkelainsäädännön kehittämiseen liittyvästä toiminnasta olisi rajattu lain ulkopuolelle.
Eläketurvakeskus	Parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän avoimuusrekisterilakia koskevassa mietinnössä on todettu että ”Vaikuttamistoiminnalla tarkoitetaan yhteydenpitoa, jossa pitkäjänteistä ja suunnitelmallista vaikuttamistoimintaa harjoittavan oikeushenkilön tai yksityisen elinkeinonharjoittajan edustaja on tarkoituksellisesti suoraan yhteydessä vaikuttamisen kohteeseen edistääkseen oikeushenkilön tai yksityisen elinkeinonharjoittajan haluamia intressejä.” Eläketurvakeskus toteaa, että perusteluissa tulisi selkeämmin säätää siitä, millainen toiminta katsotaan pitkäjänteiseksi ja suunnitelmalliseksi vaikuttamistoiminnaksi.
Energiateollisuus ry	ET pitää tärkeänä varmistaa, ettei sääntely vaikeuta päättäjien ja intressitahojen vuoropuhelua. Avoimuusrekisterin ei tulisi hankaloittaa tarpeettomasti laaja-alaista yhteiskunnallista vuoropuhelua. Avoimuusrekisterin ensisijaisena tavoitteena on tehdä avoimeksi lainsäädäntöön ja budjettivaltaan liittyvää vaikuttamistyötä, eikä lain seurauksena tulisi samalla rajoittaa vapaamuotoisempaa keskustelua yleisistä ajankohtaisista yhteiskunnallisista teemoista eri tahojen kanssa. Hallituksen esitykseen tai sen perusteluihin olisi hyvä täsmentää, että ilmoitusvelvollisuuden

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	piiriin kuuluvat vain vaikuttamistyö koskien lainsäädäntöhankkeita tai budjettivaltaan liittyviä töitä, eikä ilmoitusvelvollisuus koskisi yleisiä yhteiskunnallisia ajankohtaiskeskusteluita
Fipra Finland Oy	Julkisessa keskustelussa vaikuttamistyöhön kiinnitetty huomio on keskittynyt etupäässä vaikuttamistoiminnan neuvonantoa tarjoaviin konsulttiyrityksiin. Nyt perustettavan rekisterin tulisi heijastaa vallitsevaa todellisuutta ja kohdella tasapuolisesti kaikkia tahoja, niin yrityksiä, yhteisöjä, liittoja kuin kansalaisjärjestöjä, jotka pyrkivät vaikuttamaan poliittiseen päätöksentekoon. Tasapuolisuuden takaamiseksi tulee varmistaa myös, että asianajotoimistot ja lakitoimistot ovat rekisteröintivelvollisia tahoja (siltä osin kuin ne tekevät luonnoksessa kuvaillun mukaista vaikuttamista tai sen neuvontaa).
Fipra Finland Oy	. Konsulttiyritykset toimivat usein taustoittavan neuvonantajan roolissa jättäen suoran vaikuttamisen konsultointia hankkivalle taholle. Voidaan kysyä, onko tällainen taustoittava työ ja yhteyksien luominen ylipäänsä vaikuttamistyötä jos toimiston edustaja ei itse ole aktiivinen varsinaisissa tapaamisissa päättäjien kanssa.
Fortum Oyj	Mietinnössä olisi ollut tarpeen avata lobbauksen kaksisuuntaisuutta tarkemmin. Kuten Lobbauksen nykytila Suomessa -tutkimuksessa todetaan, lobbaus voi palvella myös päätöksentekijää. Lobbauksen ymmärtäminen ainoastaan yritysten pyrkimyksenä vaikuttaa toimintaympäristöönsä ja kilpailukykyynsä tai järjestöjen pyrkimyksenä ajaa asiaansa, jättää ulkopuolelle joitain näkökulmia. Lobbari voi olla päätöksentekijälle resurssi, jolta saa tietoa ja näkökulmia. Esimerkiksi Fortum haluaa tarjota asiantuntemuksensa päätöksentekijöiden käyttöön.
Fortum Oyj	Vaikuttamistoiminnan neuvontaa koskevat määräykset jäävät osin epäselviksi mietinnössä. Mietinnön mukaan soveltamisalaan kuuluu myös muu neuvonta kuin ilmoitusvelvollisen yhteydenpito asiakkaansa puolesta vaikuttamistoiminnan kohteisiin. Neuvonnasta tulisi tällöin ilmoittaa neuvonnan aiheet ja neuvonnan kuvauksessa tulisi lisäksi käydä ilmi, miten se liittyy asiakkaan vaikuttamistoiminnan harjoittamiseen. On otettava huomioon, että vaikuttajaviestintätoimistot ja muut konsulttiyritykset voivat tehdä monenlaista edunvalvontaan liittyvää yhteistyötä yritysten ja järjestöjen kanssa, aina suorasta vaikuttamistoimista erilaisiin taustaselvityksiin. Kuten mietinnössä todetaan, viestintätoimistot toimivat enemmän asiakkaidensa neuvonantajina kuin varsinaisen lobbaustyön tekijöinä. Kaiken neuvonnan sisällyttäminen soveltamisalaan ei ole näkemyksemme mukaan tarkoituksenmukaista. Selkeintä olisi, jos muun neuvonnan osalta soveltamisalaan sisällytettäisiin vain neuvonta, jonka osalta asiakkaan tulee ilmoittaa aiheet rekisteriin.
Fortum Oyj	Edellä kuvatun perusteella on myös tärkeää, ettei sääntelyä uloteta kaikkeen mahdolliseen vuoropuheluun päättäjien ja intressitahojen välillä. Perusteluissa on selkeämmin todettava, että toimintailmoitukseen kirjattavien yhteydenpitojen on liityttävä lainsäädännön ja budjettipäätösten valmisteluun.
Helen Oy	Helen tukee esityksen näkemystä siitä, että raportointikäytännöt koskevat kaikkia toimijoita tasapuolisesti, eikä vapautusta raportoinnista säädeltäisi esimerkiksi yrityksen koon mukaan, sillä yhteiskuntasuhdetoiminnan vaikuttavuus ei perustu yrityksen tai yhteisön kokoon vaan siihen harjoittaako taho tavoitteellista yhteydenpitoa päättäjiin. Koko ei ole merkitsevä tekijä, vaan merkitsevää on toimijoiden asiantuntemus, verkostot ja asema.
Helsingin yliopisto	Muutenkin laissa olisi hyvä määritellä mahdollisimman selkeästi millaista toimintaa raportointivelvollisuus koskee (esim. sattumanvarainen tapaaminen; vapaa-ajalla vs. yksityishenkilönä vaikuttaminen).

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Helsingin yliopisto	Vaikuttamisen (eli lobbauksen) määrittely pitkäjänteiseksi ja suunnitelmalliseksi toiminnaksi on kannatettavaa.
Ilmarinen	Työeläkeyhtiönä Ilmarinen hoitaa lakisääteistä tehtävää työeläketurvan toimeenpanossa. Tähän rooliin kuuluu säännönmukainen yhteistyö mm. sosiaali- ja terveysministeriön kanssa työeläkkeisiin liittyvän sääntelyn ja toimeenpanon kehittämisessä. Viranomaisten asettamiin virallisiin työryhmiin osallistuminen on mietinnössä perustellusti jätetty ilmoittamisvelvollisuuden ulkopuolelle. Yhteydenpitoa tapahtuu kuitenkin myös epävirallisissa työryhmissä ja työryhmien ulkopuolella. Mietinnön perusteella jää epäselväksi, tulkittaisiinko tällainen yhteydenpito lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi suhteessa viranomaisiin ja kuuluisiko se ilmoittamisvelvollisuuden piiriin vai ei.
Kaupan liitto ry	Avoimuusrekisterin piiriin kuuluva toiminta ja toimijat on rajattu tasapainoisesti sisällyttämällä ilmoitusvelvollisuuden piiriin vain pitkäjänteinen tai suunnitelmallinen vaikuttaminen. Erityisesti pienten yritysten, edunvalvontaorganisaatioiden ja kansalaisjärjestöjen näkökulmasta liian tiukka ilmoitusvelvollisuus ja siihen liittyvä hallinnollinen taakka voisivat vähentää halukkuutta osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun. Kysymystä on arvioitu mietintöluonnoksessa läpikotaisesti, mitä pidämme erittäin tervetulleena. Vaikka yhtäältä pitkäjänteisen ja suunnitelmallisen sekä toisaalta satunnaisen ja pienimuotoisen vaikuttamisen rajanvetoa on avattu mietintöluonnoksen säännöskohtaisissa perusteluissa, käytännössä ne jättävät jonkin verran tulkinnanvaraa. Erityisesti, jos valtion virastot kuuluvat soveltamisalaan, voi yritykselle olla haastavaa arvioida, liittyykö yhteydenpitoon kytkös liiketoimintaan tai toimialaan liittyvään päätöksentekoon vai onko kyse tavanomaisesta asioinnista viranomaisessa.
Kemianteollisuus ry	Kemianteollisuus ry katsoo, että laissa tulisi selvästi todeta, että toimintailmoitukseen kirjattava yhteydenpito ilmoitetaan vain, jos se liittyy budjetin tai lainsäädännön valmisteluun.
Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry	Lakiesitystä on hyvä myös tarkentaa ilmoituksenalaisen tiedon osalta siten, että se koskee lakien valmistelua ja budjettivallan käyttöä, ei tavanomaista vuorovaikutusta päättäjien kanssa.
Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry	Näemme hyvänä, että lakiesityksessä korostetaan ilmoitusvelvoitteiden piiriin kuuluvan toiminnan pitkäjänteistä ja vaikuttamispyrkimyksiltään suunnitelmallista luonnetta sekä useaan otteeseen rajataan ruohonjuuritason kansalaistoiminta ilmoitusvelvoitteiden piiristä pois. Tämä näkökulma on äärimmäisen tärkeä pitää mielessä, sillä noin 90 % suomalaisista yhdistyksistä toimii täysin vapaaehtoisvoimin (Ruuskanen, viite tähän). Pitkäkestoisuuden ja suunnitelmallisuuden käsitteitä on syytä kuitenkin avata ja täsmentää tarkoin. Onko esimerkiksi yhden vuoden aikajaksolle sijoittuva suunnitelmallinen vaikuttamistoiminta pitkäkestoista?
Keskuskauppakamari	Keskuskauppakamari katsoo, että avoimuusrekisterin tavoitteena tulisi olla avoimuuden lisääminen ns. lainsäädännöllisen jalanjäljen osalta. Avoimuusrekisterilain soveltamisalan piiriin kuuluvan vaikuttamistoiminnan tulisi siksi kattaa lainsäädännön valmisteluun ja budjettivallan käyttöön liittyvä vaikuttaminen. Tämän tulisi käydä selkeästi ilmi myös laista ja sen perusteluista. Lain ei tulisi ulottua kaikkeen mahdolliseen vuoropuheluun päättäjien ja eri sidosryhmien välillä, kuten vapaamuotoisiin keskusteluihin taloudellisessa tilasta ja toimintaympäristön muutoksista.
Kiinteistönvälitysalan Keskusliitto	Asiantuntijoiden tekemät selvitykset ja erilaiset tilannekuvaukset voivat kuitenkin poiketa

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	merkittävällä tavalla sellaisesta vaikuttamisesta, jonka tavoitteena on julkisten resurssien käytön ohjaaminen, budjettivalta tai muu lainsäädäntövalmisteluun vaikuttaminen. Avoimuusrekisteriin kerättävien yhteydenottojen tavoite tulisikin olla yksiselitteisesti määritelty näihin liittyväksi, jotta rekisterin laatu voi täyttää sille asetettavat vaatimukset. Vaikuttamistoiminnan määrittelyssä on nyt asiakirjassa mm käytetty suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä tai ammattimaisuutta. Näillä määreillä voi hyvin kuvata vaikuttamistyön muotoa, mutta ne jättävät vielä avoimeksi sen, minkä takia ja missä tarkoituksessa vaikuttamista harjoitetaan, joka lienee kuitenkin ollut lähtökohta tässä hankkeessa. Kun tarkoitus ei ole selkeä, on myös rekisterin perusteella vaikea arvioida vaikuttamistyönä tehdyn työn merkitystä, tai onko raportoitu oikeita ja olennaisia asioita. Esityksen määrittelyjen epätarkkuuden perusteella on todellinen uhka, että rekisteri jää tapaamispäiväkirjan/juorukalenterin muotoiseksi, joka ei vastaa esityksen henkeä. Esityksestä puuttuu myös kannanotto vaikuttamisen muotoon: milloin yleinen verkoston ylläpito muuttuu vaikuttamiseksi. Osa edunvalvontatehtävistä kehittyy vuosien tapaamisten pohjalta, niiden tavoitteet tarkentuvat matkan varrella ja niistä tehdään tarkempi tavoiteasettelu ja resursointi vasta viime vaiheessa tai ei ollenkaan. Osa on valmisteilla olevaan lainsäädäntöön vaikuttamista mm aktiivisesti asiantuntijakuulemisten kautta. Tulisiko vaikutettava asia olla kirjattu hallitusohjelmaan, hankkeeksi tai olla edunvalvojan suunnitelmassa, jotta se voidaan erottaa yleisluontoisen tapaamisen tilannekatsauksesta?
Kirkon Ulkomaanapu	KUA haluaa kiinnittää huomiota tarpeeseen määritellä esityksessä mainittuja käsitteitä (lobbaminen, vaikuttaminen, epäasiallinen vaikuttaminen) ja niiden käyttöä. Tärkeää on myös perustella ja avata tulevan lain nimi.
Kopioisto ry	Mietintö on hyvä pohja avoimuusrekisterin lainvalmistelun viimeistelytyölle. Kopioisto katsoo kuitenkin, että sääntelyä ei tule ulottaa kaikkeen mahdolliseen vuoropuheluun päättäjien ja intressitahojen välillä. Lakiesitysluonnosta tulee lausuntopalautteen jälkeen tarkentaa esimerkiksi yksityiskohtaisten perustelujen osalta siten, että lobbareiden toimintailmoitukseen kirjattavien tapahtumien tulee liittyä yksinomaan lainsäädännön valmisteluun tai budjettivallan käyttöön. OECD:n ja Euroopan neuvoston suositusten mukaan avoimuusrekisterin sisältämien tietojen avulla pitäisi pystyä tekemään julkiseksi niin kutsuttu lainsäädännöllinen jalanjälki, eli tieto siitä, mitkä tahot ovat pyrkineet vaikuttamaan mihinkin päätökseen tai lakialoitteeseen ja miten. Luonnos hallituksen esitykseksi vaikuttaisi toteuttavan hyvin po. suosituksen tavoitteen.
Korkein hallinto-oikeus	Lakiluonnoksessa ei täsmennetä, mitä vaikuttamistoiminnalla tarkoitetaan. Käsite määrittää kuitenkin keskeisesti lain soveltamisalaa ja muun muassa sitä, millaisesta

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	toiminnasta oikeushenkilöiden ja yksityisten elinkeinonharjoittajien on tehtävä ilmoitus. Mietinnön perusteluissa on esimerkinomaisesti pyritty kuvaamaan tilanteita, jotka joko täyttävät tai eivät täytä edellä tarkoitettuja kriteereitä. Ehdotetun säädöstekstin perusteella on kuitenkin varsin vaikea päätellä, miten lakia sovellettaisiin (perinteisessä tai sosiaalisessa mediassa käytävä julkinen keskustelu tai asiakaskirjeiden lähettäminen). Koska kysymys on perustuslaissa turvatus henkilöiden suojan ja julkisuusperiaatteen kannalta merkityksellisestä sääntelystä, ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluva toiminta ja yhteydenpito tulisi laissa määritellä nyt ehdotettua tarkemmin.
Kreab Oy	Haluamme korostaa tarvetta selkeyttää ja tarkemmin rajata konkreettisen vaikuttamistyön ja tavanomaisen vuoropuhelun välistä rajanvetoa. On tärkeää selkeästi rajata suoran lainsäädäntö- ja budjettivaikuttamisen ero suhteessa tavanomaiseen viranomaisten tai oman vaalipiirin edustajan kanssa käytävään vuoropuheluun.
Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä	Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä kiinnittää huomiota siihen, että iso osa poliittisesti merkittävästä vaikuttamisesta tapahtuu virallisten kohtaamisten ulkopuolella epämuodollisissa tilanteissa ja yhteydenotoissa, joita rekisterillä ei pyritä eikä tulekaan pyrkiä mittaamaan. Voidaan kuitenkin olettaa, että non-formaalin ”ad hoc” -vaikuttamisen merkitys on sitä suurempi, mitä isommasta, kiireisemmästä ja tärkeämmästä asiasta on kyse. Esimerkiksi kansainvälisen suuryrityksen toimitusjohtajan keskustelu ministerin tai keskeisen valmistelevan virkamiehen kanssa (varsinkaan vapaa-ajalla) ei ole rekisteriin merkittävää vaikuttamistoimintaa, mutta pienen potilasyhdistyksen yhteydenotto kansanedustajiin on. Kummalla on isompi merkitys?
Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry	Parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijoiden laatima mietintö on hyvin valmisteltu. Järjestön näkökulmasta se sisältää hyviä konkreettisia esimerkkejä ehdotettuun lainsäädäntöön liittyvistä tulkintatilanteista. Kuluttajaliitto kuitenkin yhtyy esityksessä esille tuotuun, että käytännön elämässä rajanvedon haasteita varmasti syntyy.
Lobbaustutkijoiden yhteislausunto	Ajoittainen ja sattumanvarainen yhteydenpito on mietinnössä rajattu pois ilmoitusvelvollisuudesta. Sen määritelmää olisi hyvä kuitenkin täsmentää. Osa lobbareista saattaa vaikuttaa suhteellisen lyhytkestoisesti, mutta intensiivisesti kampanjatyylisesti. Rekisteri olisikin hyvä laatia siten, että tällainen lyhytkestoinen vaikuttaminen ei rajaudu automaattisesti sen ulkopuolelle. Sivulla 79 mainitaan, että yhteydenpito on satunnaista ja pienimuotoista, jos se kohdistuu vaikuttamisen kohteeseen muutaman kerran vuodessa. Tämän rajauksen ei tulisi johtaa tilanteeseen, jossa ilmoitusvelvollisuutta ei synny, mikäli vaikuttajaorganisaatio pitää yhteyttä useaan eri kohteeseen harvoin sen sijaan, että lobbaisi muutamaa kohdetta säännöllisesti. Tähän kysymykseen liittyen on hyvä, että ilmoitusvelvollisuuden arvioinnissa otetaan huomioon ”lobbaustoiminnan potentiaalinen merkitys” (s. 78). Suuren, vaikutusvaltaisen organisaation kohdalla harvalukuinen yhteydenotto voi riittää saamaan aikaan toivotun vaikutuksen. Siispä vaikutusvaltaisten organisaatioiden kohdalla kynnyksen rajata toiminta pois rekisteristä siksi, että se on epäsäännöllistä, pitäisi olla korkeampi.
Lobbaustutkijoiden yhteislausunto	Tavanomainen yhteydenpito viranomaisten kanssa (kuten osallistuminen hankintoihin) on perustellusti rajattu pois, mutta tämän rajauksen tulisi koskea vain virallista prosessia kuten tarjouskilpailuun liittyviä virallisia kuulemisia. Esimerkiksi julkisiin hankintoihin voi liittyä myös epävirallista yhteydenpitoa, jonka

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	tarkoituksena on vaikuttaa tarjouskilpailun lopputulokseen. Yhdysvalloissa ja Britanniassa tehtyjen tutkimusten mukaan yritysten lobbausaktiivisuus voi olla yhteydessä siihen, miten paljon valtionhallinto asiakkaana maksaa niille erilaisista hankinnoista (https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/emre.12484 ; www.jstor.com/stable/2586214).
Lobbaustutkijoiden yhteislausunto	Vaikuttamisen (eli lobbauksen) määrittely pitkäjänteiseksi ja suunnitelmalliseksi toiminnaksi on kannatettava. Olisi kuitenkin tärkeää, että säännöskohtaisissa perusteluissa mainitut esimerkit eivät tuo mukanaan ylimää räisiä poikkeuksia. Näitä mietinnössä annettuja esimerkkejä olisi hyvä täsmentää tai poistaa niin, että ei syntyisi sellaista tulkintaa, jossa pitkäjänteinen ja suunnitelmallinen vaikuttamistoiminta jäisi automaattisesti ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle, mikäli vaikuttamiseen tähtäävä yhteydenpito tapahtuu vaikuttamisen kohteen aloitteesta (s. 80) tai jos vaikuttaja ja vaikuttamisen kohde tapaavat sattumalta (sivulla 72 mainitut tilaisuudet). Tuoreen yhdysvaltalaisen tutkimuksen mukaan moni lobbari tapaa kohteitaan myös sattumalta (https://www.journals.uchicago.edu/doi/full/10.1086/714923). Sattumanvaraisia tapaamisia esimerkiksi erilaisissa tilaisuuksissa ei siis mielestämme pitäisi rajata pois, mikäli vaikuttaja hyödyntää näitä tilaisuuksia systemaattisesti.
Luonnonvarakeskus	Jotkin lain soveltamisalan ja rekisteröitymisvelvollisten määrittelyt jäävät kuitenkin mietinnössä, luonnoksessa ja sen perusteluissa tulkinnanvaraisiksi.
LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö - Vastuullisuus ja yhteiskuntasuhteet	Rekisterin on tärkeä avata lakien valmistelun ja budjettivallan käyttöön liittyvää vaikuttamistyötä, mutta ei ulottaa sääntelyä tavanomaiseen vuoropuheluun päättäjien ja intressitahojen välillä. Perusteluissa on selkeämmin todettava, että toimintailmoitukseen kirjattavien yhteydenottojen on liityttävä nimenomaan lainsäädännön ja budjettipäätösten valmisteluun. Tarkkaan säännellyillä toimialoilla yrityksillä on paljon tavanomaista ja säännönmukaista yhteydenpitoa viranomaistahojen, kuten toimialaa valvovan viranomaisen kanssa. On tärkeää, että tällainen tavanomainen yhteydenpito rajataan selkeästi pois avoimuusrekisterin soveltamisalan piiristä, jottei hallinnollinen taakka kasva kohtuuttomaksi ja estä normaalia kanssakäymistä viranomaisten kanssa.
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.	Mietinnön mukainen lakiehdotus asettaa uusia velvoitteita myös ammatillista edunvalvontatyötä tekevien yleishyödyllisten järjestöjen toiminnalle. Edunvalvontatyön luonnetta yleishyödyllisenä toimintana ei ole kuitenkaan ehdotuksessa mitenkään huomioitu. . Soveltamisalan ja raportointivelvollisuuden osalta toivomme lain jatkovalmistelussa vielä harkittavan muutoksia etenkin yleishyödylliseksi katsottavan toiminnan osalta.
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.	MTK ehdottaa, että vuosittaiseen ilmoitukseen kirjattavien asioiden ja yhteydenpidon olisi myös merkityksellisellä tavalla liityttävä lainsäädännön valmisteluun ja päätöksentekoon. Kaiken yhteydenpidon ilmoittaminen laissa mainittuihin henkilöihin olisi rekisterin tavoitteen kannalta tarpeetonta ja aiheuttaisi vain ylimää räistä työtä sekä kuluja. MTK haluaa lisäksi huomauttaa, että lainsäädännön tarkkarajaisuusvaatimus on otettava huomioon.
Naisjärjestöjen Keskusliitto	Kansainvälisten esimerkkien perusteella avoimuusrekisterin soveltamisalan tulisi kattaa mahdollisimman laajasti lainsäädäntö- ja toimeenpanovaltaa, jotta sääntelyyn ei jäisi ilmeisiä aukkoja. Esimerkiksi Irlannin rekisterissä on mukana myös paikallishallinto. Tästä näkökulmasta on tärkeää, että niin vaikuttamistoiminnasta kuin ammattimaisesta vaikuttamisviestinnästä sisällytetään tiedot ehdotetussa laajuudessa.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Nordea Bank Oyj	On tärkeää, että avoimuusrekisterin soveltamisala pidetään kohtuullisena eikä ole tarkoituksenmukaista ulottaa tavanomaista ja säännönmukaista vuoropuhelua viranomaisten ja yritysten välillä sääntelyn piiriin.
Näkövammaisten liitto ry	Lakiesitystä on tarkennettava niin, että se avaa lakien valmistelun ja budjettivallan käyttöön liittyvää vaikuttamistyötä eikä ulota sääntelyä kaikkeen mahdolliseen vuoropuheluun päättäjien ja intressitahojen välillä. OECD:n ja Euroopan neuvoston suositusten mukaan avoimuusrekisterin sisältämien tietojen avulla pitäisi pystyä tekemään julkiseksi niin kutsuttu lainsäädännöllinen jalanjälki, eli tieto siitä, mitkä tahot ovat pyrkineet vaikuttamaan mihinkin päätökseen tai lakialoitteeseen.
OAJ	Tärkeää että termien määrittelyt tehdään selkeästi, jotta niin kohteille kuin toimijoille on selvää, keitä ja millaista toimintaa laki koskee. Mitä on esimerkiksi tavanomainen yhteydenpito? (toimintatapaneutraali säädös)
Oikeuskanslerinvirasto	Lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentissa luetellaan ilmoitusvelvollisuuden piirissä olevat vaikuttamistoiminnan kohteet. Momentin 4 kohta olisi perusteltua kirjoittaa siten, että se sisältäisi valtion ylimmän johdon piiriin kuuluvat virkamiehet. Kansliapäälliköiden jälkeen olisi perusteltua valtion virkamieslain 26 §:n 1 momentin 3 kohdan kanssa mahdollisimman johdonmukaisella ja yhtenevällä tavalla mainita myös alivaltiosihteeri luettelossa, samoin lakiehdotuksen 6 §:n 3 momentissa. Jatkovalmistelussa on vielä harkittava, onko valtion virkamieslain 26 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut virka-asemaltaan ja siten yleensä myös vaikutusvallaltaan näihin virka-asemaltaan rinnastuvat virkamiehet perusteltua erikseen mainita vai onko tämä ilmoitusvelvollisten osalta hankalaa sääntelyä. Sääntelyn ratio puoltaisi tätä ratkaisua.
Oikeuskanslerinvirasto	Avoimuusrekisterilain soveltamisalan piiriin ei myöskään kuuluisi asianajajien, luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien ja julkisten oikeusavustajien antama oikeudellinen neuvonta, jossa on kysymys oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 13 §:n mukaisten tehtävien hoitamisesta. Ehdotuksessa tarkoitettuna vaikuttamistoiminnan neuvontana voitaisiin kuitenkin pitää sellaista oikeudellista neuvontaa, jonka tarkoituksena on tosiasiallisesti tukea ja edistää asiakkaan vaikuttamistyötä. Tältä osin ehdotuksessa on viitattu tilanteisiin, joissa asianajotoimistot ovat tarjonneet oikeudellista konsultointia esimerkiksi lainvalmisteluhankkeisiin liittyen sekä julkiselle että yksityiselle puolelle, mikä on ollut omiaan aiheuttamaan ongelmallisia tilanteita, ja viitattu oikeuskanslerin ratkaisuun (OKV/536/1/2019). Yhdyn mietinnössä esitettyyn näkemykseen siitä, että tällaisen toiminnan saaminen avoimuusrekisterin piiriin olisi tärkeää. Asiakassuhteeseen liittyvien tietojen julkisuuden suhdetta asianajosalaisuuteen ja erityisesti hyvän asianajajataavan asettamiin velvoitteisiin olisi kuitenkin välttämätöntä ehdotuksessa vielä arvioida.
Oikeuskanslerinvirasto	Muukin kuin pitkäjänteinen ja suunnitelmallinen vaikuttaminen, ts. satunnainen tai pienimuotoinen vaikuttamistoiminta, jos se tehdään korvauksesta tai kolmannen osapuolen puolesta, tulisi siten ilmoitusvelvollisuuden piiriin. Ehdotetun 3 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan ”olennaista on, että ilmoitusvelvollisuuden pääsääntönä on vaikuttamistoiminnan suunnitelmallisuus ja pitkäjänteisyys, ja tämä säännös selventää millaista toimintaa ei ainakaan sellaiseksi katsota.” Toisaalta 3 §:n perusteluissa todetaan, että ”Siinä tapauksessa, että toimija saa yhteydenpidosta korvauksen tai tekee sen kolmannen osapuolen puolesta, toimijan tulee rekisteröidä yhteydenpito avoimuusrekisteriin, koska korvaukseen tai toimeksiantoon voi jo sellaisenaan katsoa sisältyvän pitkäjänteisyyttä ja suunnitelmallisuutta.” Mainittuja säännöksiä tai niiden perusteluja on hyvä tulkintaongelmien välttämiseksi selkeyttää. Yleensäkin säännösten riittävään yksiselitteisyyteen sekä

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	tarkkarajaisuuteen ja täsmällisyyteen on tarpeen kiinnittää huomiota niin sääntelyn tarkoituksen tehokkaan toteutumisen ja ennakoitavuuden vuoksi kuin myös hallinnollisen taakan pitämiseksi kohtuullisena.
Patria Oyj	Soveltamisalan selkeyden osalta on huomattava, että lausuttavana olevan lain 2 §:ssä ja sen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että yrityksen vaikuttamiseksi katsottaisiin pitkäjänteinen tai suunnitelmallinen vaikuttaminen silloin, kun yrityksen edustaja on tarkoituksellisesti suoraan yhteydessä vaikuttamisen kohteeseen edistääkseen yrityksen haluamia taloudellisia tai yhteiskunnallisia intressejä. Laajasti tulkiten yritysten tuotteiden ja palveluiden tavanomainen suunnitelmallinen markkinointi täyttää vaikuttamisen määritelmän ja siten kaikki tuotteitaan ja palveluitaan markkinoivat yritykset tulisivat rekisteröidyksi avoimuusrekisteriin. Yritysten ja viranomaisten välistä yhteydenpitoa tapahtuu myös sopimukseen perustuen. Yritysten kannalta tulisikin olla selvää, milloin yhteydenpito viranomaisen kanssa katsotaan laissa todetuksi lobbaukseksi. Esitettyä sääntelyä ei tulisi kuitenkaan ulottaa kaikkeen mahdolliseen vuoropuheluun yritysten ja valtiohallinnon edustajien välillä.
Pohjoisranta BCW	Esityksen mukaan ammattimaisesti vaikuttamistoiminnan neuvontaa harjoittavat tahot pitävät yhteyttä vaikuttamistoiminnan kohteisiin myös omaan lukuunsa ja että tällainen toiminta olisi merkittävä osa toiminnasta. Ammattimaisesti toimivat tahot noudattavat edunvalvonnan eettisiä ohjeita ja esimerkiksi meidän kohdallamme lisäksi hyvinkin tiukkoja globaaleja yrityksen sisäisiä ohjeita, joiden mukaan vaikuttavalle tulee aina olla selvää, kenen asialla vaikuttaja on. Jos toimeksiantoa ei asiakkuuden muodossa ole, ei ole myöskään mitään siihen liittyvää ammattimaista vaikuttamista. Käsitys, että konsulttilobbarit vapaa-ajallaan, ilman toimeksiantoa edistäisivät jonkin tahon intressejä oman verkostonsa kautta, on väärä. Näin ollen ”omaan lukuun” tehtävän toiminnan määrittely on erittäin epäselvää ja vaarana on, että odotuksena on ilmoittaa yksityiselämän piiriin kuuluvaa toimintaa. Väärinkäsitysten ja rajanveto-ongelmien välttämiseksi kohta voitaisiin poistaa kokonaan, vaikka ehdotettu sääntely onkin ”voidaan ilmoittaa”-tasoinen.
Pohjoisranta BCW	Toimeksiannon saaneen tahon edellytetään ilmoittavan myös muu neuvonta. Muun neuvonnan määritelmä on hankala, sillä hyvin usein asiakkuus sisältää lukuisia erilaisia viestinnän toimia, jotka liittyvät toimeksiantajan muuhun kuin public affairs-toimintaan. Avoimuusrekisterin osalta merkityksellistä on kuitenkin ilmoittaa vain toteutuneet vaikuttamistoimet ja niihin käytetyt resurssit. Muut ulkoistetut viestinnän palvelut tai konsultointi, esimerkiksi kriisiviestinnän palvelut, IR-viestintä, brändimainonnan suunnittelu jne. tukevat aivan muita toimintoja ja usein muodostavat asiakkuuksissa merkittävästi suuremman osuuden. Muun neuvonnan ilmoittamisen tulee koskea nähdäksemme siis vaikuttamistyötä, ei muuta liiketoimintaa ja sitä ei ole syytä jättää tulkinnanvaraiseksi kohdaksi ilmoitettaviin tietoihin.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Pohjolan Voima Oyj	Pidämme erittäin tärkeänä, että avoimuusrekisteriä koskevalla lainsäädännöllä ei samalla rajoiteta eri tahojen välistä vapaamuotoista keskustelua yleisistä ajankohtaisista ja yhteiskunnallisista aiheista. Mielestämme ilmoitusvelvollisuuden pitäisi koskea vain lainsäädäntöhankkeita tai budjettivaltaan liittyviä asioita. Ilmoitusvelvollisuuden ei pitäisi koskea yleisiä yhteiskunnallisia keskusteluja. Tämä olisi tärkeä tuoda selvästi esille hallituksen esityksessä tai sen perusteluissa.
ProCom - Viestinnän ammattilaiset ry	Laki koskee ammattimaista ja pitkäkestoista vaikuttamistyötä. Selonteossa (Parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän mietintö 2021:39) selostetaan, milloin on pitkäkestoista eli säännöllistä vaikuttamista. Vaikuttamistoimenpiteistä pitää tehdä ilmoitus kaksi kertaa vuodessa. Yksittäiset vaikuttamiskeinot ovat tätä harvempia, sattumanvaraisia. Ohjeistuksen pitäisi olla yksiselitteinen, ettei raportointivelvollisuus aiheuta päänaivaa etenkin sellaisille organisaatioille, jotka ymmärtävät tekevänsä lobbausta, mutta eivät tee sitä ns. ammattimaisesti ja systemaattisesti.
Puolustusministeriö	Puolustusministeriönä näkemyksen mukaan käsiteltävänä olevassa mietinnössä on pyritty yksityiskohtaisesti vähintään perustelutasolla määrittelemään vaikuttamistoimintaa ja ammattimaista neuvontaa. Myös tällaisen toiminnan kohteena olevaa päätöksentekoa on pyritty määrittelemään vastaavasti yksityiskohtaisesti. Tästä huolimatta rajanveto normaalin markkinoinnin, konsultoinnin ja varsinaisen vaikuttamistoiminnan välillä voi osoittautua erittäin haasteelliseksi ja tulkinnan varaiseksi.
Päivittäistavarakauppa ry	Avoimuusrekisterin piiriin kuuluva toiminta ja toimijat on rajattu vain pitkäjänteiseen tai suunnitelmalliseen vaikuttamiseen. Pidämme esitystä tältä osin kannatettavana.
Rakennusteollisuus RT ry	Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvasta toiminnasta säädettäisiin avoimuusrekisterilain 2 §:ssä, ja 3 §:ssä puolestaan säädettäisiin poikkeuksista ilmoitusvelvollisuuteen. 2 §:n säännöskohtaisten perustelujen mukaan vaikuttamistoiminnalla tarkoitetaan yhteydenpitoa, jossa pitkäjänteistä ja suunnitelmallista vaikuttamistoimintaa harjoittavan oikeushenkilön tai yksityisen elinkeinonharjoittajan edustaja on tarkoituksellisesti suoraan yhteydessä vaikuttamisen kohteeseen edistääkseen oikeushenkilön tai yksityisen elinkeinonharjoittajan haluamia intressejä. Tällaista yhteydenpitoa voi olla tapaaminen, puhelimella soittaminen, sähköpostiviestittely tai muu näihin rinnastettava tapa. Momentissa ei määritellä tarkemmin yhteydenpidon tapaa, vaan säännös koskee kaikenlaisia yhteydenpidon tapoja. Mielestämme lain perustelutekstissä tulisi antaa selkeitä esimerkkejä siitä, millainen yhteydenpito kuuluu ilmoitusvelvollisuuden piiriin ja millainen ei. Perusteluissa on kyllä annettu muutama esimerkki toiminnasta, jossa syntynyt yhteys on joko julkista, välillistä tai osittain tarkoituksetonta ja jollainen ei siksi synnyttäisi ilmoitusvelvollisuutta, mutta esimerkkejä olisi ehdottomasti tarpeen olla myös sellaisesta toiminnasta, jota ilmoittamisvelvollisuuden katsotaan koskevan. Koska 2 ja 3 §:ää luetaan kokonaisuutena, myös 3 §:n perusteluissa olisi otettava huomioon esimerkkien riittävä tarve, jotta raportointivelvollisuus ymmärretään oikein niiden keskuudessa, joita se koskee. Kuten Elinkeinoelämän keskusliitto on todennut lausunnossaan, jos esimerkkiluetteloiden tavoitteena on vähentää tulkinnanvaraa lain soveltamisessa, niin esimerkkiluetteloita olisi hyvä täydentää. Esimerkkinä tulkinnanvaraisesta tilanteesta voisi olla paneelikeskustelu, joka järjestetään tiedotusvälineen tai tapahtumajärjestäjän aloitteesta eli muun tahon kuin vaikuttamistoimintaa pitkäjänteisesti tekevän toimijan aloitteesta, mutta jossa sekä vaikuttamistoiminnan kohteena olevat henkilöt että vaikuttamistoimintaa harjoittavat henkilöt

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	keskustelevat toistensa kanssa moderaattorin johdolla vaikuttamistoiminnan piiriin kuuluvasta aiheesta. Tällainen keskustelu voitaisiin katsoa suoraksi yhteydenpidoksi, mutta suljettaisiinko se raportoinnin ulkopuolelle siksi, että aloitteentekijänä on joku muu kuin vaikuttamaan pyrkivä taho? Toinen esimerkki tulkinnanvaraisesta tilanteesta on urheilutapahtuma, jonka pääasiallinen tarkoitus on virkistäytyminen eli jossa ei ole mitään varsinaista työhön liittyvää agenda, mutta jossa osallistujina on sekä vaikuttamistoiminnan kohteena olevia että vaikuttamistoimintaa harjoittavia henkilöitä ja jotka saattavat ilman etukäteistä suunnitelmaa ja aikomusta vapaamuotoisesti alkaa keskustella keskenään vaikuttamistoimintaan liittyvästä aiheesta. Nämä esimerkit osoittavat, että perustelutekstissä olisi avattava säännösten tulkintatapaa nykyistä seikkaperäisemmin. Lisäksi olisi kenties paikallaan lisätä jonkinlainen tarkistuslista arviointikriteereistä, joiden avulla olisi mahdollista arvioida, kuuluuko jokin toiminta ilmoitusvelvollisuuden piiriin vai ei.
Rud Pedersen Public Affairs	Rud Pedersen lähtee siitä, että lain soveltamisala ja vaikuttamistoiminnan määrittely koskee myös neuvonantoa harjoittavien yritysten toimintaa. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvan ”vaikuttamistoiminnan suunnittelun” ja ”muun neuvonnan liittyen vaikuttamistoimintaan tai vaikuttamistoiminnan aiheeseen” tulee siis olla pitkäjänteistä ja kohdistua soveltamisalan päättäjiin. Näin ollen muu liikkeenjohdon konsultointi, jota useimmiten tehdään salassapitosopimuksen piirissä, ei voi kuulua ilmoitusvelvollisuuden piiriin. Tällaista työtä voivat olla esimerkiksi liiketoimintastrategiat, koulutukset ja erilaiset fasilitoinnit. Kyseessä olevaa kohtaa on luultavasti perusteltua tarkentaa jo lain antovaiheessa
Rud Pedersen Public Affairs	On syytä tuoda esille se, mikä ehdotuksestakin on luettavissa, että vaikuttamistoiminnan neuvonta ei aina johda toimenpiteisiin. Erilaisista suunnitelmista saatetaan luopua prioriteetti- ja resurssikysymysten takia. Jos neuvonantoa harjoittavilta tahoilta edellytetään kaiken päättäjiin kohdistuvan neuvonannon julkistamista, on hyvin todennäköistä, että listalle päätyy projekteja, jotka eivät koskaan toteudu. Näkisimme, että avoimuusrekisterin on tarkoitus luoda todellista tilannekuvaa yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta, eikä vain sen aikomisesta.
Rud Pedersen Public Affairs	Esityksessä kuvataan, että ammattimaisesti vaikuttamistoiminnan neuvontaa harjoittavat tahot ”pitävät yhteyttä vaikuttamistoiminnan kohteisiin myös omaan lukuunsa” ja että tällainen toiminta olisi ”merkittävä osa toiminnasta”. Kuvaus on jossain määrin mielenkiintoinen. Rud Pedersen haluaa tässä yhteydessä viitata Edunvalvontafoorumin Edunvalvonnan eettisiin ohjeisiin ja siihen, että päättäjälle tulee aina olla selvää, kenen asialla vaikuttaja on. Jos toimeksiantoa ei ole, ei ole myöskään mitään vaikuttamista. Yritysmailmassa verkostoitumista ympäröivän yhteiskunnan eli tapaamisia sidosryhmien kanssa pidetään yleensä hyvänä asiana ja osana työtehtäviä. Erityisesti näinä vastuullisuuden kulta-aikoina on tärkeää ymmärtää, mitä kuluttajat ja päättäjät haluavat yrityksiltä ja yhteisöiltä, ja mitä yhteiskunnassa seuraavaksi tapahtuu. Jos tällaisessa neuvontaa harjoittavan tahon ja päättäjän tapaamisessa ei puhuta asiakkaan toimeksiannosta, emme näe syytä sisällyttää sitä julkistamisvelvollisuuden piiriin. Toinen hankala rajanveto kyseisessä kohdassa liittyy työntekijöiden mahdolliseen omaan puoluepoliittiseen toimintaan ja

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	ystäviin, kuten entisiin työkavereihin tai esihenkilöihin. Tiettyssä ammatissa toimiminen ei voi tarkoittaa viranomaisten oikeutta puuttua kenenkään yksityiselämän suojaan. Lisäksi pidämme erittäin tärkeänä, ettei lainsäädännöllä ohjata luopumaan yhteiskunnallisesta osallistumisesta. Tämä olisi väärä viesti päättäjiltä aikana, jolloin osallistumisen vähäisyys nähdään ongelmaksi. Väärinkäsitysten ja rajanveto-ongelmien välttämiseksi ehdotamme, että tämä kohta poistetaan ehdotuksesta kokonaan, vaikka ehdotettu sääntely onkin ”voidaan ilmoittaa” -tasoinen.
Senaatti-kiinteistöt	Lakiluonnoksen 2 §:n mukaan avoimuusrekisteriin on tarkoitus rekisteröidä oikeushenkilöiden ja yksityisten elinkeinonharjoittajien harjoittama vaikuttamistoiminta ja siihen liittyvä ammattimainen neuvonta, joka kohdistuu eduskuntaan, ministeriöihin tai valtion virastoihin. Senaatti-konserniin kuuluvat valtion liikelaitokset ovat osa valtio-oikeushenkilöä, eivät siitä itsenäisiä oikeushenkilöitä eivätkä myöskään yksityisiä elinkeinonharjoittajia. Senaatti-kiinteistöt pitää tärkeänä, että valtion liikelaitokset mahdollisine konsernirakenteineen rajataan kokonaisuudessaan ja kaiken niiden harjoittaman toiminnan osalta pois ilmoitusvelvollisten organisaatioiden piiristä. Lakiluonnoksen 3 § 2 momentin 2-kohdassa oleva ilmaisu ”...tämän tehtävien hoidon osalta” tulee poistaa. Ilmaisuu on omiaan aiheuttamaan epäselvyyttä siitä, ovatko liikelaitokset kuitenkin ilmoitusvelvollisia jonkin toiminnan osalta ja mihin ilmoitusvelvollisuus kohdistuisi. Myös Senaatti-konserniin kuuluvien liikelaitosten tytäryhtiöt tulisi lisätä 3 § 2 momentin 2-kohtaan ilmoitusvelvollisuuden piiristä pois suljettavina valtion organisaatioina. Liikelaitokset ja niiden tytäryhtiöt ovat osa valtiokokonaisuutta, ne eivät harjoita eikä niillä ole tarpeita harjoittaa sellaista eduskuntaan, ministeriöihin tai virastoihin kohdistuvaa vaikuttamistoimintaa, jota olisi tarpeellista valvoa avoimuusrekisterilain mekanismeilla. Ministeriöiden tekemässä liikelaitosten omistajaohjauksessa konsernia tarkastellaan usein kokonaisuutena. Myös liikelaitosten tytäryhtiöt toimivat osana valtioyhteisöä ja niitä ohjataan liikelaitoksen toteuttaman valtion omistajaohjauksen ja konserniohjauksen avulla. Konserniin kuuluvien liikelaitosten ja niiden tytäryhtiöiden keskenään erilainen kohtelu avoimuusrekisterilain säännösten osalta aiheuttaisi tulkinallisia epäselvyyksiä ja tarpeetonta hallinnollista taakkaa.
Sivista - Sivistystyönantajat ry	Sivista pitää myös hyvänä, että avoimuusrekisterin piiriin kuuluvaksi on rajattu vain pitkäjänteinen ja suunnitelmallinen vaikuttaminen. Tätä rajausta on syytä vielä esityksessä täsmentää ja korostaa sitä, että ns normaali kanssakäyminen ja yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vuoropuheluun osallistuminen ei itsessään kuulu ilmoitusvelvollisuuden piiriin. OECD:n ja Euroopan neuvoston suositusten mukaan rekisterin sisältämien tietojen avulla pitäisi pystyä tekemään julkiseksi niin kutsuttu lainsäädännöllinen jalanjälki, eli tieto siitä, mitkä tahot ovat pyrkineet vaikuttamaan mihinkin päätökseen tai lakialoitteeseen. Laissa on selkeästi todettava, että yhteydenpito ilmoitetaan vain, jos se liittyy budjetin tai lainsäädännön valmisteluun.
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry	Vaikuttaminen voidaan ymmärtää kapeammin intressi- tai etulähtöisenä toimintana, jossa vaikuttaja pyrkii omien etujensa mukaiseen lopputulemaan. Vaikuttaminen voidaan myös nähdä laajemmin kaikkena toimintana, jossa esim. tutkija oman asiantuntemuksensa perusteella tuo esille sääntelyvaihtoehdon A olevan vaihtoehtoa B tehokkaampi tai valtiosääntöisesti onnistuneempi poliittisen tavoitteen X saavuttamisessa. Lobbauksesta puhutaan tyypillisesti kapeammin ymmärretyn vaikuttamisen, mutta ei laajemmin ymmärretyn vaikuttamisen yhteydessä. Näiden väliin voidaan asettaa erityisesti kansalaisyhteiskunnan niin

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	sanottu advocacy-toiminta, jossa vaikuttamistoiminnalla on arvolähtöisiä tavoitteita, erotuksena vaikuttamisesta, jossa pontimena on vaikuttavien toimijoiden suora yksityinen etu. Esitetty organisaatiolähtöinen sääntely ei kaikilta osin tunnista eroa esim. julkisesti rahoitettujen organisaatioiden kuten yliopistojen, tutkimuslaitosten tai järjestöjen organisaatioedunvalvonnan ja toisaalta niiden vaikuttamista toimialaansa koskeviin politiikkakysymyksiin. Monissa tapauksissa hyvin aktiivisestikin valtionhallinnon kanssa vuorovaikuttavien asiantuntijoiden, olipa kyse valtiosääntöoppineista, taloustieteilijöistä tai sosiaalipolitiikan asiantuntijoista, vaikuttamisessa ei ole kyse niinkään asiantuntijoiden työnantajaorganisaation suoriin etuihin liittyvästä vaikuttamistoiminnasta, vaan organisaatioiden palveluksessa kertyneen asiantuntemuksen tuomisesta päätöksenteon käyttöön. Tällöin asiantuntijalla voi olla hyvinkin selvä, esim. tutkimukseen perustuva tavoite siitä, millainen sääntely olisi tehokasta saavuttamaan lainsäätäjän poliittisen tavoitteen. Vastaavasti esim. päihderiippuvaisia palveleva kansalaisjärjestö ei tee organisaation edunvalvontaa pyrkiessään vaikuttamaan lainsäädäntöön tavalla, joka parantaisi päihderiippuvaisten yhteiskunnallista asemaa. Yliopisto ei täyttäisi yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen tehtäväänsä, eikä taloustutkimuslaitos tai kansalaisjärjestö olemassaolonsa oikeutusta, jos se ei toisi päätöksentekoon asiantuntemustaan politiikkatoimien vaikuttavuudesta. SOSTE tulkitsee, että esitetyn lainsäädännön ensisijaisena tavoitteena on tuoda näkyväksi intressilähtöistä vaikuttamista päätöksentekoon. Esitetty sääntely ei kuitenkaan erottele vaikuttamista sen motiivien tai intressien mukaan, jolloin vaikuttamiseksi luokitellaan kaikki päätöksenteon tietopohjaan vaikuttaminen. SOSTE korostaa, että erillisintressien lobbaamisen ja yleisen edun ajamisen erottelu tarkkarajaisesti on todennäköisesti mahdotonta kaventamatta yhteiskunnallisista arvovalinnoista käytyä keskustelua. Tämä perustelee valittua sääntelystrategiaa, jossa kaikki vaikuttamistoiminta otetaan yhtäläisesti tarkastelun kohteeksi. Kun vaikuttaminen määritellään laajasti, vaikuttamiseksi määrittyy myös julkisen sektorin sisäisten toimijoiden, yliopistojen, tutkimuslaitosten ja kansalaisjärjestöjen piirissä tapahtuva toiminta, joka ei pyri organisaation intressien edistämiseen, vaan tutkimus- tai kokemuseräisen asiantuntemuksen tuomiseen päätöksentekoon. SOSTE katsoo, että perusteltua olisi, että kaikki päätöksentekoon tietoa tuottava toiminta tulisi nykyistä läpinäkyvämmäksi. Vasta tiedon ollessa laajasti saatavilla voidaan arvioida, missä määrin päätöksenteon tietopohja on voinut vääristyä. Hyvin laajalle yhteiskuntaan ulottuva raportointivelvoite voi kuitenkin olla hyvin raskas erityisesti pienemmille toimijoille, kuten vapaaehtoisvoimin toimiville kansalaisjärjestöille. Olisi hyvä vielä arvioida, missä määrin sääntelyn tavoitteet olisivat saavutettavissa päätöksentekijän tai muun vaikuttamisen kohteen toimesta tapahtuvalla raportoinnilla. SOSTE muistuttaa myös, että usein myös yksityisiä taloudellisia erityisintressejä edistetään yhdistysmuotoisella toiminnalla, jolloin yksityistä etua tavoittelevaa vaikuttamista ja toisaalta tavoitteiltaan yleishyödyllistä kansalaistoimintaa ei kaikilta osin voida erottaa toisistaan toiminnan organisaatiomuodon perusteella. Toisaalta yksityiset taloudelliset intressit kietoutuvat myös eri alojen tutkimustoimintaan, kuten Santtu Raitasuon tuore väitöskirja vero-oikeuden saralla osoittaa.
STM	Pohdittavaksi voinee käytännössä tapauskohtaisesti tulla mm. rajanveto sen välillä, mikä on vaikuttamistoimintaan liittyvää ammattimaista neuvontaa – jonka painopiste tyypillisesti on palvelua ostavan asiakastahon vaikuttamis- ja suhdetoiminnassa – mikä taas muuta konsultointia (esim. selvitysten tekemistä tai

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	tiedonkeruuta päättävää tahoa varten, esim. ministeriön ulkopuoliselta toimijalta tilaama selvitys).
Suomen Asianajajaliitto	Mietinnössä katsotaan, että rekisteriin merkittävänä vaikuttamistoiminnan neuvontana voidaan pitää sellaista oikeudellista neuvontaa, jonka tarkoituksena on tosiasiallisesti tukea ja edistää asiakkaan vaikuttamistyötä. Tällaisina palveluina voidaan pitää esimerkiksi asiakkaille tehtävää oikeudellista konsultointia, minkä yhteydessä on mainittu myös asianajotoimistot. Asianajajaliitto katsoo, että aina kun kyseessä on asiakkaan ja asianajajan välinen toimeksianto, asianajosalaisuus suojaa tätä suhdetta eikä asianajaja voi paljastaa asiakastaan, toimeksiantoaan tai siihen liittyviä yksityiskohtia. Näin ollen Asianajajaliitto kehottaa pohtimaan, miten esitystä rajataan siten, että asianajosalaisuuden alainen tieto on selvemmin rekisteröitävän toiminnan ulkopuolella. Liitto huomauttaa, että koska esimerkiksi toimeksiantosuhteesta kertominen ulkopuolisille katsotaan itsessään asianajajan salassapitovelvollisuuden rikkomiseksi, saattaisi rajanveto rekisteröitävän ja salassa pidettävän tiedon välillä vaikeutua huomattavasti, mikäli oikeudellinen neuvonta olisi joiltain osin rekisteröitävää.
Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra	Mielestämme laissa tulisi lisäksi selkeästi todeta, että toimintailmoitukseen kirjattavien tapaamisten on liityttävä lainsäädännön tai budjettipäätösten valmisteluun, jolloin ero päättäjien ja eri intressitahojen väliseen muuhun vuoropuheluun tulisi riittävän selkeäksi. Sitran näkemyksen mukaan perusteltua on myös se, että avoimuusrekisterin rekisterinpitäjäksi ehdotetaan Valtiontalouden tarkastusvirastoa (VTV).
Suomen Lakimiesliitto - Finlands Juristförbund ry	Lakimiesliitto – samalla kun kannattaa avoimuusrekisterin soveltamista myös ammattiyhdistystoimintaan – esittää harkittavaksi jatkovalmistelussa tarkennuksia samaan tapaan kuin esimerkiksi EU:n toimielinten välisessä sopimuksessa (20.5.2021) pakollisesta avoimuusrekisteristä (ks. erit. 4(1)(c) art.).
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue	Avoimuusrekisterilain jatkovalmistelussa on tärkeää välttää haitallisia oheisvaikutuksia perustason kansalaisvaikuttamiseen ja tavanomaiseen yhteydenpitoon etenkin kansalaisten ja heidän järjestöjensä sekä kansanedustajien välillä. Ihmisten aktiivisuutta edustajiin ja eduskuntaan päin tulee kannustaa eikä tehdä byrokraattisemmaksi. Sääntelyehdotusta tulisikin edelleen selkeyttää siltä osin, että paikallis- ja aluetason vapaaehtoiseen yhdistystoimintaan liittyvä tavanomainen vaikuttaminen ja yhteydenpito päätöksentekijöihin ei johda rekisteröintivelvoitteisiin. Olipa kysymys urheiluseurasta, ammattiosastosta, yrittäjäyhdistyksestä tai luonnonsuojeluyhdistyksestä, aktiivistakaan lobbausta ei voitane pitää ammattimaisena ja suunnitelmallisena. Satunnaisuus poikkeussäännöksen kriteerinä on liian kapea. Kansalaisjärjestöjen vaikuttamistoiminnassa rekisteröinti tulisi kanavoida sille tasolle, missä lobbaus todella on ammattimaista ja suunnitelmallista. Yleensä tämä tarkoittaa valtakunnallista liittoa tai keskusjärjestöä, jossa on palkattua henkilöstöä hoitamassa lakiesityksessä tarkoitettua toimintaa. Muilta osin avoimuusrekisterin soveltamisalan alkuvaiheen rajaukset vaikuttavat perustelluilta
Suomen Tuulivoimayhdistys ry	STY toivoisi sääntelyyn lisää selkeyttä siitä, mikä katsotaan satunnaiseksi vaikuttamistoiminnaksi, jota ei tarvitse rekisteröidä avoimuusrekisteriin. Ehdotuksen 3 § mainitut poikkeukset on määritelty liian epäselvästi, mikä jättää lainsäädäntöön liikaa tulkinnanvaraa.
Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry	Rekisterin tarkoituksena on päätöksenteon läpinäkyvyyden parantaminen, epäasiallisen vaikuttamisen torjunta sekä kansalaisten luottamuksen vahvistaminen. Mietinnössä lobbauksen määritelmässä keskeistä on yhteydenpito päätöksiä

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	tekevän, valmistelevan tai toimeenpanevan tahon ja sellaisen tahon välillä, jolla on päätöksentekoon liittyviä intressejä. Yliopiston intressi yhteydenpidossa on pääsääntöisesti tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden edistäminen ja vain harvoin oikeushenkilön suunnitelmallinen edunvalvonta. Lausuntopalvelu.fi 195/440 Luonnoksessa ilmoitusvelvollisuutta ei sovelleta tavanomaiseen asiointiin viranomaisissa, mikä on hyvä linjaus. Yliopiston yhteydenpito erityisesti Opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa on runsasta ja välttämätöntä, koska kyseinen ministeriö ohjaa yliopistojen toimintaa. Esimerkiksi yliopiston ja OKM:n väliseen sopimukseen liittyvä kirjeenvaihto on saatavissa joko kirjaamojen kautta tai osittain myös julkisilta nettisivuilta ja/tai KOTA-järjestelmästä. Yhteydenpitoa tapahtuu asiayhteydestä riippuen myös muiden ministeriöiden ja yliopiston välillä. Vuorovaikutus on monimuotoista ja eri henkilöt yliopistossa harjoittavat sitä itsenäisesti tehtäviinsä tai tutkimusaiheeseensa liittyen. Kohtuullisen hallinnollisen työmäärän kannalta on olennaista, että tällaisen toiminnan raportointia ei edellytetä.
Syyttäjälaitos	Mietinnössä esitetyissä säännösehdotuksissa on määritelty, mitä lobbaamisella tai vaikuttamisella laissa tarkoitetaan. Tarkoitus on myös antaa ohjeet/suositukset hyvän tavan mukaisesta lobbaamisesta/vaikuttamisesta. Tämäkin on hyvä tavoite. Syyttäjälaitos katsoo, että jatkovalmistelussa olisi hyvä pohtia, jääkö ”satunnainen ja vähäinen vaikuttaminen” turhaan ilmoittamisen ulkopuolelle, jos yhteydenottoja on kuitenkin säännöllisesti muutamia vuodessa. Tämä ”satunnainen tai vähäinen vaikuttaminen” saattaa muutenkin olla osa-alue, jossa syntyy tulkintaongelmia siitä, tulisiko rekisteröityminen tehdä.
Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto ry	Rajanveto sen välillä, mikä on esityksen tarkoittamaa vaikuttamistoimintaa ja mikä jää sen ulkopuolelle, on esityksessä edelleenkin jossain määrin epäselvää. Ovatko esimerkiksi ammattimaista vaikuttamistoimintaa harjoittavien organisaatioiden kaikki yhteydennotot luettavissa vaikuttamiseksi? Laissa tulisi selkeästi todeta, että toimintailmoitukseen kirjattavien tapaamisten on liityttävä lainsäädännön, budjettipäätösten tai periaatetasoisten linjausten valmisteluun, jolloin ero päättäjien ja eri intressitahojen väliseen muuhun vuoropuheluun tulisi riittävän selkeäksi. Vaikuttamistoimet tulisi kirjata aiheperusteisesti niin, että lobbauksesta muodostuu oikea kuva siitä, mihin pyritään vaikuttamaan. Tämä helpottaisi myös esimerkiksi median työskentelyä, kun rekisteristä olisi helposti nähtävissä, mitkä tahot ovat olleet vaikuttamassa tietyn lakihankkeen valmisteluun. Myös OECD:n ja Euroopan neuvoston suositusten mukaan rekisterin avulla pitäisi pystyä tekemään julkiseksi niin kutsuttu lainsäädännöllinen jalanjälki, eli tieto siitä, mitkä tahot ovat pyrkineet vaikuttamaan mihinkin päätökseen tai lakialoitteeseen. Sääntelyä ei siis tule ulottaa kaikkeen mahdolliseen vuoropuheluun päättäjien ja intressitahojen välillä. Keskusteluista käydään paljon esimerkiksi toimintaympäristön tilasta ja tietopyynnöistä ilman varsinaista teemaa tai vaikuttamistavoitetta.
Tekir Oy	Ilmoitusvelvollisuuden osalta mietintö sivuaa tilanteita, joissa ammattimaisesti vaikuttamistoiminnan neuvontaa harjoittavat toimijat pitävät yhteyttä vaikuttamistoiminnan kohteisiin myös omaan lukuunsa. Mietintö esittää, että taustoittava yhteydenpito, joka ei perustu asiakassuhteeseen, tulisi ilmoittaa 2 § 2 momentin mukaisena vaikuttamistoimintana. Esityksen muotoilu on ongelmallinen, sillä kuten mietinnössä todetaan, tähän yhteydenpitoon ei liity vaikuttamistarkoitusta. Tällöin sitä ei tulisi luokitella vaikuttamistoiminnaksi. Taustoittaviin keskusteluihin ei myöskään lähtökohtaisesti liity pitkäjännitteisyys. Mikäli taustoittava yhteydenpito halutaan sisällyttää avoimuusrekisterin piiriin, itse laissa tulisi myös puhua muusta kuin vaikuttamistoiminnasta.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Tekir Oy	Laissa tulisi myös huomioida tilanteet, joissa ministeriön edustaja tai esimerkiksi kansanedustaja on oma-aloitteisesti yhteydessä yhteisöön. Esityksen tulisi selvästi ilmaista, miten nämä yhteydenotot suhtautuvat raportointivelvollisuuteen.
Teknologiateollisuus ry	Lisäksi lain perusteluissa on syytä todeta selkeästi, että rekisteriin tehtävien toimintailmoituksen kirjattavien tapaamisten on kohdistuttava lainsäädäntöön tai budjettipäätösten valmisteluun. Tämä selkeyttäisi ilmoituskäytäntöä institutionaalisten toimijoiden sekä yritysten osalta. On huomattava, että ammattimaista edunvalvontaa harjoittavan yrityksen tai järjestön piirissä voi olla erikseen lobbareita, jotka ensisijaisesti hoitavat edunvalvontaa viestimällä päättäjille lainsäädännön muutostarpeista, kuin myös asiantuntijoita, jotka käyvät virkamiesten kanssa tiivistä vuoropuhelua ilman varsinaista poliittista agenda. Selkeämpi maininta lain perusteluissa varmistaisi, että myös jatkossakin niin alemmat virkamiehet kuin eri alojen asiantuntijat voisivat käydä rakentavaa vuoropuhelua ilman ylimääräistä hallinnollista taakkaa. Käytäntö olisi selkeämpi yritysten kannalta, kun rekisteröintikynnys ei ylittyisi esimerkiksi yhteydenpidon kohdalla, joka koskettaisi esimerkiksi tuotemerkkinointia.
TUKES	Säännösluonnoksen 2 § 2 mom 5-k mukaan rekisteröitävän vaikuttamisen kohteena olisivat ”valtion virastojen päälliköt tai valtion virastot”. ”Virastot” tarkoittaisi siten laajasti kutakin yksittäistä asian valmistelusta vastaavaa virkamiestä. Säännöksessä voisi olla selkeämpää puhua virkamiehistä.
Työ- ja elinkeinoministeriö	Mietinnössä käytetty ilmaisu ”ministeriöiden ja valtion virastojen muihin virkamiehiin kohdistuva yhteydenpito” kaipa jatkotyössä täsmentämistä, jotta raportoinnin laajuutta ei tulkita tarpeettoman laajaksi. Pitäisi esimerkiksi olla selvää, ovatko erilaiset tiedustelut ehdotuksessa tarkoitettua, ilmoitusvelvollisuuden alaan kuuluvaa yhteydenpitoa, vai onko niissä mahdollisesti kyse ehdotetun 3 § 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettusta tavanomaisesta asiointista viranomaisessa. Tämä ei täysin selviä ehdotetun säännöksen perusteluista. Myös pykälissä käytettyjen käsitteiden ”pitkäjänteinen” ja ”suunnitelmallinen” (2 §) samoin kuin ”satunnainen” ja ”pienimuotoinen” (3 §) kohdalla on hyvä huomioida käsitteiden tulkinnanvaraisuus lain soveltamisessa, huolimatta esityksen perusteluihin sisältyvistä esimerkeistä ja muusta käsitteiden selventämispyrkimyksestä.
Työeläkevakuuttajat TELA ry	Mietinnön mukaan ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle jäisivät perustellusti mm. viranomaisen asettamiin työryhmiin osallistuminen ja kuulemiset. Epävirallinen yhteydenpito, joka tapahtuu viranomaisen kutsusta, olisi kuitenkin mietinnön mukaan sääntelyn piirissä. Tämä kohta vaatii mielestämme vielä selvennystä. Työeläkealalla on useita vakiintuneita työryhmiä, joissa on pysyvä asiantuntijaedustus ministeriöistä. Tällaisia ryhmiä ovat mm. työeläkevakuuttajien lakisääteistä yhteistyötä hoitavat Telan Laskuperustejaos ja Telan Laskuperusteasiain neuvottelukunta. Epäselväksi jää, tulisivatko nämä ja mahdolliset muut alan asioita käsittelevät epäviralliset työryhmät, joissa ministeriön edustajat ovat mukana, mukaan avoimuusrekisterin mukaisen ilmoitusvelvollisuuden piiriin vai eivät. Lakiehdotusta ja sen perusteluita tulee mielestämme täsmentää määrittelemällä selvästi se, onko työeläkevakuuttajien lakisääteinen yhteistyö tulkittavissa esimerkiksi lakisääteisen velvoitteen hoitamiseksi suhteessa viranomaisiin tai toimintaan liittyväksi neuvontakeskusteluksi ja siten avoimuusrekisterin mukaisen ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuulumattomaksi toiminnaksi vai ei.
Valtiokonttori	Määritelmien ja soveltamisalan tarkkarajaisuuteen ja täsmällisyyteen on kiinnitettävä erityistä huomiota käytännön soveltamistilanteiden helpottamiseksi.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	Käytännössä toimijoilla saattaa yksittäistapauksissa olla hankaluuksia hahmottaa omaa rooliaan onko kyseessä soveltamisalan ulkopuolelle jäävä satunnainen tai pienimuotoinen toiminta, onko kyseessä viranomaisten asettamiin työryhmiin tai kuulemisiin riittävän kiinteästi liittyvä toiminta tai yksityinen elinkeinotoiminta, jossa ei kuitenkaan ole kyse riittävällä tavalla päätoimisesta vaikuttamistoiminnasta tai siihen liittyvästä ammattimaisesta neuvonnasta.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Lain tarkoituksena on lisätä päätöksenteon avoimuutta. Vaikuttamistoiminnan läpinäkyvyyden parantamisella katsotaan edistettävän tätä tavoitetta. Lain tavoitteena voitaisiin myös itsenäisesti mainita vaikuttamistoiminnan läpinäkyvyyden parantaminen. Tämä voisi olla rekisteriviranomaiselle hyödyllinen tavoite tulkintatilanteita ratkaistaessa.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Lakiluonnos ja yksityiskohtaiset perustelut sisältävät runsaasti tulkinnanvaraisia käsitteitä ja määritelmiä. Vaikuttamistoiminta itsessään voi olla hyvin monimuotoista ja se voi myöskin toteutua samantyyppisissä tilanteissa erilaajuisena ja -muotoisena. Käytännössä tämän lain soveltaminen tulee tuottamaan rekisteriviranomaiselle runsaasti tulkintatilanteita ja myöskin käytännön kautta tapahtuvaa tarkempaa ohjeistusta. Käsitteet pitkäjänteinen, ammattimainen, satunnainen ja vähämerkityksinen voivat saada erilaisia merkityksiä tilanteesta riippumatta. Yhtenäisen ja ennakoitavan tulkinnan muodostaminen tulee olemaan rekisteriviranomaiselle erittäin haastava tehtävä.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Tällä perusteella voidaan johtopäätöksenä todeta, että mikä tahansa vaikuttamistoiminnan neuvonta tulisi ilmoitusvelvollisuuden piiriin. Tämä tarkoittaisi myös muuta vaikuttamistoiminnan neuvontaa kuin mikä kohdistuisi esityksessä määriteltyihin vaikuttamistoiminnan kohteisiin tai vaikuttamistoiminnan kohdeasioihin. Yksityiskohtaisia perusteluita tulisi tältä osin tarkentaa. Yksityiskohtaisia perusteluita tulisi tarkentaa selvyiden vuoksi esimerkiksi seuraavasti: ”Ammattimaiseksi vaikuttamistoiminnan neuvonnaksi katsotaan asiakkaan puolesta yhteydenpitäminen 2 momentissa tarkoitettuihin vaikuttamistoiminnan kohteisiin tai asiakkaan muu vaikuttamistoiminnan neuvonta 2 momentissa tarkoitettuihin vaikuttamistoiminnan kohteisiin.”
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Yhteisön toiminta esimerkiksi lupa-asiaissa voi olla hyvinkin erimuotoista ja laajuista sekä sisältää tosiasiallista vaikuttamistoimintaa. Esimerkiksi yhteisön toiminta laaja-alaisessa ja taloudellisesti merkityksellisessä lupa-asiaissa voi sisältää hyvin merkittävän määrän tosiasiallista vaikuttamistoimintaa (esimerkiksi ydinvoimalan rakentamislupa). Tämä sama voi koskea myös merkittäviä vaikuttamistoiminnan kohteiden toteuttamia hankintoja (esim. hävittämishankinnat). Rajanveto ei näin ollen voine olla täysin kategorista siten, että esimerkiksi lupa-asiat jäisivät vaikuttamistoiminnan ulkopuolelle.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Lisäksi 2 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan ”Pykälän 3 momentin mukaan oikeushenkilöiden ja yksityisten elinkeinonharjoittajien on ilmoitettava harjoittamastaan ammattimaisesta vaikuttamistoiminnan neuvonnasta avoimuusrekisteriin. Ammattimaiseksi vaikuttamistoiminnan neuvonnaksi katsotaan asiakkaan puolesta yhteydenpitäminen 2 momentissa

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	tarkoitettuihin vaikuttamistoiminnan kohteisiin tai asiakkaan muu vaikuttamistoiminnan neuvonta. Ammattimaiseksi vaikuttamistoiminnan neuvonnaksi ei kuitenkaan yleensä katsottaisi edunvalvontajärjestöjen jäsenistön puolesta vaikuttamista tai jäsenistön neuvontaa vaikuttamistoiminnassa.” Tässä yhteydessä olisi syytä tarkentaa, että edunvalvontajärjestöt vaikuttamistoimintaa yleisesti harjoittavina yhteisöinä kuuluvat rekisteröintivelvoitteen piiriin itsenäisinä vaikuttamistoimintaa harjoittavina yhteisöinä. Säädöksessä ja sen perusteluissa tulee varmistaa, että edunvalvontatoimintaa harjoittavat yhteisöt eivät jää ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle. Ammattimaisen neuvonnan rajaaminen edunvalvontajärjestöjen ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle saattaa rajata avoimuusrekisterin ulkopuolelle sellaisen toiminnan missä edunvalvontajärjestö tosiasiallisesti toimii esimerkiksi tilaisuuden järjestäjänä jäsenistöön kuuluvien yritysten vaikuttamistoiminnan mahdollistamiseksi. Esimerkiksi edunvalvontajärjestö järjestää tilaisuuden missä yritykset voivat toteuttaa vaikuttamistoimintaa suoraan vaikuttamistoiminnan kohteisiin.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Vaikuttamistoiminnan neuvonnan käsite on laissa keskeinen, koska sen täyttyminen on yksi niistä seikoista, joista rekisteröitymisvelvoite seuraa. Tästä syystä ilmoitusvelvollisten oikeusturva vaatii sitä, että lakiteksti on tältä osin selkeä ja yksiselitteinen. Tarkastusviraston käsityksen mukaan jossain asiassa neuvomisen käsite ei yleiskielessä merkitse samaa kuin asian suorittaminen toimeksiannosta asiakkaan puolesta. Lakiehdotuksessa vaikuttamistoiminnan neuvonnan käsitteelle annettu tai ainakin tarkoitettu merkityssisältö eroaa siten käsitteen yleiskielen mukaisesta sisällöstä. VTV katsoo, että tällainen velvoitteen luovalla käsitteelle annettu yleiskielestä poikkeava määritelmä tulisi sisällyttää itse lakitekstiin, jotta se voi toimia ilmoitusvelvollisten velvollisuuden perustana.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Esityksessä käsitellään avoimuusrekisteriin rekisteröitävää toimintaa ja määritellään vaikuttamistoiminnan sisältöä. Esityksessä ei kuitenkaan käsitellä sitä minkälainen on yritysten edustamisen suhde avoimuusrekisteriin ja siihen ilmoitettavaan toimintaan. Edustamiseen voi useissa tapauksissa liittyä sellaisia tunnusmerkkejä mitä esityksessä käsitellään ilmoitettavan vaikuttamistoiminnan muotona. Esityksessä olisi näin ollen tarpeellista käsitellä myöskin oikeushenkilöiden edustamistoiminnan suhdetta avoimuusrekisteriin niissä tapauksissa, kun

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	edustaminen kohdistuu esityksessä määriteltuihin vaikuttamistoiminnan kohteisiin. Ainakin verolainsäädännössä on käsitelty yritysten edustamistoimintaa. Edustusmenojen verovähennysoikeudesta säädetään elinkeinoverolain 8 §:n 1 momentin 8 kohdassa ja Verohallinto on antanut siitä syventävän vero-ohjeen Edustusmenot tuloverotuksessa 29.11.2021 (VH/5618/00.01.00/2021), jossa edustamisen käsitettä on käsitelty verotuksen näkökulmasta
Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä	Soveltamisalaa koskien vasemmistoliiton eduskuntaryhmä näkee tärkeänä, että nyt luotavasta rekisteristä säädettyä keskitytään rekisterin tavoitteiden täyttämiseen parhaalla mahdollisella tavalla toisaalta ylisääntely välttämällä. Avoimuusrekisterin tavoite on auttaa kansalaisia ja vaikuttamistoiminnan kohteita saamaan tietoa valtion tason päättäjiin vaikuttavista toimijoista ja auttaa näin arvioimaan päätösten syntyä ja niiden taustalla olevia intressejä. On siis huolehdittava siitä, että tavoite vaikuttamisen avoimuuden ja näkyvyydestä edistyy, kuitenkin huolehtimalla siitä, ettei tavoite peity tarpeettoman raskaan byrokratian alle. Laki, sen soveltamisala mukaan lukien, tulee siis olla mahdollisimman selkeä ja riittävän kattava. Epäselvä laki saattaa hyvästä tarkoituksesta huolimatta kääntyä tavoitettaan vastaan ja tarvittavat tiedot rekisteriin jäädä täyttämättä. Tilanne, jossa vain osa vaikuttamistilanteista kirjattaisiin ja osa jäisi kirjaamatta, voisi aiheuttaa enemmän haittaa lain tavoitteelle, kuin lainsäädännön olemattomuus Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä pitää myös tervetulleena mietinnössä esiin tuotua arviota siitä, että avoimuusrekisteri vaikuttaa epäsuorasti poliittisten päätöksentekijöiden toimintaan tuomalla poliittisten päättäjien yhteydenpidon entistä vahvemmin julkisuusperiaatteen piiriin. Muutoksen arvioidaan kannustavan poliittisia päättäjiä toimimaan yhä avoimemmin ja julkaisemaan esimerkiksi tapaamispäiväkirjoja. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on jo omassa toiminnassaan pyrkinyt toteuttamaan avoimuutta julkaisemalla tapaamispäiväkirjaa.
Verohallinto	Verohallinto kiinnittää huomiota siihen, että avoimuusrekisterilain säätämisessä olisi määriteltävä riittävällä tarkkuudella laissa tarkoitettun vaikuttamistoiminnan sekä viranomaisten harjoittaman sidosryhmäyhteistyön välinen suhde. Laissa olisi säädettävä nimenomaisesti siitä, miten lakia sovelletaan sidosryhmäyhteistyöhön sekä otettava huomioon eri toimijoiden erilaiset toimintaympäristöt ja yhteistyössä käytännössä syntyvät tilanteet. Verohallinto esimerkiksi tekee paljon ja monella tasolla yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Nämä toimijat voivat olla elinkeinoelämän toimijoita, järjestö-toimijoita tai yksittäisiä oikeushenkilöitä kuten ohjelmistotoimittajia ja palveluntuottajia. Yhteistyön tekemisen taustalla on erityisesti paremman asiakasymmärryksen saaminen Verohallinnon verotustyön ja palvelujen kehittämiseksi sekä erilainen muu kehittäminen esimerkiksi digitalisaation ja tehokkaan tietovirtojen käytön mahdollistamiseksi.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	Edellä on kuvattu viranomaistehtävien toteuttamiseen liittyvien vaikuttamistilanteiden moninaisuutta ja niiden luonteen tulkinnanvaraisuutta rajanvetotilanteissa. Esitetty laki lisäisi Verohallinnon näkemyksen mukaan lausunnon alussa ehdotetuin täsmennyksin valtion hallinnon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä siten, että viranomainen voisi jatkossakin tehdä järkevästi tehtäviensä kannalta välttämätöntä sidosryhmäyhteistyötä. Täsmennykset vähentäisivät ilmoitusvelvollisille tahoille laista syntyvää hallinnollista taakkaa. Vaikka avoimuusrekisteriin rekisteröityminen ja ilmoitusvelvollisuus itsessään eivät koskisi viranomaista, voi niistä aiheutua viranomaiselle käänteinen velvollisuus mikäli avoimuuden ja läpinäkyvyyden nimissä tulisi sovellettavaksi nk. audit trail -ajattelu. Tällä tarkoitetaan tässä yhteydessä sitä, että viranomaiselle voi syntyä tarve luoda menettely, jonka myötä avoimuusrekisteriin ilmoitettavia tietoja voidaan tarvittaessa yhdistää viranomaisella oleviin tietoihin vaikuttamistapahtumien toteamiseksi aukottomasti.
Yleisradio	Normaali journalistista toimitustyötä palveleva yhteydenpito ei ole tämän lain piiriin kuuluvaa.

Raportointi

Lausunnonantajat korostivat, että avoimuusrekisterin tulisi olla mahdollisimman käyttäjäystävällinen. Rekisteriviranomaisen tarkentavaa ohjeistusta kaivattiin muun muassa ilmoitusvelvollisuuden soveltamisesta erilaisiin tilaisuuksiin sekä yhteydenpitoon sosiaalisen median alustoilla ja viestipalveluissa.

Tietojen vertailukelpoisuutta pidettiin tärkeänä ja tämän osalta esille nousi myös kysymys tarpeesta säätää rekisteriviranomaiselle määräyksenantovaltuus.

Lausunnonantajien näkemykset vaihtelivat sen suhteen, tulisiko toimintailmoitus tehdä ehdotuksen mukaisesti kaksi kertaa vuodessa, vai pitäisikö raportointi rajata yhteen kertaan vuodessa.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Akava ry	Akava kannattaa avoimuusrekisterin perustamista ja pitää kaksi kertaa vuodessa tehtävää raportointivelvollisuutta kohtuullisena.
Blic Oy	Haluamme kiinnittää huomiota toimijoiden tasapuoliseen kohteluun. Monet eri tahot toteuttavat sekä lobbaamista että lobbaamisen neuvontaa, vaikuttamiseen erikoistuneiden konsulttiyritysten ollen vain yksi toimijoista, jotka molempia harjoittavat. Mietinnössä esitetty ilmoitusvelvollisuus tarkoittaa käytännössä kahdenkertaista ilmoitusta samasta vaikuttamistoimenpiteestä tilanteessa, jossa vaikuttamistoiminnan neuvontaa saanut taho tapaa päättäjän yhdessä neuvontaa antaneen tahon kanssa. Kyseinen kahdenkertainen raportointi vääristää vaikuttamistoimenpiteiden todellista määrää. Ilmoitusvelvollisuus tulee rajata selkeästi yhdelle asianosaiselle.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Blic Oy	Ilmoitusvelvollisuuden täyttämisen tulee olla hallinnollisesti kevyt ja käyttäjäystävällinen. Koulutusta rekisterin aloittaessa tarvitaan laajasti kaikille edunvalvontatyötä tekeville.
Edunvalvontafoorumi	Kannatamme, että toimintailmoitukseen kirjattava tieto kirjataan aihelähtöisesti. Lobbauksen kohteena olevan teeman ja aiheen on oltava relevanttia, jolloin vaikuttamistoiminnasta syntyy oikea kuva. Perusteluissa on selkeämmin todettava toimintailmoitukseen kirjattavien yhteydenottojen teema eikä ulottaa sitä vapaamuotoisiin keskusteluihin politiikan ja talouden tilasta ja toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Ehdotamme, että 4 pykälässä todetaan nykyistä selkeämmin ja ymmärrettävämmiin, että toimintailmoitukseen merkitään vaikuttamistoiminnasta eduskunnassa ja ministeriössä valmisteluun tai päätöksentekoon liittyvä aihe kuten lakiesitykset, taloudelliset asiat ja periaate- ja suunnittelupäätökset ja siihen liittyvä yhteydenpidon kohde tai muu vastaava. Tämä helpottaa myös rekisteristä tietoja etsiviä henkilöitä ja tukee rekisterin tavoitetta avata lainsäädännöllistä jalanjälkeä.
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia	Jos ilmoitukselta edellytetään henkilön tarkkuudella tapahtuvaa yksilöintiä ylätasolla, vastaavaa tarkkuutta voitaisiin edellyttää myös alemmalla tasolla. Suomessa päätöksenteko tapahtuu yleensä esittelystä, joten esittelijätason toimijat saattavat olla varsin kiinnostavia lobbauksen kohteita eikä heidän henkilötietojensa anonymisointiin toimintailmoituksissa sen vuoksi olisi nähdäkseeni aihetta.
Elinkeinoelämän keskusliitto	Valvovan viranomaisen tulee varmistua siitä, että se on pääasiallinen neuvoo- antava elin ja että yhdessä lain sanamuodon kanssa ilmoitusvelvolliselle selviää yksiselitteisesti se, kuuluuko sen toiminta rekisteröinnin piiriin vaiko ei. EK pitää tärkeänä lähtökohtana raportoitavien resurssien osalta sitä, että raportointi perustuu arvioon. Resurssien osalta esitysluonnoksen lähtökohdan mukaan valvontaviranomaisen ohjeistuksessa tulisi ilmetä yksiselitteisesti se, mistä resursseista tulee raportoida arvio tiedot. Ilmoitusvelvollisten tulisi raportoida vain yhteiskuntasuhdetyön yhteydenpitoon liittyviä resurssejaan. Vaikuttamistoimintaan käytettyjä resursseja on erittäin haastavaa perustaa muuhun kuin arvioon, jos pääasiallinen liiketoiminta on jotakin muuta kuin vaikuttamistoimintaa. Samoin arvion merkitys korostuu erityisen pitkäjänteisessä vaikuttamistyössä; esimerkiksi tilanne, jossa työntekijä käyttää vain murto-osan työajastaan vaikuttamiseen, mutta usean vuoden ajan. Hallinnollinen taakka tulisi tässä yritykselle kohtuuttomaksi.
Energiateollisuus ry	Avoimuusrekisterin käyttöönoton kannalta on varmistettava, että hallinnollinen taakka pysyy kohtuullisena. ET pitää mietinnössä esitettyjä ehdotuksia kannatettavina hallinnollisen taakan määrän suhteen.
Erikoiskaupan liitto Etu ry	On kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että rekisterin käyttö on yksinkertaista ja helppoa. Esimerkiksi toimintailmoitukseen kirjattavat tiedot tulisi yksilöidä aiheen perusteella, ei yksittäisen päätöksentekijän perusteella. Kaikkia toimijoita on myös kohdeltava tasapuolisesti.
Eurofacts Oy	Myös raportoinnin selkeyteen, yhtenäisyyteen ja yksinkertaisuuteen tulisi kiinnittää huomiota avoimuusrekisterin käyttöönotossa, mihin mietinnössä on jo

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	mielestämme kiinnitetty huomiota. Mietinnössä esitetyt raportoinnin aikavälit ovat mielestämme myös toimivia.
Finanssiala ry	FA kannattaa, että verkkopohjainen avoimuusrekisteri on julkinen ja sen käyttö on maksutonta. Sen pitää olla ilmoitusvelvolliselle hallinnollisesti kevyt ja erittäin käyttäjäystävällinen. On tärkeää, että rekisteri-ilmoituksen tehneen ei tarvitse jäädä odottamaan rekisteriviranomaisen hyväksyntää, kun kyseessä on ilmoitusmenettely. Kannatamme, että toimintailmoitus tehdään kaksi kertaa vuodessa. Esitämme, että toimintailmoitukset tehtäisiin elokuun ja helmikuun loppuun mennessä edellisen puolen vuoden ajalta. Se soveltuisi paremmin eduskunnan istuntokauteen, joka rytmittää monien vaikuttajatyötä tekevien toimintaa. Perusteluissa on selkeämmin todettava toimintailmoitukseen kirjattavien yhteydenottojen teema eikä ulottaa sitä vapaamuotoisiin keskusteluihin. Sääntelyn ei pidä luoda uusia raja-aitoja yhteistyölle eri intressitahojen sekä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välille. Esitämme, että 4 §:ssä todetaan, että toimintailmoitukseen kirjataan vaikuttamistoiminnasta eduskunnassa ja ministeriössä valmisteluun tai päätöksentekoon liittyvät aiheet kuten lakiesitykset, taloudelliset asiat ja periaate- ja suunnittelupäätökset ja siihen liittyvä yhteydenpidon kohde tai muu vastaava. Tällöin rekisteri avaa oikealla tavalla lainsäädännöllistä jalanjälkeä. Pidämme perusteltuna ratkaisuna, että vaikuttamistoimintaan käytetyistä henkilö- ja rahallisista resursseista ilmoitetaan suuruusluokittaisen arvio edelliseltä vuodelta, koska yksityiskohtaisten resurssien kohdentaminen ja määrittäminen olisi pitkäkestoisessa vaikuttamistyössä vaikeaa. Tarkemmassa ohjeistuksessa on pidettävä huolta, että mitään resursseja ei jouduta ilmoittamaan kahteen kertaan esimerkiksi kahden eri organisaation toimesta. Henkilöstöresurssit kirjataan sopivassa suuruusluokassa henkilötyövuosien mukaan sekä vaikuttamistoiminnan neuvontaan tai toimintaan liittyvistä materiaaleista ja tilaisuuksista aiheutuvat kustannukset kirjataan euromääräisissä arvioissa suuruusluokittain. Mikäli yritys tai järjestö kuuluu johonkin edunvalvontayhteisöön, sille maksettua jäsenmaksua ei ole perusteltua kirjata. Kannatamme, että toimintailmoitukseen merkitään kaikki jäsenyydet Suomessa toimivissa edunvalvontayhteisöissä.
Fingo ry	Rekisteriin kuulumisen myötä tulevat velvoitteet on syytä pitää kohtuullisina. Luonnoksen ehdotus siitä, että rekisteriin kuuluvien tulisi tehdä toimintailmoitus kahdesti vuodessa vaikuttaa ylimitoitetulta. Tämä tuo turhaa byrokratiaa, joka uhkaa eliminoida pienempien kansalaistoimijoiden mahdollisuuksia parantaa päätöksenteon valmistelua. Yhdistykset ja järjestöt laativat lakisääteisesti toimintakertomuksen vain kerran vuodessa. Samoin yhdistysten vaikuttamistoimintaan käyttäminen resurssien vuosittaisten ilmoituksen antaminen ei antane lisäarvoa avoimuusrekisterin tavoitteiden kannalta.
Finnet-liitto ry	Finnetin näkemyksen mukaan avoimuusrekisterin haasteet erityisesti pienempiä rekisteröintivelvollisia koskien liittyvät rekisterin mukanaan tuoman hallinnollisen työmäärän kasvuun. Edellytys kaksi kertaa vuodessa tapahtuvasta vaikuttamistoiminnan raportoinnista ja kerran vuoden tapahtuvasta vaikuttamistoiminnan taloudellista raportoinnista olisi em. toimijoita koskien kohtuuton. Finnetin mielestä lakiluonnosta on uudistettava siten, että sen mukaiset raportointivelvollisuudet ottaisivat huomioon rekisteröintivelvollisten resurssit ja lain mukaiset velvollisuudet toteutettaisiin rekisteröintivelvollisten toimijoiden kannalta mahdollisimman yksinkertaisella tavalla.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Fipra Finland Oy	Esitysluonnoksen mukainen ilmoitusvelvollisuus saattaa johtaa kaksinkertaisiin ilmoituksiin vaikuttamistoimenpiteestä tilanteessa, jossa vaikuttamistoiminnan konsultointia saanut taho tapaa päättäjän yhdessä konsultointia antaneen tahon kanssa. Esitystä tulisi korjata siten, että ilmoitusvelvollisuus rajataan selkeästi yhdelle asianosaiselle.
Helsingin yliopisto	Edellä mainittujen rajankäyntiä vaativien esimerkkien vuoksi olisi tärkeää, että rekisteristä sekä raportointitavoista ovat mahdollisimman helppoja käyttää. Mikäli raportointi ei rasita rekisteröityä liikaa, ei ”ylimääräisen tiedon” kertomisesta ole avoimelle organisaatiolle samanlaista haittaa kuin jos raportointi syö valtavasti työaikaa
Insinööriliitto IL ry	Ilmoitusmenettelyn tulee olla niin selkeä ja yhteismitallinen, että se on sama kaikille ilmoittajatahoille ja että annetut ilmoitukset antavat totuudenmukaisen kuvan kunkin tahon vaikuttamistoiminnasta.
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry	Koska lobbausta harjoittavat tahot muodostuvat hyvin erilaisista ja ennen kaikkea erilaisilla resursseilla toimivista tahoista, kannattaa tässä vaiheessa harkita, että raportointijaksoksi riittäisi yksi vuosi, jolloin raportointi voitaisiin myös ottaa osaksi järjestöjen ja muiden toimijoiden omaa toimintakertomusprosessia. Paras ajankohta vuosiraportointiin edellisen vuoden osalta on alkukevät. Tällöin vaikuttamistoimintaan liittyvät taloudelliset tiedot raportoitaisiin samassa yhteydessä. Tietojen antaminen siten, että niistä kävisivät ilmi lobbauksen kohteet, teemat ja menetelmät, on kannatettavaa, mutta toiminnan raportoinnissa kannattaa pysyä riittävän yleisellä tasolla. Koska Suomessa toimii monia ns. pr-toimistoja, on järkevää myös kertoa, mikäli toimintaa tehdään asiakkaan puolesta. Tällöin noudatettaisiin henkisesti vastaavaa periaatetta kuin vaalirahoituslainsäädännössä, jossa ns. välitetty tuki on yksilöitävä.
Kaupan liitto ry	Avoimuusrekisterin vaatima raportointi kasvattaa väistämättä yritysten, yhdistysten ja muiden organisaatioiden hallinnollista taakkaa, mikä on tuotu esille myös mietintöluonnoksen vaikutusarvioinnissa. Samalla on tiedossa, että myös monet pitkäjänteistä ja suunnitelmallista vaikuttamista harjoittavat organisaatiot toimivat hyvin pienillä resursseilla ja niiden päivittäistoiminta on yhden henkilön harteilla. Tätä taustaa vasten esitämme harkittavaksi, onko toimintailmoitusta tarpeellista vaatia tehtäväksi kahdesti vuodessa ainakaan pienimpien toimijoiden kohdalla. Kun otetaan huomioon, että lainsäädäntö- ja muiden viranomaisprosessien kesto lasketaan usein vuosissa, voisi kerran vuodessa tapahtuva raportointi olla riittävää.
Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo	Ehdotuksen mukaan vaikuttamistoimintaan liittyvät taloudelliset tiedot raportoitaisiin kerran vuodessa. Tähän vaikuttamistoimintaan käytettyjen resurssien arviointiin tulisi olla tarkempaa ohjeistusta
Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry	KYT ry kiinnittää huomioita myös ehdotettuihin ilmoitusaikoihin. Näemme haasteellisena sen, että toimintaa pitäisi raportoida puolivuositain niin, että raportointijakso voi sijoittua kahden kalenterivuoden ajalle. Tällainen ilmoitusaikajaottelu on käytännössä haastavaa ja voi aiheuttaa turhaa lisätyötä, sillä toimintaa seurataan ja raportoidaan muilta osin pääsääntöisesti kalenterivuositain (mm. toimintakertomukset).

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Kiinteistönvälitysalan Keskusliitto	On myös huomioitava, että olemassa oleva virallinen tieto, joka on määrällisesti jo runsasta myös esityksen mukaan, on vaikeasti hyödynnettävissä. Olisi tavoitteellista saada tämä tieto paremmin hyödynnettäväksi, jotta voidaan välttyä samojen tietojen moninkertaisilta kirjaamiselta. Näiden seikkojen pohjalta tulee selvittää mitä suunnitellun raportoinnin piiriin kuuluu.
Kirkkohallitus	Kirkkohallituksen näkökulmasta avoimuusrekisterin haasteet liittyvät rekisterin mukanaan tuoman hallinnollisen työn kasvuun. Edellytys kaksi kertaa vuodessa tapahtuvasta vaikuttamistoiminnan raportoinnista ja kerran vuoden tapahtuvasta vaikuttamistoiminnan taloudellista raportoinnista lisäisivät hallinnollisen työn määrää nykyisestä. Onkin tärkeää, että käytännön raportointi toteutettaisiin mallilla, joka on rekisteröintivelvollisten toimijoiden kannalta mahdollisimman toimiva ja yksinkertainen. Näin rekisterin tärkeät tavoitteet toteutuvat parhaalla mahdollisella tavalla.
Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry	Rekisteriin tulisi lakiluonnoksen mukaan merkitä kahdesti vuodessa vaikuttamistoiminnasta yhteydenpidon kohteet, aiheet ja pääasialliset yhteydenpitotavat. Lisäksi rekisteriin tulisi kerran vuodessa ilmoittaa arvio vaikuttamistoimintaan käytetyistä henkilö- ja rahallisista resursseista. Rekisteriviranomaisena Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) antaisi tarkemmat ohjeet siitä, miten tietoa ilmoitetaan sopivassa suuruusluokassa. KOVA katsoo, että resurssien ilmoittamista varten laadittavien ohjeiden on oltava riittävän kattavat ja suuruusluokkien tarkoituksenmukaiset. Ohjeissa tulisi huomioida, että vaikuttamistoimintaa harjoittavia toimijoita on hyvin erilaisia.
Kopiosto ry	Lobbareiden kaksi kertaa vuodessa antaman toimintailmoituksen ei tule aiheuttaa liiallista hallinnollista, kustannuksia aiheuttavaa taakkaa.
Kreab Oy	Rekisterin raportointivelvollisuuden osalta korostamme, että konsulttiroolissa tapahtuvan vaikuttaminen tulee ottaa huomioon raportointivelvollisuudessa. Mielekästä olisi, että konsultin kautta tai avustuksella tehtävä vaikuttamistyö raportoitaisiin vain konsultin toimesta, kuitenkin siten, että toimeksiantaja käy selkeästi ilmi. Näin vältettäisiin hallinnollisen taakan ylimääräistä kasvua asiakkaalle ja konsultille.
Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry	Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry on pieni, kahden työntekijän organisaatio. Kaksi kertaa vuodessa tehtävä toimintailmoitus tuntuu kohtuuttomalta byrokratialta toimintamme resursseihin nähden. Koko alunperin meille lobbareille tehty kyselykin toimijoille tuntui tehdyn isoja järjestöjä ja yrityksiä silmällä pitäen: ei ajatellen kansalaisyhteiskuntaa, joka osaltaan pyrkii tuomaan päättäjille tietoa oman alansa tilanteesta ja siten vahvistamaan osallisuutta yhteiskunnassa. Useimmat kysymykset eivät olleet ollenkaan siitä maailmasta, missä olen aikoinaan poliitikkona ja nykyään lobbarina elänyt. Pyrimme KULTA ry:ssä parantamaan valmistelun laatua tuottamalla päättäjille ajantasaista tilannekuvaa kulttuurialalta ja kirjoittamalla asiantuntijalausuntoja pyynnöstä ja pyytämättä. Tämä yhteiskunnallinen vaikuttamistyö jota teemme vahvistaa demokratiaa, ei ole uhka demokratialle. Oma agendamme on täysin avoin eli pyrimme kaikin mahdollisin tavoin saamaan sille maksimaalisen näkyvyyden. Yksi osa sitä on, että toivomme päättäjiltä kuulluksi tulemistä, tapaamisista. Pyydämme siis vielä hahmottamaan esityksessä paremmin mittakaavaa ja kansalaisyhteiskunnan roolia yhteiskunnallisessa keskustelussa.
Kunta- ja hyvinvointialueuudantajat KT	Kannatettavaa on myös se, että raportointi järjestetään mahdollisimman kevyellä hallinnollisella taakalla ja siinä hyödynnetään mahdollisimman paljon digitaalisia ratkaisuja. Tähän tulisikin kiinnittää huomiota valmistelun edetessä.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Lobster.ist Oy	Lobster.ist Oy tarjoaa lobbauksen ammattilaisille ja sellaiseksi haluaville ohjelmiston tehokkaaseen tiimityöhön. Suomessa palveluamme käyttää huomattava määrä keskeisiä laajamittaista lobbausta tekeviä organisaatioita. Olemme jo useamman vuoden ajan kehittäneet ohjelmistoa, joka auttaa tekemään lobbausta järjestelmällisemmin ja vaikuttavammin. Yksinkertaisesti sanoen haluamme Suomeen ja maailmaan parempaa lobbausta olipa asialla yritys, etu- tai kansalaisjärjestö tai vaikkapa spontaanisti syntynyt kansalaisliike. Tavoitteenamme on demokratisoida lobbausta tarjoamalla erilaisille tahoille niiden resursseista riippumatta mahdollisuuden rikastaa poliittisten ja virkamiespäättäjien ymmärrystä tärkeiksi kokemistaan asioista. Asiakkaillamme on jo tällä hetkellä Lobsterin tarjoamassa palvelussa suurin osa siitä tiedosta, jota avoimuusrekisteriin tulisi raportoidaan. Lainsäädännön vaatiman raportoinnin automatisointi onnistuu kokonaan tai osittain palvelumme avulla. Pidämmekin tärkeänä, että avoimuusrekisterin jatkovalmistelussa sekä lopullisessa teknisessä toteutuksessa mahdollistetaan raportoinnin automaatio turhan hallinnollisen työn välttämiseksi.
Lobster.ist Oy	Raportoinnin on suunniteltu tapahtuvan kaksi kertaa vuodessa. Näkemyksemme mukaan raportoinnin pitäisi tapahtua useammin, jotta rekisteri vastaisi asetettuja tavoitteita. Rekisterin tietojen käytön osalta ajantasaisuudella on suuri merkitys, koska tiedon arvo heikkenee nopeasti sen vanhentuessa. Ajantasaisuus on oletettavasti keskeistä Lobsterinkaltaisten palveluiden rinnalla myös medialle ja muille avoimuusrekisteriä käyttäville tahoille. Näkemyksemme mukaan raportointi on luontevaa jakaa kahteen osaa: 1) Taustatiedot kuten budjetit ja teknisluonteiset tiedot voi hyvin toimittaa kootusti kerran vuodessa. 2) Tapaamisia koskevat tiedot on taasen hyvä toimittaa mahdollisimman reaaliaikaisesti tai vähintään vuosineljänneksittäin. Tarvittaessa vaikuttamistyötä tekeville tahoille on annettava mahdollisuus raportoida tapaamisista tiheämmin kuin lainsäädännön minimivaatimus määrää. Huomattavan vanhan tapaamistiedon raportointi saattaa luoda vain turhaa byrokratiaa ilman että se merkittävästi hyödyntäisi avoimuuden lisääntymistä.
LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö - Vastuullisuus ja yhteiskuntasuhteet	Kannatamme vaikuttamistyön avoimuutta ja Finanssiala ry:n yhteisiä kantoja avoimuusrekisterimietintöön. Kannamme kuitenkin huolta siitä, että avoimuusrekisteri lisää toimijoiden hallinnollista taakkaa ja aiheuttaa kustannusten lisääntymistä mm. CRMpanoskustannuksissa. On tärkeää, että avoimuusrekisterin soveltamisala pidetään kohtuullisena ja sen tuoma lisätaakka on ilmoitusvelvolliselle hallinnollisesti kevyt, jotta se ei estä normaalia demokraattista vuorovaikutusta eri toimijoiden ja sektoreiden välillä.
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.	Soveltamisalan lisäksi MTK on huolestunut esitetyn kaksi kertaa vuodessa vaaditun toimintailmoituksen aiheuttamasta hallinnollisesta taakasta. Useita kertoja vuodessa tapahtuva raportointi toiminnasta ei ole ehdotuksen tavoitteen saavuttamiseksi välttämätöntä. Se aiheuttaisi tarpeetonta hallinnollista taakkaa sekä järjestölle että viranomaisille. Yhdistysmuodossa toimivan ammatillisen edunvalvontajärjestön toiminta on jo luonteensa puolesta hyvin avointa ja perustuu rekisteröityihin sääntöihin. Toimiakseen sujuvasti ja ilman kohtuuttomia kuluja avoimuusrekisterilain mukainen ilmoitusjärjestelmä olisi kyettävä liittämään osaksi vaikuttamistyön

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	tekijöiden omaa toimintakertomuksen laatimisprosessia. Yhdistykset ja järjestöt sekä useimmat muutkin yhteisöt laativat lakisääteisesti toimintakertomuksen kerran vuodessa. MTK:n mielestä kerran vuodessa tehtävä toimintailmoitus olisi katsottava riittäväksi myös avoimuusrekisterilain tarkoituksen toteuttamiseksi.
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry	Työryhmän ehdotuksen mukaan laissa säädettäisiin toimintailmoituksesta, joka on määräaikainen raportti ilmoitusvelvollisen harjoittamasta vaikuttamistoiminnasta. Toimintailmoitus tulisi antaa kaksi kertaa vuodessa aina toukokuun ja marraskuun aikana. Tästä poikkeuksena olisivat taloudelliset tiedot, jotka ilmoitettaisiin vain kerran vuodessa toukokuun toimintailmoituksen yhteydessä. Avoimuusrekisterin vaatima raportointi lisää edunvalvontaa tekevien järjestöjen, organisaatioiden ja yksityisten elinkeinonharjoittajien työtä. MaRa katsoo, että toimintailmoitus tulisi yleisestikin antaa vain kerran vuodessa. Se vähentäisi ilmoitusvelvollisille aiheutuvaa työtä ja hallinnollista taakkaa. Lisäksi se joka tapauksessa täyttäisi rekisterille asetetun tavoitteen vaikuttamistoiminnan raportoinnista. MaRa katsoo ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi olevan riittävää, että siitä käy ilmi kunkin aiheen osalta vain yhteydenpidon kohteet. Sen sijaan pääasiallisten yhteydenpitotapojen ilmoittaminen ei tuo lisäarvoa vaikuttamistoiminnan läpinäkyvyyteen. Toimintailmoituksen antamisesta pitää tehdä mahdollisimman helppo ja ilmoitusvelvollisille tahoille kevyt menettely, ja mikä ilmoitus on mahdollista tehdä sähköisesti.
Medialiitto ry	Jatkovalmistelussa on aihetta harkita, voisiko avoimuusrekisteri toimia myös reaaliaikaisesti eikä ainoastaan puolivuositain tehtävin ilmoituksin. Vaikka itse ilmoitusvelvollisuus rajattaisiin puolivuositaisiin ilmoituksiin, rekisterissä olisi perusteltua mahdollistaa myös helppokäyttöinen reaaliaikainen kirjaaminen. Reaaliaikainen kirjaamismahdollisuus vähentäisi ensinnäkin toimijoiden hallinnollista taakkaa, koska erillistä sisäistä rekisteriä avoimuusvelvoitteen piiriin kuuluvien tietojen kirjaamiseksi ja rajapintajärjestelyjä tämän ja itse avoimuusrekisterin välillä ei välttämättä tarvittaisi. Mahdollisuus reaaliaikaiseen kirjaamiseen voisi kannustaa vaikuttajia myös laissa asetettua vähimmäistasoa parempaan avoimuuteen. Avoimuuden hyödyt demokraattiselle prosessille tehostuisivat, kun lainsäädäntöprosessin osapuolet ja journalistit voisivat arvioida eri eturyhmien kuulemista jo itse prosessin aikana.
Metsäteollisuus ry	Metsäteollisuus ry:n mielestä perusteluissa on selkeämmin todettava, että toimintailmoitukseen kirjattavat vaikuttamistoimintaan liittyvät yhteydenpidot ilmoitetaan vain, jos ne liittyvät lainsäädännön ja budjettipäätösten valmisteluun. Lisäksi on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että rekisterin käyttö on yksinkertaista ja helppoa. Esimerkiksi toimintailmoitukseen kirjattavat tiedot tulisi yksilöidä aiheen perusteella, ei yksittäisen päätöksentekijän perusteella.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Muistiliitto ry	Pidämme tärkeänä, ettei tätä hyvää tavoitetta toteutettaessa tehdä rekisteröinneistä hallinnollisesti liian raskasta, jolloin vaikuttamien siirtyä epävirallisimpiin yhteyksiin ja peittyä näkyvistä. Raportissa rajattaisiin ns. ruohonjuuritason vaikuttamistoiminta pois rekisteröinnistä. Tämä saattaa aiheuttaa tulkinnallisia ongelmia, saman järjestön sisälläkin saattaa olla hyvin organisoitua, näkyvää vaikuttamistoimintaa ja toisaalta spontaania ruohonjuuritason toimintaa tempauksineen. Tarvitaan selkeää ohjeistusta ja neuvontaa siitä, mikä katsotaan ammattimaiseksi ja systemaattiseksi vaikuttamiseksi ja millaisia toimia rekisteriin ilmoitetaan.
Naisasialiitto Unioni ry	Naisasialiitto Unioni ry haluaa kiittää mahdollisuudesta lausua avoimuusrekisteristä. Unioni haluaa kiinnittää huomion siihen, että avoimuusrekisteriä tarvitaan kipeästi, mutta se ei saa muodostua esteeksi kansalaisyhteiskunnan mahdollisuuksille tuoda päättäjille tietoa ja näkemyksiä. Ammattimaisia useamman palkatun työntekijän voimin vaikuttamistyötä tekeviä organisaatioita on kohdeltava ilmoitusvelvollisuuden osalta eri tavalla kuin ruohonjuuritasolla toimivia, mahdollisesti osin tai kokonaan vapaaehtoisvoimin toimivia järjestöjä tai yksittäisten toimijoiden yhteenliittymiä.
Naisjärjestöjen Keskusliitto	Lain ja sen toimeenpanon valmistelussa on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että raportoinnista ei muodostu pienimmille järjestöille liian raskasta velvollisuutta, jotta kansalaisyhteiskunnan pienimpien toimijoiden mahdollisuudet osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun eivät tosiasiaassa vähene.
Näkövammaisten liitto ry	Näkövammaisten liitto kannattaa esitystä, että toimintailmoitukseen kirjattava tieto kirjataan aihelähtöisesti. Lobbauksen kohteena olevan teeman ja aiheen on oltava relevanttia, jolloin vaikuttamistoiminnasta syntyy oikea kuva. Perusteluissa on selkeämmin todettava toimintailmoitukseen kirjattavien yhteydenottojen teema eikä ulottaa sitä vapaamuotoisiin keskusteluihin politiikan ja talouden tilasta ja toimintaympäristössä tapahtuvista muutoksista. Ehdotamme, että esitettävän lain 4 §:ssä todetaan nykyistä selkeämmin ja ymmärrettävämmin, että toimintailmoitukseen merkitään vaikuttamistoiminnasta eduskunnassa ja ministeriössä valmisteluun tai päätöksentekoon liittyvä aihe kuten lakiesitykset, taloudelliset asiat ja periaate- ja suunnittelupäätökset ja siihen liittyvä yhteydenpidon kohde tai muu vastaava. Tämä helpottaa myös avoimuusrekisteristä tietoja etsiviä henkilöitä ja tukee avoimuusrekisterin tavoitetta avata lainsäädännöllistä jalanjälkeä.
OAJ	Selkeämmin olisi todettava, että toimintailmoitukseen kirjattavien tapaamisten on liityttävä ainoastaan lainsäädännön ja budjettipäätösten valmisteluun, eikä kaikkeen mahdolliseen päättäjien ja eri intressitahojen väliseen vuoropuheluun.
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry	Tämän lisäksi PAM toivoo, että jo tässä kohtaa säädettyä rekisteröintiä ja raportointivelvollisuudesta määriteltäisiin tarkemmin raportointitavat ja siihen liittyvä ohjeistus. PAM pitää tärkeänä, että raportointi tukee alusta saakka kansalaisten tiedon hakua sekä mahdollisuuksia hahmottaa millaisia prosesseja päätöksentekoon on sisältynyt. Määrittelemällä raportoinnin tapa nykyistä kiinteämmin mahdollistetaan yhtenäinen tiedon tuotanto, jota on helpompi vertailla ja yhtenäistää tietoa rekisterin tavoitteiden mukaisesti. Yhtenäisen raportointiohjeistuksen avulla voidaan välttää tilanteita, joita esimerkiksi jo nyt nähdään valtionhallinnon hankeikkunoiden täyttämisen eroavaisuuksissa. Raportoinnin osalta PAM pitää myös tärkeänä, ettei raportoinnista synny

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	erityisesti kansalaisjärjestöille tai vastaaville pienille tahoille liian suurta hallinnollista taakkaa. Myös tältä osin PAM katsoo, että oikeanlaisella ja riittävän selkeällä ohjeistuksella voidaan jo ennakoon vastata näihin mahdollisiin ongelmakohtiin.
Pirkanmaan kärjäoikeus	Rekisteriin ilmoittautuminen ja tehtävät puolivuotisilmoitukset eivät sellaisenaan ole ehkä riittävä kokonaisuus avoimuuden lisäämiseksi.
Päivittäistavarakauppa ry	Muutenkin rekisteröinnin ja ilmoitusvelvollisuuden osalta hallinnollisen taakan tulisi olla minimaalinen tavoitteen saavuttamiseksi. Tältä osin esitys kaipaakin vielä tarkastelua. Onko esimerkiksi yhteydenpidon kohteen ja aiheiden lisäksi edellytettävällä pääasiallisella yhteydenpitotavalla merkitystä asian kannalta. Jos esitys toteutuu luonnoksessa esitetyllä tavalla, ilmoitusvelvollisuuden piirissä ovat myös viranomaistahot, mitä emme siis kannata. Tulkintoja voi tällöin aiheuttaa mm. yritysten tavanomaisen viranomaisasioinnin erottaminen tämän lain tarkoittamista raportoimista vaativista asioinneista. On myös epäselvää edellyttääkö esitys kaksinkertaista raportointia, kun asiakas käyttää ammattimaista neuvonantajaa. Tämä ei liene tarkoituksenmukaista, kunhan tieto tulee rekisteriin jommankumman toimesta. Epäselvyyksien välttämiseksi ja toimijoiden hallinnollisen taakan minimoimiseksi on joka tapauksessa tärkeää, että rekisteriviranomaisen tehtäväksi on säädetty ohjaus ja neuvontavelvollisuus lain tulkinnoista
Rakennusteollisuus RT ry	RT toteaa, että se kannattaa avoimuusrekisteriä koskevan lain säätämistä ja edellä esitetyt näkemykset huomioon ottaen tukee lakiehdotusta sen keskeisiltä osilta. RT on jo varautunut avoimuusrekisteriä koskevan lainsäädännön voimaantuloon ja on paitsi rekisteröitynyt EU:n pakolliseen avoimuusrekisteriin, myös ottanut käyttöön sovelluksen, jonka avulla se pystyy kirjaamaan reaaliaikaisesti omat lobbauksen piiriin kuuluvat toimenpiteensä. Näin ollen RT ennakoii, että sen toimintaan ei vaadita merkittäviä muutoksia uuden sääntelyn voimaantullessa edellyttäen, että se olisi sisällöltään pääosin ehdotetun kaltaista.
Rud Pedersen Public Affairs	Rud Pedersen esittää huomionaan sen, että tapaamisten ilmoittamisessa on syytä välttää päällekkäisyyksiä. Jos konsulttiyhtiö on itsenäisesti hoitanut tapaamisia asiakkaan puolesta, ilmoitusvelvollisuus on konsulttiyhtiöllä. Jos taas asiakas hoitaa tapaamisen, konsulttiyhtiön ei tarvitse tapaamista ilmoittaa, vaikka tapaaminen olisi sisällytetty asiakkaan suunnitelmaan.
Ruotsalainen eduskuntaryhmä	Det är bra att registret inte skulle gälla enskilda möten utan utgå mera från helheter. Den linjedragningen kan anses vara ändamålsenlig med tanke på reformens målsättningar Enligt förslaget kan en beslutsfattare inte på förhand veta vilka instanser sätter beslutsfattaren på sin lobblista. Speciellt sådana situationer kan bli utmanande där beslutsfattaren har upplevt att umgänget är inofficiellt eller privat medan den andra parten anser kontakten klassa som lobbande. Därför är det viktigt att ge tydliga exempel på vad som omfattas av registreringsskyldigheten. Regleringen kan dessutom medföra att vissa mera kontroversiella branscher kan ha svårt att ordna träffar med beslutsfattare eftersom politikerna och tjänstemännen inte vill bli associerade som branschens förespråkare.
SAK	Toinen huoli liittyy kaksi kertaa vuodessa tehtävään raportointiin. Lain säätämisen jälkeen olisi saatava selkeät ja mahdollisimman vähän tulkintoja aiheuttavat ohjeet ilmoitusmenettelystä. Toimintailmoitukseen tarkoitettua

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	sähköisen lomakkeen pitää olla riittävän selkeä, ettei sen täyttäminen eikä ymmärtäminen aiheuta turhia tulkinnallisia ongelmia. Etenkin kerran vuodessa raportoitaviin vaikuttamistyöhön käytettyjen resurssien ilmoittamiseen on syytä tässä mielessä kiinnittää erityistä huomiota. Toki lakiesityskin sanoo jo jotain ilmoitusmenettelystä, mutta se, että eri tahojen ilmoitukset olisivat mahdollisimman yhteismitallisia, vertailtavissa, olisi oleellista. Onhan odotettavaa, että verkossa olevaa avointa, maksutonta rekisteriä tullaan seuraamaan aktiivisesti. Tällöin on tärkeää, että rekisteristä saa totuudenmukaisen kuvan eri tahojen vaikuttamistyöstä ja siihen käytetyistä resursseista.
Sivista - Sivistystyönantajat ry	Sivista myös korostaa sitä, että ilmoitusmenettelyn on oltava hallinnollisesti mahdollisimman keveää, eikä saa aiheuttaa sääntelyn kohteena oleville suurta hallinnosta taakkaa. Monet rekisterin piiriin kuuluvista toimijoista ovat pieniä, muutaman ja jopa yhden hengen organisaatioita. Sivista esittää harkittavaksi, että kahden vuosittaisen toimintailmoituksen sijaan riittäisi kerran vuodessa tehtävä raportointi. Lisäksi ehdotamme, että touko- ja marraskuun sijaan raportointi tehtäisiin helmi- ja elokuussa, mikäli kaksi vuosittaista kertaa toteutetaan.
Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia	Velvoite rekisteröityä sähköiseen avoimuusrekisteriin ja ilmoittaa harjoittamastaan vaikuttamistoiminnasta kaksi kertaa vuodessa ovat kannatettavia ja konkreettisia toimenpiteitä. Näin vahvistetaan yhteiskunnallisen päätöksenteon läpinäkyvyyttä sekä kehitetään demokratiaa ja oikeusvaltiota. Toimintailmoitusten tulee kohdentua ensisijaisesti lainsäädäntö- ja budjettipäätösten valmisteluun. Sääntelyä tulee kehittää asteittain saatujen kokemusten perusteella.
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry	Esityksen mukaan avoimuusrekisteriin kerättäisiin organisaatioittain tiedot vaikuttamisen teemoista ja kustannuksista. SOSTE pitää esitystä vaikuttamisteemojen keräämisestä rekisteriin perusteltuna ja katsoo esityksen onnistuneesti minimoineen organisaatioille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Esitys ei kuitenkaan käsittele kysymystä hallinnollisen taakan minimoimisen ja toisaalta läpinäkyvyyden vaatiman tiedon yksityiskohtaisuuden välisestä valinnasta. Esitys ei yksilöi kuinka tarkkaan vaikuttamisen teemat on rekisteri-ilmoituksessa kuvattava. Vaikuttamisen kohteena ”sosiaali- ja terveyspolitiikka”, ”terveydenhuollon monikanavarahoituksen purkaminen” ja ”Kansaneläkelaitoksen rahoittaman ja järjestämän kuntoutuksen siirtäminen hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle” voivat kuvata samaa vaikuttamisen kohteena olevaa teemaa, mutta viimeistä vaihtoehtoa ei ole ensimmäisestä muotoilusta helppo päätellä. Viimeinenkin muotoilu voi olla hyvin yleinen, jos organisaation kiinnostuksen kohteena on vain jokin osa kokonaisuudesta. Vielä näyttääkin osin epäselvältä, tullaanko rekisteriin kuvaamaan vaikuttamisen teemoja sellaisella tasolla, joka mahdollistaisi tietojen ulkopuolisen hyödyntämisen ja siten lisäisi toiminnan läpinäkyvyyttä. Läpinäkyvyyttä lisäisi esitetty paremmin vaikuttamisen tavoitteiden, vaikuttamistoimintojen ja/tai -

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	tapaamisten yksilöiminen. Tällöin olisi mahdollista tunnistaa, keihin, milloin ja miten vaikuttamistoimintaa on kohdennettu. SOSTE katsoo, että vaikuttamistoiminnan sisällön ja vaikuttavuuden kannalta vaikuttamistoiminnan teemojen kuvaamisen tuoma läpinäkyvyys riippuu olennaisesti siitä, kuinka teemat kuvataan. Mitä yksityiskohtaisemmin vaikuttamisen kohde ja organisaation tavoite yksilöidään, sitä helpompi rekisteriä käyttävien on tarkistaa, missä määrin eri vaikuttajatahojen tavoitteet ovat lopputuloksessa toteutuneet.
Suomen Apteekkariliitto	Velvoite rekisteröityä sähköiseen avoimuusrekisteriin ja ilmoittaa harjoittamastaan vaikuttamistoiminnasta kaksi kertaa vuodessa annettavalla toimintailmoituksella ovat kannatettavia konkreettisia toimenpiteitä, joilla vahvistetaan yhteiskunnallisen päätöksenteon läpinäkyvyyttä sekä kehitetään demokratiaa ja oikeusvaltiota. Toimintailmoitusten tulee kohdentua ensisijaisesti lainsäädäntö- ja budjettipäätösten valmisteluun.
Suomen Kiinteistöliitto ry	Avoimuusrekisterin reaaliaikaisuus on tärkeää. Ehdotamme harkittavaksi, että ilmoitusvelvollisten tekemät ilmoitukset tulisivat näkyville automaattisesti ilman rekisterinpitäjän erillistä julkaisutoimenpidettä ja rekisterin ylläpitäjä tekisi oman hyväksymismerkinnän jo esillä olevaan ilmoitukseen.
Suomen Kuntaliitto ry	Kuntien edunvalvontaorganisaationa toimintamme kattaa laajasti yhteiskunnan eri sektorit ja avoimuusrekisterin myötä organisaatiomme hallinnollinen työ tulisi kasvamaan. Yhteydenpito ministeriöiden kanssa on usein tiivistä ja kaksisuuntaista. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvien aiheiden rajanveto tai sen tulkinta on yksittäistapauksissa haastavaa. Esimerkkinä yhteydenpito vaalien toimittamiseen liittyvissä valmisteluissa tai konsultatiivisessa yhteydenpidossa ministeriön suunnalta kuntia koskevissa substanssilainsäädännön tulkinnoissa. Yhteydenpidon aiheena on usein kuntien itsehallinnollinen asema tai lakisääteinen tehtävä.
Suomen Musiikintekijät ry	Suomen Musiikintekijät ry on pieni organisaatio. Kaksi kertaa vuodessa tehtävä toimintailmoitus tuntuu liioittelulta toimintamme resursseihin nähden. Esitämme pienille toimijoille kerran vuodessa tehtävää toimintailmoitusta vaikuttamistoimintaan liittyvien taloudellisten tietojen raportoinnin tapaan. On oltava selvää, miten käsitellään ja raportoidaan välillinen ja monen intressitahon yhteinen lobbaus: kuka/mikä raportoi tai tekee toimintailmoituksen lobbauksesta, jossa esimerkiksi Suomen Musiikintekijöille tärkeä aihe on yksi lobbaustilanteesta käsiteltävien aiheiden joukossa, ja lobbauksen suorittaa yhteisesti valittu taho.
Suomen Taksiliitto ry	Kaksi kertaa vuodessa tapahtuva ilmoitusvelvollisuus lisää hallinnollista taakkaa ja on pienille yhteisöille raskas, joten mielestämme on harkittava myös vuosittaista ilmoitusvelvollisuutta.
Suomen Tuulivoimayhdistys ry	Keskeistä on myös se, että toimintailmoituksessa ilmoitetaan yhteydenpidon kohteet henkilön tarkkuudella yksilöiden ainoastaan korkeimman tason päättäjistä, eli kansanedustajista, ministereistä, valtiosihteereistä ja erityisavustajista sekä ministeriöiden kansliapäälliköistä ja osastopäälliköistä. Kansanedustajien avustajista ja eduskuntaryhmien henkilöstöstä tulee ilmoittaa tieto yhteydenpidosta yksilöimättä henkilöä, samoin ministeriöiden muihin virkamiehiin kohdistuvan yhteydenpidon osalta tulee riittävä, että ilmoitetaan tieto osastosta ja yksiköstä.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Suomen Vuokranantajat ry	Raportointivelvoitteessa tulisi huomioida yhteiskuntavaikuttamisen kentän monipuolisuus ja vaikuttajatahojen vaihtelevat resurssit.
Sähkötekni­sen Kaupan Liitto ry	Tämän ehdotuksen mukaisen avoimuusrekisterin haasteet liittyvät siihen hallinnollisen työn kasvuun, joka varsinkin pienten järjestöjen voimavaroihin nähden on merkittävä. Vaaditut kaksi kertaa vuodessa raportointi vaikuttamistoiminnasta ja kerran vuodessa raportointi taloudellisesta näkökulmasta tekisivät hallinnollisesta taakasta raskaan sekä järjestöjen resursseihin että saavutettavissa olevaan lisäarvoon nähden. Toivottavasti jatkovalmistelussa löydetään avoimuuden kannalta tarkoituksenmukainen raja­us sekä raportointivelvollisten joukkoon että raportoinnin frekvenssiin. STK ry toivoo erilaisten ja eri kokoisten toimijoiden kannalta mahdollisimman yksinkertaista ja helppokäyttöistä rekisteriä.
Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry	Lisäksi toteamme, että ilmoitusvelvollisuus ei saa muodostaa kohtuutonta hallinnollista taakkaa raportointivelvolliselle. Vaikuttamistoimintaa harjoittavista tahoista monet ovat tosiasiallisesti pienehköjä, voittoa tavoittelemattomia yhdistyksiä, joiden hallinnolliset resurssit ovat erittäin rajalliset. Siksi on tärkeää, että perustettava rekisteri on verkkopohjainen, helppokäyttöinen ja käyttäjilleen maksuton. Kerran vuodessa tapahtuva raportointi on mielestämme riittävä frekvenssi tavoitteen saavuttamiseksi.
Tapahtumateollisuus ry	Haluamme kuitenkin nostaa esille sen, että avoimuusrekisteristä tulee tehdä riittävän helppokäyttöinen, ettei rekisteri itsessään vähennä tai estä pienten tai uusien toimijoiden edunvalvontatyötä.
Tieteentekijöiden liitto	Kaikissa vaihtoehtoissa on tärkeää huolehtia siitä, että raportoinnin hallinnollinen taakka pidetään mahdollisimman pienenä, kuitenkin avoimuus varmistaen. Näin varmistetaan järjestelmän tarkoituksenmukaisuus. Kahdesti vuodessa tehtävä raportointi sopii Tieteentekijöiden liitolle.
Tutkivan journalismin yhdistys ry	Tutkivan journalismin yhdistys on huolissaan siitä, ettei kahdesti vuodessa päivitettävä lobbausrekisteri tuota riittävän ajankohtaista tilannekuvaa siitä, kun lobbaus koskee ajankohtaisia, lyhyenkin aikavälin asioita. Tietoja tapahtuneesta lobbauksesta joutuisi odottamaan pahimmillaan pitkään. Ensisijaisesti tässä auttaa ilmoitus­syklin tihentäminen. Jos tähän ei ryhdytä, tulee mahdollistaa lobbaajalle tietojen vapaaehtoinen päivittäminen, jossa lobbaaja voi itse ilmoittaa tietoja lobbauksesta laissa määrättyä tiheämmin. On tärkeää, että tietojen antamisessa lobbauksen kohteet, ajankohdat, teemat, menetelmät ja edustettu taho käyvät ilmi riittävällä tarkkuudella. Ympäripyöreät, epäselvät tai liian yleisellä tasolla olevat vastaukset vievät rekisteriltä sen mielekkyyden. Yhdistys on tästä huolissaan, koska mietinnön mukaan ”toimintaa raportoidaan kokoavasti ja yleisellä tasolla, eikä yksittäisten yhteydenottojen tai neuvontakertojen tasolla” kuten tapaamispäiväkirjoissa tehtäisiin. Vuosittainen lobbauksen taloudellisen resursoinnin ilmoitus on tärkeä apuväline lobbauksen volyymin ja mittakaavan hahmottamisessa. Se auttaa myös jossain määrin erottamaan voimakkaimmat toimijat pienemmistä.
Työ- ja elinkeinoministeriö	Vaikuttamistoimintaa on mietinnössä todettu raportoitavan kokoavasti ja yleisellä tasolla. Työ- ja elinkeinoministeriö huomauttaa, että joiltain osin tiedot ovat kuitenkin varsin yksityiskohtaisia ja raportointivelvoite laaja (esim. velvoite raportoida ministeriön osaston ja yksikön nimi raportointivelvoitteen kattaessa kaikki ministeriöiden ja virastojen virkamiehet). Samasta aiheesta voidaan olla yhteydessä usean eri yksikön virkamiehiin, jolloin jokaisen yksikön selvittäminen ja nimeäminen kunkin aiheen osalta voisi aiheuttaa merkittävästi hallinnollista työtä. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että jatkovalmistelussa olisi hyödyllistä

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	tarkastella lähemmin sitä, ovatko kaikki edellä mainitut tiedot mainitussa laajuudessa välttämättömiä avoimuus-rekisterin tavoitteiden saavuttamisen kannalta vai voitaisiinko samat tavoitteet saavuttaa suppeammalla raportoinnilla. Riittäisikö puolivuotisraportoinnin sijaan vuosiraportointi tai olisiko tietojen yksityiskohtaisuutta mahdollista vähentää (esim. onko tarvetta ulottaa raportoinnin piiriin kaikki ministeriöiden ja virastojen virkamiehet, ja jos on, onko tarvetta sekä osasto- että yksikkökohtaisen tiedon keräämiselle vai riittäisikö tietojen yksilöinti koskemaan ministeriön henkilöstöä kokonaisuutena).
Työ- ja elinkeinoministeriö	Valittavasta soveltamisalasta riippumatta esityksessä tulisi tarkemmin pohtia, mikä on raportoinnin tarpeellinen ja olennainen tietosisältö esityksen tavoitteiden kannalta, ja mikä on niiden tarpeellinen raportointifrekvenssi. Tarpeettoman hallinnollisen taakan aiheuttamista tulee välttää.
Työeläkevakuuttajat TELAr	Esityksen mukaan vaikuttamistoiminnasta raportoitaisiin yhteydenpidon kohteet, aiheet ja pääasialliset yhteydenpitotavat. Raportoitavia asioita koskevan ohjeistuksen tulee mielestämme olla yksiselitteistä ja selkeää. Ohjeistuksessa on huomioitava myös se, miten yhteydenpitoon sosiaalisen median alustoilla ja viestipalveluissa suhtaudutaan. Esityksen mukaan rekisteriin raportoitaisiin myös vaikuttamistoimintaan käytetyt resurssit. Käytettyjen resurssien laskemiseen ja raportointitapaan liittyvän ohjeistuksen tulisi olla selkeää ja yksiselitteistä. Mietinnössä rahallisilla resursseilla viitataan esimerkiksi resurssien käyttöön vaikuttamistoimintaan liittyvien materiaalien ostamiseen ja tilaisuuksien järjestämiseen. Yhteydenpitotapoja luettelevassa mietinnön kohdassa tilaisuuksia ei kuitenkaan mainita. Tilaisuuksien käsittelyn tulisi mielestämme olla yhdenmukaista sekä resurssien että yhteydenpitotavan ilmoittamisen osalta. Ohjeistuksella tulisi täsmentää tilaisuuksien osalta, mitkä kaikki tilaisuudet tulkitaan vaikuttamistoiminnaksi (esimerkiksi seminaarit, keskustelutilaisuudet tai koulutukset) ja miten niihin osallistumista on tarkoituksenmukaista raportoida rekisteriin. Raportoinnin tekeminen rekisterin käyttöliittymässä tulisi olla mahdollisimman helppoa ja määrämuotoista. Se tulisi toteuttaa esimerkiksi valmiilla, valikoilla rakentuvilla lomakepohjilla.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	”Mahdollisen kolmannen osapuolen, joka antaa toimeksiannon yhteydenpidosta tai on neuvonnan kohde, ei tarvitse tehdä rekisteröinti-ilmoitusta. Kolmannen osapuolen tiedot annetaan rekisteröinti-ilmoituksen tehneen toimesta 6 §:n mukaisessa toimintailmoituksessa.” Tällä perusteella muodostuu tilanne missä niiden oikeushenkilöiden, jotka käyttävät ammattimaisen vaikuttamisen harjoittajia (vaikuttamistoimistoja) ei tarvitsisi rekisteröityä ilmoitusrekisteriin vaikuttamistoiminnan harjoittajina. Tämä johtaisi tilanteeseen missä estetyn lain näkökulmasta eriarvoisessa asemassa olisivat ne oikeushenkilöt, jotka harjoittavat vaikuttamistoimintaa ns. omana toimintanaan verrattuna niihin, jotka tilaavat ko. palveluita vaikuttamistoimistolta. Tämä johtaisi tilanteeseen missä käytännössä vaikuttamistoiminnan ilmoitukset eroaisivat perusteettomasti sillä perusteella mikä on vaikuttamistoiminnan organisointitapa. Molempien toimintatapojen tavoite, laajuus ja taloudellinen merkitys voivat olla samanlaisia. Se, että oikeushenkilö organisoii vaikuttajatoimintansa käyttämällä vaikuttajaviestintätoimistoa ei saisi johtaa siihen, että ko. oikeushenkilö jäisi tällä perusteella ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle. Tällä perustelulla vahvistetaan myös, että toimeksiannosta tapahtuva yhteydenpito on 4 §:n 2 momentin jaottelussa neuvontaa. Tämän

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	pitäisi käydä selvemmin ilmi 4 §:stä ja sen perusteluista eikä olla 5 §:n perusteluissa.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Pykäläluonnoksen (6 §) yksityiskohtaisten perustelujen mukaan ”Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan ilmoitusvelvollisen vaikuttamistoimintaan liittyvästä yhteydenpidosta tulee ilmoittaa 4 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot. Nämä tiedot annetaan yksilöitynä aiheen perusteella siten, että ilmoituksesta käy ilmi kunkin aiheen osalta yhteydenpidon kohteet ja pääsääntöiset yhteydenpitotavat. Näin toimintailmoitus rakentuu aihekohtaisesti, mikä helpottaa toimintailmoituksen tekemistä ja mahdollistaa rekisteritietojen tarkastelun aihelähtöisesti.” Aihekohtainen yksilöiminen toimintailmoituksessa tulee olemaan haastavaa. Jotta rekisterin tiedot olisivat mahdollisimman käytettäviä ja informatiivisia olisi esimerkiksi harjoitettu vaikuttaminen valmistelutyöhön hyvä identifioida mahdollisimman tarkasti (hankekohtaisesti), jolloin 6§:n 1mom.vaatimukset täyttyisivät. Lakiluonnoksen 6 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetyt tavoitteet ovat kannatettavia, mutta samaan aikaan haasteellisia raporttien ja lomakkeiden suunnittelun kannalta. Helppo ja nopea ns. "rasti ruutuun" -malli ei välttämättä tee raporteista informatiivisia. Yhtenäisen tietosisällön määrittämiseksi tarkastusvirastolla olisi perusteltua olla määräyksenantotoimivaltuudet. Pykäläluonnoksen (6 §) yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan rekisterinpitäjän tulisi aina muistuttaa ilmoitusvelvollista toimintailmoituksen tekemisestä. Tämä tulisi poistaa perusteluista. Käytännössä tämä tarkoittaa vastuun osittaista siirtymistä ilmoitusvelvollisuuden määräaikaisten seuraamisesta rekisterinpitäjälle ilmoitusvelvollisen puolesta. Tämä johtaa tarpeettomiin, rutiiniluonteisiin massapostituksiin. Toimintailmoitusten tekemisestä määräajassa vastaa kokonaisuudessaan ilmoitusvelvollinen.
Valvira	Varsinkin alkuvaiheessa rekisterin kirjausvelvoitteisiin ja rekisteröimisvelvollisuuteen voi liittyä paljon epäselvyyttä ja tulkintaerimielisyyttä. Näin ollen ohjaukseen ja neuvontaan on kiinnitettävä erittäin paljon huomiota. Etenkin pienemmillä toimijoilla oman vaikuttamistoiminnan tunnistaminen voi olla haasteellista. Ehdotus Irlannin mallin mukaisesta testistä verkkosivuille on hyvä, mutta myös muuhun tiedottamiseen tulee varata riittävät resurssit.
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto Valli ry	Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry kiittää lausuntopyynnöstä ja kannattaa esitystä saada avoimuusrekisteri. Se on rakennettava niin, että järjestöjen tärkeä vaikuttamistoiminta on mahdollista jatkossakin, myös pienille järjestöille ja yhdistyksille.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Vanhustyön keskusliitto - Centralförbundet för de gamlas väl ry	Lakiehdotuksen mukaisen toimintailmoituksen tekemisen ja raportoinnin tulisi olla ilmoituksen tekijälle mahdollisimman yksinkertaista. Tämä edellyttää myös selkeää ja seikkaperäistä ohjeistusta ilmoitusten tekemiseen.
Yleisradio	Ehdotus rekisteröitymisestä sähköiseen avoimuusrekisteriin ja ilmoitus harjoitettavasta vaikuttamistoiminnasta kaksi kertaa vuodessa annettavalla toimintailmoituksella esityksessä mainitulla tasolla vaikuttaa sopivalta. Esitettyä laajempi raportointivelvollisuus lisäisi tarpeettomasti hallinnollista työtä.
Ympäristöteollisuus ja - palvelut YTP ry	Rekisterin jatkovalmistelussa tulee varmistaa, ettei rekisterin perustaminen ja käyttöönotto lisää toimialajärjestöille, yrityksille eikä muille ilmoittamisvelvollisille koituvaa hallinnollista työtä epätarkoituksenmukaisella tavalla. Tämä koskee mm. ilmoitettavien tietojen yksityiskohtaisuutta.

Rekisterin tiedot

Lausunnoissa korostettiin rekisteriin ilmoitettavien tietojen huolellista määrittelyä – tällä nähtiin olevan suora yhteys tietojen hyödyllisyyteen ja vertailukelpoisuuteen. Selkeyttä kaivattiin etenkin vaikuttamistoimintaan käytettyjen resurssien ilmoittamiseen. Osa lausunnonantajista korosti, ettei avoimuusrekisteri saisi pyrkiä toistamaan sellaista tietoa, jota ilmoitusvelvolliset jo julkaisevat.

Lausunnonantajat kannattivat virallisiin kuulemisiin ja työryhmiin osallistumista koskevien tietojen lisäämistä avoimuusrekisteriin. Yksittäisiä huomioita esitettiin muun muassa tämän käytännön toteutukseen liittyvistä käytännön haasteista.

Lausunnonantajat nostivat esille tietojen korjaamiseen, saatavuuteen ja säilyttämiseen liittyviä kysymyksiä sekä tarpeen noudattaa tietosuojasääntelyn asettamia vaatimuksia. Ilmoitusvelvollisuus ei lausunnonantajien mukaan saisi vaarantaa liikesalaisuuksien suojaa.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Amnesty International Suomen osasto	Avoimuusrekisteri tulisi välillisesti koskemaan myös luonnollisia henkilöitä ja näiden tietoja. Esityksen mukaan oikeus yksityiselämän suojaan on turvattu, ja henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Jäsenvaltioita kaikilta osin velvoittava EU:n yleinen tietosuoja-asetus luo riittävän suojan tason henkilöiden yksityiselämälle ja henkilötiedoille. Kun kyse on henkilötietoja sisältävän julkisen rekisterin perustamisesta, on perustuslakivaliokunta aiemmissa lausunnoissaan pitänyt yksityiselämän ja henkilötietojen kannalta olennaisena, ettei rekisteristä voida hakea tietoja erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi vain yksittäisinä hakuina, käyttäen hakuperusteena joko rekisteröidyn nimeä tai rekisteröintinumeroa (PeVL 32/2008 vp s. 3). Esityksen mukaan lain tavoitteiden toteutumisen näkökulmasta eli esimerkiksi kansalaisten tiedonsaannin kannalta on kuitenkin perusteltua, että avoimuusrekisteristä tietoja voisi hakea myös erilaisina massahakuina, eikä vain yksittäisinä hakuina. Tämä mahdollistaisi rekisterin sisältämien tietojen tarkoituksenmukaisen tarkastelun ja hakemisen esimerkiksi yksi vaikuttamiskohde kerrallaan. Amnesty katsoo, että päätöksenteon läpinäkyvyyden kannalta olisi hyvä, jos rekisteristä voisi etsiä tietoa vaikuttaja, vaikuttamisen aihe ja vaikuttamisen kohde kerrallaan. Toisaalta on varmistettava, ettei henkilötietoja tule sisällyttää rekisteriin yhtään enempää kuin on välttämätöntä. Yksityiselämää koskevien tietojen ja muiden kuin rekisterin kannalta olennaisen henkilötietojen poisjättämisen varmistaminen tulee todentaa jatkovalmistelussa.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt lausunnoissaan huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään, sillä niitä sisältäviin laajoihin tietokantoihin liittyy tietoturvaan ja väärinkäyttöön liittyviä riskejä, jotka voivat viime kädessä muodostaa uhan henkilön identiteetille (PeVL 15/2018 vp, PeVI 13/2016 vp). Jos Lausuntopalvelu.fi 138/440 massahakutoiminnot säädetään rekisteriin, tulisi vielä varmistua tarkemmin siitä, etteivät luonnollisia henkilöitä koskevat rekisteristä saatavat tiedot luo mahdollisuutta väärinkäytölle. Lakia säädettäessä tulee varmistaa, että rekisterin tosiasiallisena tarkoituksena säilyy tiedon saaminen päättäjiin kohdistuvasta vaikuttamistoiminnasta, ei henkilötietojen saaminen vaikuttamistoimintaa harjoittavien toimijoiden takana olevista luonnollisista henkilöistä ja yksityisistä elinkeinonharjoittajista. Käytännön vaikutusten huomioiminen tästä näkökulmasta on siten tärkeää.
Bioenergia ry	Toteamme myös, että kohdassa 3 viitattu ”vaikuttamistoimintaan käytetyt resurssit” on epäselvä muotoilu, sillä edunvalvontaa harjoittavilla organisaatioilla on myös paljon muuta toimintaa ja näiden resurssien erottelu on hankalaa, tulkinnanvaraista (ja johtaisi siksi vertailukelvottomaan materiaaliin) ja vaatisi täysin uusia järjestelyjä. Bioenergia ry:n tapauksessa yhdistys tekee myös mm. maksullisia julkaisuja, tuottaa jäsenpalveluja, kuten kokouksia, webinaareja ja uutiskirjeitä, ja järjestää maksullisia tapahtumia, jotka eivät ole suoranaista ”vaikuttamistoimintaa”. Perustelumuioston sivulla 83 on todettu: ”Ei ole kuitenkaan tarkoituksena, että rekisteriin ilmoitettaisiin taloudellisia tietoja sellaisella tarkkuudella, joka esimerkiksi edellyttäisi laajaa talousseurantaa tai tiliöintejä ilmoitusvelvollisilta.” Siksi olisi lain toimeenpanon kannalta selkeämpää ja yksiselitteisempää, jos vaatimuksena olisi yksinkertaisesti ”3) arvio ilmoitusvelvollisen edellisen kalenterivuoden taloudellisista resursseista.”
Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry	EHYT yhtyy lausunnossaan SOSTE ry:n esiin tuomiin huomioihin muun muassa siitä, että esitetty sääntely ei erottele vaikuttamista sen motiivien tai intressien mukaan. Vaikuttamisessa on monia tasoja ja monia (epäsuoria) mekanismeja. Erityisesti epäasiallinen vaikuttaminen tai vaikka yksityistä taloudellista etua ajava vaikuttamistoiminta voi naamioitua tai piiloutua. Esimerkiksi ”SOSTE muistuttaa myös, että usein myös yksityisiä taloudellisia erityisintressejä edistetään yhdistysmuotoisella toiminnalla, jolloin yksityistä etua tavoittelevaa vaikuttamista ja toisaalta tavoitteiltaan yleishyödyllistä kansalaistoimintaa ei kaikilta osin voida erottaa toisistaan toiminnan organisaatiomuodon perusteella. Toisaalta yksityiset taloudelliset intressit kietoutuvat myös eri alojen tutkimustoimintaan, kuten Santtu Raitasuon tuore väitöskirja vero-oikeuden saralla osoittaa.” Jotta avoimuusrekisteri olisi aidosti läpinäkyvä ja mahdollistaisi vaikuttamistoiminnan tarkastelun, tulisi rekisteriin kerättävät tiedot määriteltävä huolella. Tämä liittyy esimerkiksi vaikuttamistoiminnan teemojen, vaikuttamisen kohteiden tai tavoitteiden/intressien kuvaamiseen.
Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto	Kansalaisjärjestöjen vaikuttamistyöllä ei ole erityistavoitteena tuoda etua organisaatioille, vaan tuoda asiantuntemuksen ja kansalaisten äänen avulla tietoa päätöksenteon tueksi. Kaikesta tiedosta ei ole olemassa julkista rekisteriä, vaan myös niin sanotuilla hiljaisilla signaaleilla on roolinsa päätöksenteossa. Rekisterissä tulisikin näkyä vaikuttamisen erilaiset asteet selkeästi, sillä järjestöjen vaikuttamistyö eroaa paljon esimerkiksi yksityisiin talousintresseihin liittyvästä vaikuttamistyöstä.
Elinkeinoelämän keskusliitto	Avoimuusrekisterin käyttöönotto ei saa kuitenkaan vaarantaa tai vahingoittaa elinkeinonharjoittajien välisiä liikesuhteita. EK:n näkemyksen mukaan esityksessä tulisi tuoda selkeämmin esille avoimuusrekisterin suhde vaikuttamistoimintaa ja liiketoimintaa harjoittavan yhtiön (palveluntarjoaja) liikesalaisuuksiin ja asiakkaan

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	asemaan. Sopimussuhteessa palveluntarjoajaa voi sitoa salassapitovelvollisuus, josta seuraa velvollisuus säilyttää salassa asiakkaan liikesalaisuuksiksi luokiteltava tai muu salassa pidettävä tieto. Kyseessä on palveluntarjoajan ja asiakkaan välinen ammatillinen luottamuksensuoja. Lainvalmistelussa on otettava huomioon, ettei tämä palveluntarjoajan ja asiakkaan välinen luottamussuhde vaarannu sen vuoksi, että palveluntarjoajalla olisi velvollisuus rekisteröidä ja ilmoittaa toimintaansa avoimuusrekisteriin. Esimerkiksi asiakas on voinut ostaa vaikuttajaviestintätoimistolta tai muulta konsultilta myös palveluita, jotka eivät liity suunnitelmalliseen ja pitkäjänteiseen vaikuttamistoimintaan, mutta joiden julkitulolla voisi olla vaikutusta muiden markkinakäyttäytymiseen.
Elintarviketeollisuusliitto ry	ETL pitää tärkeänä, että kaikki suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen vaikuttamistoiminta kuuluu avoimuusrekisterin piiriin, oli kyseessä sitten edunvalvontajärjestö, kansalaisjärjestö tai vaikuttajaviestintätoimisto. Avoimuusrekisteriä toteutettaessa on kuitenkin huolehdittava siitä, ettei elinkeinonharjoittajien liikesuhteita eikä liikesalaisuuksia vaaranneta.
Ellun Kanat Oy	Lainsäädäntöehdotus nyky muodossaan tuo yhteiskunnallisia aiheita koskevan neuvonnan ja konsultointityön ilmoitusvelvollisuuden piiriin. Vaikuttamistoiminnan konsultointia harjoittavat yritykset käsittelevät usein asiakkaidensa liikesalaisuuksia. Asiakassuhteet perustuvat luottamuksellisuuteen, joka varmistetaan yksityisoikeudellisilla sopimuksilla, ja jotka sisältävät mm. salassapitoa koskevia ehtoja. Lainsäädäntöehdotus nykyisessä muodossaan velvoittaa konsulttiyrityksiä rikkomaan olemassa olevia salassapitovaatimuksia ja paljastamaan asiakkaitaan sekä asiakkaiden luottamuksellisia tietoja julkisuuteen. Tämä pätee myös tilanteessa, jossa toiminta on pelkkää neuvontaa, joka ei johda varsinaiseen vaikuttamistoimintaan tai yhteydenpitoon päättäjien kanssa.
Energiateollisuus ry	ET pitää erittäin tärkeänä, että ilmoitettavat taloudelliset tiedot ovat arvioita kustannuksista, eikä ilmoitusvelvolliset ole velvollisia antamaan tarkkoja taloudellisia tietoja. Lisäksi ohjeistuksessa olisi myös syytä avata yksiselitteisesti, mitä ilmoitettavat taloudelliset tiedot tulee sisältää, jotta raportointikäytännöt ovat yhdenmukaiset. Jos ohjeet ja tätä myötä käytännöt eivät ole selkeitä, tulevat eri toimijat tulkitsemaan asiaa eri tavalla, ja ilmoittavat eri tavalla luvut. Taloudellisten lukujen raportointi tulisi keskittyä avoimuusrekisterin toimintaan liittyvän taloudellisen tiedon raportointiin eli yhteiskuntasuhdetyön yhteydenpitoon liittyvään rahankäyttöön. Esimerkiksi ulkoisten konsulttien osalta samalta konsulttiyritykseltä on voitu ostaa paljon palveluita, jotka eivät liity vaikuttamistyön yhteydenpitoon tai yrityksen omalla henkilöllä voi olla esimerkiksi vain pieni osa työstään yhteydenpitoa päättäjiin. Tarkkaan ja tarkoituksenmukaisesti ohjeistetut ja ilmoitetut tiedot eivät sisältäisi esimerkiksi sisäisten henkilöiden palkkatietoja kokonaisuudessaan tai jonkun yrityksen kokonaislaskutusta, eivätkä näin antaisi valheellista kuvaa vaikuttamistyön yhteydenpitoon käytetyistä resursseista.
Finanssiala ry	Kannatamme mietintöön sisältyvää ehdotusta, että viranomaisten asettamiin työryhmiin osallistuminen ja kuulemiset raportoidaan viranomaisten toimesta, eikä niitä siten ole sisällytetty lobbaajilta edellytettävään vaikuttamistoiminnan raportointiin. Pidämme tärkeänä, että työryhmien jäsenyyksiin ja kuulemisiin liittyvät tiedot tuodaan avoimuusrekisteriin linkin kautta. Näin on tärkeä tehdä myös eduskunnan valiokuntakuulemisen osalta. Tämä edellyttää tietojen kirjaamisen yhdenmukaisuutta ja saatavuuden parantamista.
Fipra Finland Oy	Konsulttiyritysten kannalta pidämme ongelmallisena vaikuttamistoimiin käytettävien resurssien määrittämistä. Konsultointia hankkivien tahojen konsulttiyrityksille määrittämä budjetti kokonaisuudessaan on harhaanjohtava, sillä toimeksiannot

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	pitävät lähes poikkeuksetta sisällään muutakin kuin vaikuttamista, kuten tiedonkeruuta julkisista lähteistä, lehdistökatsauksia, strategista neuvonantoa yms. Lisäksi on huomioitava, että toimeksiantajien maksamat palkkiot kattavat myös konsulttiyrityksen kulut ja katteen, kummallakaan ei ole mitään tekemistä varsinaisen vaikuttamistyön kanssa. Itse vaikuttamistyöhön käytettävien summien arviointi on täten erittäin vaikeaa ja pelkän tilin koon ilmoittaminen antaa siitä täysin väärän kuvan.
Fortum Oyj	Neuvontaa koskevat määräykset tarkoittaisivat myös, että liikesalaisuuksiin kuuluvia asioita olisi mahdollisesti julkaistava jatkossa. Avoimuusrekisterin jatkotyössä on tarkasteltava tarkemmin avoimuusrekisterilain suhdetta yksityisoikeudelliseen sopimussalaisuuteen. Liikesalaisuuksien suojeleminen on myös otettava huomioon ilmoitusvelvollisille laadituissa ohjeissa.
Helen Oy	Helen kannattaa Energiategollisuus ry:n lausunnossa mainitsemia liikesalaisuuksien julkituloon liittyviä kirjauksia. Helen näkee, että avoimuusrekisterin voimaantullessa liikesalaisuuksiin liittyviä asioita ei tulisi tuoda esille avoimuusrekisterissä, vaan ilmoitusvelvollisille tulisi turvata oikeus säilyttää lain mukainen oikeus pitää liikesalaisuudet liikesalaisuuksina.
Helen Oy	Helen kannattaa Energiategollisuus ry:n lausunnossa mainittuja Valtiontalouden tarkastusviraston roolia koskevia kirjauksia, että viraston tulee viestiä toimeenpanoa ja soveltamista koskevista ohjeistuksista johdonmukaisesti ja hyvissä ajoin avoimuusrekisterin ilmoitusvelvollisille. Helen näkee, että ohjeistuksessa olisi myös syytä avata yksiselitteisesti, mitä ilmoitettavat taloudelliset tiedot tulee sisältää, jotta raportointikäytännöt ovat yhdenmukaiset. Jos ohjeet ja tätä myötä käytännöt eivät ole selkeitä, tulevat eri toimijat tulkitsemaan asiaa eri tavalla, ja ilmoittavat eri tavalla luvut. Taloudellisten lukujen raportointi tulisi keskittyä avoimuusrekisterin toimintaan liittyvän taloudellisen tiedon raportointiin eli yhteiskuntasuhdetyön yhteydenpitoon liittyvään rahankäyttöön. Esimerkiksi ulkoisten konsulttien osalta samalta konsulttiyritykseltä on voitu ostaa paljon palveluita, jotka eivät liity vaikuttamistyön yhteydenpitoon tai yrityksen omalla henkilöllä voi olla esimerkiksi vain pieni osa työstään yhteydenpitoa päättäjiin. Tarkkaan ja tarkoituksenmukaisesti ohjeistettut ja ilmoitetut tiedot eivät sisältäisi esimerkiksi sisäisten henkilöiden palkkatietoja kokonaisuudessaan tai jonkun yrityksen kokonaislaskutusta, eivätkä näin antaisi valheellista kuvaa vaikuttamistyön yhteydenpitoon käytetyistä resursseista.
Helsingin yliopisto	Pelkkä rekisteritiedon olemassaolo ei kuitenkaan riitä lisäämään ymmärrystä päätöksentekoon vaikuttavista erilaisista voimista ja intresseistä. Yliopisto haluaakin nostaa esiin myös lobbauksen tutkimuksen merkityksen. Ilman monipuolista ja perehtynyttä tutkimusta ei avoimuusrekisterin tiedoilla ole laajempaa vaikutusta. On tärkeää, että niin tutkijoilla kuin mediallakin on pääsy avoimuusrekisterin tietoihin. Samoin kerättävän tiedon tulee olla selvästi määriteltyä.
Helsingin yliopisto	Tutkimustoimintaa helpottavat monet rekisterin käytännön ratkaisut, esimerkiksi se, että avoimuusrekisteriin kirjattaisiin lähtökohtaisesti rekisteröityneen organisaation osalta yhteyshenkilö.
Kansallisarkisto	Mietinnön mukaan avoimuusrekisterin sisältämät tiedot julkaistaisiin yleisen tietoverkon kautta avoimuusrekisteri.fi-palvelussa, jota Valtiontalouden tarkastusvirasto ylläpitäisi. Tiedot säilytettäisiin 10 vuoden ajan julkisessa avoimuusrekisterissä, minkä jälkeen ne arkistoitaisiin pysyvästi tutkimus- ja muuta käyttöä varten arkistolain mukaisesti, jolloin tietojen saamiseen sovelletaan julkisuuslain mukaista tietopyyntömenettelyä. Tämä on ilmaistu lakiluonnoksen § 9: ”Avoimuusrekisterin sisältämät tiedot pidetään saatavilla yleisessä tietoverkossa 10 vuoden ajan. Avoimuusrekisterin sisältämien tietojen säilyttämiseen sekä niiden

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	saamiseen sovelletaan muutoin, mitä arkistolaissa (831/1994) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.” Kansallisarkiston näkemyksen mukaan lakiluonnoksessa ja sen perusteluissa esitetty vaihtoehto on parempi kuin se, että laissa rekisterin kaikki tiedot määrättäisiin arkistoitaviksi. Tämä on linjassa henkilötietojen säilyttämisestä annettujen säädösten kanssa, joissa arkistoitavista henkilötiedoista määrääminen on jätetty Kansallisarkistolle arkistolain nojalla. Kun henkilötietojen arkistoinnin, arkistolain mukaisen pysyvän säilyttämisen tarvetta arvioidaan arkistointikäyttötarkoituksessa, se voi olla erilainen (mm. henkilötietojen minimointi) kuin alkuperäisen käyttötarkoituksen mukainen säilytystarve. Sähköiseen rekisteriin sisältyy alkuperäisessä käyttötarkoituksessa myös sen ylläpidon ja käytön kannalta teknisiä metatietoja, joita ei enää välttämättä tarvita, kun rekisterin substanssitetietoja arkistoidaan.
Keskuskauppakamari	Kannatamme mietinnön ehdotusta siitä, että vaikuttamistoimintaan käytetyistä resursseista raportoidaan suuruusluokkatasolla.
Korkein hallinto-oikeus	Avoimuusrekisteriin saatetaan kirjata tarpeetonta ja jopa virheellistä tietoa, joka liittyy tiettyyn henkilöön tai tiettyihin henkilöihin. Ehdotettu viranomaisen oma-aloitteisen tietojen korjaamisen menettelyn kynnyks on määritelty varsin korkeaksi (ilmeisen virheellinen tieto, merkittävä vahinko rekisterin luotettavuudelle ja rekisterissä oleville tahoille taikka vaikuttamistoiminnan kohteille). Perusteluissa ei ole myöskään käsitelty korjaamisen menettelyn suhdetta yleisen tietosuojaa-asetuksen ja kansallisen lain vaatimuksiin korjaamistoimiin ryhtymisestä.
Korkein hallinto-oikeus	Ehdotuksesta ei käy ilmi, miksi rekisterin tietosisältö olisi tietojen yleisestä tietoverkosta poistamisen jälkeen tarpeen säilyttää pysyvästi. Ehdotuksessa ei ole myöskään pohdittu, onko tämä pysyvä säilytys / arkistointi oikeassa suhteessa henkilötietojen käsittelyä koskevien vaatimusten kanssa.
Lakimiesliitto - Finlands Juristförbund ry	On tärkeää, että rekisteristä käyvät ilmi avoimesti myös vaikuttamistoimintaan käytetyt taloudelliset tiedot.
Lobbaustutkijoiden yhteislausunto	Pidämme hyvänä ehdotusta, että rekisteriin tulisi ilmoittaa myös vaikuttamistoiminnan aiheet. On tärkeää, että aiheet ilmoitetaan riittävän yksityiskohtaisella tasolla. Tähän voisi kannustaa antamalla ilmoitusjärjestelmässä malliksi esimerkkejä.
Lobbaustutkijoiden yhteislausunto	Julkiseen keskusteluun osallistuminen ja julkiset mediakampanjat on mietinnössä rajattu pois ilmoitusvelvollisuuden piiristä (s. 72). Tätä voidaan yhtäältä pitää perusteltuna, koska tutkimusten mukaan julkisuuden kautta vaikuttaminen kulkee usein käsi kädessä suoran vaikuttamisen kanssa (https://journals.sagepub.com/doi/10.1111/j.1467-9248.2005.00552.x). Toisaalta erilaisilla mediakampanjoilla voi olla lobbauksessa suuri merkitys ja kampanjat voivat olla myös kalliita, joten mediavaikuttamisen rajaaminen pois voi antaa vääristyneen kuvan vaikuttamiseen käytetyistä resursseista. Mielestämme olisikin toivottavaa, että myös julkisiin viestintäkampanjoihin käytetyt kulut tulisi ilmoittaa rekisteriin. Viestintäkampanjat voisi lisäksi mainita toimintailmoituksessa ”yhteydenpitotapoina” niin, että yhteydenpidon kohdetta ei niiden kohdalla yksilöitäisi. Esimerkiksi EU:n avoimuusrekisteri pitää sisällään myös viestintäkampanjat. Yksittäinen mediakampanja ei kuitenkaan johtaisi ilmoitusvelvollisuuteen, mikäli se jää kertaluonteiseksi eikä siihen liity muuta vaikuttamista ja yhteydenpitoa.
Lobbaustutkijoiden yhteislausunto	Kannatamme ehdotusta, että rekisteri sisältää tiedon jäsenyyksistä Suomessa toimivissa edunvalvontayhteisöissä. Tämä auttaa rekisterin käyttäjää saamaan kattavan kuvan kunkin organisaation vaikuttamistoiminnasta. Mikäli kyseinen edunvalvontayhteisö on rekisterissä, tietojärjestelmässä sen voisi linkittää jäsenyyden ilmoittavaan organisaatioon hyperlinkillä.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Lobbaustutkijoiden yhteislausunto	- Resursseihin liittyvät tiedot olisivat riittävän tarkkoja. Esimerkiksi sivulla 84 esimerkkinä annettu suuruusluokka 1-10 henkilötyövuotta pitäisi pilkkoa pienemmiksi luokiksi, koska tutkimuksen perusteella 1-10 henkilötyövuotta kattaisi liian suuren osan lobbaavista organisaatioista. Kaikista paras olisi, jos tieto henkilötyövuosista annettaisiin tarkkana lukuna (ei suuruusluokkana). Ehdotamme myös, että EU:n avoimuusrekisterin tavoin annettaisiin henkilötyövuosien lisäksi tieto vaikuttamiseen osallistuvien henkilöiden määrästä (ja suuruusluokkatietona arvio siitä, kuinka monta prosenttia heidän työajastaan liittyy vaikuttamiseen). Olisi myös hyvä täsmentää, lasketaanko henkilötyövuosiin lobbaukseen käytetty aika yhteensä (jos henkilöiden työhön kuuluu muitakin) vai lasketaanko kokoaikaisiksi työsuhteiksi muutettuna ne työsuhteet, joissa työtehtäviin kuuluu edes jonkin verran lobbausta. - Neuvonnan ostamiseen käytetty rahamäärä ilmoitettaisiin erikseen toisin kuin nyt esitetään (s. 84). Tällöin tutkija tai muu rekisterin käyttäjä voisi halutessaan tutkia vain neuvonnan kuluja tai jättää ne tarkastelun ulkopuolelle. Tarkempi erittely voisi myös helpottaa ilmoittajia kokonaissumman arvioimisessa. Ehdotamme, että ensin ilmoitettaisiin vaikuttamistoimintaan käytetty kokonaissumma, ja sen jälkeen eriteltäisiin kulut esimerkiksi kolmessa kategoriassa (esim. neuvonta, vaikuttamiseen liittyvät tilaisuudet ja materiaalit, muut kulut). Olisi myös syytä täsmentää, lasketaanko vaikuttamista tekevän henkilökunnan palkat vaikuttamiseen käytettyyn rahamäärään. - Mikäli mediakampanjat sisältyisivät avoimuusrekisteriin, rekisterin käyttäjän tulisi pystyä erottamaan niihin liittyvät henkilöstö- ja rahalliset resurssit suoraan yhteydenpitoon liittyvistä resursseista.
Lobbaustutkijoiden yhteislausunto	Rekisteri sisältäisi aina y-tunnuksen, jos organisaatiolla sellainen on. Mietinnön sivulla 109 mainittu ”muu vastaava tunniste” tulisi kyseeseen vain, jos y-tunnusta ei ole. Y-tunnus mahdollistaa lobbausrekisterin tietojen yhdistämisen muihin rekisteriaineistoihin. - Rekisterissä olisi sekä sähköpostiosoite että postiosoite (ei vain jompikumpi, kuten sivulla 82 ehdotetaan). Tämä helpottaisi esimerkiksi kyselyjen tekemistä rekisteröidyille organisaatioille. - Rekisteriin kirjattaisiin myös organisaation yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot (helpottaisi esim. kyselyjen tekemistä). - Rekisteri sisältäisi riittävän tarkan tiedon organisaation toimialasta/tyypistä (esim. ammattiliitto, elinkeinoelämän järjestö, yritys, uskonnollinen yhteisö jne.). Olisi tärkeää, että organisaation tyyppi pitäisi ilmoittaa vastauksena monivalintakysymykseen, jossa vastausvaihtoehdot on määritelty valmiiksi. Tällöin tutkija voisi halutessaan kohdistaa tutkimuksen vain tietyn tyyppisiin organisaatioihin. EU:n lobbausrekisteri on tästä hyvä malli.
Lobbaustutkijoiden yhteislausunto	Vaikka julkinen keskustelu on rajattu pois, mietinnön sivulla 74 mainitaan, että vaikuttajaviestintätoimistojen asiakkailleen tekemä viestinnän suunnittelu pitäisi raportoida. Tässä yhteydessä tulisi täsmentää, tarkoittaako tämä myös vaikuttamiseen pyrkivää julkista viestintää, mikä olisi mielestämme suotavaa. Tutkimus on antanut viitteitä siitä, että mediaviestintään liittyvä neuvonta (tai suunnittelu) on järjestöille keskeinen syy ostaa vaikuttajaviestinnän palveluita (https://helda.helsinki.fi/handle/10138/319716).
Lobbaustutkijoiden yhteislausunto	Pykälän 4 esimerkeissä vapaaehtoisesti annettavista tiedoista voisi mainita myös vaikuttamisen tavoitteet. Tämä lisäisi läpinäkyvyyttä merkittävästi ja palvelisi myös lobbauksen kohteita, mikäli he haluavat selvittää, mitä tavoitteita eri vaikuttajilla on eri kysymyksiin liittyen.
Lobbaustutkijoiden yhteislausunto	Rekisterin tieteellisen hyödynnettävyyden kannalta on olennaista, mitä ja miten tietoja kirjataan rekisteriin. Tietojen tulisi olla riittävän tarkkoja ja yhteismitallisia.
Lobster.ist Oy	Lausunnolla olevassa luonnoksessa päättäjien tapaamisia esitetään raportoitavaksi pääosin vain organisaatiotasolla. Organisaatiotasosta raportointia pidetään

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	perusteltuna raportoivien tahojen työmäärän näkökulmasta. Näkemyksemme mukaan raportoinnin rajoittaminen organisaatiotasolle tekee siitä työläämpää kuin päättäjätasoinen raportointi. Vaikuttajatapaamiset ovat pääsääntöisesti henkilökohtaisia tai johonkin rajattuun päättäjäjoukkoon liittyviä, ja ne kirjataan ylös osallistujien perusteella. Organisaatiokohtaisen yhteenvedon laatiminen vaatii ylimääräistä työtä. Näemmekin, että niin läpinäkyvyyden kuin raportoinnin kannalta on perusteltua ilmoittaa tapaamiset sekä henkilö- että organisaatiotasolla.
Lobster.ist Oy	Avoimuusrekisterin ajatuksena on tehdä lobbauksesta avoimempaa. Onkin perusteltua, että avoimuusrekisterin tieto on saavutettavissa eri tavoin. Tiedon saavutettavuuden ja avoimuuden kannalta pidämme keskeisenä avoimuusrekisterin tiedon tarjoamista avoimena datana. Julkisen hallinnon tietovarantojen avaaminen edistää ainakin kolmea eri tavoitetta: 1) demokratian ja hallinnon läpinäkyvyyden lisääntyminen, 2) uusien markkinoiden ja innovaatioiden syntyminen ja 3) hallinnon sisäisen tehokkuuden lisääntyminen (sisäisten prosessien virtaviivaistaminen). Avoimuusrekisterin tarjoaminen avoimena datana antaa Lobsterin kaltaisilla kaupallisille palveluntuottajille ja kansalaisjärjestöille mahdollisuuden rakentaa avoimen datan päälle monipuolisia käyttöliittymiä tiedon löytämiseen helpommin.
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.	Yleishyödyllisten yhteisöjen taloustietojen merkitys vaikuttamistoiminnan avoimuuden lisäämisessä on vähäinen. Emme näe yleishyödyllisten yhdistysten osalta niiden vaikuttamistoimintaan käyttämien resurssien ilmoitusvelvollisuuden antavan erityistä lisäarvoa vaikuttamistoiminnan avoimuustavoitteen kannalta. Resurssien käytön yksityiskohtainen erittely vaikuttamisaiheittain olisi edunvalvontajärjestössä käytännössä mahdotonta. Vaikuttamistoiminnan erottaminen muusta toiminnasta ainakin MTK:n kaltaisessa järjestössä on erittäin haastavaa ja vaikuttamistoimintaan käytettyjen taloudellisten resurssien esittäminen parhaimmillaankin olisi suuntaa-antava. Lainsäädännölle asetettavien tavoitteiden valossa taloustietojen ilmoittaminen esitetyssä muodossa ei vaikuta tarkoituksenmukaiselta ja esitystä on syytä pohtia tältä osin tarkemmin.
Oikeuskanslerinvirasto	Pidän kannatettavana sen selvittämistä, voitaisiinko jatkossa työryhmäjäsenyyksiin, kuulemisiin ja lausuntokierroksiin liittyvät tiedot eli muu kuin epävirallinen vaikuttaminen tuoda saataville avoimuusrekisteriin yhteyteen. Tämä helpottaisi kokonais kuvan saamista valmistelusta.
Oikeuskanslerinvirasto	Lakiehdotuksen säännöskohtaisten perusteluiden mukaan 4 §:n mukaiset tiedot olisivat vain harvoin liikesalaisuuksia. Tiedoissa voi kuitenkin olla ainakin toimijoiden käsityksen mukaan liikesalaisuuksia. Lakiehdotuksen 7 §:n 2 momentin mukaan Valtiontalouden tarkastusvirastolla olisi oikeus saada valvontaa varten salassapitosäännösten estämättä tarpeelliset tiedot. Liikesalaisuus saa perusoikeussuojaa osana perustuslain 15 §:ssä säädettyä omaisuuden suojaa. Sääntämisyjärjestysperusteluissa olisi siten vielä tarvetta tarkastella tarkemmin säännösten suhdetta omaisuuden suojaan sekä valvovan viranomaisen tiedonsaantioikeuksia. Perustuslakivaliokunnan käytännössä on yleensä vaadittu salassapitovelvollisuuden sivuuttavan tiedonsaantioikeuden sitomista välttämättömyysedellytykseen ellei tietojensaantioikeuden piirissä olevia tietoja ole yksilöity. Valtiontalouden tarkastusviraston perustuslain 90 §:ssä säädetyn pääasiallisen tehtävän osalta tarkastusviraston tietojensaantioikeudesta säädetään perustuslain 90 §:ssä ja tämä on kirjoitettu perustuslaillisen tietojensaantioikeuden muotoon. Säädettyä tavallisella lailla tarkastusvirastolle muita tehtäviä kuin mitä perustuslain 90 §:n säännös sisältää, olisi perusteltua noudattaa samanlaista salassapidon syrjäyttävää tietojensaannin sääntelytapaa kuin mitä

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan yleensäkin edellytetään. Tietojensaantioikeus tulisi näin sitoa joko välttämättömyyteen tai laissa yksilöitävä tarkemmin tiedot, joita tietojensaantioikeus koskee.
Pohjolan Voima Oyj	Pidämme välttämättömänä, että avoimuusrekisteri ei vaaranna yritysten liikesalaisuuksia. Toimijoiden on voitava luottaa siihen, että päättäjien kanssa käytyjen keskustelujen sisällön joutuminen kilpailijoiden käsiin ei vaaranna toimijan asemaa markkinoilla.
Politiikan toimittajat ry	Lobbarirekisteristä ei saa tulla byrokratia-automaatti, vaan siitä täytyy tehdä väline, josta on oikeasti hyötyä kansalaisille sekä päätöksentekoa tarkkailevalle medialle. Lobbaamisen aiheet on kirjattava rekisteriin riittävän tarkasti ylös, jotta merkinnöistä ilmenee, mitä asiaa vaikuttaminen on koskenut. Esimerkiksi merkintä ”lobbari x kävi yhteiskunnallista keskustelua tahon y kanssa” ei ole riittävän konkreettinen.
Puolustusministeriö	Puolustusministeriö näkee, että huomioon ei ole riittävästi otettu valtion turvallisuuteen liittyviä näkökantoja. Esimerkiksi Puolustusvoimien operatiivisen toiminnan päätöksenteon ja hankintojen päämääränä on toteuttaa ja turvata Puolustusvoimien sotilaallinen suorituskyky, johon kuuluu muun muassa toiminnan suunnittelu, rakentaminen ja ylläpito mukaan lukien sotilaallisen suorituskyvyn materiaallinen puoli. Mietinnön perusteella vaikuttaisi siltä, että puolustushallinnon olisi julkaistava tähän liittyvä konsulttitoiminta ehdotettuun julkiseen rekisteriin. Mietintö ja esityksen luonnos vaikuttaisivat olevan myös ristiriidassa julkisuuslain kanssa, jossa nimenomaisesti on poikkeuksina julkisuusolettamasta säädetty esimerkiksi sotilastiedustelu, puolustusvoimien varustaminen ja kokoonpano sekä puolustusvalmiuteen varautuminen salassapidon perusteiksi. Lisäksi vahinkoedellytystä edellyttävänä salassapidon perusteina on mainittu henkilöiden, rakennusten, laitosten, rakennelmien sekä tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyt. Sotilaallista maanpuolustusta koskevien asioiden valmistelu- ja päätöksentekoprosesseihin voi täten ensinnäkin sisältyä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24.1 §:n esimerkiksi 10 kohdan perusteella salassa pidettäviä tietoja, minkä lisäksi toiseksi puolustusvoimilla on myös suorituskykyinä rakennettavia hankkeita ja hankintoja, jotka ovat kokonaisuudessaan turvaluokiteltuja. Muusta lainsäädännöstä todettakoon, että valtion turvallisuus- ja puolustushankinnoista (1513/2011, ks. esim. 8 §) on rajoitettu esimerkiksi sitä, että kyseistä lakia ei sovelleta tiedustelutoimintaan liittyviin puolustus- ja turvallisuushankintoihin. Puolustusministeriö kiinnittää myös huomiota siihen, että julkisesta avoimuusrekisteristä hankittuja tietoja, esimerkiksi hankintoihin liittyen, yhdistelemällä saatetaan voida muodostaa maanpuolustuksen kannalta kriittistä tietoa. Puolustusministeriö toteaa, että sen havainnon mukaan mietintö ja ehdotus ei käsittele edellä mainittuja näkökantoja, jotka on säädetty kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi. Puolustusministeriö esittää, että edellä mainituilta osin tietojen kirjaaminen julkiseen rekisteriin tulisi rajata lain ulkopuolelle. Puolustusministeriö ei näe, että mietinnössä kirjatusti ehdotettu laki ja avoimuusrekisteri täydentäisivät julkisuuslainsäädäntöä, vaan kyse olisi pikemminkin salassapitoperusteiden osalta julkisuuslain muuttamisesta.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Rakennusteollisuus RT ry	Vaikuttamistoimintaan käytettävien resurssien osalta lakiehdotuksen perustelutekstiin kaivattaisiin lisää esimerkkejä siitä, millä tarkkuustasolla resurssit tulisi raportoida. Lisäksi kaivattaisiin jonkinlaista selvennystä siihen, millä tavoin raportoitaisiin henkilöresurssien käyttö: esimerkiksi tuntimäärinä, henkilötyövuosina vai prosenttiosuuksina henkilöiden kokonaistyöajasta. Monissa järjestöissä on nimittäin tavanomaista, että samojen henkilöiden tehtäviin kuuluu sekä vaikuttamistyötä että muuta työtä, eikä työajan jakautumista näiden eri tarkoitusten välillä välttämättä ole ainakaan tähän asti eritelty kovin tarkasti.
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry	Esityksen mukaan avoimuusrekisterin tiedot säilyisivät julkisesti saatavilla 10 vuoden ajan, minkä jälkeen ne arkistoitaisiin pysyvästi mm. tutkimuskäyttöä varten. SOSTE pitää pysyvää arkistointia perusteltuna, mutta kiinnittää huomiota siihen, että merkittävässä yhteiskuntapoliittisissa uudistuksissa valmistelukaari voi useinkin olla yli 10 vuotta pitkä, jolloin nyt esitetty ratkaisu johtaa käytännössä siihen, että ajankohtaistenkin yhteiskuntapoliittisten uudistusten alkuvaiheen vaikuttamistoimet ovat ehtineet poistua julkisesti saatavilta. Tämä voi rajoittaa epätoivottavalla tavalla poliittista julkisuutta.
STTK	Pidämme myös tärkeänä sitä, että avoimuusrekisterin yhteydessä kerättävät henkilötiedot noudattavat yleisiä tietosuojasääntelyn vaatimuksia kaikilta osin.
Suomen Asianajajaliitto	Mietinnössä on kiitettävällä tavalla pohdittu yksityiselämän ja henkilötietojen suojan suhdetta avoimuusrekisteriin, jonka tarkoituksena on parantamalla kansalaisten yhdenvertaisia tiedonhakumahdollisuuksia vahvistaa poliittisen järjestelmän integriteettiä ja luottamusta. Asianajajaliitto pitää yhteiskunnallisten osallistumismahdollisuuksien kannalta keskeisenä, että rekisteriä ei voida käyttää apuvälineenä esimerkiksi maalittamisen kaltaiselle ilmiölle, jonka pyrkimyksenä on yhteiskunnallisen keskustelun osapuolen hiljentäminen. Etenkin kansalaisyhteiskunnan toimijoiden suojaaminen on tässä yhteydessä erityisen tärkeää, minkä vuoksi rekisteri on syytä rakentaa riittävän yleiseksi. Asianajajaliitto pitää kannatettavana, että rekisteriin ei esimerkiksi tuoda luonnollisten henkilöiden tietoja tietosuojasääntely huomioiden. Lisäksi massahakujen mahdollistamista on tärkeää arvioida myös tästä näkökulmasta.
Suomen Kiinteistöliitto ry	Kiinteistöliitto pitää tarpeellisenä, että vaikuttamistoimintaan käytettyjen resurssien ilmoittamisen osalta määritellään selkeästi missä laajuudessa ja millä tarkkuudella tiedot edellisvuodelta on tarkoituksenmukaista ilmoittaa. Tämä on merkityksellistä, jotta hallinnollinen rasite ilmoitusvelvollisille ei muodostu liian raskaaksi, eikä synnytetä velvoitetta esim. kirjanpidossa eritellä avoimuusrekisteriin liittyvää vaikuttamistoimintaa ja organisaation muusta vaikuttamistoiminnasta tietojen ilmoittamiseksi. Selkeä sisällöllinen määrittely vaikuttamiseen käytettyjen resurssien osalta on tärkeää myös siksi, että eri tahojen tekemät ilmoitukset ovat yhdenmukaisella tarkkuudella tehtyjä sekä antavat siten vertailukelpoisen kuvan kunkin organisaation vaikuttamistoiminnasta.
Suomen Lääkäriliitto - Finlands Läkarförbund	Tärkeää on myös, että avoimuusrekisterin yhteydessä kerättävien henkilötietojen osalta noudatetaan kaikin osin tietosuojasäädösten vaatimuksia.
Suomen Tuulivoimayhdistys ry	Lainsäädäntö jättää myös tulkinnanvaraiseksi sen, kuinka vaikuttamistoimintaan käytetyt resurssit tulee määrittää. Suomen Tuulivoimayhdistys tekee edunvalvonnan lisäksi hyvin paljon yleistä viestintää, järjestää pelkästään jäsenilleen avoimia tilaisuuksia, sekä kaikille avoimia tilaisuuksia, tekee lehtiä ja esitteitä jne. On erittäin vaikea erotella kaikesta STY:n toiminnasta pelkästään edunvalvontaan käytetyt resurssit ja toivoisimme selkeytystä siihen, kuinka tämä pitää tehdä.
Suomen Yrittäjät ry	Esityksen mukaan rekisteriin tulisi ilmoittaa pääasialliset yhteydenpitotavat. Pääasialliset yhteydenpitotavat ilmoitettaisiin esimerkiksi valitsemalla

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	tietojärjestelmässä, mitä yhteydenpitotavat ovat olleet (sähköposti tai muu kirjeenvaihto, verkkotapaaminen, tapaaminen tai vierailu, puhelinsoitto, muut yhteydenpitotavat). Pidämme avoimuuden kannalta kuitenkin hyvin vähämerkityksellisenä, onko vaikuttamistyötä tehty puhelimitse, tapaamisten yhteydessä vai sähköpostilla. Tästä syystä yhteydenpitokanavien ilmoittamisvelvollisuudesta tulisi luopua tai korvata se mahdollisuudella ilmoittaa yleisellä tasolla kaikki käytössä olevat vaikuttamiskanavat.
Säätiöt ja rahastot ry	Arvioimme, että rekisteristä löytyvillä tiedoilla kansalaiset sekä vaikuttamistoiminnan kohteet saavat jatkossa kattavammin tietoa poliittiseen järjestelmään ja valtionhallintoon vaikuttavista toimijoista, näiden intresseistä, vaikuttamisen kohteista ja toimintatavoista. Tämä auttaa arvioimaan päätösten syntyä ja niiden taustalla olevia intressejä. Lisäksi yhteiskunnallisesta vuoropuhelusta tulee avoimempaa ja läpinäkyvämpää, mikä lisää vaikuttamistyölle kuuluvaa ymmärrystä ja arvoa sekä toivottavasti vähentää siihen mahdollisesti liittyviä kielteisiä asenteita. Näin avoimuusrekisteri hyödyttää koko yhteiskuntaa eli kaikkia lobbaustoiminnan eri osapuolia.
Tehy ry	Avoimuusrekisteristä saatavaa hyötyä ei voi saavuttaa ilman henkilötietojen käsittelyä, jotta lobbaustoiminnan läpinäkyvyyden tavoite täyttyisi. Pidämme tärkeänä sitä, että avoimuusrekisterin yhteydessä kerättävät henkilötiedot noudattavat yleisiä tietosuojasääntelyn vaatimuksia kaikilta osin.
Tietosuojavaltuutetun toimisto	Mietinnössä oli arvioitu tarvetta käsitellä henkilötietoja ja henkilötietojen suoja koskevaa sääntelykehikkoa, ml. yleisen tietosuoja-asetuksen (679/2016) kansallinen harkintamarginaali, asianmukaisesti. Mietinnön perusteella näyttäisi selvältä, että valtiontalouden tarkastusvirastosta on rekisterinpitäjä. Mietinnön sivulla 56 todetaan, että avoimuusrekisteriä on valmisteltu siitä lähtökohdasta, että rekisteri on keskitetty ja julkisen vallan (viranomaisen) ylläpitämä. Yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 1 kohdan 8 luetelmakohdan tarkoittama henkilötietojen käsittelijä voi tyypillisesti ylläpitää rekisteriä rekisterinpitäjän lukuun. Rekisterinpitäjän tehtävistä säädettäisiin kuitenkin tarkemmin mietintöön sisältyvän lakiluonnoksen 7 § :ssä, jonka mukaan valtiontalouden tarkastusvirasto toimisi avoimuusrekisterin rekisterinpitäjänä. Lisäksi esimerkiksi mietinnön sivulla 89 selvennetään miten valtiontalouden tarkastusviraston tulisi toimia, jos syntyy epäily virheellisestä tai haitallisesta tietojen ilmoittamisesta. Mietinnön perusteella kysymys rekisterinpitäjästä näyttää selvältä. Avoimuusrekisterilaissa ei ole tarpeellista eikä myöskään Lausuntopalvelu.fi 174/440 mahdollista säätää tarkemmin, miten rekisterinpitäjän tulee menetellä esimerkiksi korjatessaan virheitä, joita sen käsittelemiin henkilötietoihin mahdollisesti sisältyisi. Nähdäkseni on kuitenkin perusteltua selvittää rekisterinpitäjän velvoitteita tältä osin mietinnön perusteluosassa. Lisäksi totean, että tietosuojavaltuutetulla on toimivalta määrätä virheellinen tieto oikaistavaksi tai poistettavaksi (mietinnön sivu 90).
Tutkivan journalismin yhdistys ry	Tietojen saatavuuden turvaaminen on tärkeää. Julkisen avoimuusrekisterin lisäksi olisi tärkeää, että tiedot voisi saada myös koneluettavassa muodossa erilaista analyysiä varten, tarvittaessa koko tietokannan laajuudelta. 10 vuoden säilytysajan jälkeen tapahtuvassa arkistoinnissa tulisi huomioida tutkimuskäytön lisäksi journalistinen tarkoitus ja mahdollistaa vastaava koneluettava tietojen saanti.
Työ- ja elinkeinoministeriö	Esityksessä tulisikin huolellisesti pohtia, ovatko kaikki raportointiin edellytettävät tiedot aidosti tarpeellisia ja olennaisia esityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tarpeettomien tietosisältöjen kerääminen aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia, mitkä rasittavat kansantaloutta. Myös tarpeettoman tiheä tietojen raportointifrekvenssi on kustannustekijä, muttei välttämättä olennaisesti edesauta esityksen tavoitteiden saavuttamista.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Pykäläluonnoksen (4 §) 3 momentin mukaan rekisteröidyllä on oikeus ilmoittaa vapaaehtoisia tietoja. Järjestelmän toimivuuden kannalta tarkastusvirastolla tulisi olla mahdollisuus määrittää (määräyksenantotoimivaltuus tarkastusvirastolle) lisätietojen antamisen laajuutta, sisältöä ja muotoa. Tämä tulisi todeta myös pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Pykäläluonnoksen (4 §) 1 momentin 3 kohdassa käsitellään ilmoitusvelvollisen perustietona myös jäsenyyttä Suomessa toimivissa edunvalvontayhteisöissä. Säännöksen tavoite jää hieman epäselväksi. Tässä yhteydessä tieto esitetään nimenomaisesti niiden yhteisöjen osalta, jotka ovat ilmoitusvelvollisia. Tieto siitä mihin edunvalvontayhteisöihin nämä yhteisöt kuuluvat tulee säännöksen perusteella ilmoitettavaksi mutta epäselväksi jää, miten tämä tieto parantaa vaikuttamistoiminnan läpinäkyvyyttä. Edelleen tässä yhteydessä tulisi lakitekstiin sisällyttää selvyyden vuoksi edunvalvontayhteisön määritelmä, joka nyt on vain yksityiskohtaisissa perusteluissa.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Pykäläluonnoksen (4 §) 2 momentin 3 kohden mukaan esitetään arvio edellisen vuoden aikana vaikuttamistoimintaan käytetyistä resursseista. Tältä osin olisi parempi käyttää termin ”arvio” sijaan termiä ”tiedot”. Ilmoituksen ajankohtana edellisen vuoden vaikuttamistoimintaan käytettyjen resurssien määrän tulisi olla kohtuudella selvitettävissä ja siten esitettävän tiedon tulisi olla luotettavampi kuin pelkästään arvio. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan tässä kohdassa tulisi esittää tiedot euromääräisenä vaikuttamistoimintaan käytetyistä resursseista. Tarvittaessa näitä tietoja voidaan täydentää myös esimerkiksi henkilötietotiedoilla. Todetaan myös, että tietojen yhdenmukaisuuden varmistamiseksi tarkastusvirastolla tulisi olla määräyksenantotoimivaltuus tietojen toimittamisen suhteen. Edelleen tässä kohdassa ei ilmoitettaisi vaikuttamistoiminnan neuvonnan taloudellisia tietoja. Mikäli asiakas ei ole esitettyllä tavalla rekisteröitymisvelvollinen, toimeksiannosta tapahtuva neuvontatoiminta ja sen taloudellinen merkitys jää läpinäkyvyyden ulkopuolelle. Kyseistä kohtaa tulisi täydentää siten, että tiedot edellisen kalenterivuoden aikana vaikuttamistoimintaan käytetyistä resursseista esitetään myös vaikuttamistoiminnan neuvontaa harjoittavien yhteisöjen osalta.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Pykäläluonnoksen (4 §) 4 momentissa todetaan, että ilmoitusvelvollinen voi ilmoittaa tiedot suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi. Säännöksessä tai yksityiskohtaisissa perusteluissa olisi tarpeen todeta, että ilmoitusvelvollisen ns. vapaasti tekstimuodossa ilmoittamat tiedot tulisi julkaista vain ilmoitusvelvollisen toimittamassa muodossa ja kielellä. Olisi kohtuutonta, jos rekisteriviranomainen joutuisi kääntämään ilmoitusten sisällön rekisterin kaikille kolmelle kielelle.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Pykäläluonnoksen (4 §) 3 momentissa esitetään, että ”Rekisteriviranomainen lisää eduskunnan, ministeriöiden ja valtion virastojen virallisiin kuulemisiin sekä virallisesti asetettuihin työryhmiin osallistumista koskevia tietoja nähtäville avoimuusrekisterin verkkosivuille.” Tarkastusvirasto vastustaa esitettyä velvoittavaa säännöstä. Säännös tulisi poistaa useasta syystä. - Tässä esitettyjä tietoja ylläpitävät muut viranomaiset ja tiedot julkaistaan jo muissa järjestelmissä ja asianomaisilla verkkosivuilla. Hyvän tiedonhallinnan periaatteiden mukaisesti samojen tietojen päällekkäistä ylläpitämistä tulee välttää. Menettelyllä aiheutetaan aito riski sille,

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	että ylläpidettävät tiedot eroavat myös julkaisussa toisistaan mikä voisi aiheuttaa tiedon hyväksikäyttömahdollisuuksien heikkenemistä. - Tarkastusvirastolla ei olisi rekisterinpitäjänä mahdollisuuksia vaikuttaa tässä yhteydessä esitettävän tiedon oikeellisuuteen tai ajantasaisuuteen. Silti tarkastusvirastolle muodostuisi velvollisuus julkaista näitä tietoja. - Tehtävän toteuttaminen vaatisi käytännössä runsaasti manuaalista työtä sekä toiminnan yhteensovittamista tiedon alkuperäisten julkaisijoiden kanssa. Menettelyllä aiheutetaan olennaisesti hallinnollista taakkaa. Tarkastusvirasto voi sisällyttää ilman erillistä säännöstä linkit ja viitetiedot toisten viranomaisten ylläpitämiin tietoihin sekä sisällyttää verkkosivuille tietoja muista hallinnon avoimuuteen liittyvistä tiedoista. Todettakoon, että kansainvälisesti vastaavien rekisterien pitäjillä ei ole tällaista velvollisuutta koota muiden viranomaisten tietoja. 3 momentin sisältöä tulisi tarkentaa seuraavasti: Ilmoitusvelvollinen voi ilmoittaa vaikuttamistoiminnastaan vapaaehtoisesti avoimuusrekisteriin myös muita kuin 2 momentissa tarkoitettuja tietoja, kuten tietoja julkisesta kampanjoinnista, valtiontalouden tarkastusviraston erikseen määrittämällä tavalla. Rekisteriviranomainen voi lisätä rekisterin yhteyteen tietoja virallisiin kuulemisiin sekä virallisesti asetettuihin työryhmiin osallistumisesta koskevia tietoja tai muita hallinnon avoimuuteen liittyviä aineistoja.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Säännöksen ja sen yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan tulisi olla yksiselitteistä, että ilmoitusvelvollinen määrittää itse omat perustietonsa. Ilmoitusvelvollinen hakee siten toimialatiedon viranomaisrekisteristä tai tarvittaessa valitsee erillisestä luettelosta tai kirjoittaa tiedon toimialansa itse, mikäli tietoa ei ole muualta saatavissa. Edelleen todetaan, että pykäluonnoksessa käytetty määritelmä yhteisötunnisteesta ”Muu vastaava tunniste” on hyvin epämääräinen käsite, joten sen voisi poistaa.
Visa Europe	Finally, we agree that an estimate only should be required in relation to financial resources linked to advocacy activity, as it is often difficult to calculate this - particularly for in-house advocacy teams covering many stakeholders and countries.

Rekisteri

Avoimuusrekisteristä toivottiin käyttäjäystävällistä, matalan kynnyksen palvelua. Maksuttomuutta ja saavutettavuutta pidettiin tärkeinä.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Bioenergia ry	On hyvä, että tietojen saaminen avoimuusrekisteristä on maksutonta. Avoimuusrekisteristä ei tulisi kuitenkaan samalla periä käyttömaksuja rekisteriin raportoivilta organisaatioilta
Edunvalvontafoorumi	Mietintö on hyvä pohja työstää loppuun sääntelyesitys. Kannatamme, että rekisteri on julkinen ja sen käyttö on maksutonta. Verkkopohjaisen rekisteri pitää olla ilmoitusvelvolliselle hallinnollisesti kevyt ja erittäin käyttäjäystävällinen
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry	Kun uutta toimintatapaa ollaan ottamassa käyttöön, olisi suotavaa, että raportointimalli olisi vaikkapa määrämuotoinen siten, että se tukisi raportoinnin yhteismitallisuutta. Raportointi kannattaa toteuttaa sähköisenä palveluna, ja mahdollisimman moni kohta – mikäli mahdollista – kannattaa toteuttaa valmiina kysymysvalikkoina, kuten nyt esim. lausuntopalvelussa on tehty. Näitä valmiiksi laadittuja kysymysvalikkoja voi täydentää organisaation oman toiminnan kuvauksella halutuista teemoista.
Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry	Näemme myös haastavana mietinnössä ehdotetun rekisteröitymistavan, jossa kerran rekisteröityneet organisaatiot näkyisivät jatkuvasti aktiivisina järjestelmässä, ellei niiden toiminta muuttuisi pysyvästi. Käytännössä tämä johtaisi siihen, että kerran rekisteröityneen organisaation pitäisi huolehtia tietojensa paikkansapitävyydestä rekisterissä, vaikka sillä ei olisi aktiivista vaikuttamistoimintaa moneen vuoteen.
Lobbaustutkijoiden yhteislausunto	Mielestämme olisi tärkeää, että rekisterin verkkoalusta olisi toteutettu niin, että tiedot saa ladattua sieltä mahdollisimman helposti haluamallaan aika- ja muilla rajoituksilla taulukkomuodossa. Kattaviin tietoihin tulisi päästä helposti käsiksi, vaikka ei osaisi koodata. Mietinnössä ehdotetaan, että tietoja säilytettäisiin julkisessa avoimuusrekisterissä 10 vuotta. Mielestämme säilyttämisaikaa kannattaisi pidentää, koska se edistäisi tutkimusta lobbaamisessa tapahtuvista pitkän aikavälin muutoksista. Säilyttämisaajan pidentäminen vähentäisi myös VTV:hen kohdistuvien tietopyyntöjen määrää tulevaisuudessa.
Lääketeollisuus ry	Kannatamme, että rekisteri on julkinen ja sen käyttö on maksutonta.
Politiikan toimittajat ry	Oleellista on, että rekisteristä tehdään yhteiskunnallisen päätöksenteon avoimuutta lisäävä väline, eikä työkalua, josta seuraa vain tarpeetonta byrokratiaa sinänsä tärkeää yhteiskunnallista vaikuttamista harjoittaville tahoille. On myös tärkeää, että rekisteristä tehdään sähköinen ja helppokäyttöinen, jotta kansalaiset, median edustajat ja muut merkinnöistä kiinnostuneet pääsevät tutustumaan tietoihin matalalla kynnyksellä.
Suomen Journalistiliitto ry	Rekisteri on rakennettava helppokäyttöiseksi sekä rekisteröintivelvollisille että rekisterin käyttäjille. Mikäli näin toimitaan, ei esityksessä mainittu hallinnollinen taakka ole ongelma. Taakka on sitä suurempi, mitä enemmän toimija lobbaa, jolloin se on oikeassa suhteessa toiminnan laajuuteen nähden.
Suomen Kiinteistöliitto ry	Pidämme myönteisenä ja tärkeänä, että tietojen ilmoittaminen on maksutonta ilmoitusvelvollisille myös tulevaisuudessa. Maksuttomuus edistää avoimuusrekisterin tietojen ajantasaisuutta.
Tekir Oy	Jo hallituksen esitykseen tulisi sisällyttää lainsäätäjän tahtotila raportointijärjestelmän kehittämisestä mahdollisimman käyttäjäystävälliseksi. Läpinäkyvyysrekisterin osalta on jo 2015 esitetty yhteistoiminnallista mallia (Rämö, E. Voiko lobbauksella olla etiikkaa?: Käsiteanalyttinen tutkimus lobbauksen etiikasta, 2015). Vastaavia toteutustapoja tulisi selvittää, jotta tosiasiallinen hallinnollinen taakka on mahdollista arvioida.
Transparency International Suomi ry	Avoimuusrekisterin uskottavuutta varten TI Suomi painottaa erityisesti seuraavien toimien tarpeellisuutta rekisterin kehittämiseksi tulevaisuudessa: - Avoimuusrekisterin kattavuuden tarkistaminen: nykyinen esitys tulee ottaa uudelleentarkasteluun mahdollisten parannusten osalta sitovalla aikataululla. - Avoimuusrekisterin

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	laajentaminen kaikkiin lobbauksen kohteisiin: nykyinen esitys jättää useat lobbauksen kohteet etenkin alueellisella ja paikallisella tasolla huomioimatta. Tarve laajentaa rekisterin kattavuutta tulee huomioida. - Tietojen helppokäyttöisyys ja saatavuus: rekisterin sisältämien tietojen on oltava saatavilla avoimen rajapinnan kautta muodossa, joka on koneluettavaa ja palvelee siten käyttötarkoitustaan mahdollisimman hyvin. Uskottavat kirjaamisvelvoitteet: jotta avoimuusrekisteriä voidaan pitää uskottavana, sen sitä koskevien velvoitteiden rikkomiselle on säädettävä sanktiot, jotka eivät ole pelkästään näennäisiä.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Pykäläluonnoksen (9 §) mukaan ”Avoimuusrekisteriin ilmoitetut 4 §:ssä säädettyt tiedot julkaistaan yleisen tietoverkon kautta. Avoimuusrekisterin sisältämät tiedot pidetään saatavilla yleisessä tietoverkossa 10 vuoden ajan.” Tältä osin olisi johdonmukaisempaa todeta, että 4 §:ssä säädettyt tiedot pidettäisiin saatavilla yleisessä tietoverkossa 10 vuoden ajan. Käytännössä avoimuusrekisteriin tulee sisältymään myös muita tietoja, esimerkiksi henkilötietoja sähköisen ilmoittamisen mahdollistamiseksi. Ei olisi tarkoituksenmukaista, että nämä, lainsäädännön tavoitteiden kannalta, epärelevantit tiedot julkaistaisiin tietoverkossa.

Rekisteriviranomainen

Muutamassa lausunnossa esitettiin tarkennuksia uhkasakkoa koskevan säännökseen.

Yksittäisiä huomioita esitettiin myös rekisteriviranomaisen valtuuksista.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia	Rekisteröitymisvelvollisuuden laiminlyöntiin tai toimintailmoituksen antamatta jättämiseen ei luonnostellun lain mukaan liittyisi hallinnollista tai rikosoikeudellista sanktiota vaan ainoastaan mahdollisuus uhkasakon käyttämiseen. Uhkasakkomahdollisuutta koskevan 7 §:n 3 momentin ehdotetaan kuitenkin tulevan voimaan vasta vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Tällä halutaan tarjota ilmoitusvelvollisille aikaa omaksua avoimuusrekisterilaissa säädettyt velvollisuudet ennen uhkasakkomahdollisuuden käyttöönottoa. Sääntely vaikuttaa tältä osin poikkeuksellisen pehmeältä.
Energiateollisuus ry	ET pitää hyvänä, että Valtiontalouden tarkastusvirasto toimii avoimuusrekisterin viranomaisena.
Fingo ry	Lopuksi, esityksessä määritellään kriteerejä sille, minkälainen vaikuttamistoiminta edellyttää avoimuusrekisteröintiä. Esityksessä olisi mielestämme syytä täsmentää, mikä taho harkitsee ja tekee päätöksen siitä, keitä toimijoita tämä velvoite lopulta koskee.
Helsingin hallinto-oikeus	Hallinto-oikeutta työryhmän laatima luonnos hallituksen esitykseksi avoimuusrekisterilaiksi koskee lähinnä sen 7 §:n osalta. Ehdotus saattaa tältä osin tuottaa hallinto-oikeuksiin lisää valitusasioita tehtäväkenttämme laajentuessa uhkasakkoasioissa. Tämä yhdessä monien muiden vireillä olevien hallinto-oikeuksien tehtävänä laajentavien lakihankkeiden kanssa lisää osaltaan hallinto-oikeuksien resurssitarpeita. Lisäksi kun pykäläluonnoksessa on jo viittaus uhkasakkolakiin (1113/1990), jossa säädetään muutoksenhausta, niin hallinto-oikeus pyytää vielä harkitsemaan, onko sen viimeiseen momenttiin otettu viittaus muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) tarpeellinen. Viittaus saattaa ohjata muutoksenhakumenettelyä tarkemmin tuntematonta lukijaa tulkitsemaan muutoksenhakuoikeuden pykälässä

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	tarkoitettua uhkasakkolain muutoksenhakuoikeutta laajemmaksi ja johtaa tarpeettomiin muutoksenhakuihin.
Kaupan liitto ry	On olennaista, että etenkin alkuvaiheessa toimijoille on tarjolla riittävästi neuvontaa ja tukea sen arvioimiseen, täyttyvätkö rekisteröinnin ja ilmoitus-velvollisuuden kriteerit näiden kohdalla. Tämän vuoksi pidämme hyvänä, että ohjaus ja neuvonta on säädetty rekisteriviranomaisen velvollisuudeksi.
Korkein hallinto-oikeus	Uudistuksen yhteydessä Valtiontalouden tarkastusvirastosta annettua lakia tulisi tarkistaa niin, että siinä viitattaisiin kumotun hallintolainkäyttölain sijasta uuteen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Tällöin kaikkia hallinto-oikeuden päätöksiä koskeva valituslupavaatimus tulisi selkeästi esiin.
Korkein hallinto-oikeus	VTV:lle säädettäisiin toimivalta velvoittaa ilmoitusvelvollinen tekemään ilmoitus taikka korjaamaan virhe tai puute uhkasakon uhalla. Luonnoksesta ei käy selvästi ilmi, että korjaamiskehotukseen tulee liittää määräaika ja että tämän määräajan ylittymisen jälkeen kehotusta voidaan tehostaa sakon uhalla. Jos perustelujen mukaisesti tarkoituksena olisi, että uhkasakon tuomitsisi VTV:n uhkasakkolautakunta, toimivallasta tulisi säätää erikseen nyt ehdotettavassa laissa.
Naisjärjestöjen Keskusliitto	Rekisterin uskottavuuden ja toimivuuden kannalta on myös olennaista, että se on pakollinen ja että tahallisesta ilmoitusvelvollisuuden rikkomisesta seuraa sanktio.
Oikeusrekisterikeskus	Oikeusrekisterikeskus kiinnittää huomiota siihen, että lakiluonnoksen 7 §:n 3 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetystä uhkasakon tuomitsemista koskevasta menettelystä tulisi säätää lain tasolla tai säännöksessä tulisi ainakin viitata menettelyn osalta valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain (676/2000) 15 §:n 1 momentin mukaiseen menettelyyn. Lisäksi Oikeusrekisterikeskus ehdottaa lakiluonnoksen 7 §:n 3 momenttiin lisättäväksi informatiivisena viittauksena sen, että tuomitun uhkasakon täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002). Mietinnössä on arvioitu, että uhkasakkomenettelyn voidaan arvioida jäävän käytännössä harvinaiseksi. Oikeusrekisterikeskus arvioi lakiluonnoksen perusteella, että tuomitun uhkasakon täytäntöönpanotehtävästä ei aiheudu Oikeusrekisterikeskukselle merkittäviä henkilötyö- tai järjestelmäkustannusvaikutuksia.
Pirkanmaan käräjäoikeus	Jatkoselvittelyssä voitaisiin ehkä miettiä myös sitä, voitaisiinko myös päätöksen tekijöille asettaa avoimuuden lisäämiseksi velvoitteita. Samoin tulisi yrittää löytää ratkaisu sille, miten epäasianmukaiseen vaikuttamisyrittäykseen nyt säädettävällä lailla puututtaisiin ja miten se torjuttaisiin. Sehän asetetaan mietinnössä lain yhdeksi tavoitteeksi. Olisiko siinä lobbauksen kohteena olevalle päätöksentekijälle synnyttävä toimimisvelvollisuus, millainen se olisi ja mikä olisi rekisteriviranomaisen rooli. Julkaisisiko se jonkinlaista epäasiallisen vaikuttamisen listaa vai miten se puuttuisi epäasiallisuuteen varsinkin tapauksessa, jossa epäasialliseen vaikuttamiseen on ryhtynyt joku muu kuin rekisterivelvollinen ammattimainen lobbaaja.
Politiikan toimittajat ry	Valtiontalouden tarkastusvirasto soveltuu avoimuusrekisterin ylläpitäjäksi ja valvojaksi. Pidämme tärkeänä, että VTV:llä olisi mahdollisuus uhata sakolla, jos ilmoitusvelvollinen kehotuksesta huolimatta laiminlöisi säädettyjen ilmoitusten tekemisen. Sanktiomahdollisuudesta ei saa tulla kuollut lain kirjain, vaan sitä on tarvittaessa käytettävä.
ProCom - Viestinnän ammattilaiset ry	Lain toteutumista valvoo suunnitelman mukaan valtiontalouden tarkastusvirasto. Millaisella mallilla tarkastusviraston tekemää omaa työtä valvotaan? Avoimuusrekisterin myötä lobbaustutkimus edistyy. Sitä on toistaiseksi todella vähän tehty Suomessa. Riippumattomat tutkimukset tuovat oman lisänsä tarkastusviraston oman toiminnan valvomiseen. Vuosittainen raportointi

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	valtionalouden tarkastusviraston tekemästä työstä on ilmaistu virastolle ajattelussa tehtävälisauksessa. Koosteraporttikiin lieene luettavissa avoimuusrekisterin tietokannassa. Tämä on erinomainen lähtökohta lobbaustutkimukselle.
Päivittäistavarakauppa ry	Epäselvyyksien välttämiseksi ja toimijoiden hallinnollisen taakan minimoimiseksi on joka tapauksessa tärkeää, että rekisteriviranomaisen tehtäväksi on säädetty ohjaus ja neuvontavelvollisuus lain tulkinnoista.
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry	SOSTE pitää perusteltuna esitystä avoimuusrekisterin sijoittamista Eduskunnan alla toimivaan Valtionalouden tarkastusvirastoon ja katsoo avoimuusrekisterin liittyvän sisällöllisesti mm. vaali- ja puoluerahoituksen valvontaan. SOSTE kiinnittää huomiota kuitenkin siihen, että päätöksenteon avoimuuden laajentuessa mm. avoimuusrekisterin kautta VTV:n tehtäväkenttä laajenee merkittävästi sen ydintoiminnan, valtionalouden tarkastamisen, ulkopuolelle. Parannettaessa päätöksenteon läpinäkyvyyttä asteittain organisatorisia ratkaisuja ohjaa helposti polkuriippuvuus, jossa vaali- ja puoluerahoitus tuli VTV:n vastuulle VTV:n talousosaamisen takia, kun taas talouskysymyksiä huomattavasti laajempi avoimuusrekisteri tulee VTV:n vastuulle koska VTV hoitaa jo vaali- ja puoluerahoituksen valvontaan liittyviä tehtäviä. SOSTE pitää perusteltuna, että tulevaisuudessa avoimuusrekisteri kattaa kaiken julkiseen sektoriin kohdistuvan vaikuttamistyön, myös silloin kun kyseessä on julkisen organisaation suorittama vaikuttaminen. Olisikin arvioitava, onko valtionhallinnon ja talousnäkökulman ulkopuolelle kurkottava päätöksenteon avoimuuden valvonta perusteltua järjestää pysyvästi valtionalouden tarkastuksen yhteydessä, jolloin VTV:n tehtäväkenttä laajenee olennaisesti nykyisestä.
Syyttäjälaitos	Mietinnössä esitetyissä säännösehduksissa ei esitetä mitään sanktiota sille, jos rekisteröitymisvelvoite laiminlyödään tai annetaan väärä tietoja. Syyttäjälaitos katsoo, että jatkovalmistelussa olisi syytä harkita sitä, että rekisterinpitäjällä ja valvojalla olisi jokin keino puuttua velvoitteiden tahalliseen laiminlyöntiin.
Tehy ry	Avoimuusrekisterin rekisteriviranomaiseksi ehdotetaan Valtionalouden tarkastusvirastoa (VTV), jonka rooli neuvonta- ja valvontatoiminnan järjestämisessä on tärkeä. Varsinkin toiminnan käynnistymisen alkuvaiheessa on todennäköistä, että neuvonta- ja tiedottamispalvelun tarve asiassa on suuri, jotta rekisterin tavoitteet täyttyvät. Tähän on varattava riittävät resurssit VTV:stä.
Turun hallinto-oikeus	Lakiehdotuksen 7 §:n 3 momentissa oleva mahdollisuus uhkasakon käyttöön saattaa tuottaa valituksia hallinto-oikeuteen. Esityksen mukaan ne olisivat harvinaisia. Kuitenkin ottaen huomioon että vireillä on muita lainsäädäntöhankkeita, jotka tuovat hallinto-oikeuksiin uusia jutturyhmiä, tulee tämäkin muutos ottaa osaltaan huomioon hallinto-oikeuksien resurssitarpeita arvioitaessa.
Työ- ja elinkeinoministeriö	Koska ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvasta vaikuttamistoiminnasta todennäköisesti syntyy jonkin verran tulkintaongelmia, on hyvä, että rekisteriviranomaisen tehtävissä korostuisi ohjaus ja neuvonta.
Valtionalouden tarkastusvirasto	Pykäläluonnoksen (5 §) yksityiskohtaisissa perusteluissa kuvataan laajasti viranomaisen ohjauksen toteuttamista esimerkiksi erilaisten testien avulla. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan viranomainen huolehtii riittävän neuvonnan järjestämisestä ja toteuttamisesta hallintolain mukaan. Perusteluissa esitetyt esimerkit Irlannissa käytettävän testin osalta tulisi poistaa sillä sellaisen käyttöönotto olisi ongelmallista Suomessa. Verkkotesteihin viranomaisneuvonnan keinona oikeudellisissa kysymyksissä liittyy ongelmia ja riskejä, joiden vuoksi sellaista ei välttämättä voida ottaa käyttöön Suomessa. Vaikuttamistoiminnan ja sen pitkäjänteisyyden ja suunnitelmallisuuden ja toisaalta satunnaisuuden ja pienimuotoisuuden käsitteet ovat niin tulkinnanvaraisia, että niiden arviointi

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	edellyttää aina tapauskohtaista harkintaa ja kuhunkin tapaukseen perehtymistä. Sitä ei voida korvata yksinkertaisella verkkotestillä. Sellaisen antama virheellinen tulos voitaisiin tulkita viranomaisen antamaksi virheelliseksi ohjeistukseksi, josta rekisteriviranomainen olisi vastuussa. Tarkastusvirasto rekisterinpitäjänä harkitsee ja järjestää neuvonnan parhaaksi katsomallaan tavalla.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Pykäläluonnoksen (7 §) mukaan tarkastusviraston valvontatehtäviin ei ole sisällytetty tehtävänä ilmoitusten oikeellisuuden tarkistamista. Käytännössä valvontatehtävä on 7 § 1 momentin 2 kohdassa muotoiltu siten, että tarkastusvirasto voi selvittää tietoon tulneiden ilmoitusvelvoitteiden laiminlyöntiä. Säännös on kirjoitettu perusteluineen sellaiseen muotoon, että tarkastusviraston tehtävänä ei olisi olla aktiivinen toimija ilmoitusten oikeellisuuden tarkistamisessa. Tarkastusviraston näkemyksen mukaan rekisteriviranomaisen tehtäviin tulisi lisätä oikeus harkintansa mukaan ja oma-aloitteisesti kohdistaa ilmoituksien oikeellisuuteen valvontaa. Pykäläluonnoksen (7 §) 2 momentissa säädetään oikeudesta saada tietoja ilmoitusvelvollisilta. Säännöksen mukaan tarkastusvirastolla ei olisi kuitenkaan oikeutta saada vertailutietoja kolmansilta osapuolilta tai vaikuttamistoiminnan kohteilta. Ilmoitusten oikeellisuuden ja ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntien selvittämiseksi vertailutietojen saamisella on kuitenkin olennainen merkitys. Kansainvälisistä verrokkimaista esimerkiksi Irlannissa on rekisterinpitäjällä oikeus vertailutietojen pyytämiseen. Tällä voidaan merkittävästi parantaa avoimuusrekisterin tietosisällön luotettavuutta.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Pykäläluonnoksen (7 §) 4 momentin mukaan tarkastusvirastolla on oikeus sakon uhalla velvoittaa ilmoitusvelvollinen tekemään ilmoitus tai korjaamaan siinä oleva virhe tai puute. Tarkastusvirastolla tulisi siis olemaan tämä oikeus, jos ilmoitusvelvollinen ei kehotuksesta huolimatta tee laissa säädettyjä ilmoituksia tai jos ilmoitus havaitaan olennaisilta osiltaan virheelliseksi tai puutteelliseksi. Toisaalla, avoimuusrekisterilain 7 §:n 3 momentissa todetaan, että ”ilmoitusvelvollisen on salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä annettava Valtiontalouden tarkastusvirastolle valvontaa varten tarvittavat asiakirjat ja tiedot.” Käytännössä voi tulla eteen tilanne, että ilmoitusvelvollinen on haluton toimittamaan ilmoitusten oikeellisuuden selvittämiseksi tarpeellisia asiakirjoja ja tietoja. Ilmoituksen korjaamiseen tai täydentämiseen tarkastusvirasto voi kuitenkin velvoittaa ilmoitusvelvollisen vasta, kun ilmoitus on todettu olennaisilta kohdiltaan ilmeisen virheelliseksi tai puutteelliseksi.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	Tarkastusvirasto katsoo, että oikeus velvoittaa ilmoitusvelvollinen tarvittaessa sakon uhalla täyttämään velvollisuutensa tulisi ulottaa koskemaan myös lisätietojen ja selvitysten toimittamista.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Perusteluista saa sen käsityksen, että vain todella isoihin puutteisiin tulee ja saa puuttua. Perustelutekstissä tulisi huomioida, että rekisteriviranomaisen harkintavaltaa valvonnan toteuttamisessa ei perusteluissa tarpeettomasti rajattaisi.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Pykäläluonnoksen (7 §) yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan myös sellaisten toimijoiden, joilla ei ole Suomessa rekisteröityä oikeushenkilöä, tulisi rekisteröityä avoimuusrekisteriin ja tehdä tarvittavat toimintailmoitukset. Esityksessä ei ole käsitelty lainkaan tilannetta, missä tarkastusviraston tulisi kohdistaa valvontatoimenpiteitä näihin ilmoitusvelvollisiin. Käytännössä on oletettavaa, että tarkastusvirastolla ei olisi toimivaltuuksia toteuttaa näihin oikeushenkilöihin valvontatoimenpiteitä.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Pykäläluonnoksen (7 §) mukaan rekisteriviranomainen tekee vuosiraportin rekisterin toiminnasta ja valvonnasta. Tarkastusviraston toiminnan ja aseman kannalta olisi johdonmukaista, että tarkastusvirasto antaisi rekisterin toiminnasta ja valvonnasta vuosittaisen kertomuksen eduskunnalle.
Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry	Uudistuksen kannalta keskeisille viranomaisille tulee taata riittävät resurssit uudistuksen toteuttamiseen, rekisterin ylläpitoon ja neuvontatyöhön.

Neuvottelukunta ja hyvä edunvalvontatapa

Lausunnonantajat kannattivat neuvottelukunnan perustamista ja painottivat kokoonpanon monipuolisuutta. Osa lausunnonantajista katsoi, että neuvottelukunta tulisi asettaa mahdollisimman pian lain hyväksymisen jälkeen.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
A-klinikkasäätiö	Tarkoituksena on välttää liiallista hallinnollista taakkaa ja varmistua toimien oikeasuhteisuudesta. On huomioitava, että hallinnollinen taakka ja toimien oikeasuhteisuus selviävät vasta käytännön kokemuksen myötä. Avoimuusrekisterin seurantaan varten nimitettävän neuvottelukunnan toimeksiannossa olisi kiinnitettävä riittävästi huomiota alkuvaiheen kokemusten havainnointiin ja mahdollisiin korjausehdotuksiin. Neuvottelukunnan kokoonpanossa olisi mahdollisimman hyvin huomioitava erilaisten raportointivelvollisten yhteisöjen edustus.
Blic Oy	Kannatamme sidosryhmistä koostuvan neuvottelukunnan asettamista seuraamaan rekisterin toimeenpanoa ja kehittämään toimintaa. Neuvottelukunnan tulee aloittaa toimintansa mahdollisimman pian, jotta se voisi tarjota asiantuntemustaan ja lisätä konkretiaa VTV:n laatiessa ohjeistusta rekisterin käytöstä.
Edunvalvontafoorumi	Arvostamme, että VTV asettaa eri sidosryhmistä koostuvan neuvottelukunnan viralliseksi yhteistyöelimeksi, joka seuraa rekisterin toimeenpanoa ja voi tehdä aloitteita toiminnan kehittämiseksi. Ehdotamme, että neuvottelukunta aloittaa toimintansa jo ennen kuin rekisteri on käytössä eli neuvottelukunta pitäisi asettaa pikimmiten lain hyväksymisen jälkeen eikä vasta sitten kun rekisteri on toiminnassa. Neuvottelukunta voisi antaa arvokasta ja monipuolista asiantuntija-apua VTV:lle

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	rekisterin käyttöön liittyvän ohjeistuksen valmistelussa. Ilmoitusvelvollisille on tarjottava säännönmukaista koulutusta ja valistusta rekisterin käytöstä. Neuvottelukunnan asettamista hyvissä ajoin ennen kuin rekisteri on toiminnassa puoltaa vahvasti myös se, että neuvottelukunnan tehtävänä on laatia hyvät edunvalvontatavat. Pidämme tärkeänä, että hyvällä edunvalvontatavalla pyritään luomaan yhtenäiset eettiset edunvalvonnan toimintaohjeet. Edunvalvontafoorumin vuonna 2014 luomat Edunvalvonnan eettiset ohjeet ovat erinomainen pohja hyvälle edunvalvontatavoille.
Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry	Neuvottelukunnan kokoonpanossa on huomioitava niiden tahojen – myös järjestöjen - edustus, jotka käyttävät avoimuusrekisteriä työssään.
Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto	Tulevassa neuvottelukunnassa tulisi olla lisäksi mukana myös kansalaisjärjestöjen edustus. Neuvottelukunnan tulisi kiinnittää erityishuomiota rekisterin selkeyteen, sen käyttökokemuksiin sekä vaikuttajien että vaikutettavien näkökulmasta sekä siihen, minkälainen mielikuva rekisteristä annetaan.
Elinkeinoelämän keskusliitto	EK kannattaa neuvottelukunnan perustamista ja ilmaisee halukkuutensa olla neuvottelukunnan jäsen. Neuvottelukunnan toimivuuden kannalta on aivan keskeistä, että siihen valitaan riittävä edustus vaikuttamistoimintaa harjoittavista edunvalvontajärjestöistä. Neuvottelukunnan ja avoimuusrekisterin yhteistyö on välttämätöntä menestyksekkään lopputuloksen ja käytäntöjen aikaansaamiseksi. EK huomauttaa, että valmisteleavan työryhmän kokoonpano oli tältä osin puutteellinen verrattuna siihen, että soveltumisalan piiriin kuuluvat tahot ovat yleensä mukana valmistelussa. EK näkee kannattavana, että avoimuusrekisterin käytössä korostuvat neuvonta ja neuvottelu eikä kannata äärimmäisiä tai järeitä kurinpidollisia keinoja. Neuvottelukunnan rooli epäasiallisen vaikuttamisen torjunnassa ja neuvoa-antavana elimenä on ensiarvoisen tärkeä, kun käydään vuoropuhelua vaikuttamisesta ja sen käytännöistä. Neuvottelukunnan avulla viranomaisilla ja muilla intressitahoilla on aito mahdollisuus vaihtaa ja saada tietoa, jota heillä ei muuten olisi käytettävissä sekä luoda yhdessä sopivat käytännöt rekisterin käyttöönottoa varten.
Energiateollisuus ry	Avoimuusrekisterin soveltamisen tukemiseen perustettava neuvottelukunta on tärkeä elin, sillä sen kautta pystytään kehittämään käytäntöjä. ET pitää välttämättömänä, että myös neuvottelukunta perustetaan lain voimaantulon jälkeen välittömästi ja sen jäsenenä on myös henkilöitä, esimerkiksi keskusjärjestön edustajia, joilla on käytännön osaamista vaikuttamistyöstä. Edellä mainitun avulla varmistetaan, että avoimuusrekisterin toimintaa, kuten laadittavien ohjeiden sisältöä, voidaan myös neuvottelukunnan toimesta kehittää jo alusta alkaen ja näin varmistaa avoimuusrekisterin käytännön toteutettavuus ilmoitusvelvollisten näkökulmasta. Neuvottelukunnan on tarkoitus laatia suositukset hyvästä edunvalvontatavasta. ET näkee, että neuvottelukunnalla voisi olla laajempi rooli ja julkinen budjetti käytettävissään avoimen yhteiskuntasuhdetyön ja näiden hyvän edunvalvontatapojen suositusten viestintään, joka olisi hyvä huomioida kehittämismahdollisuutena jatkotyössä.
Erikoiskaupan liitto Etu ry	Eri sidosryhmistä koostuvan neuvottelukunnan tulisi aloittaa toimintansa jo ennen kuin rekisteri on käytössä. Neuvottelukunnan tehtävänä on muun muassa laatia hyvät edunvalvontatavat ja niiden tulee olla valmiina, kun rekisteri otetaan käyttöön.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Eurofacts Oy	Uskomme, että avoimuusrekisteri ja sen toimeenpanoa tukeva, riittävän monipuolinen neuvottelukunta lisäävät päätöksenteon avoimuutta ja toisaalta vaikuttamistyötä tekevien tahojen yhtenäisiä menettelytapoja.
Filosofian, poliittisen historian ja valtio-opin laitos	Lakiesityksessä ehdotetaan perustettavaksi neuvottelukuntaa Valtiontalouden tarkastusviraston yhteyteen. Sen jäsenyyttä ei saa antaa tarkoituksellisesti keskeisten eturyhmien sisäpiirille, vaan myös ulkopiirissä olevilla tahoilla tulee olla mahdollisuus päästä jäseneksi. Ennen puhuttiin ”lautamiesjärjestä”. Nyt voitaisiin puhua ”tolkun ihmisistä”, jotka estävät avoimuusrekisterin valvonnan kehittymistä pukkien kaalimaaksi.
Filosofian, poliittisen historian ja valtio-opin laitos	Hyvän edunvalvontatavan velvoittavuutta on lakiesityksessä vielä pohdittava. Hyvän edunvalvontatavan määrittely tulee perustua laajaan konsultaatioprosessiin, joka ei saisi muodostaa ”keskeisten” edunvalvontatahojen määrääväksi markkinaksi. Lakiesityksessä hyvän edunvalvontatavan rikkominen on hyvin lievästi sanktioitu.
Finanssiala ry	Kannatamme, että Valtiontalouden tarkastusvirasto asettaa eri sidosryhmistä koostuvan neuvottelukunnan viralliseksi yhteistyöelimeksi, joka seuraa rekisterin toimeenpanoa ja voi tehdä aloitteita toiminnan kehittämiseksi. Ehdotamme, että neuvottelukunta aloittaa hyvissä ajoin, jolloin se voi tarjota VTV:lle asiantuntija-apua. Neuvottelukunnan tehtävänä on laatia hyvän edunvalvontatavan ohjeistukset, jotka on tärkeä olla valmiina, kun rekisteri on käytössä vuoden 2023 aikana.
Fingo ry	Kannatamme neuvottelukunnan perustamista, joka varmistaisi jatkuvan ja monitahaisen keskustelualustan. Neuvottelukunnan kautta taattaisiin myös, etteivät jotkin yksittäiset mutta tärkeät asiat jää esim. yksittäisten virkamiesten tai vaikkapa ministerin työpöydälle. Uskomme myös, että neuvottelukunnan olemassaolo voi lisätä toimijoiden vuoropuhelua eettisistä pelisäännöistä ja avoimuusrekisterin toimivuudesta ja sen tavoitteiden saavuttamisesta. On kuitenkin tärkeää samalla varmistaa, että neuvottelukunnan työskentely järjestetään tehokkaaksi ja tarkoituksenmukaiseksi.
Fingo ry	Kannatamme esityksen ehdotusta yhteisiin eettisiin pelisääntöihin sitoutumisena; edes vapaaehtoisuuden pohjalta. Järjestöjen omaehtoinen sääntely vahvistaa luottamusta vaikuttamistoimintaa harjoittavien toimijoiden välillä. Aloitteellisuus tässä asiassa osoittaa myös kansalaisjärjestöjen vastuullisuutta ja halua sitoutua yhteisiin pelisääntöihin.
Fipra Finland Oy	Pidämme tärkeänä eri sidosryhmistä ja erityyppisistä toimijoista koostuvan neuvottelukunnan asettamista seuraamaan rekisterin toimeenpanoa ja kehittämään sen toimintaa. Erityisen toivottavaa on, että asetettava neuvottelukunta työskentelee yhteistyössä VTV:n kanssa aivan alusta saakka sen laatiessa ohjeistusta rekisterin toimintaan liittyen. Vain näin voidaan taata, että rekisteri seuraa vaikuttamisen kannalta oleellisia asioita eikä rasite rekisteröitymisvelvollisille tahoille muodostu kohtuuttomaksi.
Fortum Oyj	Neuvottelukunnan tehtäviin tulisi myös kuulua osallistuminen tarkentavien ohjeiden laadintaan, kommentointiin ja kehittämiseen, hyvän edunvalvontatavan laadinnan ja muiden mietinnöissä mainittujen tehtävien lisäksi.
Helen Oy	Helen näkee, että onnistuessaan avoimuusrekisteri on avoimuuteen kannustava elementti, ei hallinnollinen taakka. Tässä avoimuusrekisterin soveltamisen tukemiseen perustettava neuvottelukunta on tärkeä elin, sillä sen kautta pystytään kehittämään käytäntöjä. Näin täysin uuden järjestelmän eli avoimuusrekisterin toimintatapoja pystytään kehittämään ja tarvittaessa korjaamaan, kun avoimuusrekisteri aloittaa toimintansa. Neuvottelukunnan jäsenissä on hyvä olla mahdollisimman kattavasti osaamista yhteiskuntasuhdetoiminnan käytännön työstä. Neuvottelukunnan on tarkoitus laatia suositukset hyvästä

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	edunvalvontatavasta. Helen näkee, että neuvottelukunnalla voisi olla laajempi rooli ja julkinen budjetti käytettävissään avoimen yhteiskuntasuhdetyön ja näiden hyvän edunvalvontatapojen suositusten viestintään. Lisäksi hyvään edunvalvontatapaan voisi lisätä vapaaehtoisia elementtejä, kuten raportointi vuorovaikutustyöstä EU-tasolla.
Helsingin yliopisto	Ehdotuksessa mainitun perustettavan neuvottelukunnan jäseneksi olisi hyvä valita myös tutkijayhteisöstä edustus.
Hyvinvointialan liitto	Lakiluonnoksen mukaan avoimuusrekisterin yhteyteen perustettaisiin keskeisistä sidosryhmistä koostuva neuvottelukunta, jonka tehtävänä olisi seurata avoimuusrekisterin toimintaa, tehdä aloitteita toiminnan kehittämiseksi sekä toimia virallisena yhteistyöelimenä lakiin liittyville sidosryhmille. HALI suosittelee, että neuvottelukunta asetettaisiin heti lain hyväksynnän jälkeen, jotta se voisi tukea lain toimeenpanoa ja avoimuusrekisterin perustamista.
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry	Lobbaustoiminnan itsesääntelyn kehittämiseksi ja avoimen vuoropuhelun vauhdittamiseksi yhteiskuntavaikuttamista tekevien tahojen ja valvojan viranomaisen välille tulee perustaa asianosaisia edustava neuvottelukunta, samaan tapaan kuin tiedonvälitystä arvioi ja seuraa julkisen sanan neuvosto – tai vastaavasti kuin patentti- ja rekisterihallituksessa aikanaan toimi yhdistysasiain neuvottelukunta. Neuvottelukunnan toiminnalle on osoitettava riittävät resurssit, ja sillä tulee olla toimiva yhteys oikeusministeriön demokratia- ja julkisoikeusosaston kanssa. Harkittavaksi esitämme, että perustettava neuvottelukunta toimisi oikeusministeriön resursoimana ja fasilitoimana.
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry	Tärkeää on, että avoimuusrekisteriin hakevat ja lobbausta harjoittavat tahot sitoutuvat yhteisesti laadittuihin eettisiin periaatteisiin ja toimintasääntöihin harjoittaessaan edunvalvontaa Suomessa. Vaikka avoimuusrekisterilainsäädäntö rajattaisiin tässä vaiheessa koskemaan eduskuntaa, ministeriöitä sekä valtion virastoja, vaikuttaa dialogi eettisistä periaatteista ja toimintasäännöistä yhteiskuntavaikuttamista tekevien tahojen toimintaan laajemminkin. Tässä mielessä lobbauksen eettistä sääntelyä voi verrata esim. julkisen sanan neuvoston journalistin ohjeisiin.
Kasvinsuojeluteollisuus ry	Kannatamme VTV:n asettaman neuvottelukunnan perustamista. Sen tulisi aloittaa työnsä niin, että suositus hyvistä edunvalvontatavoista olisi valmiina hyvissä ajoin ennen kuin rekisteri otetaan käyttöön.
Kemianteollisuus ry	VTV:n asettaman neuvottelukunnan tulisi aloittaa työnsä heti, kun laki on hyväksytty ja laatia suosituksensa hyvistä edunvalvontatavoista siten, että ne olisivat valmiina, kun rekisteri otetaan käyttöön.
Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry	Lisäksi lakiluonnoksessa ehdotetaan, että VTV:n asettaman neuvottelukunnan tehtäväksi tulisi hyvää edunvalvontatapaa koskevien suositusten laatiminen. KOVA kannattaa hyvää edunvalvontatapaa koskevien suositusten laatimista ja osallistuu mielellään suositusten laadintaan.
Kopiosto ry	Lakiluonnokseen sisältyvä ehdotus neuvottelukunnasta ja sen roolista on tärkeä muun muassa hallinnollisen taakan kohtuullisena pitämisen kannalta. Kopiosto katsoo, että neuvottelukunta olisi nimitettävä ja sen olisi myös aloitettava toimintansa jo ennen avoimuusrekisterilain voimaantuloa. Ajoissa annetut neuvottelukunnan selkeät ohjeet ja mahdolliset suositukset voisivat hälventää niitä huolia, joita hallinnollisen taakan kertymiseen saattaa ennen lain voimaantuloa kohdistua.
Kreab Oy	Lopuksi toteamme, että VTV:n ehdotettu rooli rekisterin ylläpitäjänä on puollettava. Ehdotamme kuitenkin ennen rekisterin käyttöönottoa asetettavaksi yhteisen neuvottelukunnan edunvalvojien ja sen kohteiden välille, jotta VTV voi yhdessä

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	neuvottelukunnan kanssa arvioida rekisterin kehittämistarpeita ja tehdä konkreettisia ehdotuksia toiminnan selkeyttämiseksi ja kehittämiseksi.
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y	MTK pitää tärkeänä Valtiontalouden tarkastusviraston nimeämän neuvottelukunnan työtä hyvän edunvalvontatavan laatimiseksi ja avoimuusrekisterin toiminnan seuraamiseksi sekä kehittämiseksi. Osallistumme mielellään neuvottelukunnan toimintaan sen jäsenenä.
Metsäteollisuus ry	Metsäteollisuus ry pitää hyvänä, että VTV asettaa eri sidosryhmistä koostuvan neuvottelukunnan. Sen tulisi aloittaa toimintansa jo ennen kuin rekisteri on käytössä. Neuvottelukunnan tehtävänä on laatia hyvät edunvalvontatavat, joiden tulisi olla valmiina, kun rekisteri otetaan käyttöön.
Naisjärjestöt Yhteistyössä NYTKIS ry	NYTKIS pitää avoimuusrekisteriä seuraavan neuvottelukunnan perustamista kannatettavana ehdotuksena. Kokoonpanossa on hyvä huomioida myös kansalaisyhteiskunnan edustus eri kokoisista järjestöistä.
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry	Esitys itsessään on kunnianhimoinen ja siinä esitetty neuvottelukunnan perustaminen on erittäin kannatettava
Palvelualojen työnantajat Palta ry.	Palta kannattaa sidosryhmistä muodostettavan neuvottelukunnan perustamista seuraamaan avoimuusrekisterin toimeenpanoa. Neuvottelukunta tulee perustaa välittömästi, kun avoimuusrekisteriä koskeva lainsäädäntö on hyväksytty tukemaan rekisterin käyttöönottoa. Pidämme hyvänä myös sitä, että neuvottelukunta laatisi hyvän edunvalvontatavan periaatteet toimijoiden käyttöön. Niiden tulisi olla valmiit hyvissä ajoin ennen kuin avoimuusrekisteri tulee käyttöön
Rakennusteollisuus RT ry	Laissa ehdotetaan, että avoimuusrekisterin sisältämät tiedot julkaistaisiin kokonaisuudessaan avoimuusrekisteri.fi-palvelussa. RT kannattaa ehdotettua julkaisutapaa ja katsoo, että julkaisemisen käytännön toteutustapojen teknisistä seikoista linjaaminen olisi syytä jättää edellä mainitulle neuvottelukunnalle sekä valvovalle viranomaiselle. Olisi toimiva ratkaisu, että neuvottelukunta ja valvova viranomainen linjaisivat yhteistyössä käytännön ratkaisuihin rekisterin testaus- ja käyttöönottovaiheissa, kuten Elinkeinoelämän keskusliitto on lausunnossaan ehdottanut.
Rakennusteollisuus RT ry	RT yhtyy mietinnön näkemykseen, että avoimuusrekisteriä koskevan lainsäädännön yhtenä tavoitteena tulee olla vaikuttamistoimintaa harjoittavien tahojen sitouttaminen noudattamaan yhteisiä toimintatapoja ja hyviä käytäntöjä. Mietinnössä ehdotetaan, että avoimuusrekisterin valvontavastuu annettaisiin Valtiontalouden tarkastusvirastolle ja että se asettaisi neuvottelukunnan, jonka tehtävänä on seurata avoimuusrekisterin toimintaa, tehdä aloitteita toiminnan kehittämiseksi sekä toimia virallisena yhteistyöfoorumina lakiin liittyville sidosryhmille. Tämä on erittäin tarpeellinen ja kannatettava etenemistapa. Pidämme tärkeänä, että neuvottelukunnalla on aktiivinen rooli erilaisten käytännön ohjeiden ja suositusten laadinnassa. Mielestämme tulee pyrkiä siihen, että avoimuusrekisteriä koskeva lainsäädäntö luo vakaan pohjan ja lähtökohdat hyvää vaikuttamistapaa linjaavalle neuvottelukunnalle. Neuvottelukunnan tulee olla riittävän laajapohjainen ja sinne tulee valita kattava edustus niin viranomaistahojen puolelta kuin vaikuttamistoimintaa harjoittavista edunvalvontajärjestöistä sekä ammattimaisista vaikuttamiseen liittyviä palveluja tuottavien toimijoiden piiristä. Laajapohjaiselle neuvottelukunnalle muodostuu toivottavasti näkyvä rooli vaikuttamistoiminnan itsesääntelyelimenä, jonka antamat ohjeet ja suositukset saavuttavat sellaisen aseman, että alan vastuulliset toimijat noudattavat niitä ilman sanktiojärjestelmiäkin. Vaikka ohjeet ja suositukset eivät luonnollisesti olisikaan velvoittavia, niiden vastainen toiminta olisi vastuullisesti toimiville vaikuttajatahoille huomattava riski ja mainehaitta, sillä uskottavuus on maineen varaan rakentuvalle

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	toiminnalle äärimäisen tärkeää. Näin ohjeiden ja suositusten noudattamiseen syntyisi vahvat kannustimet, joita ei tarvitsisi tukea kurinpidollisilla menettelyillä kuin poikkeustapauksissa. Pidämme tärkeänä, että ensi vaiheessa keskistytäänkin neuvontaan sanktioiden sijaan varsinkin kun laki on uusi ja menettelytavat eivät ole selkeitä ja vakiintuneita.
Rakli ry	RAKLI kannattaa neuvottelukunnan perustamista avoimuusrekisterin toiminnan seurantaan sekä kehittämisaloitteiden tekemistä varten. RAKLI pitää myös hyvänä, että neuvottelukunnan tehtäviin sisällytettäisiin hyvän edunvalvontatavan laatiminen. RAKLI pitää tärkeänä, että neuvottelukunnan kokoonpanossa otetaan riittävän monipuolisesti huomioon asian kannalta merkitykselliset tahot ja sidosryhmät.
Sivista - Sivistystyönantajat ry	Kannatamme myös ehdotetun neuvottelukunnan perustamista ja sen varmistamista, että neuvottelukunnassa on riittävän laaja edustus eri sidosryhmistä.
STTK	STTK pitää hyvänä neuvottelukunnan asettamista esitetyn mukaisesti, ilman päättäntävaltaa valvovaan viranomaiseen. Sen toiminta on kuitenkin olennaista eri toimijoiden tiedonkulun ja yhteisen itsesäätelyn näkökulmasta. Siksi STTK pitää olennaisena, että sen kokoonpano on laajempi ja sisältää monipuolisen edustuksen erikokoisten ja eri aloilla vaikuttamistyötä tekevästä toimijoista
Suomen Journalistiliitto ry	Suomen Journalistiliitto korostaa myös, että niiden tahojen, jotka käyttävät avoimuusrekisteriä työssään, tulee olla laajasti edustettuina avoimuusrekisterin neuvottelukunnassa. Yksi tällainen taho ovat journalistit.
Suomen Kiinteistöliitto ry	Neuvottelukunnan asettamista ja ohjeellisen hyvän edunvalvontatavan laatimista pidämme todella tarpeellisena. Tällainen yhteistyöfoorumi edistää avoimuusrekisterin sujuvaa käyttöönottoa sekä jatkokehittämistä. Esitämme, että neuvottelukunta asetettaisiin jo ennen rekisterin käyttöönottoa. Hyvän edunvalvontatavan laatiminen edistää avoimuusrekisterilain tavoitteiden saavuttamista sekä sitouttaisi vaikuttamisen avoimuuteen aiempaa paremmin edunvalvontaa tekevät tahot.
Suomen Kuntaliitto ry	Mikäli Suomen Kuntaliitto ry tulee olemaan ilmoitusvelvollinen, haluamme tukea ja olla osallisena avoimuusrekisterilain valmistelussa ja toimeenpanon seurannassa. Kuntien edunvalvontaorganisaationa haluamme myös olla osana perustettavaa neuvottelukuntaa ja hyvän edunvalvontatavan laadintaa.
Suomen Kuntaliitto ry	Kannatamme myös laissa esitetyn neuvottelukunnan perustamista ja hyvän edunvalvontatavan laadintaa. Haluamme olla aktiivisena osallisena lainvalmistelussa ja toimeenpanossa, sekä neuvottelukunnan toiminnassa ja hyvän edunvalvontatavan laadinnassa.
Suomen Vesilaitosyhdistys ry	Suosituksien hyvistä edunvalvontatavoista tulisi olla valmiina, kun rekisteri otetaan käyttöön.
Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto ry	Pidämme hyvänä neuvottelukunnan asettamista viralliseksi yhteistyöelimeksi, joka seuraa rekisterin toimeenpanoa ja voi tehdä aloitteita toiminnan kehittämiseksi. Olisi tarkoituksenmukaista, että neuvottelukunta aloittaisi toimintansa heti lain hyväksymisen jälkeen. Näin neuvottelukunta voisi antaa arvokasta ja monipuolista asiantuntija-apua rekisterin käyttöön liittyvän ohjeistuksen ja koulutuksen valmistelussa.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Säätiöt ja rahastot ry	Kannatamme myös luonnoksen ehdotusta laatia hyvää edunvalvontatapaa koskevat suositukset, joiden laatimiseen Säätiöt ja rahastot ry osallistuu mielellään kokoneena eettisten ohjeiden antajana ja kansalaistoiminnan asiantuntijana.
Teknologiateollisuus ry	VTV:n on määrä asettaa sidosryhmistä koostuva neuvottelukunta, jonka tehtävänä olisi seurata avoimuusrekisterin toimeenpanoa, tehdä aloitteita toiminnan kehittämiseksi sekä toimia virallisena yhteistyöelimenä lakiin liittyville sidosryhmille. Teknologiateollisuus pitää neuvottelukuntaa tarpeellisenä toimielimenä edunvalvontakulttuurin parantamisen kannalta. Nähdäksemme neuvottelukunta olisi syytä asettaa mahdollisimman pian lain hyväksymisen jälkeen jo ennen vuotta 2023, jolloin varsinainen rekisteri on määrä ottaa käyttöön. Näin neuvottelukunta voisi antaa tarvittavaa asiantuntija-apua VTV:lle rekisterin käyttöön liittyvässä ohjeistuksessa ja neuvonnassa.
Tutkivan journalismin yhdistys ry	Avoimuusrekisterin neuvottelukunnassa tulee olla valvottavien edustajien lisäksi myös yhteiskunnan ja päätöksenteon avoimuutta edistävät järjestöt sekä journalistit, joiden työhön vaikuttaa merkittävästi se, kuinka hyvin avoimuusrekisteri toimii.
Viestinnän eettinen neuvottelukunta VEN	Implementoinnin sujuvuuden ja motivoinnin kannalta on tärkeää, että neuvottelukunta aloittaa työnsä jo ennen kun rekisteri otetaan käyttöön. Neuvottelukunnan keskeinen tehtävä on muotoilla periaatteet hyville edunvalvontakäytännöille. Toivomme, että ohjeistuksen valmistelu tapahtuu yhtä avoimessa ja osallistavassa hengessä kuin valmistelu tähänkin asti. Siinä myös VEN on mielellään mukana.

Valmistelu, toimeenpano, seuranta ja jälkikäteisarviointi

Lausunnonantajat toivoivat, että rekisteriviranomainen antaisi ilmoitusvelvollisuutta koskevaa tarkentavaa ohjeistusta jo ennen rekisterin käyttöönottoa. Lausunnoissa myös korostettiin neuvonnan tarvetta rekisterin käyttöönottovaiheessa.

Lausunnonantajat pitivät tärkeänä rekisterin käytännön toimivuuden arviointia. Osa lausunnonantajista nosti esiin rekisterin laajentamisen myöhemmässä vaiheessa kuntatasolle.

Yksittäisiä huomioita esitettiin muun muassa rekisterin tietojen hyödyntämisestä kuulemiskäytäntöjen kehittämisessä.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
A-klinikkasäätiö	A-klinikkasäätiö katsoo, että tasapuolinen ja avoin sidosryhmien kuuleminen on terveen ja toimivan kansalaisyhteiskunnan etu. On kuitenkin varottava kehitystä, jossa liialliset määrämuotoisuuden ja virallisuuden vaatimukset alkaisivat kannustaa osapuolia keskittämään yhteydenpitoaan rekisteröinnin ulkopuolelle jääviin tapahtumiin, kuten seminaareihin, messuille tai puoluekokousten yhteyteen, jolloin tapaamisia on helpompi luokitella spontaaneiksi.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Amnesty International Suomen osasto	Amnesty pitää olennaisena lain tarkoituksen toteutumisen kannalta, että siihen sisältyy velvollisuus ilmoittaa tapaamisista ja muusta yhteydenpidosta. Pelkkä rekisteröimisvelvoite ei täyttäisi vaatimusta lakien valmisteluun ja päätöksentekoon kohdistuvan vaikuttamisen läpinäkyvyydestä. Kyse on uudenlaisesta lainsäädännöstä Suomessa ja onkin tärkeä tehdä laista mahdollisimman toimiva, sekä siihen velvoitetuille että niille, jotka etsivät laista tietoa vaikuttamisesta. Amnesty ehdottaakin lain toimivuuden tarkastelua jonkin ajan kuluttua siitä, kun laki on tullut voimaan.
Edunvalvontafoorumi	Avoimuusrekisterilain parlamentaarinen valmistelu on ollut esimerkillistä avoimuudessaan ja eri sidosryhmät ovat voineet tuoda valmistelun aikana oman asiantuntemuksensa esille. Toivomme, että näin tapahtuu myös siinä vaiheessa, kun Valtiontalouden tarkastusviraston johdolla ryhdytään rekisteriä toimeenpanemaan ja laatimaan ohjeita ilmoitusvelvollisille.
Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry	Lain ja rekisterin vaikutuksia kansalaisyhteiskuntaan on myös hyvä arvioida käyttöönoton jälkeen.
Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry	Mietinnössä pohditaan mahdollisena uhkakuvana sitä, että julkisuudessa rekisteristä syntyisi kuva ”lobbaamisen mustana listana”. Tämän uhkakuvan torjumiseen on aiheellista kiinnittää huomiota, eikä rekisteri saa kääntyä sitä käyttäviä, läpinäkyvästi ja avoimista lähtökohdista toimivia toimijoita vastaan. Erityisen tärkeää on rekisteristä viestiminen kansalaisille ja medialle. Tavoitteena tulisi olla, että rekisteri lisää myös ymmärrystä yhteiskuntavaikuttamisen merkityksestä päätöksenteolle ja toiminnan yleistä hyväksyttävyyttä.
Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto	Rekisterin kehittämistyössä tulee kuulla tahoja monipuolisesti, ja avoin lausuntopyyntö on tässä hyvä työkalu.
Elinkeinoelämän keskusliitto	EK huomauttaa, että valmistelevan työryhmän kokoonpano oli tältä osin puutteellinen verrattuna siihen, että soveltumisanalan piiriin kuuluvat tahot ovat yleensä mukana valmistelussa.
Elinkeinoelämän keskusliitto	EK korostaa ennakoivan neuvonnan ja ohjeistuksen tärkeyttä ilmoitusvelvollisille. Mietinnössä esitysluonnoksen 7 §:n 6 momentin mukaan tarkastusvirasto antaa tarkentavaa ohjeistusta avoimuusrekisterin toiminnasta. Ohjeistuksen tarkoituksena on taata, että ilmoitusvelvolliset saavat riittävästi tietoa velvollisuuksistaan. Lisäksi tarkastusvirasto antaa tarkempia ohjeistuksia siitä, miten ilmoitetaan taloudellisia tietoja sopivassa suuruusluokassa. Käytännönläheinen ohjeistuksen rekisterinkäytöstä ja toimintailmoituksen tekemisestä tulee olla saatavilla hyvissä ajoin ennen lain voimaantuloa. Ennakoiva ohjeistus avoimuusrekisterin käyttöä varten edistää tavoitetta, jossa ilmoitusvelvolliset raportoivat alusta alkaen samaa sisältöä, mikä johtaa datan vertailtavuuteen.
Energiateollisuus ry	Hallituksen esitysluonnoksen 7 §:n 6 momentin mukaan tarkastusvirasto antaa tarkentavaa ohjeistusta avoimuusrekisterin toiminnasta. Ohjeistuksen tarkoituksena on taata, että ilmoitusvelvolliset saavat riittävästi tietoa velvollisuuksistaan. Lisäksi Valtiontalouden tarkastusvirasto antaa tarkempia ohjeistuksia siitä, miten ilmoitetaan taloudellisia tietoja sopivassa suuruusluokassa. ET painottaa, että Valtiontalouden tarkastusviraston antamien ohjeistuksen osalta on tärkeää varmistaa, että ohjeistukset ovat ilmoitusvelvollisten saatavilla hyvissä ajoin ennen rekisterin käyttöönottoa ja ensimmäisten toimitusilmoitusten tekemistä. Näin voidaan varmistaa laadukkaita toimintailmoitukset ja niiden keskinäinen vertailukelpoisuus. Ohjeiden sisällössä on otettava huomioon

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	ilmoitusvelvollisten käytännön toteuttamisen mahdollisuudet ja hallinnollisen taakan pysyminen hallitus esityksen mukaisesti kevyenä.
Finanssiala ry	Rekisterin sujuva käyttöönotto edellyttää, että VTV tarjoaa neuvontaa ja opastusta ilmoitusvelvollisille. Tätä varten on varmistettava riittävät resurssit virastolle. Kyseessä on myös uusi sääntely, joten viisasta on lähteä liikkeelle maltillisella soveltamisalalla ja jättää mahdollisuuksia kehitys- ja muutostarpeille.
Fortum Oyj	Vaikka mietinnössä on kiitettävästi pyritty avaamaan eri velvoitteita, uuden rekisterin käyttöönottoon liittyy paljon tulkintakysymyksiä. Tämän takia on tärkeää, että lakiesityksessä mainittu Valtiontalouden tarkastusviraston tarkentava ohjeistus saadaan riittävän ajoissa ennen lain voimaantuloa. Eri sidosryhmistä koostuvan neuvottelukunnan toiminta tulisi myös aloittaa ennen rekisterin käyttöönottoa.
Helsingin yliopisto	Yliopisto korostaakin, että raportoinnin sekä koko rekisterin toimivuutta olisi hyvä seurata sekä pohtia jatkotoimia yhdessä perustettavan neuvottelukunnan kanssa.
Ilmarinen	Jatkovalmistelussa on syytä kiinnittää huomiota myös ohjeistuksen selkeyteen koskien vaikuttamistyön resurssien ilmoittamista, erityisesti silloin kun vaikuttamistyötä tehdään edunvalvontajärjestöjen kautta.
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry	Aikataulu on realistinen. Valtiontalouden tarkastusvirasto on oikea juridinen paikka rekisterinpitäjäksi, koska siellä jo nyt toteutetaan vaali- ja puoluerahoituksen valvontaa.
Kansallinen koulutuksen arviointikeskus	Karvi pitää tärkeänä myös avoimuusrekisterilain toteutumisen systemaattista seurantaa ja jälkiarviointia.
Kanta-Hämeen käräjäoikeus	Esityksen mukainen rekisteröinti saattaa jonkin verran lisätä päätöksenteon avoimuutta. Päätöksentekijöihin vaikuttaminen on laaja ilmiö, minkä vuoksi kansalaisten luottamuksen vahvistaminen edellyttää muitakin toimenpiteitä. Kanta-Hämeen käräjäoikeus kannattaa tähän liittyen Pirkanmaan käräjäoikeuden lausunnossa esitettyä.
Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry	KYT ry näkee lähtökohtaisesti suotavana vaikuttamistoiminnan avoimuuden kehittämisen Suomessa. Yleisesti ottaen toiminnan avoimuus rakentaa yhteiskunnallista luottamusta. Olemme Valtiovarainministeriön Avoimen hallinnon työryhmän jäsenenä osallistuneet avoimuusrekisterilain valmisteluun liittyneisiin työpajoihin. Vaikuttaa siltä, että nyt lausunnolla olevassa luonnoksessa hallituksen esitykseksi avoimuusrekisterilaksi on huomioita toimijoiden aiemmissa kuulemisissa ja työpajoissa esiin nostamia huolia esimerkiksi ruohonjuuritason kansalaistoiminnan ja pienten yhdistysten näkökulmasta.
Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry	Koska lakiehdotus kohdistuu vain oikeushenkilöihin, jäävät ilmoitusvelvoitteen ulkopuolelle myös rekisteröimättömät yhdistykset sekä suureksikin kasvaneet yhteiskunnalliset liikkeet. Mietinnöstä ei käy ilmi, onko avoimuusrekisterin valmistelussa pohdittu mahdollisen toimintaryhmiä koskevan lainsäädännön käyttöönottoa ja rekisterisääntelyn vaikutuksia näiden toimintaan. Oletettavaa on, että toimintaryhmiä tulotaisiin mitä luultavimmin perustamaan nimenomaan lyhytkestoisempaan vaikuttamistoimintaan liittyen. Kuitenkin niiden suunnittelun lähtökohtaisena tarkoituksena on ollut helpottaa kansalaistoimintaa ja vapauttaa sitä turhasta sääntelystä ja byrokratiasta.
Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry	Ehdotamme, että osana lain vaikutusten seurantaa ja arviointia toteutetaan laaja kansalaisyhteiskuntavaikutusten arviointi. KYT ry näkee erittäin tärkeänä, että varsinkin mikäli lain laajentamista alue- ja paikallistasolle lähdetään suunnittelemaan, niin tällainen ennakoarviointi tehdään ja kuullaan laajasti näillä tasoilla toimivia yhdistyksiä ja yhteisöjä.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä	Avoimuusrekisteristä ei ole mahdollista saada aukotonta, eikä sellaiseen ole tarkoituksenmukaista pyrkiäkään. Yksittäisten kansalaisten mahdollisuus olla yhteydessä päättäjiin on tärkeä demokratian kannalta. Parlamentaarisen ohjausryhmän mietinnössä todetaan, että ”Koska pyrkimystä ja lobbauksen vaikuttavuutta on monesti hankalaa näyttää toteen, lobbauksen määritelmässä keskeistä on yhteydenpito päätöksiä tekevän, valmistelevan tai toimeenpanevan tahon ja sellaisen tahon välillä, jolla on päätöksentekoon liittyviä intressejä tai joka edustaa tahoa, jolla on päätöksentekoon liittyviä intressejä.” Lobbauksessa määrä ei kuitenkaan automaattisesti korvaa laatua. Em. syistä jää lopulta osin avoimeksi, kuinka todenmukaisen kuvan rekisteri antaa päätösten syntyproesseista ja niiden taustalla olevia intresseistä, sekä päättäjiin kohdistuvasta vaikuttamisesta ja sen vaikutuksesta. Avoimesti lobbauksesta raportoivat tahot ylikorostuvat tilastoissa. Kun rekisterin tuottamasta tiedosta tiedotetaan, tulee rekisterin ”sokeista pisteistä” myös kertoa avoimesti väärien käsitysten välttämiseksi. Riskinä voi olla esim., että rekisteri kiinnittää liiaksi kansalaisten huomiota päätöksenteon kannalta vähämerkityksiseen ”lobbaukseen”. Tämä ei paranna kansalaisten ymmärrystä etenkin ylimmän tason poliittisen päätöksenteon mekanismeista.
Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä	Rekisterin käyttö ja ilmoittaminen tulee olla mahdollisimman helppoa ja sanktioissa mahdollisuuksien mukaan huomioida toimijan koko. Rekisterinpitäjälle on myös osoitettava riittävät resurssit rekisterin hoitamiseen siten, ettei sen muu toiminta häiriinny uusista tehtävistä.
Linja-autoliitto ry	Linja-autoliitto on ollut mukana Edunvalvontafoorumin kautta mukana seuraamassa hallituksen esityksen valmistelua. Liitto viittaa lausuntonaan Edunvalvontafoorumin antamaan lausuntoon.
LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö - Vastuullisuus ja yhteiskuntasuhteet	Myös toimintailmoituksessa vaadittavien vaikuttamistyön resurssien ilmoittamisen osalta on selkeästi määriteltävä ilmoitusvelvollisuuden vastuut edunvalvontajärjestöjen kautta tehtävän työn ja toimijoiden oman suoran vaikuttamistyön osalta, jotta vaikuttamistyön resurssien osalta ei synny eri toimijoille päällekkäistä ilmoitusvelvollisuutta ja hallinnollista taakkaa. Selkeärajaista soveltamisohjeistusta tarvitaan myöhemmässä vaiheessa myös siitä, milloin toimijan vaikuttamistyön katsotaan olevan satunnaista ja milloin pitkäjänteistä ja suunnitelmallista.
Naisjärjestöjen Keskusliitto	Avoimuusrekisterin valmisteluun on osallistettu kattavasti sidosryhmiä, mikä on tärkeää valmistelun avoimuuden ja vaikuttamistoimintaa tekevien tahojen sitouttamisen kannalta. Tarve rekisterille onkin tunnistettu myös vaikuttamistoimijoiden taholta. Esityksen mukaan sidosryhmät on tarkoitus pitää mukana myös jatkossa avoimuusrekisterin toimintaa seuraamaan perustettavan neuvottelukunnan kautta, joka laatii myös suositukset hyvästä edunvalvontatavasta. Tämä on erittäin kannatettavaa. Kansalaisyhteiskunnan toimijoiden hyvä edustus on tärkeää huomioida neuvottelukunnan kokoonpanossa.
Näkövammaisten liitto ry	Avoimuusrekisterilain parlamentaarinen valmistelu on ollut esimerkillistä avoimuudessaan ja eri sidosryhmät ovat voineet tuoda valmistelun aikana oman asiantuntemuksensa esille. Toivomme, että näin tapahtuu myös siinä vaiheessa, kun avoimuusrekisterin toimeenpano aloitetaan Valtiontalouden tarkastusviraston johdolla. Tämä tarkoittaa myös kohta, jossa ilmoitusvelvollisille aletaan laatia ohjeita. Näkövammaisten liitto arvostaa, että Valtiontalouden tarkastusvirasto asettaa eri sidosryhmistä koostuvan neuvottelukunnan viralliseksi

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	yhteistyöelimeksi, joka seuraa avoimuusrekisterin toimeenpanoa ja voi tehdä aloitteita toiminnan kehittämiseksi. Neuvottelukunnan kokoonpanon on oltava riittävän laaja-alainen. Näkövammaisten liitto muistuttaa muun muassa vammaisjärjestöjen osallistamisesta ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevasta yleissopimuksesta. Ehdotamme, että neuvottelukunta aloittaa toimintansa jo ennen kuin avoimuusrekisteri on käytössä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että neuvottelukunta tulisi asettaa pikaisesti lain hyväksymisen jälkeen eikä vasta avoimuusrekisterin ollessa toiminnassa. Neuvottelukunta voisi antaa arvokasta ja monipuolista asiantuntija-apua Valtiontalouden tarkastusvirastolle avoimuusrekisterin käyttöön liittyvän ohjeistuksen valmistelussa. Neuvottelukunnan asettamista hyvissä ajoin ennen kuin rekisteri on toiminnassa puoltaa vahvasti myös se, että neuvottelukunnan tehtävänä on laatia hyvät edunvalvontatavat. Pidämme tärkeänä, että hyvällä edunvalvontatavalla pyritään luomaan yhtenäiset eettiset edunvalvonnan toimintaohjeet. Edunvalvontafoorumin vuonna 2014 luomat Edunvalvonnan eettiset ohjeet ovat erinomainen pohja hyville edunvalvontatavoille. Näkövammaisten liitto muistuttaa, että ilmoitusvelvollisille on tarjottava säännönmukaista koulutusta ja ohjausta avoimuusrekisterin käytöstä. Lisäksi on tärkeää, että sääntelyn kohteena olevia kuullaan ja kuunnellaan valmistelussa myös jatkossa. Kansainväliset esimerkit osoittavat, että ilmoitusvelvollisten mukana olo on erityisen tärkeää lobbauksrekisterisääntelyn onnistuneessa toimeenpanossa.
OAJ	Toimeenpanossa on varauduttava kouluttamaan toimijoita ja ylläpitämään neuvontaa. Kun koskee esim. jäsenjärjestöjä, joilla oma vastuu ilmoittaa ja rekisteröityä, niin kouluttaminen ei voi jäädä "emojärjestön" harteille. OAJ:ssa myös alueyhdistykset ja jossain määrin myös paikallisyhdistykset tapaavat kansanedustajia. Rekisterin on oltava teknisesti käyttäjäystävällinen siihen ilmoittautuessa ja tapaamisten kirjaamisessa. Jos lain toimeenpano alkuvaiheessa ontuu, syntyy heikko toimintakulttuuri, joka voi johtaa välipitämättömyyteen ja ilmoittautuminen rekisteriin jää alhaiseksi, jolloin lain hyvä tavoite jää toteutumatta.
Oikeuskanslerinvirasto	Esitysluonnos toteuttaa tavoitetta läpinäkyvyyden parantamisesta, epäasiallisen vaikuttamisen torjunnasta ja kansalaisten luottamuksen vahvistamisesta. Mainittuja tavoitteita tukee se, että Valtiontalouden tarkastusviraston esitetään asettavan neuvottelukunnan, jonka yhtenä tehtävänä on laatia hyvää edunvalvontatapa, jolla luotaisiin nykyistä yhtenäisemmät eettisen edunvalvonnan toimintaohjeet.
Open Knowledge Finland	Open Knowledge Finland (OKFI) kannattaa avoimuusrekisterin perustamista. OKFI on jo vuonna 2017 aloittanut eduskunnan vierailijatietojen keräämisen juurikin vaikuttamistyön avoimuuden ja läpinäkyvyyden edistämiseksi. Raporttimme http://okf.fi/projekti-50-loppuraportti kertoo karun tarinan eduskunnan toiminnasta vierailijatietojen salailun ja tiedonkulun vaikeuttamisen osalta. Avoimuusrekisteri on tarpeen toimintakulttuurin muuttamiseksi.
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry	Aikataulultaan esitys on realistinen ja sen toimeenpano yhä tämän hallituskauden aikana mahdollinen. PAM toivoo esityksen etenevän aikataulussaan eduskunnan käsittelyyn.
Palvelualojen työnantajat Palta ry.	Pidämme selvänä, että avoimuusrekisterin käytön tulee olla maksutonta ja ilmoitusvelvollisille mahdollisimman helppoa, eikä siitä saa aiheutua kohtuutonta hallinnollista rasitetta toimijoille. Toimijoille on tarpeellista tarjota myös

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	neuvontaa ja koulutusta niin rekisterin käytöstä kuin avoimuusrekisterilain soveltamisesta yleisestikin.
Pohjoisranta BCW	Siirtymäajan tulee olla tarpeeksi pitkä, jotta kaikki julkistamisen piiriin kuuluvat tahot ovat vaatimuksista tietoisia ennen vaikuttamistyön aloittamista. Lisäksi olisi hyvä tarkemmin määritellä, mitä ”vaikuttamistoimintaan käytetyillä resursseilla” tarkoitetaan, jotta kaikki vaikuttamista tekevät tahot voivat toimia yhdenmukaisesti. Aiemmin mainittuun tutkimukseen viitaten edunvalvonnan vaikuttavuuteen vaikuttavat monet eri resurssit ja pelkän suhdeperusteisen sekä rahallisen resurssin lisäksi organisaatio-, kansalaistuki- ja tietopohjaisten resurssien läpinäkyvyys ovat kokonaistavoitteen saavuttamisen näkökulmasta kriittisiä tietoja.
ProCom - Viestinnän ammattilaiset ry	Lain valmistelu ansaitsee kiitoksen. Erilaisia sidosryhmiä on kuultu, viimeksi 10.12.2021. Lobbausta harjoittavien tahojen kysymyksistä paljastuu, etteivät raportointivelvolliset ole aukottomasti perillä siitä, mikä katsotaan ammattimaiseksi ja systemaattiseksi lobbaamiseksi. Kun avoimuusrekisteri astuu voimaan, epäselvistä tapauksista on hyvä edelleen pitää avoimia webinaareja, jotta avoimuusrekisterin käyttö muodostuisi sujuvaksi eikä siitä aiheutuisi turhaa negatiivista viestintää yhteiskunnassa.
Puolustusministeriö	Aiemmin todetusti puolustusministeriö pitää mietinnön ja esityksen ehdotuksia kannatettavina. Puolustusministeriö kuitenkin edellyttää, että tässä lausunnossa esiintuodut näkökannat arvioidaan tarkemmin. Vaikutusten arviointi kansallisen turvallisuuden kannalta ja sen suojaamiseksi vaikuttaisi jääneen puutteelliseksi, minkä lisäksi esityksen suhdetta muuhun lainsäädäntöön, kuten julkisuuslain salassapitoperusteisiin sekä valtion puolustus- ja turvallisuushankintoja koskevaan sääntelyyn, jää epäselväksi.
Rahoitusvakuusvirasto	Rekisterilainsäädännön kehittymistä muissa Pohjoismaissa ja Euroopassa tulee seurata tiiviisti.
Rakennusteollisuus RT ry	Kuten parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän mietinnössäänkin todetaan, konsensuksen ja yhteisymmärryksen hakeminen vaikuttamistoiminnan kautta on omiaan vahvistamaan luottamusta poliittisiin instituutioihin. Samaan aikaan kun vaikuttamistoiminnan edellytykset on mahdollistettava osana päätöksentekoa ja yhteiskunnallista keskustelua, on erittäin tärkeää varmistaa, että vaikuttamistoiminta on avointa ja läpinäkyvää. Uuden lainsäädännön on mielestämme vastattava näihin molempiin tarpeisiin. Toisin sanoen yhtäältä on turvattava viranomaisten, poliittisten päättäjien ja intressitahojen vuoropuhelun vakiintuneet käytännöt, lainsäädännössä taatut vaikuttamismahdollisuudet ja -oikeudet sekä näille selkeä toimintaympäristö ja toisaalta lisättävä tiedonsaantia eri tahojen vaikuttamistoiminnasta ja päätöksentekoon vaikuttavista intresseistä.
Rud Pedersen Public Affairs	Rud Pedersen esittää huomionsa siitä, että vaikuttamisviestinnän konsulttiyhtiöllä ja sen asiakkailla tulee olla riittävä aika valmistautua julkistamisen aloittamiseen. Jos asiakkaan kanssa sovitaan vuoden mittaisesta yhteistyöstä ja ilmoitusvelvollisuuden on tarkoitus astua voimaan esimerkiksi keväällä 2023, konsulttiyhtiön tulisi jo syksyllä 2022 pystyä informoimaan asiakasta siitä, miten ja millä laajuudella julkistaminen toteutuu asiakkaan kohdalla vuoden 2023 aikana. Esitämme siis näkemyksenämme sen, että siirtymäajan tulee olla tarpeeksi pitkä, jotta kaikki julkistamisen piiriin kuuluvat tahot ovat vaatimuksista tietoisia ennen vaikuttamistyön aloittamista. Lisäksi olisi hyvä tarkemmin määritellä, mitä ”vaikuttamistoimintaan käytetyillä resursseilla” tarkoitetaan, jotta koko ala voi toimia yhdenmukaisesti.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Ruotsalainen eduskuntaryhmä	Hur registret förverkligas i praktiken har avgörande betydelse för hur reformen lyckas. Det är nödvändigt att registret fungerar intuitivt och är lätt att fylla i. Satsningar är nödvändiga också på tydlig kommunikation bl.a. om vem som ska registrera sig, vad som förväntas av dem och vilka som inte omfattas av regleringen. Annars finns det en risk att små aktörer som är rädda för sanktioner eller stor administrativ börda låter helt bli att ta kontakt med politiker och tjänstemän. Det är även nödvändigt att man satsar på handledning speciellt under de första åren av reformen. Sanktioner kan i vissa fall vara nödvändiga men fokus bör ligga på att hjälpa aktörer bli medvetna om sina skyldigheter. Utgångspunkten i reformen ska vara att medborgare, företagare, föreningar och organisationer nu och i framtiden kan och vågar vara i kontakt med beslutsfattare.
Sivista - Sivistystyönantajat ry	On välttämätöntä, että etenkin alkuvaiheessa eri toimijoille on tarjolla riittävästi neuvontaa ja tukea sen arvioimiseksi, miten oma toiminta on ilmoitettava. Perustettava neuvottelukunta voi toimia myös tässä tukena.
STTK	STTK kiittää avoimuusrekisterilain valmistelusta, joka toteutettiin laajasti koronatilanteesta huolimatta ja hyvähenkisenä eri toimijoiden kesken. Tämä kertoo hyvää suomalaisen yhteiskunnan halusta toteuttaa päätöksentekoa avoimena sekä läpinäkyvänä. Vaikuttamistyö on osa demokratiaan kuuluvaa vuoropuhelua päätöksentekijöiden ja yhteiskunnan eri toimijoiden kesken. STTK pitää tärkeänä, että sitä avataan julkisesti ja lakisääteisesti. Tämä antaa kansalaisille mahdollisuuden tarkastella päätöksenteon perusteita sekä ymmärtää niitä paremmin, mahdollisesti vähentäen negatiivisia mielikuvia vaikuttamistyöstä. Samalla se luo toimijoille rakenteen, missä vaikuttamistyö nähdään yhdenvertaisena mahdollisuutena tarjota omia ratkaisuja päätöksenteon tueksi. Avoimuusrekisteristä hyötyvät siten kaikki vaikuttamistyötä eli lobbaamista tekevät tahot.
Suomalaisten lobbaustutkijoiden yhteislausunto	Lopuksi haluamme korostaa, että järjestelmän toimivuutta on tärkeää seurata ja kehittää edelleen tieteelliseen asiantuntemukseen pohjautuen. Lisäksi toivomme, että rekisterin synnyttämää uutta tietoa hyödynnetään myös kuulemiskäytäntöjen kehittämisessä.
Suomen Asianajajaliitto	Asianajajaliitto kiinnittää huomiota siihen, että koska kyse on täysin uudenlaisen järjestelmän luomisesta ja useista rajanvetokysymyksistä, ohjeistuksen on oltava mahdollisimman selkeä. Esimerkitapausten ja neuvonnan tarve etenkin käyttöönottovaiheessa on merkittävä oikeusvarmuuden turvaamiseksi.
Suomen Kiinteistöliitto ry	Kiinteistöliitto pitää tärkeänä ja tarpeellisenä, että sääntelyn kohteena olevia tahoja kuullaan valmistelussa myös jatkossa. Ilmoitusvelvollisten kuuleminen ja osallisuus edistävät avoimuusrekisteriä koskevan lainsäädännön onnistunutta toimeenpanoa.
Suomen Kotiseutuliitto	On myös tärkeää seurata lain ja rekisterin käyttöönoton jälkeen niiden vaikutuksia vaikuttamistoimintaan ja kansalaisyhteiskuntaan sekä tarvittaessa täsmentää ohjeistusta tai lain soveltamisaloja.
Suomen Lakimiesliitto - Finlands Juristförbund ry	Lakimiesliitto pitää tärkeänä avoimuusrekisteriä ja sitä koskevaa lainsäädäntöä oikeusvaltiokehityksen ja vaikutusvallan väärinkäytön estämisen kannalta. Avoimuusrekisteri tekisi eri toimijoiden tekemästä vaikuttamistyöstä avoimempaa, läpinäkyvämpää sekä yleisesti hyväksyttävämpää. Lisäksi se lisäisi kansalaisten luottamusta vaikuttamistoimintaan kohtaan. Samalla avoimuusrekisteri edistäisi myös Euroopan neuvoston korruptionvastaisen toimielimen GRECON suositusten toteutumista Suomessa.

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
Suomen nuorisovaltuusto kattojärjestö Allianssi ry	Haluamme kiinnittää valmistelijoiden ja päätöksentekijöiden huomion erityisesti siihen, että ilmoitusvelvollisuuden tai muiden rekisteriin liittyvien hallinnollisten toimien käytännön toteutuksen on oltava tosiasiallisesti mahdollista myös vähäisillä resursseilla toimiville tahoille. Työläs ja monimutkainen järjestelmä karsisi vaikuttamisen mahdollisuuksia niiltä, joilla on jo valmiiksi heikommalla lähtökohdat vaikuttaa päätöksentekoon: esimerkiksi nuorilta, monilta vähemmistöiltä ja pieniltä kansalaisjärjestöiltä.
Suomen Punainen Risti	Suomen Punainen Risti kannattaa esitystä rekisterin perustamisesta sekä sen esitettyä laajuutta ja toteuttamistapaa. Suomen Punainen Risti käy säännöllistä dialogia yhteiskunnallisten päättäjien kanssa tuodakseen esiin havaintoja ja kokemuksiaan avustustyöstä Suomessa ja maailmalla. On hyvä, että tämän dialogin läpinäkyvyyttä lisätään. Kiitämme myös rekisterin valmistelussa käytettyä avointa ja osallistavaa menettelyä, jonka toivomme jatkuvan, kun tarkempaa ohjeistusta valmistellaan.
Suomen Vuokranantajat ry	Mietinnössä arvioidaan, että avoimuusrekisterille syntyvä maine voi vaikuttaa yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen. Yhtenä uhkakuvana on mietinnön mukaan se, että rekisteristä syntyisi julkisuudessa kuva ”lobbaamisen mustana listana”. Suomen Vuokranantajat pitää tärkeänä, että tämä uhakuva pystytään torjumaan. On kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, miten rekisteristä viestitään ja että sen tarkoitusta avataan niin kansalaisille kuin medialle. Tavoitteena tulisi olla, että rekisteri lisää ymmärrystä yhteiskuntavaikuttamisen merkityksestä päätöksenteolle ja samalla myös toiminnan yleistä hyväksyttävyyttä.
Säätiöt ja rahastot ry	Lisäksi edellytyksinä onnistuneelle toimeenpanolle pidämme realistista aikataulua ennakkovalmisteluiden huolellisen toteuttamisen takaamiseksi, hallinnollisesti kevyttä ilmoitustapaa ilmoitusvelvolliselle sekä riittävien resurssien varaamista rekisterin käytännön toimeenpanemisesta ja viestinnästä nimetyille viranomaiselle (VTV).
Tekir Oy	Toivomme, että lausuntopalauteen perusteella muokattu hallituksen esitys toimitetaan vielä lausunnoille, jotta lausujat voivat tuoda huomioita myös eräisiin teknisiin yksityiskohtiin ja tarkennuksiin ennen eduskuntakäsittelyvaihetta.
Tutkivan journalismin yhdistys ry	Huoli syntyy myös siitä, että tunnistavatko lobbaajat itse sitä, jos heidän vaikuttamistoiminnastaan tulee suunnitelmallista ja pitkäjänteistä. Jääkö osa vaikuttamisesta kirjaamatta, jos tahot eivät tunnista toimintansa luonnetta? Entä miten heidät saadaan mukaan rekisteriin? Onko viranomaisella jokin menettely tai tiedonsaantikanava, jolla tunnistavat lobbarin, joka ei ole tehnyt itsestään ilmoitusta rekisteriin? Mikä on kannustin rekisteriin liittymiseksi? Ylipäänsä suunnitelmallisuuden ja pitkäjänteisyyden vaatimus aiheuttaa riskejä rekisterin toimivuudelle: Jos jokin yritys huomaa yksittäisen sen toiminnan kannalta tärkeän paikan vaikuttaa ja panostaa siihen kuukauden, onko toiminta pitkäjänteistä ja tulisi rekisteröidä? Entä jos toiminta jatkuu neljännesvuoden tai puoli vuotta? Säännöskohtaisissa perusteluissa avataan näitä kiitettävästi, toivottavasti nämä selvennykset saadaan myös riittävän selkeästi myös lobbaajien tietoon.
Työ- ja elinkeinoministeriö	Työ- ja elinkeinoministeriö huomauttaa, että vaikuttamistoiminnan määritelmän ja rekisterin kattavuuden ollessa näin laaja, jatkovalmistelussa tulisi arvioida entistä tarkemmin saatava hyöty kaikilta osin suhteessa sen aiheuttamiin kustannuksiin ja

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	aiheutuuko näin laajasta raportointivelvoitteesta muita haittoja. On tärkeää varmistaa, että avoimuusrekisterin käyttöönotto ei tosiasiaa johda hallinnon ja eri sidosryhmien välisen vuoropuhelun ja normaalin sidosryhmäyhteistyön vähenemiseen.
Valtiokonttori	Lisäksi rekisteröintivelvollisuudesta tiedottamiseen ja ohjeistamiseen on syytä varata riittävästi resursseja vaikuttavuuden takaamiseksi.
Valtiontalouden tarkastusvirasto	Lainsäädännön toimivuuden tarkastelulle tulisi tarkastusviraston näkemyksen mukaan asettaa jo hallituksen esityksen yhteydessä tarkastelupiste. Lainsäädännön toimivuuden vuosittainen arviointi tulee jatkossa olemaan osa rekisteriviranomaisen toimintaa mutta koska kysymyksessä on täysin uudentyyppinen lainsäädäntö Suomessa, kokoavasta tarkastelusta olisi jo tarpeen esittää alustava aikataulu.
Viestinnän eettinen neuvottelukunta VEN	Kyseessä on erittäin tärkeä ja kannatettava uudistus, koska läpinäkyvyys vahvistaa luottamusta demokratiaan ja yhteiskunnan kantaviin rakenteisiin ylipäätään. Haluamme kiittää myös siitä, että valmistelu on ollut poikkeuksellisen avointa ja osallistavaa. Lisäksi panostus tutkimukseen ansaitsee kiitokset.
Viestinnän eettinen neuvottelukunta VEN	Esitämme, että ensi vaiheessa lakia sovellettaisiin koko valtionhallintoon. Lisäksi päätökseen tulee sisältyä suunnitelma siitä, miten ja koska rekisterin toimintaa arvioidaan. Tämä loisi pohjan seuraaville askelille soveltamisalan laajentamisessa.
Vihreä liitto rp.	Ylipäänsä valittavaa sääntelymallia tulee olla valmis jatkokehittämään saatujen kokemusten pohjalta. Laadukkaan, mahdollisimman saavutettavan ja selkeän rekisterin rakentaminen on kaikkien etu. Rekisterissä on kyse yleisen hyödyn kannalta arvokkaasta tietoa-aineistosta. Siksi rekisterin laadinnassa tulee panostaa avoimiin rajapintoihin. Kun rekisteri on valmis, on tärkeää huolehtia hyvästä tiedottamisesta ja ohjeistamisesta rekisterin käytössä. Tulee myös varmistaa, että rekisteriä tosiasiallisesti käytetään. Riittävät resurssit rekisterin laadukkaalle ylläpidolle on myös aivan keskeinen osa uudistuksen onnistumista.
Visa Europe	Regarding the bill itself, we would recommend further public consultation on the actual detail of the notification requirements, to ensure clarity and consistency of understanding in relation to the information to be submitted.
Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry	YTP painottaa tarvetta toiminnanharjoittajien selkeään ohjeistamiseen, jotta rekisterin käyttöönotto onnistuu ja jotta kaikki toimijat tulkitsevat rekisteriä koskevia määräyksiä yhtenäisellä tavalla. Ohjeistuksen tulee olla käytettävissä viimeistään lain tullessa voimaan.
Ålands landskapsregering	Inledningsvis konstateras att landskapsregeringen endast erhållit en kortare sammanfattning av betänkandet innehållande de föreslagna lagtexterna på svenska. Ämbetspråket vid landskapsregeringen är enligt 36 § självstyrelselagen för Åland svenska och rikets myndigheter har enligt 38 § självstyrelselagen en skyldighet att kommunicera med landskapsregeringen på svenska. Landskapsregeringen kan därför endast lämna ett utlåtande angående innehållet i sammanfattningen av betänkandet. Eftersom förslaget berör områden som hör till lagtingets lagstiftningsbehörighet och därmed inte skulle tillämpas i landskapet avstår landskapsregeringen från att lämna ytterligare synpunkter på förslaget.
Ålands Penningautomatförening (Paf)	Det är även av stor betydelse att meningens med registret klargörs mycket tydligt för alla inblandade parter från första början. Relationen mellan beslutsfattaren och den part som vill påverka får inte äventyras, det är lätt hänt att beslutsfattaren kan se en relation mer av informell karaktär, medan den andra parten anser att det är en relation som bör omnämnas i öppenhetsregistret. Om fallet blir att

Lausunnonantaja	Lausuntopalaute
	beslutsfattaren känner sig alltför obekväm, så kan det i värsta fall föda kringeffekter, som gör att hela registrets ursprungliga tanke urholkas betydligt. Paf anser dessutom att en flexibel handledning under reformens initialskede är rimligt för att säkerställa ett väl fungerande register.

Lista lausunnonantajista

Aalto-yliopisto
 Akava ry
 A-klinikkasäätiö
 Allekirjoittaneet tutkijat eri yliopistoista
 Ammattiliitto Pro ry
 Amnesty International Suomen osasto
 Bioenergia ry
 Blic Oy
 Edunvalvontafoorumi
 Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, oikeusasiamies
 Eduskunta, Eduskunnan kanslia
 Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry
 Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto
 Elinkeinoelämän keskusliitto, EK
 Elintarviketeollisuusliitto ry
 Ellun Kanat Oy
 Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry
 Eläketurvakeskus
 Energiateollisuus ry
 Ensi- ja turvakotien liitto ry
 Erikoiskaupan liitto Etu ry
 Etelä-Karjalan käräjäoikeus

Eurofacts Oy
Finanssiala ry
Fingo ry
Finnet-liitto ry
Fipra Finland Oy
Fortum Oyj
Helen Oy
Helsingin hallinto-oikeus
Helsingin yliopisto
Hyvinvointialan liitto
Ilmarinen
Ilmatieteen laitos
Insinööriliitto IL ry
Jouni Tuomisto
Juho Vesa, lobbausta tutkivan tutkijayhteisön puolesta
Julkisen sanan neuvosto
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
Kansallisarkisto
Kansaneläkelaitos
Kanta-Hämeen käräjäoikeus
Kasvinsuojeluteollisuus ry
Kaupan liitto ry
Kemianteollisuus ry
Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma
Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry
Kesko Oyj
Keskuskauppakamari
Keva
Kiinteistönvälitysalan Keskusliitto
Kirkkohallitus

Kirkon Ulkomaanapu
Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoikeustalojen omistajat - KOVA ry
Kopioisto ry
Korkein hallinto-oikeus
Kreab Oy
Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä
Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry
Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry
Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
Linja-autoliitto ry
Lobster.ist Oy
Luonnonvarakeskus
LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
Lääketeollisuus ry
Lääkärit Ilman Rajoja
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.
Maahanmuuttovirasto
Maanmittauslaitos
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry
Medialiitto ry
Metsähallitus
Metsäteollisuus ry
Miesjärjestöjen keskusliitto MJKL ry
Muistiliitto ry
Naisasialiitto Unioni ry
Naisjärjestöjen Keskusliitto
Naisjärjestöt Yhteistyössä NYTKIS ry
Neova Oy
Nordea Bank Oyj

Näkövammaisten liitto ry
OAJ
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusrekisterikeskus
Onnettomuustutkintakeskus
Open Knowledge Finland
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus
Opetushallitus, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi)
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry
Palvelualojen työnantajat Palta ry.
Patria Oyj
Perussuomalaisten eduskuntaryhmä
Pirkanmaan käräjäoikeus
Pohjoisranta BCW
Pohjolan Voima Oyj
Poliisihallitus
Politiikan toimittajat ry
Posti Group Oyj
ProCom - Viestinnän ammattilaiset ry
Puolustusministeriö
Päivittäistavarakauppa ry
Rahoitusvakuusvirasto
Rajaturvallisuusunioni ry
Rakennusteollisuus RT ry
Rakli ry
Rikosseuraamuslaitos
Rud Pedersen Public Affairs
Ruokavirasto
Ruotsalainen eduskuntaryhmä
SAK

Senaatti-kiinteistöt

Sivista - Sivistystyönantajat ry

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

STTK

Suomen Apteekkariliitto

Suomen Asianajajaliitto

Suomen Ekonomit ry

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra

Suomen Journalistiliitto ry

Suomen Keskusta rp

Suomen Kiinteistöliitto ry

Suomen Kotiseutuliitto

Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Suomen Kuntaliitto ry.

Suomen Kylmäliikkeiden Liitto ry.

Suomen Lakimiesliitto - Finlands Juristförbund ry

Suomen Lukiolaisten Liitto

Suomen Luonnonsuojeluliitto

Suomen Lääkäriliitto - Finlands Läkarförbund

Suomen Musiikintekijät ry

Suomen nuorisovaltuustojen kattojärjestö Allianssi ry

Suomen Olympiakomitea

Suomen Omakotiliitto ry

Suomen Punainen Risti

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue

Suomen Sähkökäyttäjät ry

Suomen Taksiliitto ry

Suomen Tuulivoimayhdistys ry

Suomen Vesilaitosyhdistys ry

Suomen Vuokranantajat ry
Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry
Suomen ympäristökeskus SYKE
Suomen Yrittäjät ry
Syyttäjälaitos
Sähköteknisen Kaupan Liitto ry
Säveltäjain Tekijänoikeustoimisto Teosto ry
Säätiöt ja rahastot ry
Tampereen yliopisto
Tapahtumateollisuus ry
Tehy ry
Tekir Oy
Tekniikan Akateemiset TEK ry
Teknoliateollisuus ry
tiedusteluvalvontavaltuutettu
Tieteentekijöiden liitto
Tietosuojavaltuutetun toimisto, tietosuojavaltuutettu
Timontietotekniikka
Transparency International Suomi ry
Tulli.fi
Turun hallinto-oikeus
TURUN YLIOPISTO Filosofian, poliittisen historian ja valtio-opin laitos
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Tutkivan journalismin yhdistys ry
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työeläkevakuuttajat TELA ry
Ulkoministeriö
Ulosottolaitos / valtakunnanvoudin kanslia
Uudenmaan TE-toimisto
Vakuutusosasto
Valtiokonttori

Valtiontalouden tarkastusvirasto

Valtiovarainministeriö, Rahoitusmarkkinaosasto

Valvira

Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto Valli ry

Vanhustyön keskusliitto - Centraförbundet för de gamlas väl ry

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä

Verohallinto

Veronmaksajain Keskusliitto ry

Viestinnän eettinen neuvottelukunta VEN

Vihreä liitto rp., + Vihreä eduskuntaryhmä (yhteinen lausunto)

Visa Europe

Väitöskirjatutkija

Väylävirasto

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry

Yleisradio

Ympäristöministeriö

Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry

Ålands landskapsregering

Ålands Penningautomatförening (Paf)